

terea. Solu. ibi de donataro vt de fructibus medij tem-
pous teneatur: hic de emptore. vel ibi de fructibus pue-
nientibus natura: hic de pronientibus cultura. vel hic
tradidit rem fraudator. ibi erat apud eum in quem alie-
nabat in fraudem. vel ibi de actione in factu. hic de vtili
in rez. tu dic illam
fm istam. et facit
s. de vsur. l. videam-
mus. §. in fauta-
na.

a Procul ait.
facit. s. pxi. §. Ac.
b Non debeat.
id est no debet.

c Fructus quid-
da habet in textu:
vt fructus autem
fudo cohesissent.
z dic esse pba edi-
cti: z supple ait p-
tot rem cum fru-
ctib' restituat: vt
fructus autez zc.
Alij habent: vt fru-
ctus autez fundo
coegisse: et tunc
supple: vt dicas
fructus autē zc.

d Significet.
restituendos. Ac.
e Nichiloma-
gis. p nichilomi-
nus. abs nichilo-
minus: et tunc be-
ne fiat.

f Oportere. cu
fructibus etiā nō
maturis. naz hoc
verbo restitui vi-
des claudere fru-
ctus oēs. vt. s. de
vsur. videam' ge-
neraliter. §. in fa-
uiana. et merito
nam zc.

g Cuius. scilicet fundi. Accur.

h Omnis generis. i. quolibet modo facta siue p do-
nationem siue venditionem. vel dic omnis generis fru-
ctus. i. maturi z immaturi.

i Fundum. quo ad hybernale tempus: sed quo ad le-
gem falcidiam detrahendam pluri videtur fundus
quando ad sunt fruct' vt. s. ad legem falci. l. in lege fal-
placuit. Accur.

k Edium. deducta superficie. nam vna res est. i. do-
mus. z facit. l. de reg. iur. l. prope modum.

l Fraudatorem. qui alienauit in fraudem.

m Essent. nisi de nouo acquirat qd habeat idoneum
emolumentū. vt. s. de cura. bo. dā. l. imperator. z de ces.
bo. l. qui bonis. Accur.

n Possent. ab acceptorib'. quia distraxit vel sic alte-
rauit qd nescitur quibus cu essent mobilia.

o Dabitur. in factum ad hoc vt in carcerez ponatur:
vt subicit. z argu. l. ad. l. iur. pecu. l. sacrilegū. quod non
fieret post cessionē bonoz: nisi quādo cōpararet res: vt

in bonis non fuerit. **P**rocu-
lus ait: si mulier post aliena-
tionē conceperit: z anteqz age-
retur peperit: nullam esse du-
bitationem quin partus resti-
tui non debeat. **S**i vero cum
alienaret pregnantis fuerit: pos-
se dici edictum partum quoqz
restitui oportere. **F**ructus
autem qui fundo cohesissent:
non satis se intelligere labeo
ait vtrum dūtaxat qui maturi
an etiā immaturi fuerint pre-
tor significet. ceterum etiam
si de his senserit qd maturi fue-
rint nichilomagis possessionē
restitui oportere. nam cū fun-
dus alienaretur: quod ad eum
fructusqz eius attineret: vnam
quādā rem fuisse. i. fundū: cu-
tus omnis generis alienatio
nem fruct' sequi. nec enim euz
qui tempore hyberno habue-
rit fundum centum si sub tem-
pore messis vindemieve fru-
ctus eius vendere possit decem:
idcirco duas res. i. fundū
centum z fructus decem eum
habere intelligēdum. sed vnā
rem habere. i. fundum centum
z decē: sicut is quoqz vnā rem

hic. et. s. de ces. bono. l. i. vel hic non cesserat bonis. Vel
dic secundo: datur in eum actio. s. in solidū si quid de no-
uo acquirat vsqz ad sacculū et peram cesserit vel nō cesse-
rit bonis. vt. s. de re iudi. si qd dolo. nā nō est indulgēdū
malicijs. vt. s. de rei ven. l. in fundo. §. sicutum. Vel dic
tertio fm quosdā:
teneri in id qd ad
eum peruenit oc-
cassione dicte alie-
nationis in frau-
dez facte. vt. s. eo.
ait pretor. §. hec
actio. Vel dic qro
q' cessit bonis: et
tamen tenetur in-
stam facere po-
test si quid que-
rat. vt. C. e. l. fina.
et nichilomin' for-
te capietur in per-
sona: vt subicit:
sed pretor zc. et sic
addat. sed pla. ex
postiuue legebat.
De interdicia.
Qualiter de iure
ciuili agatur. s. di-
xit: nunc qualiter
de iure pretorio:
q' pleriqz de pos-
sessione per inter-
dicta agitur. vt in
sūtu. eo. in puncti.
iō de interdicia: di-
cit: pleriqz dixit
qua quādoqz de
proprietate per in-
terdicta agitur. vt
l. i. §. quedam. z
econtra per alias
actiōes agitur de
possessione: vt per
pditionem inde-
biti. vt. s. de cōdi.
indebi. l. indebiti.

haberet: qui separatim solum
edium vendere possit.
Hec actio nō tm in eos da-
tur qui rem alienatam p frau-
dem tenent: sed etiam in debi-
torem qui fraudulenter aliena-
uit: z ea que alienauit nō pos-
sint recuperari. h. d.

Hec actio etiam in ipsum
fraudatorē datur: lz mela nō
putabat in fraudatorem eam
dādam: quia nulla actio in euz
ex ante gesto post bonoz ven-
ditionem daretur: et iniquum
esset actiōem dari in eum cui
bona ablata essent. Si vero
quedaz de his disperdidisset:
sic vt nulla actione recupera-
ri possent: nichilomin' actio
in eum dabitur: et pretor non
tm emolumentum actionis in-
tueri videtur in eo qui exutus
est bonis: qz penam.

**Explicit ex ordine ff. l. i. de
ber. l. i. l. i. ut autem l. i. de
quintus incipit.**

**De interdicia sen extraor-
dinaris actiōibus que p his
competunt.** l. i. s. j.

et triticaria. vt. s. de tritica. l. i. in fi. et. l. i. j. Vel p pditionem
nem ex lege. vt. C. de acquirē. posses. l. fina. et. C. loca. l. si
quis. vel per officium iudicis. vt. s. de rei ven. l. si.

**Extraordinarijs actionibus. scilicet in factum. sic
dictis: quia extra ant' quam solēnitatem interdiciozum
proponuntur. vt in l. i. eo. §. si. sed que erat olim differen-
tia inter ea z actiōes cū et actiones solēniter pponēbā-
tur. vt. s. de orig. iur. l. i. §. omnium. Rñ. solēnitates
actionum a iure ciuili: interdiciozū a iure pretorio indu-
cebātur. Vel fm azo. quia solēnitates verborū circa acti-
ones generaliter in psonis omniū formabatur: sed in in-
terdictis in psonis petētū tm: z ipsi tm vti poterāt: hoc
potest noceri. l. de vi z vi arma. l. i. in prin. et ne qd in lo.
pub. l. i. in pun. vnde dicitur inter duos reddi. vt in l. i.
eo. §. sunt tamē. sed hodie nō est differētia cum nulla ho-
die formetur a pretore vel iudice vniēte. Est ergo inter-
dictū nil aliud qz actio ptozia: z quodcūqz pponatur nō
est vis. s. actio in factū vel interdiciū: lz quidā dicāt ho-
die nō pponi interdicia. argu. C. e. l. penul. z fina.**

Videmus, sacris. de sacris duo exempla: de religiosis alia duo ponit. vt. l. i. §. i. Exhibetis. hoc ad illud de libe. ho. exhiben. et ad illud de liberis exhibendis referri potest. sed qd subijcit: sed deducen-

dis tñ ad scđ: vt habes. l. de liber. ho. exhi. l. i. et de liber. exhi. l. i. et. iij. in pun. liberi eniz hoies: et filij nostri in bonis nullius sunt: vt hic. l. §. de rei vendi. l. i. §. i. c. Aut singulorũ. insufficiens vñ def diuisio. vt l. iij. de re. diu. §. i. s. il la quo ad eũ tra: ctatũ: hec quo ad istũ loquitur. itez p̄ra. l. de iur. sa. ne. Sol. vt ibi.

d De locis publicis. de his p̄or dinẽ dicit. l. ne qd in lo. pub. vsq ad titu. de vi et vi ar. e. Quorũ bonorũ. qd solũ est vnũ: uersale. vt. l. i. in fi.

f De itinere actus. s. priuato. de quo est. l. de iti. actus priu. l. i.

g Interdictorũ. supiores diuisiones lz alijs verbis hic repetuntur. R.

h Exhibitoria. vt de tabu. exhiben. vt. l. de tab. exhi. l. iij. §. hoc in terdictum.

i Prohibitoria sunt. l. ne quid in loco publi. fiat. vt. l. ne quid in lo. publico fiat. l. iij. §. i.

k Restitutoria. vt qd factum est tollatur. vt. d. l. ij. §. p̄tor ait. cetera exempla quere in l. i. eo. §. i. Accur. l. i.

l Mita. sicut de libe. ho. exhi. et de libe. exhiben. nã exhibito sit per ea. sed et. phibet p̄tor detineri hoiem liberũ. et. phibet vim fieri patri quomin. ducat filiu. vt. l. de lib. ho. exhi. l. i. et. iij. in pun. et. l. de lib. exhi. l. i. sed ex alia causa mirũ est interdictũ ne vis fiat ei. sed prohibitorium et restitutoriu. phibet enim vim fieri possidenti: et amissam possessiõem iubet restitui. ad qd est. l. ne vis fiat ei. l. penul. §. cum p̄tor. et. l. i. §. hec actio.

m Ut vi possidens. nam qui presentialiter. et. litis cõ testate tempore possidet non vi: non clam: non precario obtinet. vt. l. vtrobi. l. i. in fi.

n Ut detinere. nã in eo vincit qui hoc anno fuit. vt. l. de iure. actus priu. l. i. in pun. et quod de aqua subijcit

Juriscultus in hac lege et seq. p̄sequitur diuisionem interdictorũ. et primo ponit diuisionem respectu rerũ pro quibus cõpetũt interdicta. secundo respectu effectus interdicti. tertio ponit aliã diuisionem respectu r̄porũ quo dant. q̄rto ponit vnam regulã. quinto vñã diuisionem respectu iuris p̄ qd dant. scđã ibi interdictorũ. tertia ibi interdictorũ qdã. q̄rta ibi interdicta. quinta ibi interdictorum. Bar.

Videmus de quibus rebus interdicta competunt. et sciendũ est interdicta aut de diuinitis reb: aut de humanis cõpetere. de diuinitis: vt de locis sacris: vel de locis religiosis. de rebus hominũ interdicta reddũtur: aut de his que sunt alicuius: aut de his qd nullũ sunt. Que nullũ sunt: he sunt libere p̄sonæ: de quibus exhibetis et deducendis interdicta cõpetũt. Que sũt alicuius hec sunt: aut publica: aut singulorũ. publica de locis publicis: de vijs: de q̄ flu-

ant de diuinitis reb: aut de humanis cõpetere. de diuinitis: vt de locis sacris: vel de locis religiosis. de rebus hominũ interdicta reddũtur: aut de his que sunt alicuius: aut de his qd nullũ sunt. Que nullũ sunt: he sunt libere p̄sonæ: de quibus exhibetis et deducendis interdicta cõpetũt. Que sũt alicuius hec sunt: aut publica: aut singulorũ. publica de locis publicis: de vijs: de q̄ flu-

habes. l. de aqua quoti. et est. l. i. in prin. o. Cõcepta. s. quãdoq: vt qd vi aut clã. vt. l. qd vi aut clã. l. cõpetit. §. i. summa. et interdictũ de opis noui nũcia: tiõẽ. vt. l. de ope. no. nũ. l. pe. et fi. et sic i actiõẽ qd mer. cã. vt. l. qd me. cau. l. metũ. §. cũ aũr. et ad exhi. vt. l. ad exhi. l. de eo. §. fi.

Que autẽ singulorũ sunt aut ad vniuersitatẽ pertinet vt ad interdictũ quorũ bonorũ: aut ad res singulas: vt est interdictũ vt possidetis: et de itinere actus. Interdictorum autẽ tres sunt species: exhibitoria: phibitoria: restitutoria. Sunt tamẽ qdam interdicta et mixta: q̄ et phibitoria sunt: etiã exhibitoria. Interdictorũ quedã in presens: quedã in preteritũ referunt. In presens: vt vt possidetis. in preteritũ: vt de itinere actus: et de aqua estina.

Interdicta oia lz in rem videantur cõcepta: vt tamẽ ipa p̄sonalia sunt. Interdictorum: quedã annalia sunt: quedã perpetua.

Hic ponit aliã diuisionem interdictorũ: et p̄ia est diuisio respectu p̄sonarũ qd cõpetũt. scđã respectu rerũ. p̄ qd cõpetũt. tertia respectu effectus. q̄rta sũt respectu effectus. scđã ibi interdicta aũt. tertia ibi qdã interdicta. q̄rta ibi hoc aũt. B. Interdictorum duplicia sunt: quedã simplicia. duplicia dicuntur vt vt possidetis. simplicia sunt ea veluti exhibitoria

perpetuo agitur. vt. l. de ac. et obli. l. in honorarijs. et. l. de vi et vi arma. l. i. in prin. Interdictorũ duplicia sunt. in quibus quilibet est actor et reus: vt vt possidetis. vt. l. i. eo. §. tertia. quãdoq: aliter dicuntur duplicia. vt. l. i. §. fi.

Simplicia. in quibus alter agit: alter est reus: vt dicto §. tertia. s. et in duplici qui prouocat habet actor vel forte discernitur. vt argu. §. de iudi. in tribus. et facit §. de procura. si defunctus. §. fi.

Utri possidetis. vt. l. vi pos. si duo. §. hoc interdictũ. et vtrobi. vt. d. §. tertia. et de superficiebus. vt. l. de superficiebus. l. i. §. proponitur. et de aqua quoti. et est. quãdoq: vt cũ proponitur inter p̄tores et h̄des. et bono. posses. vt. l. de aqua quoti. et est. l. i. §. ait p̄tor inter heredes.

Exhibitoria. exempla horũ accipe. §. l. p̄tori. §. interdictorum. in primo interdictorum.

a Prohibitio. supple. f. hoc de arboribus cedendis quod est prohibitio. vt. f. de arbo. ceden. l. i. in prin. z de itinere actuz. p. i. u. quod est similiter prohibitio. vt. f. de p. i. quia nō omnia prohibitio sunt simplicia: sed quedam duplicia sunt: vt. vt. possidetis: et vt. robi. vt. insi. eo. §. tertia.

b Ut de religio. ne. exemplificati- ue lege: et sacra sūt z religio. vel dic. vt. i. sicut. et sic statim duo de quolibet ponitur exempla.

c Ne qd in loco sacro. exempli diuini iuris. et est hoc. Ine quid in loco sacro. l. ij. de restitutorio de quo subicit: non habemus. sed ei? me- minit. Ine quid in loco pub. l. ij. §. lo- corum.

d Et de mor- tuo. exempli reli- gionis. et habes hoc. §. de mor. in- feren. l. i. in prin. z §. pretor ait. pos- test addi et quin- tum ne quid fiat i loco sacro. vt. Ine qd in loco sacro. l. pe. z si. nam z fan- cte res quodamō diuini iuris sunt. vt. §. de re. diui. l. i.

in prin. et insitu. de rerum diui. §. sancte.

e Pertinentia. supple. vel ad priuata. ad priuata. dico vel sui iuris zc.

f Ut liceat. vt. Ine quid in lo. publi. l. ij. §. si.

g Flumine publico. vt. f. vt in flumi. publi. na. li. l. i. in prin.

h In via publica. vt. Ine quid in lo. publi. l. ij. §. ait pretor in via. sunt et alia: que collige a titulo. Ine qd in lo. publi. vsq. ad titu. de vi et vi arma. et facit. §. e. l. i. §. q. sunt alicuius.

i Liberis exhibendis. in quibus habemus ius pa- tris potestatis. vt. insitu. de pa. po. in prin. In libertum habemus ius patronatus: in neutro habemus domi- nium. vt. §. e. l. i. circa prin. et ideo non pertinent ad rem familiarem: ad de his interdictum de vxore exhibenda. vt. f. de libe. exhi. l. ij.

k Officij cā. qd debet hō homini. vt. §. de ser. expoz. l. seruus ea. et caue tibi: qz hec subdiuisio als ad publicā: et als ad priuata. ut litatatem se refert. alia vero fieri po- test que respicit exercitum: quia alia sunt publica. i. pu- blice cuiuslibet competunt: et sic sunt popularia. et hec sunt octo: alia priuata quia nō ei cuius interest dantur et hec sunt. xv. iij. quod dic vt. insitu. eo. §. interdictorū alia sunt publica.

l Quedam rei. i. proprietatis.

m Priuato. f. fm q. datur. volenti rescire iter: unde probat dominium seruitutis. vt. f. de itin. actuz. priua. l. ij. §. ait pretor. et §. hoc autem. et idem in interdicto qd datur pro aqua ex castello ducenda. vt. f. de aqua quoti. et est. l. i. §. fina. idem de interdicto de arboribus ceden- dis. vt. f. de arbo. ceden. l. i. in prin. z §. non solum.

n Proponun- tur. q. dixi fore. v. vt. §. e. l. §. i.

o Veluti. i. qua si. nam in verita- te non habent eo- rum proprietatē. vt. insitu. de re. di- ui. §. nullius.

p De liberis. et de his habui- tis i. §. iuris sui. z supple hic obti- nent causam qua si proprietatis. nā nec hi sunt in no- stro dominio. vt. §. l. i. circa pn. est ergo proprietatis et quasi: vt. hic: sic et possessio vera: vt. in rebus corpo- ralis: et quasi vt. in incorporealis. vt. §. de ser. l. quo- tens. §. in quo est §. causa proprietatis: et hic quasi? Rñ. §. oportet pro- bari dominū ser- uitudis: qd posses-

sozio agatur: hic filiationē z libertinitatē: z rem sacram: vel religiosam: sicut si ageret petitio iure dominij: vel quasi vel simili: vt. per in factuz. vt. C. de sacrosan. eccle. sancimus. et. §. de rei vendica. que religiosi. vel in rem preiudiciali. vt. §. de rei vendi. l. i. Item effectus victorie ent simili cause ppuetatis vel quasi: quia sicut causa ppuetatis finita totum finitur: sic hic: vt. hic. et. d. l. i. de aqua quoti. z est. l. i. §. si. secus in possessio: quia secū- da questio proprietatis remanet. vt. C. e. l. incerti.

q Ut non sit. nam cum interdicta de religiosis et sa- cris: z de his que sunt iuris sui tuendi causa inuēta hic habeant scilicet causam proprietatis. nō mirum si z il- la que ad rem familiare pertinent hoc habeat quādoq. nam si id de quo minus videtur inesse inest: multoma- gis id de quo magis. et facit ad. §. §. de publiciana. l. eum. §. publiciana.

r Spectant. que sunt vnum mēbrum subdiuisio- nis §. postre in §. i. et facit insi. eo. §. sequens. Accur.

s Quorum bonorum. de quo est. f. i. l. i.

t De pignorbibus. scilicet de possessione rerum colo- ni tacite obligatarum. vt. C. de sal. interdic. l. i. et de hoc est. f. de sal. interdic. l. i.

v Quominus. quo casu emptor de quasi possessione seruitutis adipiscende contendit. cuius verba non habe- mus. sed eius mens est. f. de itin. actuz. priua. l. penul.

Resitnas. nisi incontinenti paratus sis probare res tuas. vt no. C. de edi. di. adria. tol. l. ij.

Hoc interdictū resitutoriu est. vt insti. eo. §. resitu totia. vt hñ resitnas dādi significatiōe habeat. vt. J. de ver. si. l. hñ. ac si dicat nō phibitōiu v' exhibitōiu

Ad ad singulas. Imo r ad singulas. vt. J. de fur. l. hoc ampli. et. l. seq. q. sunt. §. et. §. ea. l. in pn. hoc in nunt. vbi dicit qd ex his r. sed rñ. subaudi tm. f. non tm ad singlas r. vel dic daf alicui nō qz successit in res singulares: s; qz in vniuersitate adeo ad eū ptine re s;. sic est in pe. here. vt. §. de peti. here. l. regulariter in fi. et. l. licet.

Ad dicto. nō tenet. r. l. hoc differt a peti. her. vt. §. de peti. here. l. et. §. si. differt et in alijs. vt no. §. l. rubi. actiōe eos her. diuaria ergo cōueniet.

Quorū legatorum. Salicet possessione quis occupauerit: resituar heredi legatorū. sicut superius est adipsede possessionis. sic r hoc vt. J. in pn. et ideo hoc post illō ponit. Accur.

Hoc interdictū. cuius verba non habemus: s; eius mens est. J. §. et continet.

Et ipm. non solum superius.

Non sibi ipsi. vt et. C. ne qd in sua cā. l. i. et. C. de iudic. l. nullus. r. §. de acqui. pos. si ex stipula. et. §. de re iudi. l. miles. §. pe. r. J. quod vi aut clā. l. i. §. et parui. et. §. pro lega. l. penul.

Ad heredes. nulla opposita exceptione: vt hic. et ar. J. quod vi aut clam. l. i. §. et parui. et. C. loca. si quis conductionis. Accur.

Et perinde. r. sed videt qz sus amiserit: vnde non possit ammodo agere: vt. C. de legi. non dubijs. que est contra. sed ibi erat hereditas adita: hic nō fm Bzo. alij aliter vt ibi. Item eodē mō cōtra. §. qd me. cā. extat. et. J. ad. l. iuliam de vi prius. l. penul. sed ibi qui abstulit habebat ius in re: vel pro re quā abstulit: hic nulli' erat cum ante aditā hereditatē abstulit. vel si post erat sua propria. nam adita hereditate fit legatarij: adeo qz presumitur ex die mortis sua fuisse. vt. J. de fur. a ticio. J. rez ad idem ob. C. vnde vi. l. cum querebatur. sed ibi loqui

tur de vacante possessione que est alicuius / puts absentis: hic nullus. Alij dicunt qz hec per illā corrigi. J. et ob. eodē modo. C. vnde vi. l. si quis in tamā. sed hic nemo possidebat. Item eadem rōne habet lectū interdictū vnde vi. item nec obstat. J. de cri. expil. here. l. ij. quia ibi extraneus non legatarius occupauit. J. et nec obstat in alium modum J. de doli excep. l. dolo. et. §. de car. edic. l. ij. §. sūmā: tm. vbi si euidenter appareat nō si litus: nō dat ei car bonianum: at hic etiam si euidenter appareat debet legatus tamē red ditio: sed sol. vt dixi d. l. dolo. J. et nota hoc edictum tunc demum habere locum fm quosdā r bene: cum heres vult vi retentiōe falcidie non agere. vt. C. eo. l. i. in pn. et in fi. Item nota hoc interdictū dari cōtra titulo possidentem: vt hic. qd nō est in superioru. sed daf contra eum qui possidet pro herede vel pro possessore. vt §. eo. titu. l. i. circa prin. ac.

Hoc interdictū et heredē heredis bonorūq; possessores habere recte prop' vtilitatē hui' edicti dicēdū est: nec non ceteros quosq; successores.

Ablicūq; incertitudo causatur ex facto rei admittitur libellus incertus. Bar.

Quia aut' nōnūq; incertus est vtrū qd p legato an p herede aut p possessore possideat: bellissime Arrianus scribit hereditatis petitionē instituenti: et hoc interdictū reddēdū vt siue qd p herede vel p possessore possideat: petitionē hereditatis teneat: siue p legato possideat / hoc interdicto teneatur: quē admodū solem' facere q̄tens incertū est q̄ pot' actio teneat: nā duas actiones dictamus' prestari ex altera nos velle confeq' qd nos contigerit.

Si donatarius rem sibi donatā cā mort' sua auctoritate accipit reuocat per hoc interdictum in eo qd est vltra falcidiam. idē est in ea re quā qd occupat que sibi prelegata fuit:

tur fm tabulas. Accur.

Quia autem. incertum est. heredi. Incertū est. ppter factū nō ius maxie aduersarij: vt in pcedenti exēplo. Ad qd site est qd §. de pscript. §. b. l. i. ij. r. iij. et. l. si rem tibi. i. respon. Bzo.

Dictam'. si p certū eēt plures ppetere et ex eodē facto et idē psequētes: actiōe vna nō omnibus esset vtendū. vt. J. de ac. et ob. l. plura. si nautz diuerse ex diuersis factis: omnibus vtendum est. vt. J. eo. ti. l. qui seruū. et. J. de pri. delict. l. nunq; J. r.

Telle confeq. f. cōmodū. no. ergo aliquē simul pponere duas actiones posse: et sic sunt §. C. de codi. l. fi. in pn. sol. vt ibi. et. J. de reg. iu. l. nemo. §. q̄nēs. r. ff. de trib. qd in heredē §. eligere. r. de leg. ij. cū fili'. §. varijs. Sol. fm azo. hic cōueni' nō certificabat actorē de qualitate possidendi: sic nec actor rei certificet de qualitate agendi. et licet hic dicat quoniens r. quasi generalis. f. cum dubitamus: restringe si dubit. mus propter factū conueni: vt erat hic. et idem potest contingere si possessor rei non certificet heredem possideat titulo vel non: r sic

gatarius occupauit. J. et nec obstat in alium modum J. de doli excep. l. dolo. et. §. de car. edic. l. ij. §. sūmā: tm. vbi si euidenter appareat nō si litus: nō dat ei car bonianum: at hic etiam si euidenter appareat debet legatus tamē red ditio: sed sol. vt dixi d. l. dolo. J. et nota hoc edictum tunc demum habere locum fm quosdā r bene: cum heres vult vi retentiōe falcidie non agere. vt. C. eo. l. i. in pn. et in fi. Item nota hoc interdictū dari cōtra titulo possidentem: vt hic. qd nō est in superioru. sed daf contra eum qui possidet pro herede vel pro possessore. vt §. eo. titu. l. i. circa prin. ac. Hoc interdictum. bonorumq; possessores. sic et: go et heredi r bonorū possessoru da

nescit agat rei vendicatio vel peti. here. et idē in sūbū
alsi si ex alia causa dubito: secus est p̄m est. Alii alit sol-
uunt: vt no. in. d. l. quod in heredē. §. eligere. et facit. §.
de acqui. pos. l. naturaliter. §. nichil. et. §. nau. ca. sta. l.
licet. §. possimus. Accur.

a ¶ Cessabit. pp.

ē vtq; necesse ha-
bebit s̄dictū. s. vti
le r tunc plana: s̄
cōmūis est vtq;
cessabit iter dictū:
et tunc directū dic-
sed vtilē locūz ha-
bet: quia r. v̄ dic-
verius cessat. s. in
totum: quia nō to-
ta res renouatur:
sed quatenus est
v̄tra modum fal-
ci. vt. C. ad. l. falc.
si quis quadrin-
gentotum. sed in
legato renouatur
totum. vt. §. e. l. §.
rediguntur.

Legatū
quāq; a
donatiōe
differt.

Nota ergo hic ea-
sum in quo differt
legatum a dona-
tione: sed regula-
riter conueniunt.
vt insitu. de do-
natio. §. i. hec est
ratio: quia in tra-
ditione differt: cū
donatio a testato-
re et legatum ab
herede detur. vt i-
situ. de lega. §. i.
Accur.

b ¶ Preceptio =
nis. scilicet possi-
deat.

c ¶ Alio genere.
quattuor em̄ sunt
genera legatorūz
vt insitu. de leg.
§. i.

d ¶ Qd ait pre-
tor. s̄ba forte erāt
talia quorūz lega-
torūz possessionē le-
gatarī occupauit
id reddat siue habeat siue dolo h̄re desijt: nisi h̄eat volū-
tatē ei⁹ ad quē ea res ptinet. vt. §. qd ait. i. et si satisfā-
tū sit. vt. §. qd ait. §. nā h̄ duo impedijt hoc interdictū. s.
voluntas et cessatio satisfātionis r.

e ¶ Possidēt. s. ciuilit. vt. §. v̄ acq. re. do. l. acq. r̄. §. si. s̄
naturaliter sic. vt. r. §. de acqui. pos. naturaliter.

f ¶ Relicta. vt debeat ex p̄dio h̄ditario: r legatarius
occupauerit. sec⁹ ē si ali⁹ debeat p̄dio hereditario: qz
tūc nō venit i hoc interdico: sicut nec in peti. here. vt. §. de
pe. here. l. r nō tm̄. in si. q̄ est. §. So. vt ibi. itē no. hoc tū. et
in corpalia venire vt h̄: qd nō est in sup̄iori. vt. §. n. i. l. si.
g ¶ Custodit. vt. §. p̄ h̄de. l. q̄. in p̄n. et de acq. pos. l. iij

quia tenetur eā restituere: r in
telligit quocūq; genere legati
fuerit relicta. Bar.

¶ Si q̄s ex mortis cā dona-
tiōe possideat: vtq; cessabit
hoc iterdictū: qz portio legis
falcidie apud heredē ipso iurē
remanet: et si corporaliter
res insolidum translate sunt.
Quivero ex cā preceptionis
possidet: vtq; tenetur hoc in-
terdicto: s̄ pro ea. s. parte quā
ture legati haber: nō p̄ ea etiā
quam quasi heres h̄z. Idēq;
erit dicendū etiam si alio ge-
nere legati vni ex heredibus
legatū sit. nam r hic dicendū
est pro ea parte qua heres est
cessare interdictionem.

¶ Qd ait p̄tor: aut dolo de-
sijt possidere: sic accipe debe-
mus: si desijt facultatem ha-
bere restituendi. Unde q̄s iurē
est si vsufructus vel vsus fue-
rit alicui relictus etiā occupa-
uerit: an interdico hoc resti-
tuere sit cōpellendus: mouet
qz neq; vsufructus neq; vsus
possidetur: sed magis tenet:
p̄t tñ defendi cōpetere inter-
dictū. Idē dicendū est r i ser-
uitute aliqua relicta. ¶ Que-
sitū est si quis legatorū seruā
dorū cā missus in possessionē
sit: an hoc interdico teneatur
ad restōnem: mouet illud p̄-
mum qz non possidet is q̄ mis-

in fl. r. l. n̄ q̄s an. r vt i pos. le. is cui. in p̄n. r qd⁹ ex cau. l.
pos. ea. l. cū legat. ar. §. §. cōi di. l. cōi diuidido. §. si duo.
sit aut hec missio cū h̄s nō satisfādat p̄stare legata ex h̄re
h̄ ¶ h̄bet. p̄ qd videbat hoc in fdi (die vel cōditōe.
eto non teneri. ar. §. de acqui. pos. l. iuste.

¶ Legatorum nomine
non tm̄ ipsum possidere dici-
mus cui legatum est: verū he-
redem quoq; eius ceterosq;
successores. ¶ Qd ait p̄tor
voluntate eius ad quē ea res
pertinet: ita erit interpretan-
dum: vt si post aditam heredi-
tatem: vel bonorum possessio-
nem agnitam voluntas eius
accommodata est legatario
vt possideret: interdictionem ces-
set. ¶ Si ante aditam here-
ditatem bonorūve possessio-
nem agnitam hoc factum est
rectus dicetur eam volunta-
tem nō nocere debere. ¶ Si
due res legate sint: altera ex
voluntate occupata altera nō
ex voluntate: eueniet vt altera
reuocari possit: altera non.

¶ Interdictum hoc
interuersionē quā
facit. vt r. §. de ac.
pos. si q̄s r. r. §. de
vi. r vi ar. l. colon⁹

¶ Eius. s. lega-
tarū ad quē lega-
tū trāsmittitur si
purū est: vel purifi-
catū. vt. C. de ca-
tol. §. cū igit. et. §.
sinautem.

¶ Qd ait p̄tor.
supple hec s̄ba. vt
dixi. §. e. l. i. §. qd
autem.

n ¶ Agnitā. s. fm
tabulas.

o ¶ Cesset. si ta-
mē errore facti cre-
dens bona suffice-
re p̄sensit renocat
p̄ cōditionē idebi-
ti qd v̄tra dodrā
tē est occupatū. vt
§. ad. l. falc. l. i. §. si
legatari⁹. r. C. ad
l. falc. l. error. Aliq;
dant in factum.

p ¶ Possessionē.
fm tabulas.

q ¶ Debere. §. C
v̄ pac. l. i. so. vt ibi
cōcordat. §. §. leg.
q̄. l. i. ita. §. si sub

conditōe. r. §. de pig. l. i. §. in spē. r. §. qd iussu. si tutor. §.
fi. r. §. qui. ad lib. p̄cla. nō li. l. pe. r. §. de rescin. ven. si ti-
cius. ar. §. C. de tēp. appel. l. h̄. in si. et. §. quib⁹ appel.
non licet. l. i. §. i. et. §. de aqua plu. arcē. l. in diem. r. §. de
euc. l. vendicantē. et. §. de pigno. si fundū. §. aliena. qd⁹
legibus potest renunciari iuri futuro. quid autem si in
ip̄a apprehensione vel parum ante: Rñ. idem vt valeat
arg. C. de pac. petens. idem si prius sed postea ratū h̄a-
bet. vt. §. p̄dest.

r ¶ Reuocari possit. que non ex voluntate occupata
est. Accursius.

s ¶ Aufertur. facit. §. de acqui. pos. si ex stipulatione.

i ¶ Maxie. abbi-
dat. sic. C. de test.
ma. l. h̄. §. i. nā si h̄
satisfādat h̄s ille h̄
erit. vt. §. vt i pos.
le. si pecunie. §. si.
vel supple idē r si
parat⁹ sit satisfāda-
re: vt etiā soluerit
vt. §. de solu. l. si p
me quis. r sic non
abundat.

k ¶ Cides. p̄pter
interuersionē quā
facit. vt r. §. de ac.
pos. si q̄s r. r. §. de
vi. r vi ar. l. colon⁹

¶ Eius. s. lega-
tarū ad quē lega-
tū trāsmittitur si
purū est: vel purifi-
catū. vt. C. de ca-
tol. §. cū igit. et. §.
sinautem.

¶ Qd ait p̄tor.
supple hec s̄ba. vt
dixi. §. e. l. i. §. qd
autem.

n ¶ Agnitā. s. fm
tabulas.

o ¶ Cesset. si ta-
mē errore facti cre-
dens bona suffice-
re p̄sensit renocat
p̄ cōditionē idebi-
ti qd v̄tra dodrā
tē est occupatū. vt
§. ad. l. falc. l. i. §. si
legatari⁹. r. C. ad
l. falc. l. error. Aliq;
dant in factum.

p ¶ Possessionē.
fm tabulas.

q ¶ Debere. §. C
v̄ pac. l. i. so. vt ibi
cōcordat. §. §. leg.
q̄. l. i. ita. §. si sub

conditōe. r. §. de pig. l. i. §. in spē. r. §. qd iussu. si tutor. §.
fi. r. §. qui. ad lib. p̄cla. nō li. l. pe. r. §. de rescin. ven. si ti-
cius. ar. §. C. de tēp. appel. l. h̄. in si. et. §. quib⁹ appel.
non licet. l. i. §. i. et. §. de aqua plu. arcē. l. in diem. r. §. de
euc. l. vendicantē. et. §. de pigno. si fundū. §. aliena. qd⁹
legibus potest renunciari iuri futuro. quid autem si in
ip̄a apprehensione vel parum ante: Rñ. idem vt valeat
arg. C. de pac. petens. idem si prius sed postea ratū h̄a-
bet. vt. §. p̄dest.

r ¶ Reuocari possit. que non ex voluntate occupata
est. Accursius.

s ¶ Aufertur. facit. §. de acqui. pos. si ex stipulatione.

Actio p a C Siue in re hoc speciale fm Jo. vt personalis actio sonalis sequatur successore rei. regulariter ptra. vt ad trebel. l. i. qnq rei. s. q si heres. et de iudi. si fideicommissum. s. tractatum. successore sed de iure excipiendi constat. vt. s. de excep. rei ven. l. si. re seqf. et. l. de diuer. r. sep. prescp. l. de accessio. r. s. r. de pac. si ti

bi. s. pactum. Ac. b C Accessu. fa. cit. s. de aqua plu uia. ar. l. si autem. in si. ac.

c C Exvolitate. post adusa heredi tatem vel bonoru possessioe agni tam. vt. s. e. l. s. qd aut pctor.

d C Quia semel. sufficit semel voluisse. vt. s. ad ma cedo. l. si autem. r. de aqua pluua. ar. cen. l. si in diez. et. C. de actio. et obli. g. sicut. et in situ. de rerum diu. ni. s. in alienum locum. et argu. s. de fideicom. liber. l. quidam. in si. i. respon. Sed arg. cōtra. s. de diuor. et re. si penituit. vbi admittitur pe nitentia eius qui miserat libellum repudiij. sed ibi vo luntas non peni tētia affaerat tū hic vtriusq.

e C Ea res. quos habes. s. ca. l. s. hoc interdictum. Accur.

f C Nisi satisfi dum sit. scilicet nō dabo interdictuz nisi satisfidati sit. scilicet ab herede ipsi legatario de reddendo legato salua falcidia.

g C Miratur. sci licet legatarius / qui tam accepta satisfidatione reli querat q nunc for te inopia fideiuf. sorem facta est in unilo. vt. et. s. vt in possessio. lega. l. plane. Accur.

h C Ipo iure. s. cum cautū est sibi. a. 30.

i C Per mandati actionem. vt quia procuratori eius est cautum. ad a. d. est. s. de acquiren. possessio. l. pos

est: eque interdicto huic locū fore. In locuz successores accipimus: siue per vniuersitatē siue in re s. sit successuz. C Pro dest autem possidere quoties volūtatē eius ad quem ea res pertinet possideri ceptū est: s. et si postea voluntas accessit eius ad quem ea res pertine bar: tamen procedere possessio ri debere. vnde si quis ceperit quidem ex voluntate eius ad quem ea res pertinet possidere: postea vero voluntas quia perferat nichil nocet: quia semel possideri cepit ex voluntate.

C Anus heredum consentēdo vt res legata possideatur non p̄iudicat coheredi volenti hoc interdictum intenta re. h. d.

C Si alter ex heredibus vel ad quos ea res pertinet voluerit rem a legatario posside ri alter non ei qui noluerit in terdictum competet: et qui voluit non competere palam est.

C Idem est aliquid non fa cere: et aliquid facere non ta men debito modo. h. d.

C Quid ait p̄tor nisi satisfi dum sit: accipere debemus si perseveret satisfidatum / scilicet vt si non perseveret cautum: mittatur in possessionem legatorum seruādozum causa.

C Satisfidatum sic arbitro: si sic satisfidatum sit: vt legatario vel ipso iure acquiritur sit ido nea cautio: vel per mādati a ctionem acquiri possit: r tunc interdicto locum fore.

C Si satisfidatum est pro quib

sessio quos. s. h. i. n. Accur.

D Zuerum. accreuerit. iure conuentionis. vel vsu fructu vel alluione.

l C Tenentur. ipsi legatario ab herede dati.

m C In totum. quasi in omnem causam que ea occasi one prouenit s. de iussu videat. vt. s. de loca. et cōduc. l. quero. et. l. de fideiussu. si qd pro eo. s. si num mos. et arg. s. ad vell. non putat. s. i. et facit. s. de dā. infec. damni. s. si is. et. s. de pactis dota. l. inter. s. c. h. inter. et fm hoc de parte que accre uit poterit agi in terdicto.

n C Sed peter. a ti. scilicet legatario. oportet ergo eum interpellare ad qd ē. s. b. oper. liber. l. cum patro nus. sed argumē. contra. C. de iure emph. l. h. et. C. de contrahen. stipu. l. magnam. et. l. de verbo. oblig. si fundum. et. l. titu. i. l. fin. in prin. et. s. vt in posses. leg. l. s. non exi git. r. C. de luitio. pigno. l. si. o C Condemna ri. veniunt etiam fructus a die con testationis litis. vt. s. de interdi. l. ij. Accur.

D Zuerum est si postea pars legato accreuerit: nam hoc nomine tenentur fideiussores in totum.

C Nō videtur bonorum possessor esse in mora si non ferat sponte hāc satisfidationem: s. tunc demum si petita nō presiat. h. d.

C Quid ait p̄tor: si per bonorum possessorem non fiat vt satisfidetur sic accipiemus si paratus sit satisfidare. non ergo offerre debet satisfidationem: sed petenti satis moram non facere. C Ex hoc interdicto qui non restituit: in id quod in terest debet condemnari.

C Si legatarius repromissio ne contētus fuit: dandū est in terdictum. Idem dicendum est si legatarius pignori b. vo luit sibi cauert.

C Si per legatarium factum sit quominus satisfidetur: licet cautum non sit: tenet interdicto. Sed si forte factum sit per legatarium quominus satisfidetur: eo autem tempore quo editur in terdictum satis accipere paratus sit: non competit interdictū nisi satisfidatum sit. Itē si per bonorum possessorem

latam accipere noluit. Accur.

r C Possessorem. fm tabulae: quominus satisfidaret: et sic non fuit admittendus ad interdictum.

siue prouenit s. de iussu videat. vt. s. de loca. et cōduc. l. quero. et. l. de fideiussu. si qd pro eo. s. si num mos. et arg. s. ad vell. non putat. s. i. et facit. s. de dā. infec. damni. s. si is. et. s. de pactis dota. l. inter. s. c. h. inter. et fm hoc de parte que accre uit poterit agi in terdicto.

n C Sed peter. a ti. scilicet legatario. oportet ergo eum interpellare ad qd ē. s. b. oper. liber. l. cum patro nus. sed argumē. contra. C. de iure emph. l. h. et. C. de contrahen. stipu. l. magnam. et. l. de verbo. oblig. si fundum. et. l. titu. i. l. fin. in prin. et. s. vt in posses. leg. l. s. non exi git. r. C. de luitio. pigno. l. si. o C Condemna ri. veniunt etiam fructus a die con testationis litis. vt. s. de interdi. l. ij. Accur.

p C Voluit. nō voluit. vt qz r he res voluit. alio no luit: et tunc dic si militer: quia et he res noluit: sed fi de iussorem dedit nec enim cogitur dare pignora. vt. l. de p̄to. stipu. lato. l. p̄toris. Accur.

q C Si per lega tarium. satisfi detur. quia non pe nit. vel si peti ob

Nota
posse-
rior no
cet.

a Sed modo cum vult agere interdicto.
b Edictur. i. ponitur in iudicio per contesta. litis. 7 sic
no. hic posteriori motaz nocere. sic. 3. de peri. et cōmo.
l. illud. 7. de ver. ob. si seruum. 5. sequitur. item facit. 3.
de oper. no. nuncia. l. pretor ait. 5. si paratus. 7. de arbi. l.
celsus. 5. idē au.

c De vis fiat et:
7c. Pictitū⁹ tāq̄
generalis ad oia
possessoria. vt. 7. e.
l. 1. 5. est autē. pro-
ponitur: 7. est phi-
bitorium 7. restitu-
torium. vt. 7. eo. si
quis missus. 5. cū
pretor.

It p
tor.
8 ea
refu
erit.

quē oportet habe-
re imperius. vt. 3.
de iurisd. om. iu-
di. l. i. ubere.

d Bonozū sit.
impediendo mis-
sionem: vel eicien-
do. vt. 7. e. 5. i. et. 5.
hec actio.

e Quāti ea res
fuerit. hoc expo-
ne vt. 7. eo. 5. hec
verba.

f Missus fuit.
verē vel destina-
tione.

g Dabo. idē
habet. 3. de dāno
in fec. l. dies. 5. an
tamen. 7. 3. qui. ex
cau. in posses. ea. f.
l. penul. 7. de re iu-
dica. si quis dolo.
Si. habet 7. aliud
surtuluz. vt. 7. eo. si
quis missus.

h Tuere. quo
ad satisfec. vt. 7.
vt in posses. lega.
l. is. cui. 5. qui in
possessione. 7. 30.
et. 3. qui satisfec. cogan. de die. 5. plane.

i Venire. iussu pretoris. et facit. 3. de acqui. posses. l.
permiseri. 5. species. item facit. 7. de iniur. l. iniuriarū. 5.
conductori. et. 7. l. proxi. in eo. f. q̄ hic dicit conuenit pre-
torem tueri.

k Sive dominus. cum fuerit conuentus vt soluat.
Alto enim conuento vel nullo nil ei nocet. vt. 7. ea. l. 5. si
quis ideo.

l Venire. ab initio.

m Cum venisset in possessionem. sic. 7. de vi et vi arma.
l. 5. vi possidere. et. 3. de dā. in fec. dāni. 5. pe. 7. de acqui.
posses. clam. in fi.

steterit quominus satisfaret:
sed modo paratus est cauere:
tenet interdictum. Illud enīz
tēpus inspiciatur: quo interd-
ctum editur⁹.

¶ De vis fiat et qui in posses-
sionem missus est. **¶** l. tu. l. iij.

¶ Indis in tres partes. pu-
mo ponuntur verba edicti. se-
cundo commendatio eius edi-
cti. tertio expositio edicti. secū-
da ibi/hoc interdictū summa.
tertia ibi/hec dā. vel ibi/est
autē generale. littera per se sa-
tis plana est si bene punctues
eam. **¶** l. pianus.

It p
tor.
8 ea
refu
erit.

¶ It pretor: si q̄s
dolo malo fece-
rit quomin⁹ q̄s
permissu meo/
eiusve cuius iu-
risditio de ea re
fuerit: in possessione bonozum
sit: in eum in factum iudiciuz
q̄ti ea res fuerit: ob quam in
possessionem missus fuit: da-
bo⁹. **¶** Hoc interdictū sum-
ma prouidentia pretor: propo-
sunt. frustra enim in possessio-
nem mitteret rei seruāde cau-
sa: nisi missos tueretur: 7. phi-
bentes ventres in possessionem
coherceret. **¶** Est autē genera-
le hoc edictū. pertinet enīz ad
oēs qui in possessionem a pre-
tore missi sunt. conuenit enim
pretori omnes quos in posses-

n Utrū vim fecerit. sufficit enim dolo phibitus. sed si
vi factū est nundā habet locū p̄stitutio si q̄s in tantā q̄s
videt. vt. arg. 7. si q̄s missus: sed rñ. nō: cū enim non poss-
det missus: vel mitti iussus. vt. 3. de acq. pos. l. iij. 5. fi. nō
habet locū interdictū vnde vt. nec si q̄s in tantā. vt. 7. de

vi 7. vi ar. l. i. 5. in-
terdictū aut hoc.
o Prohibu-
it. sufficit em̄ do-
lo malo phibitus
esse. vt. 3. e. l. i. p̄n.
p Putabat. et
supine cū dol⁹ tm̄
veniat nō lata cul-
pa. vt. 3. e. l. in p̄n.
sic. 7. ad. l. corne. de
scca. l. in lege. 7. 7.
de fur. inter oēs.
5. recte. hoc ergo
ipsuz summarim
cognoscit. vt. 3. de
re iudi. l. a dno. 5.
si sup. 7. facit. 3. ne
q̄s eū q̄ in ius vo.
l. antepenul. 5. fi.

q Utilitatē cre-
ditoris. quia exce-
ptione perempto-
ria summoueri nō
p̄t. nō ergo iurat i-
litē. secus in eo
qui exemit. vt. 3.
ne q̄s euz q̄ in ius
voca. l. pe. 5. i.
r Interest pos-
sionem. si ergo
possessionem non va-
let nisi duos de-
narios: 7. debitus
siccitū: duos de-
narios habet tm̄
creditor. itē si pos-
sessio valet p̄l⁹
debito sim 7. 30. q̄
interesse ab isto so-
luto an debitor ve-
rus libere si for-
te iste sit ali⁹. Rñ.
sic. vt. 3. de re iudi.
si q̄s dolo. 5. i. arg.
p̄tra. 3. ne q̄s cum

qui in ius vo. l. pe. in fi. et. l. fi. sed ibi in eo q̄s est in pens.
nā iurat ibi in litē: 7. sic excedit vep. interesse creditoris.
¶ Exceptione. nisi forte erat talis ex qua soluti repe-
ti non potest: quia q̄s fecit iudex: debitor fecisse videtur.
vt. 7. de euic. l. si ob causam.

t Propter nullā. hoc est contra. 3. qui. ex cau. in pos-
ses. l. pe. 5. i. in fi. Sol. vt ibi.

v Constat. 7. faciāt 7. hoc edictū: qz 7c. et est rō bona.
vt. 3. eo. in p̄n. 7. hoc nisi locupletiores sunt. vt. 3. de dolo.
sz si ex dolo. 7. 3. 8. ac. ep. in l. i. fi. 7. 3. q̄n ex facto tuto. l. iij.
¶ Cōtra erit dicēdū. nā tenet vt ex q̄s delicto. vt. l. iij.
de ob. ex de. 5. pe. p̄ter carnis. vt. 7. de adulte. si minor.

qui in ius vo. l. pe. in fi. et. l. fi. sed ibi in eo q̄s est in pens.
nā iurat ibi in litē: 7. sic excedit vep. interesse creditoris.
¶ Exceptione. nisi forte erat talis ex qua soluti repe-
ti non potest: quia q̄s fecit iudex: debitor fecisse videtur.
vt. 7. de euic. l. si ob causam.

t Propter nullā. hoc est contra. 3. qui. ex cau. in pos-
ses. l. pe. 5. i. in fi. Sol. vt ibi.

v Constat. 7. faciāt 7. hoc edictū: qz 7c. et est rō bona.
vt. 3. eo. in p̄n. 7. hoc nisi locupletiores sunt. vt. 3. de dolo.
sz si ex dolo. 7. 3. 8. ac. ep. in l. i. fi. 7. 3. q̄n ex facto tuto. l. iij.
¶ Cōtra erit dicēdū. nā tenet vt ex q̄s delicto. vt. l. iij.
de ob. ex de. 5. pe. p̄ter carnis. vt. 7. de adulte. si minor.

qui in ius vo. l. pe. in fi. et. l. fi. sed ibi in eo q̄s est in pens.
nā iurat ibi in litē: 7. sic excedit vep. interesse creditoris.
¶ Exceptione. nisi forte erat talis ex qua soluti repe-
ti non potest: quia q̄s fecit iudex: debitor fecisse videtur.
vt. 7. de euic. l. si ob causam.

t Propter nullā. hoc est contra. 3. qui. ex cau. in pos-
ses. l. pe. 5. i. in fi. Sol. vt ibi.

v Constat. 7. faciāt 7. hoc edictū: qz 7c. et est rō bona.
vt. 3. eo. in p̄n. 7. hoc nisi locupletiores sunt. vt. 3. de dolo.
sz si ex dolo. 7. 3. 8. ac. ep. in l. i. fi. 7. 3. q̄n ex facto tuto. l. iij.
¶ Cōtra erit dicēdū. nā tenet vt ex q̄s delicto. vt. l. iij.
de ob. ex de. 5. pe. p̄ter carnis. vt. 7. de adulte. si minor.

Soluendo. cōcordat. s. de admi. tu. l. i. in pn. et de pecu. l. summa. s. si dolo. Sed s. i. de reg. iu. neq. So. ibi delictū nō noīe pupillit̄e plene dicit̄ ibi. Itē eodē modo rñ. ad. l. i. i. l. p. s. r. s. de ac. emp. l. iulianus. s. idē iulianus. in fi. r. i. q. d. vi aut clā. is qui in pu. s. i. tutoug. i

q̄b̄. s. i. indistincte non teneri de dolo tutoris: at h̄ disti- gunt: sit soluendo vt nō. Ecōtra alij dicit̄ eū indistincte teneri. vt. s. de euc. l. iij. et. s. de edil. edict. q. si nolit. s. q̄b̄ in pcuratore. s. solu. hic subaudi maxie s. 3. h. et sic ad cadē dū tenebit̄ vt. s. s. trib. l. pecu. s. i. vel dic vt no. sup. q̄libet contra rio. accur.

b Tutorē. facit. l. i. p̄tori. **c** hoc fecerit. vt. i. de vi r. vi ar. l. i. s. i. quens. r. s. q. d. l. g. i. ad. l. i. p. s. r. s. de nor. s. i. r. duo bus. s. illud.

d Missio. r. dā ni infecti. vt. s. de dā. infect. si q̄s mis sū. s. actio. r. l. iij. s. an autem.

e Intra annū. post prohibitionē numerandum.

f Penalit̄. pe- nalis est cū cōtra extraneū cōpetit hoc edictū. nā pe na soluta nichilo- minus verū debi tū a debitore pete tur. sed si ipse do- minus prestittisset per interdctū esset liberat̄ a s̄o de- bitore. sic et. i. n. i. l. iij. s. cōdenatio. fm̄ q̄ dā: q̄b̄ non plz fm̄. h. immo improbe facit q̄ cōsecutus ab extraneo q̄b̄ sua interest iterum petit a vero domino. vt. s. de re iud. si quis dolo. s. i. accur.

g Nā cū. bene dicit̄ excepta lega. mis. nam r. c. **h** Satisfactioe oblata. de soluēdo legato adueniēte die vel conditioe. s. idē d. z. licere faciēti vi missio in posses sionē: q̄ q̄b̄ heres obligatus est facere: quilibz eo iusto soluere pōt̄ vel facere. vt in sti. q. mo. tol. ob. in pn. cum ḡ in hoc releuet: grauetur in alio sez q̄ actio sit ppetua r̄ trāstoria. ar. s. diuretu. eū q̄. sed als q̄ impedit missio- nem non liberatur satisfādo: sed oz p̄stare intesse p̄cise vt. s. e. l. s. hęc verba. r. eadē rō est in dāno infecto.

k Uo q̄s. i. veniens in possessionem.

l Ad personā dñi. sic. s. si q̄s cau. l. p. e.

m Alieno noīe. veluti procuratoro.

n Prohibuit. vt. s. de dam. infect. l. si quis missum in

Ergo et si tutor dolo fecerit: in pupilluz dabim⁹ actionē: si mō soluendo⁹ sit tutor. Sed r̄ ipm̄ tutorē⁹ posse pueniri tu. scribit. **S**t dñi vel p̄ris voluntate p̄hibitus q̄s sit a pos- sessione: in ipos dabit̄ actio q̄si palū hoc fecerint. **H**anc actionē excepta legatoz mis- sione⁹ itra annū⁹ p̄petere: r̄ nō postea sciendū eū/cū sit pena lit⁹. **N**ec in heredes silesqz p̄- sonas dabitur: nisi in id q̄d ad eos puenierit: s̄ heredibus si- militibusqz p̄sōis dabit. nā cū⁹ prohibitus q̄s est legatoz vel fideicomissoz cā possessionez ad p̄scitū actio et p̄petua ē et in herede dabitur: q̄ est in po- testate successoz euitare iter- dictū satisfactioe oblata.

Prohibit⁹ siue suo noīe in- trahit siue alieno h̄z locū hoc interdctū. **P**rohibēs suo noīe vel alieno tenetur. h. d. Pau.

Sic q̄s an alieno nomi- ne phibit⁹ sit nichil in- terest. hęc em̄ s̄ba q̄ti ea res est: referēda sunt ad p̄sonam dñi. **I**tē tā is tenet q̄ suo nomiē q̄ aliēo noīe phibit⁹.

De duobus remedijs bre-

pin. et. s. i. Tenetur etiā ille pro quo fit prohibitio. vt. s. l. i. s. i. dñi. et. C. de accu. nō ideo. sed altero soluente al- ter liberatur. vt. i. de vi et vi ar. l. i. s. quotiens.

Squis missus. destinatione. **S**o. **F**uerit. a pretore.

Ultus r̄ meli⁹ est eligēdū. **I**tez iudices debēt p̄cepta et edi- cta sua tueri: deinde vsqz ad fi- nē. l. dē in q̄ bona missus pōt̄ vti hoc interdctio. h. d. **T**h.

S q̄s missus fuerit in possessionē fideicomis- si seruādū cā: et nō admittat/ p̄tate⁹ et inducēdus est i pos- sessionē q̄ eū missi⁹. **N**ut si q̄s velit vti in dīcto: p̄ns erit dī- cere in dīctū locū habere: sed melius erit dicere extra ordi- nem p̄tores ipos iure sue p̄tā- tis exeq̄ oportere d̄cretū suū nōnunqz etiā p̄ manū milita- rē. **C**ōstitutū est ab anto- nino vt etiā in bona h̄dts q̄s admittat cert⁹ modis. **S**i q̄s igit̄ in his bonis nō admittat dicendū est actionē hanc vti- lem⁹ p̄petere: ceterū possit vti et extraordinaria⁹ executioe.

Cū p̄tor ventrē in possessio- nē mittit: et hoc interdctū re- stitutorū et phibitorū est. **S**i si mulier velit in factum actione vti: ad exēplum credi- torum magis q̄ interdctio / posse eam experiri sciēdū est.

Si mulier dicatur calūnie causa i possessionē ventisse: eo

pos. mit. l. i. s. necessario. q̄ est contra. **S**olu. bi subaudt tñ: vel aliter vt ibi. et facit. i. p̄ri. s. et. s. de rei vendica. qui restituere. **A**ccur.

Certis modis. post sex menses. vt. s. vt in p̄c. l. e. is cui s. impator. et. C. vt in p̄c. l. i. circa.

Uilem. i. efficacem in factum.

Extraordinaria. hoc ex pone vt. s. s. p̄ri. et contra rium ibi positum et hic possit poni.

Prohibitorū est. prohibet em̄ pretor ne vis fiat ei qui in possessionē mittitur. **I**tē si quis tam ingressus fuerit et desciatur hac actione agere poterit. vt. s. eo. l. i. s. hęc actio.

Si si mulier. phibita cū venisset in possessionē.

Ad exēplū creditorū. p̄ q̄b̄ maxie est hoc edictū. vt s. eo. l. i. s. sed sue rei.

Interdctio. interdicit ne prohibeat. in factū agit si prohibita fuerit intrare vel postea deiecta. et facit. s. de euc. l. vendicantem. in fi.

Potestate ei⁹ id est officio: puta captis pignob⁹ vel multa indicē do. vt in sti. de sa- tisda. tu. s. quib⁹. et. s. de ventre in- spi. l. i. s. quid er- go. vt in sti. de nū- ctos: vt officiales qui imittant. **I** q̄ **M**issus. i. ius- sit mitti.

Interdctio. scz iffo ne vis fiat ei.

Sue p̄tātie. id ē officio: vt mo- do dixit hoc si iu- dex est ordinari⁹ nō delegatus: vt no. s. de offi. eius cui man. est iuris- di. l. p̄n. s. vt pos. nisi forte a papa/ vel a principe est delegatus fm̄ d̄s- dam: qz sunt simi- les ordinarijs. vt C. de iudi. a iudice inder datus.

Militarē. vt qz ministris vt su- is officialibus nō potest: vnde p̄gre- gat milites. vt et C. de his qui la. vel ali. l. ij. Sed vi- det q̄ nō his v̄is sit eundū: sed im̄ per interdctū. vt s. si ven. no. mil. l.

a Non sit pregnans. ad hoc. §. de his qui no. in fa. l. cum non pregnans.

b Ad exēplū. vt si afferat argumētū vel modice pro eo faciens mittat in pos. yr. sicut si offeratur pro puero. vt. §. de carb. edic. l. iij. §. cause cognitio.

c Possessionē. ergo multo magis ex quo est in ea dimitter.

d Er interdicitū. s. qd est. §. l. i. in pn. et idē p aliis speciale qd est. §. de dā. infec. p. tor.

e Ab eo. s. pretore.

f Nō pmittit. nuda cautione: cū suo nomine.

g Sati nō dat. p fideiussores cuz alieno.

h Nō fiat. sic. §. d. reg. i. l. i. iure ciuili. ac.

i Iudicium. s. in factum.

k Cantum fuerat. vt. r. §. de dā. infec. p. tor. §. in est. et. l. dies §. an tñ. et §. in est. et. l. si si mita. §. pe. r. sic ad iteresse. vt. r. r. ra. ha. si. pcurator. et sic ad aliud datur hec actio: cū ex alia cā in pos. fuerit missus. vt. §. co. l. i. §. hec sba. §. qd. dam. sed certe imo ad idē cum interellet vbiq.

l Sed ex alia. s. non solū qñ iudicis decreto paritū non est.

m Si eo. sup. ple. s. s. eo r. Acc.

n Desiderabat. cū effectu. cū iā erat missus destitatioe o iudiciū. i. actionē in factū contra dñm ruinosē do mus. licet a nemine sit prohibitus. sicut in edicto illo de dāno infecto. vt. §. de dā. infec. si finita. §. eleganter. et sic cōpetit actio hoc casu ex alia causa q̄ ex eo q non admittit iussu pretoris: vel missus rēciat. Alij dicunt q̄ et hic ab aliquo fuit prohibitus.

p Item subiectum est. a pretore.

q Ex alia cā. q̄ ex cā dāni infecti: vt puta rei seruan de vel simili. vel dic fm. d. ex alia q̄ ex ea q̄ pretoris cōpia non fuerit: puma plz. Vel dic nō solū qñ p pretorē sed etiā si ipse fuit impeditus ex sua psona vt legatione vel absentia vel alia iusta causa.

r Missus. id est mitti iussus.

De tabulis exhi. Si qui vitur interdicto quorū bo-

noem et quorū legatorū expedit agere hoc interdicto et idē de hoc ponit. et differētiā int actionē ad exhi. et in factū. et hoc interdicitū et illud quē adimo. test. ape. no. vt dixi. §. ad exhi. l. iij. §. i. Retor. tabulas. sic ergo videt q̄ nō perineat hoc edictū ad scri-

D nū interi dātū est: haberet iudicium q̄ dānum passus est.

Item subiectū est: si ex alia cā qui in possessionē missus est prohibitus esse dicitur: habere in factum actionem.

De tabulis exhibendis. Titu. v.

Quid in duas partes. primo ponit verba edicti. scdo iurisco. exponit per questiones scda ibi: si quis forte. textus planus est.

Ulpianus. Retor ait: quas tabulas luctus ticus ad causā testamēti sui p̄tinentes reliq̄s he penes te sunt: aut dolo malo tuo factū est vt desinerent esse: ita eas illi exhibeas. Item si libellus alludere qd relictū esse dicitur: decreto cōprehēdam.

Si quis forte cōstitat penes se esse testm̄ subendus est exhibere: et tps̄ et dandū est vt exhibeat: si nō pōt in p̄sentiarū exhibere. Sed si negget se exhibere posse vel oportere: hoc interdicitū cōpetit.

Hoc interdicitum pertinet non tm̄ ad testamēti tabulas verū ad oia q̄ ad cām testamē

a Decreto. id est edicto isto.

b Comprehendam. i. cōprehendo: sed quādoq̄ cessat hoc interdicitū. vt. §. e. l. si. Et in tabulis viui. vt. §. e. §. fina. que sunt contra.

c Exhibere. per interdicitū quē ad. testa. aperi. vt. §. quemad. test. ape. l. ij. in fi.

d Et tps̄. forte tale vt est. C. de dila. l. i. et facit insti. de offi. iud. §. si ad exhibendum.

e In presentiarum. id est in presenti.

f Vel oportere. i. si dicat se nō debere exhibere. aliter Edictū ergo horū est opus vt habeat locū hoc edictū. s. q̄ negget d tabu. se exhibere posse: vel negget se debere. In tertio fo cū po exhi. vt test s̄ nō vult: hz locū dicit tit. quē ad. te ag. vt. d. l. ij. §. locū ha si. §. 30. sed. h. dicit hoc occurrere cū illo in eo casu cum bear q̄ hz et dicit se nō debere exhibere. arg. d. §. rēq̄rit.

hoc edictū ad scri pturā q̄ sit hodie in testō nuncupa tivo sicut videt in bonorū pos. §. 3. ta bu. vt. C. d. bono. pos. fm tab. l. fi. bo norū. et edicto di ui adria. tolli. vel cōstitutione quaz habes. C. de edic. di. adri. tol. l. fi. §. pug. vel dic vtile dari: vt. d. l. bono rum et no. in. d. l. de edic. di. adria. tol. l. fi.

C penes. pro a pud ponit qd largi significat. vt J. de verb. sig. l. pe nes. competit em̄ hoc interdicitū cō tra depositarium vt. §. l. i. §. si tabu le. Accur.

Ut desinerēt quid si dolo fecisti quominus a prin cipio peruenirēt. dicit cessare inter dictū. sic. §. que in frau. credi. q̄ autē in pn. ar. cōtra. §. de pe. here. sed et si lege. §. perinde.

Ita eas. vt a pud te sunt non a te corruptas.

Si libellus. veluti epistola fidei commissaria.

Aliud re. pu ta codicillus.

Codicillos, qui non pertinent ad testamentum: quia in eis est testatio mentis: vel quia non valebant quibus nisi testamentum confirmarentur: licet hodie fecus, ut in h. de codicil. §. i. Accur.

C Inutiliter, preterito filio puta.

C Rupti, agnatione posthumi. **C** Uicio, puta irriti capitis diminutione testatoris, ut in h. q. mo. testa. in fir. in pri. et §. alio.

C Sed et si falsum, in hoc est contra. J. e. l. h. sed hic antequam de falso ageretur: ubi iam ceperat agi. Alij q. ubi criminaliter agebatur de eo: hic civiliter, vel ubi ascriptis sibi: h. no. prima placet.

C Sed priores, postquam alie facte sunt.

C Imperfecta hoc est contra. J. ad l. cor. de fal. si q. s. le. ubi pro imperfecto dicit hoc interdictum non competere. So. cum h. yali q. viciu testam q. s. in aperto: puta littera vel falsitate aperta tunc non est exhibendum, sed si viciu sit absconsum: ut in omnibus istis casibus: tunc est exhibendum: nisi statim qui convenit sit paratus probare ipsum esse falsum vel ruptum: vel nullum. arg. §. ad exhi. l. iij. §. ibidem. et de car. e. d. l. iij. §. cau. se. et §. ut in pos. le. si is a quo. fm. l. sic §. potest esse imperfecto et aperta et obscura. Alij dixerunt q. p. imperfecto et falso nec hoc interdictum nec edictum: quoad testa. ape. nec lex coene. de fal. locuz habet: licet aliquis sibi in eo ascribat ut in contra. p. falso §. r. pfecto: vel p. §. r. imperfecto locuz habet predicta: ut hic. r. §. quead. test. ap. l. ij. §. i. Tu dic fm. a. q. p. imperfecto quibet ex ca datur hoc interdictum: excepto p. imperfecto cognationis siue sigillationis: ut ibi. p. falso asit non negat ibi competere hoc interdictum. Apparet ergo tabulas accipi etiam abusive cum proprie sit testamenti perfecti et signatum. ut d. l. quead. testa. ape. l. ij. §. i.

C Plures tabule, vel particulariter scripte in diversis locis: vel integraliter scripte vbi libet: vel alie prime vel alie posteriores, ut l. iij. §. i. et in situ. de testa. §. pe. **C** Disceptetur, supple veluti si r. **C** Dicatur, qui testari non possunt nisi de castrensi vel quasi in quo testatur filius: ut subijcit, et in situ, qui.

non est permis. face. testa. in prin. Accur. **C** Deceaserit, cuius testamenti valet ex. l. cor. ut in h. qui. non est per. fa. testa. §. fi.

C Non pertinet, nec illud quemadmo. testa. aper. ut §. quemadmo. testa. ape. l. ij. §. si dubitetur, facit ad hoc. J. l. ij. §. si ipse.

adviu tabulas non pertinet quia verba pretoris reliquit fecerunt mentionem. Sed et si sine dolo malo testamentum sit deletum. **C** Paulus.

C Et totum, vel pars et **C** Alpianus.

C Cum habet hoc interdictum, Si tabule in pluribus codicibus scripte sunt omnes interdicto isto continentur: quia vnum testamentum est. **C** Si tabule testamenti apud aliquos depositae sunt a testatore: hoc interdictum agendum est et cum eo qui detinet: et cum eo qui deposuit. Proinde et si custodiam tabularum editus vel tabularius susceptus: dicitur dum est teneri eum interdicto.

C Si penes suos tabule fuerint: dominus interdicto tenetur. **C** Si ipse testator dum vivit tabulas suas esse dicat: et exhiberi desideret: interdictum hoc locum non habebit sed ad exhibendum erit agendum ut exhibitas vendicet: quod in omnibus qui corpora sua esse dicunt instrumentorum: probandum est.

et §. de secun. tabu. l. i. §. si quis in duobus. **C** Detinet, quia potest exhibere, ut §. ad exhiben. cel. sus. in prin. est ergo scriptum interdictum in rem, ut et §. de interdi. l. i. §. penul. et argu. §. quod me. cau. l. metum. §. cum autem, sed hoc casu forte dabitur depositario tempus ut domino denunciaret, ut in aut. ut omnes obe. iud. §. si igitur, et. C. ubi in rem ac. l. ij. Nec ob. in aut. de depo. in prin. quia hic nec interdictum depositi restitutionem: sed litem contestatur et agit hoc interdicto: ut fiat exhibitio.

C Deposuit, potest enim depositum suscipere et sic exhibere. Accur. **C** Editus, id est qui edes tuetur, ut in situ. de tute. §. tutores. Accur.

C Omnibus, l. ut habeant actionem ad exhi. §. non q. habeat interdictum de tabu. exhi. nam heres est omnis testamenti: tunc h. interdictum de tab. exhi. ut §. ad exhi. l. ij. §. si q. s. extra. r. §. quead. testa. ape. l. iij. vel dic fm. R. q. hic dicit de his q. dicunt ex sua persona: §. heres non ex sua: sed hereditario iure dicit sua, sic ergo hic no. non con

C Reliquit, hoc facit ad id quod nota. in situ. qui ma. non pos. §. fi. Accur.

C Testamentum sit deletum, puta fm. R. cancellatum vel incussum per errorem. magis autem si aliqua culpa interne nisset lara vel leuis, et facit §. de secun. tabu. l. i. §. si litum, et §. si ro. se. Accur.

C Cum habet hoc interdictum, si tamen ad huc legi possit testamentum, sin autem dolo hoc fuerit factum: tunc ex ea parte tenetur: quasi dolo defisset posse exhibere in totum vel in partem, ut §. eo. l. i. in prin. et facit §. de fur. hoc amplius, et l. sequen. et §. ad l. aquil. qui tabulas.

C Si tabule, facit §. e. l. i. §. interdictum, ubi proinde et si plures r.

Testi ta
bule an
r q. h. sint
exhibe
de.

currere hoc interdictū cū actōe ad exhibē. nisi in herede
 ut dicitur. et facti. §. ad exhib. l. iij. §. si. r. C. ad exhib. l. infra.
a Testamentarie. per hoc interdictum: sicut nec eodē
 tra. vt. C. quando citat. act. l. i. Accur.
b C. Matus. facit. j. de penis. l. relegati. in fi.
c C. Bio vel consilio. pposituz em
 r voluntas r. vt. j. de fur. q. in iurie.
d C. Apprehēde. de. et legē de. vt. §. que ad. test. aperi. l. ij. §. si. p. s. p. r. de scribēde. vt. §. ad leges fal. l. penul. §. si. azo. r. §. que admo. testa. ape. l. i. in prin. et facit §. ad exhib. l. ij. et j. de h. sig. l. pl. est. r. j. §. lib. homi. exhiben. l. iij. §. ait p. r. tot.

e C. Signa. i. sigilla. r. fac. §. que ad. testa. ape. l. i. in fi.
f C. Coerceri. captis pignorb. vt mulctis. vt l. si. de satisf. turo. §. quibus. r. §. de v. in spi. l. i. §. quid §. et §. si q. ius di. non obtē. l. i. in prin. et facit. C. de testi. l. pe. in prin. r. §. de testi. l. in iuri. arg. sumpto a contrario. Sed cōtra. §. que ad. testa. ape. l. §. r. si q. vbi dicit nō cogi eos venire corāz iudice. Soluti. vbi extra ritouum iudicis erant. Accur.

g C. Ascriptū habent. pro quo cōpetit eis actō. als fecit: vt si legōtibi fundū si decem dederis tūc. naz ticius nec legatari? dici potest. vt §. si q. omif. cau. testa. si q. sub conditione. et sic non habet hoc interdictum. ar. §. ad exhib. l. iij. §. sciendum.
h C. Interfuit. eius qui agit.
i C. Est unū dūm est. sed certe non tm̄ interest: cū adhuc hereditatē petere non possit vel legatū: vel etiāz non est conditio. r. sic est cōtra. j. de regu. iur. l. quatenus. Soluti. hic speciale propter contumaciam: vt hic subijcit vt per eam augeatur: sic e contra speciale: vt quandoq. minuitur. vt. C. de sen. que pro eo quod interest. l. i. in eo q. nō permittitur excedere dupluz iāteresse cōmunis. sic r. §.

l C. Si quis dolo malo fecerit quomin? penes eū tabule essent: nichilomin? hoc interdicto tenebit. nec p̄iudicatur aliqd legi cornelie testamētarie? quāsi dolo malo testm̄ sup̄p̄serit. Nemo enīz iō impune retinet tabulas q. matus? facin? admisit: cū exhibitis tabulis admittituz ei? magis manifestef. r. posse aliquem dolo malo face re vt in eam legē non incidat: vt puta si neq. amouerit: neq. celauerit tabulas: sed idcirco alij tradiderit ne eas iterdicēti exhiberet: hoc ē si nō sup̄p̄mendit a iove l. p̄silio fecit: s. ne huic exhiberet. C. Hoc iterdictum exhibitōriū est. Quid sit exhibere videam? Exhibere: hoc est materie ip̄i app̄hēden de? coplā facere. Exhibere autē apud p̄roze opz vt ex auctoritate ei? signatores amoniti veni rēt ad recognoscēda signa? r. si forte nō obtēperēt testes: labeo scribit coercent eos a p̄tore debere. C. Solēt autem exhiberi tabulas desiderare oēs omnino qui quid in testamento ascriptum habent?.

l C. Pr̄io ponit unū dictū r. r̄ionem. sc̄do ponit unā dubitationē circa p̄dicta et eā declarat. sc̄da ibi vñ q̄rif. Bar.

l C. Cōdēnatto autē hui? iudicij q̄rit iterfut? estimari d. Quare si heres script? hoc interdicto exptat: ad hereditatē referēda est estimatio: r. si legatuz sit: tm̄ venit i estimatiōē q̄tū sit in legato. r. si sub p̄ditōe legatū sit: quasi p̄ditōe existēte sic estimādū est. Nec compelli debet ad cauendū se restitutorū? q̄cqd̄ p̄secut? est si p̄ditio defecerit: q. pena cōtumacie p̄stat ab eo qui nō exhibet.

l C. Unde q̄rif si hinc? p̄secutus est estimatiōem legatarius: postea legatū petat: an sit audiēd? et putē si heres idē p̄stitit: exceptione doli repellēdū: si alius/repelli non oportet. Ideo et si heres sit qui interdicto vsus est estimatiōem cōsecutus: eadē est estimatiōis distinctio. C. Interdictū hoc post annū? cōpetere p̄stat: sed et heredi ceterisq. successoribus competit.

l C. Si sint tabule testamentari apud pupillū? et dolo tutoris desierint esse: in ipsum tutore cōpetit iterdictū. equū est enim ipm̄ ex delicto suo teneri: nō pupillū. I abole. De tabulis proferendis interdictum competere nō oportet si hereditatis cōtrouerfia ex his p̄det? aut si ad publicā questionē p̄tinet.

l C. Post annuz. nec enim est pens le habito salte respectu ad actorē. vt. j. de act. r. obli. l. in honorariis. **l** C. Pupilluz. facti. quod vi aut clam. l. is qui §. si tutoris. r. §. de ac.

l C. Si idē iulianus. r. j. de reg. iur. l. neq. r. C. vnde vi. l. meminerint. r. §. ti. i. l. §. hoc edicto. r. qd̄ ibi no. De tabulis. pendet. quia et ius p̄stata est: vt puta duo sumus tich: et in tabulis est institutus ticius: vterq. nostrū p̄ petitiōez hereditatis in solidū sibi asserit hereditatē. nō ergo agetur ammodo hoc interdicto: quia est p̄paratōriū: sicut r. actio ad exhibēdū. r. iō ante litē p̄stata sup̄ petitione hereditatis debuit. p̄poni. **l** C. Ad publicā q̄nē. qd̄ ē si falsū dicit. si tm̄ p̄trouerfia iā cepta sit fm̄ q̄dā. vt dic q. est si nō sūt tabule signate

qui. ex ea. in pos. ea. l. penul.
l C. Restitutorū. exigitur ergo statim et est speciale: als contra. §. ad legē aquil. l. in lege aquilis si delictum.
l C. Hinc. i. per hoc interdictum.
l C. Distinctio. vt si a possessore hereditatis estimatio nem sit cōsecutus ampli? eā non petat. si ab alio estimatiōem cōsecutus est: hereditatem a possessore petere non p̄hibet. ad qd̄ est. §. §. peti. heredi. nec vl. lā. §. pe. r. j. de sol. stichū. §. dolo. nec est cōtra. j. de regu. iur. l. bona fides. quia hic speciale vel a diuersis exigitur hic: secus si ab vno. vt. §. pri. r. in cōtrario. et j. de fur. l. ei qui fur ti. in fi. et. §. ne qd̄ cū qui in us. v. l. si. item cōtra. §. de retudi. si quis dolo. §. si. Sol. h. speciale: quia occultat. p̄batōnē. arg. C. de here. l. quoniam. in fi. itē cōtra. j. de noua. l. si dus. vbi etiam ab vno petitur res r. estimatio. Sol. ibi sunt due stipulationes: r. eo aio in terposita vt utraq. habeat effectuz. f. rei et estimatiōis rei.

l C. Post annuz. nec enim est pens le habito salte respectu ad actorē. vt. j. de act. r. obli. l. in honorariis. **l** C. Pupilluz. facti. quod vi aut clam. l. is qui §. si tutoris. r. §. de ac.

l C. Si idē iulianus. r. j. de reg. iur. l. neq. r. C. vnde vi. l. meminerint. r. §. ti. i. l. §. hoc edicto. r. qd̄ ibi no. De tabulis. pendet. quia et ius p̄stata est: vt puta duo sumus tich: et in tabulis est institutus ticius: vterq. nostrū p̄ petitiōez hereditatis in solidū sibi asserit hereditatē. nō ergo agetur ammodo hoc interdicto: quia est p̄paratōriū: sicut r. actio ad exhibēdū. r. iō ante litē p̄stata sup̄ petitione hereditatis debuit. p̄poni. **l** C. Ad publicā q̄nē. qd̄ ē si falsū dicit. si tm̄ p̄trouerfia iā cepta sit fm̄ q̄dā. vt dic q. est si nō sūt tabule signate

l C. Post annuz. nec enim est pens le habito salte respectu ad actorē. vt. j. de act. r. obli. l. in honorariis. **l** C. Pupilluz. facti. quod vi aut clam. l. is qui §. si tutoris. r. §. de ac.

l C. Si idē iulianus. r. j. de reg. iur. l. neq. r. C. vnde vi. l. meminerint. r. §. ti. i. l. §. hoc edicto. r. qd̄ ibi no. De tabulis. pendet. quia et ius p̄stata est: vt puta duo sumus tich: et in tabulis est institutus ticius: vterq. nostrū p̄ petitiōez hereditatis in solidū sibi asserit hereditatē. nō ergo agetur ammodo hoc interdicto: quia est p̄paratōriū: sicut r. actio ad exhibēdū. r. iō ante litē p̄stata sup̄ petitione hereditatis debuit. p̄poni. **l** C. Ad publicā q̄nē. qd̄ ē si falsū dicit. si tm̄ p̄trouerfia iā cepta sit fm̄ q̄dā. vt dic q. est si nō sūt tabule signate

l C. Post annuz. nec enim est pens le habito salte respectu ad actorē. vt. j. de act. r. obli. l. in honorariis. **l** C. Pupilluz. facti. quod vi aut clam. l. is qui §. si tutoris. r. §. de ac.

l C. Si idē iulianus. r. j. de reg. iur. l. neq. r. C. vnde vi. l. meminerint. r. §. ti. i. l. §. hoc edicto. r. qd̄ ibi no. De tabulis. pendet. quia et ius p̄stata est: vt puta duo sumus tich: et in tabulis est institutus ticius: vterq. nostrū p̄ petitiōez hereditatis in solidū sibi asserit hereditatē. nō ergo agetur ammodo hoc interdicto: quia est p̄paratōriū: sicut r. actio ad exhibēdū. r. iō ante litē p̄stata sup̄ petitione hereditatis debuit. p̄poni. **l** C. Ad publicā q̄nē. qd̄ ē si falsū dicit. si tm̄ p̄trouerfia iā cepta sit fm̄ q̄dā. vt dic q. est si nō sūt tabule signate

l C. Post annuz. nec enim est pens le habito salte respectu ad actorē. vt. j. de act. r. obli. l. in honorariis. **l** C. Pupilluz. facti. quod vi aut clam. l. is qui §. si tutoris. r. §. de ac.

l C. Si idē iulianus. r. j. de reg. iur. l. neq. r. C. vnde vi. l. meminerint. r. §. ti. i. l. §. hoc edicto. r. qd̄ ibi no. De tabulis. pendet. quia et ius p̄stata est: vt puta duo sumus tich: et in tabulis est institutus ticius: vterq. nostrū p̄ petitiōez hereditatis in solidū sibi asserit hereditatē. nō ergo agetur ammodo hoc interdicto: quia est p̄paratōriū: sicut r. actio ad exhibēdū. r. iō ante litē p̄stata sup̄ petitione hereditatis debuit. p̄poni. **l** C. Ad publicā q̄nē. qd̄ ē si falsū dicit. si tm̄ p̄trouerfia iā cepta sit fm̄ q̄dā. vt dic q. est si nō sūt tabule signate

l C. Post annuz. nec enim est pens le habito salte respectu ad actorē. vt. j. de act. r. obli. l. in honorariis. **l** C. Pupilluz. facti. quod vi aut clam. l. is qui §. si tutoris. r. §. de ac.

l C. Si idē iulianus. r. j. de reg. iur. l. neq. r. C. vnde vi. l. meminerint. r. §. ti. i. l. §. hoc edicto. r. qd̄ ibi no. De tabulis. pendet. quia et ius p̄stata est: vt puta duo sumus tich: et in tabulis est institutus ticius: vterq. nostrū p̄ petitiōez hereditatis in solidū sibi asserit hereditatē. nō ergo agetur ammodo hoc interdicto: quia est p̄paratōriū: sicut r. actio ad exhibēdū. r. iō ante litē p̄stata sup̄ petitione hereditatis debuit. p̄poni. **l** C. Ad publicā q̄nē. qd̄ ē si falsū dicit. si tm̄ p̄trouerfia iā cepta sit fm̄ q̄dā. vt dic q. est si nō sūt tabule signate

nec fuerint ibi signationes. vt. J. ad le. cor. de fal. l. si qd le. vel tertio q est si in eis sit relicta hereditas fisco. nam tunc vere pntent ad publicam questionem fm. h. vel quarto fm. h. q. q. is qui agit interdico sibi ascriptis i. testamto cuius ca petit sibi exhiberi tabulas: qd lege cornelia

Itaq in ede sacra interi deponende sunt: aut apud virum idoneum.

Ne quid in loco sacro fiat. Titu. vi. l. i. l. p. l. p. l. p.

It pretor in loco sacro face re inve eu immittere quid veto. Hoc in terdictu de loco sacro non de sacro co petet. Quod ait pretor ne qd in loco sacro fiat: non ad hoc pntent quod omaneti causa fit: sed qd de formi tatis vel incomodi. Sed z cura editu locorumq sacroru ma data est his qui edes sacras curant. Hermogenes.

Alijs sacris locis aliqd facere quo damnum: aut inco modum irrogetur: non per mittitur. Paulus.

Eqz muri neqz porte habitari sine permittu principis: propter fortuita incendia possunt.

De locis et itineribus publicis. l. i. vij. D. de p. o. p. o.

Uilibz i publicu pete re pmittendū est: id qd ad vsuz hominu ptineat: ve

etū fisco applicat eū auferatur indiguo. z fm hos qtuor modos non est contra. s. e. l. i. hoc interdictū. vel dic vt i. i. Itaq. q. nō agit interdico his duob casibus et ille apd que sunt posset eas vicare itaq. z. sed fm vl timas duas expo sitiones scōi casus quare nō apud fisco vt digniorē. vt. s. de fide i. l. i. l. i. h. et ipse dicitur vir idoneus vel ibi nō erat hereditatis questio: hic sic.

Ne quid in loco sacro fiat. Interposito titulo si perici occasione illoz ti. s. quoz bonozum: z quoz legatoraz: redit ad propositam materiam. s. ne vis fiat ei scilz ad prohibito rianterdicta. z pmo de dignoib est eni hec ca diu ni iur. vt. s. de in terdictis. l. i. s. i.

It p tot. sacro sacra: cer est qui rite z pontifices deo co secrat est. vt l. i. de re. di. s. nulli. c. Non de sa

Edes sacras. i. deo consecratas. l. i. d. h. o. h. o. vt. s. d. i. z. supple. non solum hoc interdico prospicitur sed et domus fiscalis dicitur sacra. insitu. de vsuca. s. i. et de his dicitur quidam hic loqui. z hi qui curant dicuntur edicti. vt insitu. de tute. s. i.

Muris. portis. ciuitatis romane. vt insitu. de re. di. i. s. sancte. z. s. de re. diu. l. i. h. Accur.

Locis. vt in muris muniapiorum. vt. s. de re. diu. l. i. sed diu. s. i. z. l. sacra. s. muros. Accur.

Irrogetur. damnum priuato. vt. J. titu. i. l. i. in p. n. vel etiam ipsi republice.

Eqz muri. principis. s. permittentis: propter z. vt Argu. s. de offi. p. fec. vigil. l. i. vel dic ne ibi possit curi incendiū.

De locis et itineribus publicis. Dif fert ab inferiori ruz buca: vt ibi dices.

luti vias publicas: itinera pu blica: et ideo quolibet postula te de his interdicitur. Paul.

Eminm licet in via pu blica monumentum ex trueret. Idem.

De vicinales que ex agris priuatozum colla tis facte sunt: quarū memoria non extat: publicaru viaru numero sunt. Sed inter eas et ceteras vias militares hoc in terest: qvz militares exitu ad mare: aut in vrbem: aut in flumina publica: aut ad aliam viam militarem habent. harum autem vicinarum viarum disti milis est coditio. nam pars earum in militares vias exitum habent: pars sine vilo exitu in terminantur.

Ne quid in loco publico vel itinere fiat. l. i. vij.

Diuide in quattuor partes totum huc titulum. primo ponit narratunculam quandam que est loco cuiusdam summa rij. secudo ponit verba edicti pretoris. tertio exponit verba edicti. quarto quasda questio nes vel difficultates dissoluit circa hoc edictum. secuda ibi: pretor ait. tertia ibi: hoc interdico: quarta proprium locu non obtinet: sed sicut sanguis in corpore sic per totum hunc titulum diffunditur. l. i. l. p. l. p.

et. vt in fine hui. l. vbi non facit vim vbi habeat exitu. sed p eis. i. i. l. i. s. puate vie. z die esse triplex gen. vis rum. vt. J. titu. i. l. i. s. viarum. Accur.

Militares. i. publicas. Intermedium. facit. s. de serui. ruzi. pre. l. i. si.

Ne quid in loco publico vel itinere fiat. Supiori ti. spaliter: hic ghaliter in of publico et. vt. J. e. l. i. s. publici. sic. s. ad le. ad. l. si fuus serui. s. inquit. vel superior pre paratoius est: nec est ibi aliqd interdico. hic autē quat tuoz proponit. primu in l. i. in p. n. scdm in s. pretor ait. et

Loco sa cer quis sit.

Liber Quintus.

sunt prohibitoria tñ. tertium §. p̄tor ait. et est restitutoriu. quartum in §. si. et est prohibitorium.

In loco. p̄ponit. vt. l. l. pr. in p̄n. et facit. J. q̄dri aut clam. l. vñ. fact. §. fina. et. J. de oper. pub. si legatum §. fina.

Pretor. in loco publico. hec et sequētia exponitur. J. e. l. si §. publice et sequen. c. Lege. s. municipal. vt. dic scripta: et fm hoc ponitur vt genus: sequētia vt species. d. Senatusconsulto. p̄mittere: vt. J. de flu. q̄minus. e. Edicto. p̄toris. vt. J. d. via publica. l. i. in p̄n. et. §. i. et. l. si §. si.

Decreto. vt. J. e. §. si q̄s a p̄nci. et. §. de serui. l. fuitur. §. pub. et. J. de flu. quomin⁹. p̄. est non dabo: als deest nō. dices. J. cū factū est i via publica: vel i itinere publi. dabit interdicitū restitutoriu. vt. J. eo §. p̄tor ait q̄d. Et sic et intellige. §. si ser. vt. si q̄n. §. si. si autē i alijs locis publicis non hz locū interdicitū restitutoriu sed. phibitoriu tñ. vt. J. eo §. si quis nemine. et sic vtraq̄ lra est bona. et facit. §. de interdic. l. i. §. publice. et de ope. no. mun. l. i. §. m̄ciatio. et. J. de oper. pub. si legatum §. si.

Hoc interdicitū prohibitorium. dūtaxat: vel dic etiā restitutoriu quādoq̄. vt. §. p̄tor. tñ. no.

Ciuilitatis. forte cuiusq̄ alterius nō romane: eū ius ciuile dicitur cuiuslibet ciuitatis. vt. isti. de iur. natu. §. i. sic ergo quelibet ciuitas pub. hz fm. J. 3o. vel dic pub. romana ciuitatis tñ cū non adijctat nomē. in. l. i. de iure na. §. sed ius. est ergo sensus iure ciuitatis. i. iure ciuili romanoru: q̄d oēs seq̄mur. et sic tñ de publicis rome q̄d aliarū ciuitatū et q̄ nō sunt i vsu publico. vt. J. e. §. hoc interdicitū

Cuiusq̄. s. p̄uati hominis. i. iure seruitatis.

Ad obtinendū. s. vsu publicū q̄d facimus p̄ponēdo edictū q̄tum q̄libet ex populo ad. phibendū hz: q̄d sit edificando fm. J. o. et sic cum sumus in pari cā potior est mea cōditio q̄ phibeo. vt. §. cōi. diui. sabin⁹. et si ser. vt. l. an vnus. J. de q̄ sum in q̄si possessione vsus: vñ potior est cōditio possidētis cū adhuc alter nō edificauerit. J. de et. terna: q̄ publicū ius vniuersitatis t̄uor. p̄ncipaliter vel

In loco publico p̄tor phibz edificare: et in interdicitum p̄ponit.

Alian⁹. P̄tor ait ne quid in loco publico facias: in ve eū locū imittas qua ex re q̄d illi dāntur def: p̄ter q̄d lege / senatusconsulto / edicto / decreto / p̄ncipi tibi cessum est: de eo q̄d factū erit interdicitū dabo. **H**oc interdicitū phibitorium est: et tñ publicis vilitatibus q̄ p̄uatoz p̄ hoc p̄spicit. Loca enī publica vtiq̄ p̄uatoz vsibus deseruiūt: iure scilicet ciuitatis: non quasi p̄pria cuiusq̄. et tñ iuris habemus ad obtinendū: q̄tum quelibet ex populo ad phibendum habet. P̄opter q̄d si forte opus in publico fiet q̄d ad p̄uati daminū redundet: prohibitorio interdicitū p̄t conueniri: p̄pter quā rem hoc interdicitū propositū est. **P**ublici loci appellatio quē admodū accipiat labeo diffinit: vt et

secario: sic nō tñ sed plus iuris habeo ego q̄ iter dico. vel dic fm. §. tñ habem⁹ ad obtinendū. s. edificando q̄tū q̄libet ex populo et id est durat michi facultas edificandi quousq̄ est facultas phibēdi. Vel dic tertio q̄ neut vult edificare: hz vtiq̄ vti. hoc ergo casu neuter vincat: tñ

ius habeat vnus q̄tum alter: vt in plaustris obuātibus apparat: quo casu vel gratificatiōni locus est. vt ar. §. de reli. et sup. fu. l. si. vel foui. ar. gu. §. de iudi. l. in trib⁹. nisi forte alter potuerit p̄uidere: alter nō. ar. §. loca. et. p̄duc. l. si q̄s domū. §. i. et facit. C. de ser. et ag. l. p̄ agrum. vel dic q̄to tñ ius habet vñ ad vendū loco publico q̄tū iuris habem⁹ ad phibendū ne q̄d in loco publico fiat: quod nobis aliqd moleste inferat.

Pertinet. q̄ scz sint i vsu pub. vt. J. p̄. §. alit accipitur publicam vt. C. de vsur. l. accceptam. que est contra.

Infrales. i. ciuitat: romane vel ipsi imperij. et facit. C. de quadri. p̄scrip. l. si in p̄n.

Si q̄s quod in publico loco positum habuerit reficere

re actionis. vt. §. de acqui. re. do. l. q̄uis.

Prefect. hoc est p̄uatoz cesaris. et sic soluitur contra. C. vbi cau. fisco. l. ad fisco. vel lege substantiue / id est propositū sunt quidam iudices. s. dicti procuratores. sic accipitur. §. de fideiō. lib. l. iij. §. si bona. vna. s. cum p̄siede. vt. C. si aduer. f. l. ij.

Usu. cuiuslibet ciuitatis nō romane: vt dictum est. et sic quelibet ciuitas habet publica. vel dic etiā de publicis romane ciuitatis que modo sunt in publico vsu. vt. §. loquitur de his que sunt in patrimonio: nō tamē in vsu publico. ar. §. de p̄trahen. emp. sed cessus.

Cum quidam velum. de panno: vel alia materia sic dictum quia habet instar veli. vel quia velat lumen. s. **I**n meniano. id est solaris a menibus sic dictum. et facit. J. de verbo. sig. l. malum. §. i.

Une. q̄ in suo nō publico fecit: licet extendatur in publico: quia in suo vsq̄ ad celum liberum esse debet. vt. §. de serui. l. fina. et. J. quod vi aut clam. l. si §. penul.

In publico. quod cum posuit prohiberi potuit.

a **U**tile quia solum comune est non publicu. vt in fili. de re. diu. §. quia. nulla enim communia sunt publica vel e contra. et facit. C. de ope. pub. l. v. r. de ser. rusli. p. edio. **b** **N**on habebit. quia nichil ille. (l. imperatores. in publico facit vel inmittit vel etiam in commune. **c** **S**pectare. no ope facto: sed a s manu adhibita: s in his oibus preter q in mari pot dia q detur vtile. vt j. de loco publi. fru. l. i. s. i. r. postet dici in mari. nam cum hoc ponat in paritate cum illis alijs: r in alijs co petat vtile: in mari debet co petere: sic in via publica. vt j. de s. fi. ad hoc est. j. de flu. l. i. §. si in mari. et j. vt in flu. pub. na. l. i. l. i. **d** **I**uuar. vt r. j. de in iur. inu. riaru. §. si. r. hoc vtile: vt diu. **e** **S**ane iniuria. i. dano. ad qd est s. si serui. ven. l. si. cuti. §. pe. r. §. si. et. j. e. l. §. si qd a p. cape. r. s. de reli. r. sump. fu. si qd se. in fi. r. m. r. C. de p. i. impe. of. l. i. r. s. e. §. cu. dda. Ac. **f** **C**omodum. co tra. s. de da. infec. proculus. et. s. de aq. plu. arc. l. i. §. sicur. sed in publi co hic fit opus: ibi in puuato facit: vnde non sic arce tur ibi. **g** **Q**ualeste. i. qualecunq. **h** **E**dficauero. i. edificare vo luero. vt j. §. si qd nemine. r. 30. **i** **N**ullo iure. tibi debito. Ac. **k** **E**ffecerit. i. facturum fr. **l** **C**ompetit. r potest esse ratio: quia p. m. a me. scdm a deo habes. **m** **E**dficatio h ad lunc puta. vt s. p. i. §. Ac. **n** **E**dficaueras. nil dolens doloso r. ad hoc. s. de dolo. si duo. r. j. de fideiuf. si ticius. in fi. r. s. de da. infec. qui bona §. si quis iurta. r. 30. r. j. qd vi aut clam. si altus §. bellissime. r. C. de lib. cau. si filiusfam. r. de ioffi. rest.

in arenam. r. s. ne quis eum qui in ius vo. l. i. **o** **C**oncesso. a p. n. ce vel senatu. vt j. p. i. §. Accur. **p** **S**i conceditur. s. generali concessione vel simplici. quod est. s. eo. §. merito. r. C. de inoffi. testa. si quando. in p. n. r. j. de aqua quo. l. i. §. illud tamen illic. r. j. ad trebel. l. sed cum ab here de. r. C. de eman. l. nec auus. r. j. qd vi aut cla. l. iij. §. plane. r. j. ne qd in flu. pub. l. i. §. sunt qui putant. **q** **I**mpetrauerit. immo videtur no posse impetra ri cum in modo alio. vt s. de ser ui. l. seruutee. §. publico. in fi. Sol. hic expresse peti tu r. cessum fuit: ibi simpliciter vt hic p. dicit: vel hic cum in modo sci licet paruo no ma gno: vt ibi. larg. s. de reli. si quis se. in pun. r. C. de p. ci. impe. offe. l. ij. vel ibi subaudi maxime. **r** **S**i quis ne mine. nec p. t. o. r. vt j. l. h. nec p. i. u. a. to. quia r. tunc tol lere. vt s. de ope. no. num. l. i. §. num. catio. et. l. p. t. o. r. att. Accur. **s** **N**on restitu torium. hoc in ce teris publicis no in via vel itinere pu blico. vt j. eo. §. p. t. o. r. att. q. nec i flu mine publico. vt j. de flu. pub. l. i. §. penul. **t** **D**ependere. ex officio no ex in terdicto. r. ad hoc s. de da. infec. flu. min. §. qd ergo. **v** **S**olarium. als solarium a so fo: als solarium. ad quod j. s. ope. publi. si legatum. in fi. et hoc si ei dimittitur. si autem au feratur dic de expensis circa funem distinguendu. vt in sit. de re. diu. §. ex diuerso. **x** **A**d huc. als si tamen ad nullum hoc opus r. id est non habet adhuc faciem operis. vt s. de ope. no. n. u. cia. l. si pulano. §. opus.

velit: huic interdicto locu esse aristo ait: ad prohibendu eum reficere. **A**dversus eu qui mole in mare picit iterdictu vtile co petit ei cui forte hec res nocitura sit. Si aut nemo damnu sentit: tuendus est is q in littoze edificat vel mole in mare iacit. Si quis in mari p. scari vel navigare prohibeat: non habebit interdictu: que admodu nec is qui in campo publico ludere: vel in publico balneo lauare/ aut in teatro spectare arceat. Sed in oib his casibus iurariu quidem actione vtndu est. **M**erito aite p. r. o. r. qua ex re qd illi dani detur. na quotiescumq aliqd i publico fieri p. mittit: ita op. ret p. mitti vt sine iniuria cuiusq fiat. et ita solet p. n. ce q. t. i. e. s. aliqd noui op. is instituendum peti/ p. mittere. Danu aut pa ti videtur q comodum amittit: quod ex publico consequebat qualeq. sit. **P**roide si cui p. spectus si cui adit/ sit deterior vel angustior: interdicto opus est. **S**i quid in loco publico edificauero: vt ea que ex meo ad te nullo iure defluerant de sinat fluere: interdicto me no te neri labeo putat. Plane si edi ficu hoc effecerit vt min lu minis huc tua habeat: inter dictum hoc competit. **Q**ui illicite facit no potest alium arguere qui ipsum im pedit in similia actu. **I**de aut: si i publico edificet: deinde hoc et edificu obstat

quod tu in publico edificaueras: cessare hoc iterdictu: cu tu quooq illicite edificaueras: nisi forte in iure tibi concessio edificaueras. **I**n rescripto p. n. ce videtur concessa que alijs in modo no afferunt: nisi exp. se aliud diceretur in rescripto. h. d. **S**i quis a p. n. ce simplici ter impetrauit/ vt i publico loco edificet: non est credendus sic edificare: vt cu in modo alicuius id fiat: negs sic co cedi tur edificare: nisi forte qd hoc impetrauerit. **E**dficia que sunt in locis publicis nullo prohibente no debent facta destrui si no ob stant vsui publico: sed dz ip. s. imponi annua p. sio: secus est in locis sacris: quia edificia ibi posita debent destrui propter religionem. h. d. **S**i quis nemine prohiben te in publico edificauerit/ non esse eu cogendu tollere: me rui nis vibs defo: metur. et quia prohibitorium est interdictu non restitutorium: si tam ob stet edificium id publico vsui/ vtiq is qui operibus publi cis procurat debebit id depo nere/ aut si non obstat/ solari um ei imponere. **E**ctigal est hoc sic appellatur solariu ex eo q pro solo pendatur. si ta men adhuc nullu opus factu fuerit/ officio iudicis p. t. i. n. e. t. ur: vt i caueatur non fieri: r ea em nia etia in p. s. o. n. a heredu: cete roruzq successoz erut caueda

publi. si legatum. in fi. et hoc si ei dimittitur. si autem au feratur dic de expensis circa funem distinguendu. vt in sit. de re. diu. §. ex diuerso. **x** **A**d huc. als si tamen ad nullum hoc opus r. id est non habet adhuc faciem operis. vt s. de ope. no. n. u. cia. l. si pulano. §. opus.

a In tuum. necessitas enim te excusat ne videaris fa-
cere vel ne videaris ee in culpa. vt z. s. loca. in naue sau-
selin. si. fm. hzo.

b Non sit. i. te recipere aquam ex vicini fundo.

c Eum enim. s. tm vt referatur hec ratio ad illum ca-
sum qm necesse hz

recipere aqua. ad
qd est. s. de aqua
plu. ar. si ternus.
in pn. et de da. in-
fec. q. dona. s. cum
inter. et qd subij-
cit vsum. i. seruitu-
te fm. hzo. sed. h.
dicit referri ad. p.
r. dicens q. verba
isth? interditi sunt
intelligeda cu ali-
qs facit directoyl
immittit in via pu-
blica. vnde qui fa-
cit vel immittit alio
mediate no tenet
hoc interdico. sed
certe. s. p. i. d. dicit
contra. nisi de-
cas eu sensisse de
directo. sed. f. dicit
vtli eum teneri q
immittit alio media-
te. s. p. ma placet.

d Si tecu. qui
non habes neces-
se recipere aqua:
et sic ad primu ca-
sum referatur.

e Experiaria.
interdicto vti pos-
vt. s. si ferui. ven.
sicuti. s. aristo. sed
nuquid liberaris
cededo. r. h. sic. qz
ideo teneris quia
habes act. na. sec?
si non haberes vt
superiori casu: et
ideo liberaris ce-
dendo. vt. s. o. pe-
cu. l. qd debetur.

f Experiaria.
quod esse non dz.

g Idem ait si
odore. als si vici-
no folor: als odo-
re soli.

h Odoze. i. fe-
tore terre etia pu-
uare: vt quia fecit ibi sulfurariam.

i Locus. publicus.

k Ad ea. s. animalia. contra eum ergo agitur qui ea
ducit ibi pascendo: vt porcos qui terram fodiunt.

l Deinde. non nouum edictum ponit: sed verba sus-
perioris exponit.

m Sine postea. sic. s. de pac. iuris. s. siue autem.

n Impresentiarium. i. in presenti.

o Specus. hoc expone vt. s. de riuo. l. i. s. specus;

p Teneri. Nota non licere facere ponte supra viam
publica. z. facit. s. de fer. l. fi. z. i. de flu. l. fi. sed arg. contra
s. coia pre. l. refectionis. sed ibi in via puuata dicit. Item

facit. s. de inue. a. z.
ctuq. pua. l. iij. s. p-
penul. et de riuo.
l. fi. s. fina.

q Hoc interdi-
ctu ppetuu. i. sem-
piternu fm vete-
ra iura. vt insli. de
ppe. acti. in pn. ti.
vel dic vsq ad ce-
tu annos. vt. C. s.
sacrofan. ec. l. fi. s.
hodie vsq ad. xxx
an. vt. C. s. pferip.
xxx. an. sicut. s. co-
tra. i. de popu. ac.
l. fi. vbi dr q ois
popularis est an-
nalis. Solu. hoc
spale fauore pu-
blice vtilitatis. ar-
gu. i. e. l. s. interdi-
ctum.

r Et popula-
re. sic. s. d. ope. no.
num. l. in. pumcia.
s. h. sec? in supio-
ri interdico. vt. s.
ca. l. s. aduersus.

s Quasi actio-
nis. facti. Iquod vi
aut cla. semp. s. in
hoc interdico. ad
destructione autē
et qd factu est agi-
tur ex sferioi iter-
dicto pri. s. p. i. d. dicit
ait zc. et adde qd
no. i. e. l. s. hoc iter-
dictu. als est in. l.
pri. si vicinus.

t P. i. d. dicit. ecce
aliud interdico.

v Hoc interdico. i. ista pte edi-
cti restitutorij. ac.

x Non is tene-
tur. supple tm. q
ergo facit et factu
hz tenetur ad des-
truedu suis sum-
ptibus: q fecit z fa-

ctum no habet tene? ad impensam. qui hz et no fecit ad
patientia: vt hic. a. i. s. restituas. z. i. de flu. l. i. s. fi. et ar. i.
qd vi aut clam. l. competit. s. in summa. z. s. de aqua p. lu.
ar. l. is cum quo. et fm hoc expone hunc. s. Accur.

y pot restituere. ad hoc tm non tenet s. ad patientia:
z non teneri. etiam ad impensam. vt dixi.

z Copetere. etia ad destruedu no tm ad ipfam: s. i

vel ex molli a spera/ aut angu-
stioz ex latioze/ aut palustr? ex
sicca. Tractatu est an per-
mittendum sit specus? z pon-
tem per viam publica facere.
et pleriqz probat eum interdi-
cto teneri. non enim oportere
eum deteriozem viam facere.

hoc interdico perpetuu
est z populare? eodemna tioqz
ex eo facienda est quanti acto-
ris? interfit. P. i. d. dicit: ait: qd
in via publica itinereve publi-
co factu immisumve habeas
quo ea via idve iter deteri? sit
fiat restituas. Hoc interdico
ex eadem causa pfficitur ex
qua z superius: et tantu inter-
est q hoc restitutorium/ illud
prohibitorium est. Hoc in-
terdicto? no is tenetur? qui in
via publica aliquid fecit: s. is
qui factu hz. P. i. d. dicit: si ali? fe-
cit/ alius factu habet: is tenet
qui factu habet. et est hoc vti-
lius: quia is potest restituere?
qui factu immisumve habet.

habere eum dicimus qui vti-
tur z iure possessionis fruitur/
siue ipse op? fecit/ siue ex cau-
sa emptionis: vel coductionis
vel legato: vel hereditate: vel
quo alio mo acquisiuit.

un de offillius putat eum qui pro-
derelicto reliquit id opus qd
fecit: si viam publicam corru-
pit et reliquit: non teneri? hoc
interdicto. no enim habet qd
fecit. Sed an in eum actio de-
beat dari videam? z puto vti-
le interdico competere? vt

etum no habet tene? ad impensam. qui hz et no fecit ad
patientia: vt hic. a. i. s. restituas. z. i. de flu. l. i. s. fi. et ar. i.
qd vi aut clam. l. competit. s. in summa. z. s. de aqua p. lu.
ar. l. is cum quo. et fm hoc expone hunc. s. Accur.

y pot restituere. ad hoc tm non tenet s. ad patientia:
z non teneri. etiam ad impensam. vt dixi.

z Copetere. etia ad destruedu no tm ad ipfam: s. i

etum no habet tene? ad impensam. qui hz et no fecit ad
patientia: vt hic. a. i. s. restituas. z. i. de flu. l. i. s. fi. et ar. i.
qd vi aut clam. l. competit. s. in summa. z. s. de aqua p. lu.
ar. l. is cum quo. et fm hoc expone hunc. s. Accur.

y pot restituere. ad hoc tm non tenet s. ad patientia:
z non teneri. etiam ad impensam. vt dixi.

z Copetere. etia ad destruedu no tm ad ipfam: s. i

etum no habet tene? ad impensam. qui hz et no fecit ad
patientia: vt hic. a. i. s. restituas. z. i. de flu. l. i. s. fi. et ar. i.
qd vi aut clam. l. competit. s. in summa. z. s. de aqua p. lu.
ar. l. is cum quo. et fm hoc expone hunc. s. Accur.

y pot restituere. ad hoc tm non tenet s. ad patientia:
z non teneri. etiam ad impensam. vt dixi.

z Copetere. etia ad destruedu no tm ad ipfam: s. i

etum no habet tene? ad impensam. qui hz et no fecit ad
patientia: vt hic. a. i. s. restituas. z. i. de flu. l. i. s. fi. et ar. i.
qd vi aut clam. l. competit. s. in summa. z. s. de aqua p. lu.
ar. l. is cum quo. et fm hoc expone hunc. s. Accur.

y pot restituere. ad hoc tm non tenet s. ad patientia:
z non teneri. etiam ad impensam. vt dixi.

z Copetere. etia ad destruedu no tm ad ipfam: s. i

etum no habet tene? ad impensam. qui hz et no fecit ad
patientia: vt hic. a. i. s. restituas. z. i. de flu. l. i. s. fi. et ar. i.
qd vi aut clam. l. competit. s. in summa. z. s. de aqua p. lu.
ar. l. is cum quo. et fm hoc expone hunc. s. Accur.

y pot restituere. ad hoc tm non tenet s. ad patientia:
z non teneri. etiam ad impensam. vt dixi.

z Copetere. etia ad destruedu no tm ad ipfam: s. i

etum no habet tene? ad impensam. qui hz et no fecit ad
patientia: vt hic. a. i. s. restituas. z. i. de flu. l. i. s. fi. et ar. i.
qd vi aut clam. l. competit. s. in summa. z. s. de aqua p. lu.
ar. l. is cum quo. et fm hoc expone hunc. s. Accur.

y pot restituere. ad hoc tm non tenet s. ad patientia:
z non teneri. etiam ad impensam. vt dixi.

z Copetere. etia ad destruedu no tm ad ipfam: s. i

etum no habet tene? ad impensam. qui hz et no fecit ad
patientia: vt hic. a. i. s. restituas. z. i. de flu. l. i. s. fi. et ar. i.
qd vi aut clam. l. competit. s. in summa. z. s. de aqua p. lu.
ar. l. is cum quo. et fm hoc expone hunc. s. Accur.

y pot restituere. ad hoc tm non tenet s. ad patientia:
z non teneri. etiam ad impensam. vt dixi.

z Copetere. etia ad destruedu no tm ad ipfam: s. i

Liber Quintus

non sit alius qui destruat: als secus. vt. j. §. resitinas. et facit. §. de his qui deie. vel effu. si vero. §. positum. Ac.

a **R**estituat. §. de aqua plu. arce. l. is cum quo.

b **A**cturum. si prohiberes eam arborem tollere: sic viam reficere. vt. j. de via pub. l. in pun. sed et hoc vtil. vt. §. pri. §.

c **I**dem labeo als sapit lex si vicinus.

d **U**tile. facit §. de inoffi. testa. posthum. §. si qs ex his. r. §. vtilitru. si absente. et. j. qd vi aut clā. l. §. si.

e **I**nterdicto. directo.

f **C**onueniri. als contineri.

g **P**arem. sic j. de regu. iur. l. qd dolo. r. l. parem. r. §. de rei v. sin autem. §. sed r. is. et §. de dā. infec. pte tor. §. plane.

h **S**i ipse. als si ipse cuz quo qs inter rē. als si ipe quod quis rē.

i **D**eberere. sic seruatur in actione aque pluue arce. vt. §. de aqua plu. arce. emptor. r. l. post venditionem. r. l. is cū q. r. in ope. no. num. vt §. de ope. no. num. l. pe. et si. et quod vi aut clam. l. j. quod vi aut clam. l. cōpēnt. §. in sum ma. r. facit. §. ca. l. prout nō est ibi. l. si vicin. §. hoc interdico. et de ali. iudi. l. iij. §. i.

k **T**epozariū. contra. j. de popu. acf. l. si. §. hoc speciale ē: vel hoc cū

popularis non est ex maleficio: sed opere facto.

l **A**ctois. quid si nichil vel parum interest: quia de alia contracta est: est enim populare cum ex eadē causa est qua superius. vt. §. eo. §. hoc edictum. Item an alius ager: et eadē possunt queri. §. §. hoc interdico. Ad hoc respondeo qd possit intelligi hic r. illo. §. quando. pro suo iure agit non populari. vt argu. j. de popu. acf. l. i. vnde alius ager pro suo iure r. populari: et etiam ipse met pro iure populari. vt. j. de lib. homi. crxi. l. iij. §. penul. nec dicimus agere ex eadē causa. vt. j. de popu. acf. l. iij. vel dic ratione pte r. in interesse hoc intelligitur: nichilominus ergo precipitur destrui: vel non fieri opus. arg. j. vti

quod in via publica edificauit restituat. **S**i ex fundo tuo arbor in via publica sic ceciderit vt itineri impedimento sit: eamq; pro derelicto habeas: nō teneri te labeo scribit. si tamen actor inquit sua impensa arborē tollere paratus sit: recte tecū acturū interdico de via publica reficienda. Sed si pro derelicto non habeas: recte tecum agi hoc interdico.

Idem labeo scribit: si vicinū me ope viā corruperit: quous opus qd fecit tā michi qd ipsi vtile sit: tū si is vicinus fundi sui causa id fecerit: me tñ non posse hoc interdico cōueniri. si autem hoc opus fieri cōiter curauim: vtrūq; nostrū teneri. **H**oc interdico locū habet etiā aduersus eū qui dolo malo fecit quominū possideret vel haberet. **E**tenim parem esse conditionē oportet eius qui qd possideat vel habeat: atq; eius cuius dolo malo factū sit quominū possideret vel haberet: et michi videt vera labeonis sentētia. **R**estituas pretor inquit. restituere videt qui in pūstinū statū reducit: qd fit siue quis tollit id quod factū est: aut reponit id qd sublatū est: r. interdū suo sumptu. nam si ipse cū quo quis interdixit fecerit: vel iussu eius alius

possit. si duo. §. si. et fm hoc non est populare prout ex causa sui sit condemnatio. vel dic tertio inspicit interesse totius populi. nam ei competit vt toti populo. an autē per testes probetur interesse: dic vt. j. quod vi aut clā. l. semper. §. in hoc interdico.

aut ratum habitū sit qd fecit: ipse suis sumptibus debet restituere. Si vero nichil horū interuenit: sed habet factū: tunc dicemus patientiā solam eum prestare debere. **I**nterdictū hoc nō esse tepozariū sciēdum est: p̄tinet enī ad publicā vtilitate: cōdemnatioq; ex eo facienda est quāti actoris inter sit tolli qd factū ē.

Pretor ait quominus illi via publica: itinereve publico ire agere liceat: vim fieri veto. **R**el.

Ittora in quo populus romanus imperiū habet: populi romani esse arbitror. **M**aris esse cōem vsus oibus hoīb; vt aeris: iacta scy in id pilas eē qd iecerit: s; id pcedendū nō eē si deterior lit toris marisve vsus quod modo futurū sit. **C**euo. li. i. **R**h.

Ittore iuregētū edificare licere: nisi vsus publicus impediret. **P**aul.

Sper publicum locum riuus aqueductus puuato nocebit: erit actio puuato ex lege. xij. tabu. vt de noxa domo caueatur. **L**pia.

Qui interdico hoc experitur ne quid in loco publico fiat quo damnū puuato detur: quāuis de loco publico interdicat: nichilominus pcuratoris dandi facultas est.

est: vt usufructuario / creditori / bōe fidei possessori caueatur: dico ita vt res p iudice apud quē actio pponit disponat ita ne dānū possit pati. nō aut dico qd cau no dāni in se eti petat p acf. s; si cautidēz petere vellet dñi possit p offi. iij. vt. §. dñi. vt. p̄di. si fultule. r. §. de dā. infec. fūnnū. in p̄n. s; q actio erit dño vt nō dño ex. l. xij. ta. **R**h. i. fctm vt. dñi. ex lege: qd ex atiq; lege daf vbi nō ē alia actio. vt. §. dñi. ex lege. l. i. r. hoc si n̄ hēs noxa. si at hēs noxa. f. p noxa futura vt dic. i. dānū datū refarcit. s; q actio dñi. an le. adl. iuēta erat illa qd p alijs dānis. vt. §. ad. l. adl. l. i. hoduēnt adl. vel in fctm subsidiana adl. qd daf. p dāno dato.

Qui facultas est. pro damno puuato. vt. §. de p̄

per. §. in hoc interdico. **P**retor ait. ecce quartū interdico: vt in rubrica. et facit. j. vt in flu. pub. l. i. §. i.

Ittora. maris salicet. **O**popul. sunt enim quedaz que a sarracenis possidentur.

P Arbitror. qd ad iurisdictionem. sic r. C. d. quadri. prescrip. l. i. §. i.

Q Futurus sit. facit. §. de acqui. re. do. l. quod i litore. r. l. q̄uis. et de re. diu. l. intantū. s; videtur etiā si fiat deterius qd liceat. vt. §. d ope. no. num. l. i. §. num catio. in fi.

I litore. impedire. tunc enim vel a magistratu est prohibēdum: vel vtili interdico agendū. et hēst. §. d ope. no. nū. l. i. §. nūcia tio. **S**olu. vt ibi.

S per publicū. nocet. i. nocere p̄: vt. §. de sta. lib. l. labeo aliquando nō cautione: sed actione esset opus. **R**zo. **D**e noxa. ab vniuersitate. si publice ducit: alioquin a puuato: s; als est nō. f. vt nō dño / id est etiā nō dño cui tñ inter-

De loco pub. fruē.

cura. l. licet. r. l. non cogendum. §. qui ita.

Sicut is. alio licet is r. et. §. habet ita tñ r. c.
Deformetur. item alia ratione. vt. §. eo. l. ii. §. si quis nemine. et facit ad hanc rationē. C. d. pūua. editi. l. ij. r. §. ad ex. l. gemina.

Edictum. id est pretore prohibē. vt. §. de regu. iur. l. qui vetante. Alij dicunt cū nō est perfectū edificū tollat. aljs nō. **T**ollere. nō per interdictū sed iudicis officio. vt dicto. §. si quis nemine.

Illusorium. quod esse non debet. vt. §. de iudi. si pretor. R. c.

De loco publico fruendo.

Pretor ait locū. vt publica. nus vel qui talibus p̄est. vt. §. titu. l. i. §. si quis nemine.

Conduxit forte etiā ad modicum tempus: licet enim non habeat rei vendi. potest tamen agere ad retinēdum suam naturā possessionē. vt. §. de usufructu. l. i. §. qd̄ ait. aljs nullum esset speciale hic. quia et cōducens a puato ad non modicum tēpus haberet excep. r. act. et interdictum ne vis fiat et §. §. 330. vt̄ dic̄ huc ad modicum tempus cōducenti dari in rē

vtilem: vt puato ad magnum. et facit. §. vt̄ possi. si duo. §. cum inquilinus. Item aliter hic publicum §. §. titu. p̄mo. l. ij. §. publica: accipitur. cum ibi pro eo quod est in usu publico: hic non. sed pro quolibet loco fisci ce saris ciuitatis municipij. vt. §. vt̄ in flu. publi. na. li. §. est ergo. §. quandoq̄ concurrunt. vt. §. si quis nemine.

Socioue. hic est casus vbi ex alterius cōtractu agit socius: aljs non nisi cessa actione. vt. §. pro socio. l. iij. in p̄nci. sic et §. si ferui. vendi. l. loci. §. si fundus. sed §. 30. non ex contractu socij: sed propter contractum dixit dari utile: sed conductori directum. et est etiam aliud speciale: vt ad heredem transeat. vt. §. pro socio. l. adeo. et

De via pub. refi. fo. Elxii.

facit. §. de iniurijs. l. iniuriarum. §. conductori. §. 30.

Preferatur. quia directa p̄fertur vili. vt. §. de publi. l. penul. sed quandoq̄ econtra: vt dixi. §. de procu. l. in causa. §. fina.

Ait pretor. vltra legem enim. id est vltra statutum tempus.

frui desiderat. **Paulus.**

Concedi solet vt imagines et statue que ornamenta rei publice sint futuram publicum ponantur.

De via publica: r itine re publico reficiendo.

Titu. r. Alpianus.

Pretor ait: quominus illi viam publicā iterve publice aperire reficere liceat: dū ne ea via id

ve iter deterius fiat/vim fieri veto. Nam aperire est ad vterem altitudinē latitudinēq̄ restituere: sed r purgare refectiōis portio est. Purgari autem proprie dicitur ad libramētum proprium redigere sublato quod superest. Reficit enī et qui aperit: r qui purgat: et omnes omnino qui in p̄stimum statum deducunt.

Si quis in specie refectio nis deteriorē viam facit/im-pune vim patietur: propter quod neq̄ altiorē/neq̄ longiorē/neq̄ latiorē/neq̄ humiliozē viam sub nomine refectio nis is qui interdicat pōt facere: vel i viā terrenā glāre amittere/aut sternere viā la-pide q̄ trena sit: vel ecōtrario

cies. sic ponitur. §. de conditio. ob causam. l. si. §. 30.

Ad libramētum. id est ad modum. Or. vel id est ad pulchritudinem.

Deducunt. id est reficiunt.

Si quis in specie. id est velamine.

Patietur. ab aliquo etiam suis auctoritate.

Neq̄ longiorē. per circuitus vel anfractus. et facit. C. de sacrosanctis eccle. qui sub p̄te p̄tu. Accursus florentinus.

Interdicat. id est interdictum proponit. §. 30.

Glāream. id est sabulum cum paruis lapillis. Accursus florentinus.

Contra legē id est pacta: vel si non soluit pensio nem. nec enim fides est seruanda ei qui non seruat. vt r. §. de regu. iur. l. cum par. §. illi.

Concedi. qd̄ ad titu. Respon. vt si postea prohibeatur habebat hoc interdictum. et facit. §. de excep. paulus. et §. de acqui. re. domi. statuas. et de puuile. cre. l. aufidius.

De via publica reficienda. Titulus iste non ad aliud pertinet: nisi quia qui viam publicā reficiebat videbat aliquid facere: sed hoc facere non est prohibitum. Dic ergo de via publica qualiter reficiat r amittatur. p̄ter ea hic de vrbana et rustica: sed §. titu. ij. tantū de rustica. vt in. l. ij. §. hoc interdictum. et sic non superfluit hic titulus.

Pretor ait portio est id est spe

Liber Quintus.

A De strata. i. de via facta lapide manu strato. ad qd est. s. de aqua plu. arcen. si prius. s. i. sed videtur hoc facere licere. vt. s. de dā. infec. fluminū. in prin. que est contra. fo. ibi ad publicam vtilitatem: vt ibi no.

B Actiois interent. hoc expone vt. s. ti. ij. l. ij. §. pe.

A nec g. ad sctum iacobum aliis multis ire non liceret. et est speciale contra regulā C. de p̄scrip. xxx. an. oēs. vel eideo q: videtur excipere si alius impedit: at: quod ius excipiendi nō tollitur t̄pore. vt. i. de excep. do. l. pure. §. fi. et est hoc etiam si centum an. non iuit fauore publicae vtilitatis.

E diles. no. bonam legē grecam.

E scdm ciuitates. vt per burgos. idēz si in ipsa ciuitate.

N on labilia id est nō ruant.

I llabilia. id est nō ruinosa.

S in autēz. i. cōtra factū fuerit.

T rocos. id est rotas quib⁹ vehunt ligna. et idē in similibus.

S in agrum. vie reiecte. i. propter viam reiectaz actio in factū Jo. vel vtilis adl. vel vt dicunt quidā nomen est actionis actio vie reiecte.

I n iuria. id est damnum. hoc tamen fallit in casu. quod die vt. s. quemadmodum ser. amit. l. si locul. §. fi.

C ompellitur. qui si non est soluedo vicini cogit vt. s. e. ediles. §. construant. et ne quid in loco publico fi. l. ij. §. riarū.

de strata⁹ terrenam facere.

I nterdictuz hoc perpetuo dabitur: et in oēs et habet condēnationem in id qd actoris⁹ inferit. **T** abolen⁹

I am publicā populuf non vtendo amittere non potest. **A** lpianus.

E dilitum currulum singulari libro. **P** apinianus.

E diles⁹ currules studeant eas que secunduz

ciuitates sūt vias: vt vtiqz ad euentur: et effluxiones nō ceant domib⁹: et pontem faciant vbicunqz oportet. Studeant autem vt proprii parietes et alioruz aliquid que circa domos/que ad viam publicā ducunt non labilia⁹ sint: quaten⁹ vt oportet emundent dñi domorum: et construant. Si autē non emundauerint: neqz construxerint: mulctent eos quoad illabilia⁹ faciāt. **L** uent autem vt null⁹ effodiat vias: neqz subruat: neqz construat in vijs aliquid. Si autē seruus quidē fuerit: ab obuiante fustigetur: si liber: demōstretur edilibus.

E diles autem dāntificet secū dum legem: et quod factuz est dissoluant. **C** onstruant autem vias publicas vnusqz scdm propriam domū: et aqueduct⁹ purget que sub diuo sūt. i. celo libero: et construat ita vt nō prohibeatur vehiculum transire. **Q** uicunqz autē mercede habitant si non construat dñs: ipsi construentes computent dispendium in mercedē. **S** tudeant autē vt ante ergastria nichil proiectū sit vel positum: preterqz si fullo vestimēta siccat: aut tector trocosi exterius ponat. **P** onant autē hi vt non prohibeant vehiculum ire. **N** on permittant autē

D e fluminibus et ne quid in e.

E t pro id est ne quid re. vel de flumine non nauigabili et ne quid in flumine re. scz nauigabili re.

A t pretor. statio. vbi naues tute flant. vt. i. e. l. §. stationem.

rixari in vijs: neqz stercola proicere: neqz morticina: neqz cona iacere.

T ranslatum pisis. **P** aulus.

S in agrum viciniaz publicam quis reiecterit: in tantum in eum vie reiecte⁹ actio dabitur: quāti eius interest cuius fundo iniuria⁹ irrogata est. **Q** ui viā publicam exarauerit: ad munitionē eius solus compellitur.

D e fluminibus: et ne quid in flumie publico ripave eius fiat quo peius nauigetur.

T itu. xi. **A** lpianus.

I t pretor: ne quid in flumie publico ripave eius facias: ne qd in flumine

ripave eius immittas quo statio⁹ iterue nauigij⁹ deterius sit/ fiat. **F** lumen a riuo⁹ magnitudine discernendum est: aut estimatio⁹ circencolentū. **I** tē fluminū: quedaz sunt perēnia: quedā torrētia. **P** erēne est qd semp⁹ fluit. **T** orrens est qd tm̄ hyeme fluit. **S** i tm̄ aliq⁹ estate exaruit qd alioquī pēne fluebat: nō ideo minus⁹ perēne est. **F** luminū: quedā publica sunt: quedam nō. **P** ublicuz flumen⁹ esse cassius diffinit quod perēne⁹ sit: hec sentētia cassij quā **L** elsius probat videtur esse pbabilis. **H** oc interdictum ad flumina publica pertinet. **S** i autem flumen priuatum sit: cessabit interdictuz. nichil enim differat a ceteris locis priuatis flumen priuatus. **R** ipa autem eius ita recte diffinitur: id⁹ quod flumē continet naturalem⁹ rigorem cursus sui tenens. **L** eterum si

N auigij. alia nauigio. i. propter nauigij

S it fiat. sit i presenti. fiat in futuro. vt. s. ne quid in loco pub. l. ij. §. deinde ait pretor.

F lumen a riuo. hic riuū nomine ad flūes accipitur

E stimatio. id est opinione sic et. s. de fundo instrui. l. cum de la nionis. §. asinam.

S emper. id est sine fine. sic. C. de diuer. re. l. ij.

A liqua. id est aliquibus temporibus: ita qd plerunqz. sic. i. e. §. ripa. et instrui. ad. l. a quib⁹. is autem.

N on ideo minus. idēz ergo per contrariuz est in torrente.

P ublicum. flumen. scilicet id demuz. alia enim sunt priuata: vt rapo et mellum zelum. az. sed via publica dicitur cuius solum est publicū vt. s. ne quid in loco pub. l. ij. §. riam.

P erēne sit. id est perpetuum et si non omni tempore fluat.

I d. scilicet est ripa quod continet re. sic flumē est accusatus. si pa dico tenens scz vitro atroz.

N aturalem id est consuetum cursus sui. i. fluminis. ceterū re. vel dic flumen dico continens re. et hoc subijcit ceterū re. et facit. i. e. l. pe. et i. de ver. signi. l. i. i. i. i. de re. diu. §. est autem. et. s.

eo. l. Item flumi-
niz. r. s. de acqui.
re. do. l. adeo. §. in-
sula. in fi. et. C. de
allu. r. palu. l. i.
a **R**edierit. id
est naturalem et
quaz solet tenere.
b **C**epit. facit
s. de acqui. re. do.
ergo. §. alluio.
c **S**i limitati.
id est cerni finib⁹
determinati. vt nul-
la occasione domi-
nuz eorum possit
augeri. r. quod hic
de insula dicitur
idez est de iure al-
luuionis. vt. s. de
acqui. re. do. l. in
agris. alias est in
littera militares
agri id est militi-
bus assignati. Ac.
d. **P**ossident.
ad hoc. s. de ac. re.
do. adeo. §. insula
r. l. inter eos. Acc.
e **F**ecit. hoc est
vetus.
f **P**ublici. to-
tu. §. de si ps ad na-
uigiū ex rhenio. vt
aq̄ que ex sauana
trahit ad ciuitate:
nisi dicas qz nō ē
pene cōsuati. vt
s. fluminum.
g **S**i amnis.
facit insula. de re. di.
§. insula.
h **U**tile. si ex
eo non nauigabili
aliud nauigabile
fiat. vt. §. si in ma-
ri. r. §. sequenti. et
L. quominus scōm
p. vel scōm. §. 3o.
etiam si non fiat
illud nauigabile:
vt qz caput ad ma-
re r. An aut p rhe-
nū fiat aliud nau-
gabile vt padus:
qd̄ vt. qz si rhenū
r. alia ibi non im-
mittant scilicet ca-
put: reddatur non
ita aptum ad na-
uigandum.
i **S**ectionem.
ad hoc. §. de verbo
sig. pectus.

quando vel imbribus vel ma-
ri: vel qua alia ratione ad tem-
pus excreuit: ripas non mutat
Nemo deniqz dixit nilum/ qui
incremento suo egyptum ope-
rit: ripas suas mutare vel am-
pliare. nam cum ad perpetuā
sui mensuram redierit: ripe al-
uei eius muniende sunt. Si ta-
men flumen naturaliter creuit
vt perpetuum incrementum
natum sit: vel alio flumine ad-
mixto vel qua alia ratione: di-
cenduz est proculdubio ripas
quoz eum mutasse: quem ad-
modum si alueo mutato alias
cepit⁹ currere. **S**i insula in
publico flumine nata fuerit:
inqz ea aliquid fiat: non vide-
tur in publico fieri. Illa enim
insula aut occupantis est si li-
mitat⁹ agri fuerunt: aut eius
cuius ripam cōtingit: aut si in
medio alueo nata est: eorum est
qui ppe vtrasqz ripas pcedia
possident⁹. **S**imili mō et si
flumen alueum suum relique-
rit: r. als currere ceperit: quic-
quid in veteri alueo factū est:
ad hoc interdictum non perti-
net. Non enim in flumine pu-
blico factum erit: quod est vtri-
usqz tute stare pnt. **A**ut pto-
r itqz nauigij deterio⁹ sit: fiat. hoc
p nauigatioe positū ē. imo na-
uigiū solem⁹ dicere etiā ipam
naue. **I**ter g nauigij pōt r sic
accipit: iter nauis deterius fiat
Nauigij appellatioe etiā ra-
tes pntentur: qz plerūqz r ratū
vsus necessarii est. **S**i pedester⁹ iter ipediat: nō
iō min⁹ iter nauigij deterio⁹ fit⁹. **D**eterio⁹ sta-
tio: iteqz iter nauigij deterio⁹ fieri videt⁹: si vsus ei⁹
corrūpat⁹: vel difficilio⁹ fiat: aut mior: aut rario⁹:
aut si in totū auferat. **P**roide siue aq̄ derinet⁹: vt
exiguio⁹ facta min⁹ sit nauigabilis: vt si dilate⁹
vt diffusā aquā breuē faciat: vt si qd̄ aliud fiat qd̄
nauigationē incōmodā difficilio⁹ reue faciat: vel
p: vsus ipediat: iudicto loc⁹ erit. **L**abeo scribit
nō esse dandā exceptionē ei q̄ iudicto puenit⁹:
aut nisi⁹ ripe tuēde cā id factū sit. §. ita excipie-
dū ait: ex quā⁹ si qd̄ ita factū sit vti lege fieri li-
cuit. **S**i in mari aliqd̄ fiat: labeo ait ppetē tale⁹

iterdictū si qd̄ i priuato factū
sit: nec qdē si in priuato flumie
fiat. nā qd̄ sit i priuato flumie
pinde est ac si i alio loco priua-
to fiat. **I**n publico flumine
factuz accipere debem⁹ quic-
quid in aqua factum est. nam
si quid extra factum sit: nō est
in flumine publico factum. et
quod in ripa sit: nō videtur in
flumine publico factū. **N**ō
autem omne quod in flumine
publico ripave fit: cohercet
prietoz: sed si quid fiat quo de-
terior: statio r nauigatio fiat.
Ergo hoc interdictum ad ea
tantum flumina pertinet que
sunt nauigabilia: ad cetera nō
pertinet. Sed labeo scribit nō
esse iniquum r si quid in flumi-
ne eo q̄ nauigabile nō sit: fiat
vt exarescat: vel aque cursus
impediatur: vt ille⁹ interdictuz
competere ne vis ei fiat quo-
minus id opus quod in alueo
fluminis ripave eius ita factū
sit: vt iter cursusve fluminis de-
terior: sit fiat: tollere: demoliri:
purgare: restituere vtri boni
arbitratu possit. **S**tationē de-
cimuz a stādo. is igitur locus
demonstratur: vbi quoz na-
ues tute stare pnt. **A**ut pto-
r itqz nauigij deterio⁹ sit: fiat. hoc
p nauigatioe positū ē. imo na-
uigiū solem⁹ dicere etiā ipam
naue. **I**ter g nauigij pōt r sic
accipit: iter nauis deterius fiat
Nauigij appellatioe etiā ra-
tes pntentur: qz plerūqz r ratū
vsus necessarii est. **S**i pedester⁹ iter ipediat: nō
iō min⁹ iter nauigij deterio⁹ fit⁹. **D**eterio⁹ sta-
tio: iteqz iter nauigij deterio⁹ fieri videt⁹: si vsus ei⁹
corrūpat⁹: vel difficilio⁹ fiat: aut mior: aut rario⁹:
aut si in totū auferat. **P**roide siue aq̄ derinet⁹: vt
exiguio⁹ facta min⁹ sit nauigabilis: vt si dilate⁹
vt diffusā aquā breuē faciat: vt si qd̄ aliud fiat qd̄
nauigationē incōmodā difficilio⁹ reue faciat: vel
p: vsus ipediat: iudicto loc⁹ erit. **L**abeo scribit
nō esse dandā exceptionē ei q̄ iudicto puenit⁹:
aut nisi⁹ ripe tuēde cā id factū sit. §. ita excipie-
dū ait: ex quā⁹ si qd̄ ita factū sit vti lege fieri li-
cuit. **S**i in mari aliqd̄ fiat: labeo ait ppetē tale⁹

k **L**ocus dex
monstratur. id est
stationis verbo.
l **N**auicm. sic
accipit. C. de fac.
san. ccc. l. i. ubem⁹
nullam. in fi. et sic
no. duob⁹ modis
dici nauigium.
m **S**i pedestre.
quod est iuxta as
quā quo itur quā-
doqz flumibus tra-
hendo: quod dicitur
resara: vel pē-
arda vulgarit⁹: vt
de eo per quod de-
scenditur vel itur
ad aquam siue
naues.
n **D**eterio⁹ fit.
vnde non compe-
tut hoc interdictū.
o **R**apidius.
facit. s. de aq̄ plu.
ar. l. i. §. i. aq̄.
p **A**ut nisi. et
hec verba excepti-
onis que non des-
bet dari recte in-
terdiceret nisi et
cetera. Accur.
q **E**xtra quā.
r hec sba excep-
recte agitur si qd̄
factū sit extra quā
vri. r. l. lex autem
permittit quando
qz. vt. l. i. pto. vel
sic recte age: nisi
quia feat lege per-
mittēte vt pncipe
r **T**ale. alias
vtilē. alias tale: §.
contra. s. de ope.
no. nū. l. i. §. quod
si quis in mari.

sus mutetur: q' vel citior vel tardior: vel strictior: vel laxior: vel altior: vel depressior: ita q' sit incommodu' vicinor' s' ad modum. id est qualitatem. vel ad est vt eo modo fluat vt priore estate.

b Accole. alias accole. et alias accolentes. Accur.

c Ex riuo tecto. coopto. quod licebat.

d Ducere vel: id est qui ante ducebat per riuu' coopertum: nunc vult ducere per apertum.

e Ante. id est priore estate. Acc.

f Uclit. salicet ducere.

g Incile. loc' vbi lapis vel terra inciditur: vt aqua de flumine trahatur. vt. i. d. n. i. s. l. i. s. incile.

h Faciat. q' fuerat scizinale.

i Exapiendu' hoc. id est exceptioe repellendum hoc scz modo rē. quasi dicat bene me coueniens nisi ripe muniende causa facerem.

k Muniende causa. scdm quorundam opinione.

l Uimur. spretis predictis sententijs.

m Exceptione dare. s. ti. i. l. i. s. la beo. contra. so. ibi erat danum nauigij. hic aures non erat vicinorum.

n Sed et si. et ita demuz rē. azo. vel melius non solo muniende eius ripe sed rē. r. facit C. de palu. l. i. r. j. ti. ij. l. i. s. is autē.

o Ad aliquid. i. aliquantum.

p Non consulatur. quasi dicat bene consulitur.

q Unitatem. maximam.

r Sine iniuria. maxima. ad quod est. C. de precii. impera. offe. l. ij. r. s. ne quid ilocopublico. l. ij. s. aduersus.

s si q' a principe r. s. de aq' plu. l. i. s. de eo. in fi. r. s. de edi. edic. l. q' sit fusi. s. apd. r. s. de ser. ru. pdi. l. i. p. atores s.

t Accolarum. alias accolentium.

u Nec ad instantem. presentem.

v Indubitator. e. als idubitabilis. r als idubitator.

x Refert. vt. l. tuc fimar. at iapitum eqnocto finale. et

hoc large accepto vocabulo. r sic ptinet sex mēses. vt. j. de aq' q' r. r. estua. l. i. s. estate. S. s. stricte ptinet tres: cū in q' uo' pres diuidat an' secundū p'prietū: scz hyeme: hē: estate: r autūno: r q'z pars hz tres mēses: r est eqnoctiū autūnale in nocte sci Martij. r sic decia die exstate septē: r. s. finale decio die

grande damnum flumē ei dare solitū: p'edia eius depopulari: si forte aggeres/ aut quam aliam munitioem adhibuit vt agrum suum tuetur eaqz res cursum fluminis ad aliq' imutauerit/ cur ei nō p'sulatur? r plerofqz scio p'ozsus flua aduertisse alueosqz mutasse dū p'edij suis pluit. p'oztet em in huiusmodi rebus vtilitatem r tutelā faciētis spectari sine iniuria' vtiqz accolarū'. r s. autē hoc interdico tenebit qui aliter fecit fluere aquā q' priore estate fluxit. r idcirco aut p'ozē priore estate p'p' hēdisse: q' sempertior est naturalis fluminuz cursum estate pot' q' hyeme nec ad instantem' estatez sed ad p'ozrez hoc refertur interdico: quia illius estatez fluzus indubitator' est. r Estas ad equinoctium autumnale refertur. et si quid forte estate interdicoetur proxima: superioz estas intuenta erit. Si vero hyeme: tunc non proxima' hyemi estas: sed superioz erit inspicienda. r hoc interdico' cuius ex populo competit. sed non aduersus omnes: verum aduersus cum qui id egit vt aliter aqua flueret/ cum ius non haberet.

Deinde ait p'oz

hoc interdico' r in here

des' p'petit. r Deinde ait p'oz

verbo. signi. l. in vulgari. r l. proximus. r l. p'ri.

hoc interdico' s. prohibitoiū: qd est. s. e. an p'ia. b Id egit. als qui egit faciēdo vt imittendo. Acc. c Et in heredes. lit. r testa. cū defūcto: vt vt p'het p'ntēz reslinēdi vt reslinat. S. quō reslituit qd nec ē factū. est em hoc p'hibitoiū. vt. j. s. hoc interdico'. die s. in heredes. nō q' i hēdes: s. q' i possessores. hoc aut dico ne obfit. j. de popu. act. l. fi. vbi d' populare' actionē nō dari in heredes. hoc aut est populare. vt. s. primo. s. Accur.

Deinde. hoc est scdm edictum. r est reslitutoium superius prohibitoiū. vt. j. proximo. s. Accur.

Incile qd sit.

a **Superius**, de quo dictu est. s. e. l. i. vsq ad s. de se.
 b **Interdictum**, scilicet prohibitorium.
 c **Cohercebitur**, i. destructur hoc interdicto secundo sed quid si pium non fuit motu: an scdm habeat locu. Inquit hic q no. sed dic s. vt. s. de ope. no. nu. l. i. s. i. Ac.

d **Haberes**, s. qualiter fiet eode natio hoc casu? Rñ. pro interesse agens: iurabitur in iur. vt arg. l. qd vi aut clam. l. sem per. s. in hoc interdicto. vel dicit no taf. s. ne quid i lo. pub. l. ij. s. penul. Itē an sit popula re: Rñ. sic sicut et superius: vt. s. s. hoc interdictum cautis.

Ut in flumine publico nauigare liceat. Differt a superiorib: vt no tau. s. in p. ma rubrica.

Retor. interdictu

pponā quo veta bo fieri ipedimen tū nauigati. Sed nunqd vtile dabi tur de mari ad ins tar huius: et ad in star vie publice s qua subicit: Rñ. sic. vt no. s. ne qd in lo. publi. l. ij. s. q in man. Accur.

f **Positum est**, vt. s. ne qd in loco publi. l. ij. s. fi. Ac.

g **Supra scripta**, flumen: lac: stagnum: et. Ac.

h **Lac est**, fa ar. s. de acq. re. do ni. l. lacus. Ac.

i **Cogitur. als cogitur**: als colligitur. Accur.

k **Manufactu**, vt sepe fit infra ca stra.

l **Hec publica**, ad quod est. s. de verbo. signi. l. lit tus. ij.

m **Interdictu**, non hoc sed superius. s. de lo. pub. fru. l. i. in prin. vel dic hoc et illud si

quod in flumine publico ripa ve eius factu sit: siue qd in flu men publicu ripamve et im missuz haberes: si ob id aliter aqua fluat atq in priore esta te fluit: restituas. **Hoc interdictum restitutoriu** propo nitur. superius eni prohibito riū est: et pmet ad ea que nō dū facta sunt. Si quid igitur iam factu est: per hoc interd ctū restituetur. Si qd ne fiat prospicitur: superiore interdi cto erit vtendū: et si quid post interdictū redditum fuerit factū: cohercebitur. **In hoc interdicto restitutorio non est iquū** (vt labeo ait) venire etiā quod dolo malo factū est quo minus haberes.

Ut in flumine publico nauigare liceat. Titu. xiiij.

Plianus Retor ait: quomin illi in flue publico nauer ratem age re: quove

minus in ripa onerare: exone rare liceat: vi fieri veto. **Itē** ait vt per lacu/ fossam/ stagnū publicū nauigare liceat: inter dicam.

Hoc interdicto p aspicitur ne qs in flumine publi co nauigare phibeatur. sicut enim ei qui via publica vti pro hibetur interdictū supra posi tum est: ita hoc quoq propo nendū pto: putauit.

Si pri uata sunt supra scripta: inter dictū cessat.

Lacus est q perpetuā habet aquā.

Stragnū est qd temporale cōtinet aquā ibidē stagnante: que qui de aq plerūq hyme cogit.

Fossa est hepra culū aque manufactū. Possunt aut etiā

mul cōcurrere hoc casu. et facit. s. de iniū. l. iniuriarum. s. conductori.

n **Teneri. als tueri**, et tunc eum scz conductor: als te neri. et tunc eum q prohibuit conductore vti. Accur.

o **Lacus. npe fluminis**.

hec publica esse et nō publica. Plane qui stagnum vel lacum condurit: si piscari prohibeat: vtile interdictum competere fabinus consentit: et ita labeo. Ergo et si a municipibus cōdu ctum habet: equissimū erit ob vectigalis fauorem interdicto eū teneri. **Si quis velit interdictum tale mouere: vt locus** deprimatur pecoris appellendi gratia nō debet audiri: et ita melo scribit. **Idē** ait tale iterdictū competere: ne cui vis fiat quomin pecus ad flu men publicum ripamve flumi nis publici appelletur.

De ripa munienda. Titu. xiiij. **Plianus.**

Retor ait: quominus illi in flumine publico ripave eius opus facere: ripe agri ve qui circa ripā est tuēdi causa liceat: dum ne ob id nauigatio deterior fiat: si tibi damni infecti in annos decem boni viri arbitratu/ vel cautum vel satisfatū est: aut per illum non fiat quominus boni viri arbitratu ca ueatur vel satisfidetur: vim fieri veto.

Ripas fluminū publicorum reficere munire vtilissimum est. Sicuti igitur de via publica reficienda interdictum propositum est: ita etiā de ripa fluminis munienda pponendū fuit.

Merito adijcit dum ne ob id nauigatio deterior fiat. Illa enim sola refectio toleranda est: que nauigationi impedimēto non est.

Is autē qui ripā vult munire: de damno futuro debet vel cauere vel satisfidare: fm qūitate

et si suo noie per tat qd ei satisfidandum est. si nomie publico debet re promitti. vt. s. de ope. no. nun. l. nō solum. s. sicut. vel dic econtra si ille q pmitit caueat suo noie debet re promittere. si alie no satisfidare: vt. s. de pto. stipu. l. s. stipulatio. sed suf ficit cautio s. s. fr. Uel dic si sit hone ste vite probateq sufficit cautio fm quosdam. nec ob stat. s. de dā. l. fec. l. pto. s. de eo. vti pun. hui. l. dā.

De ripa munienda. scz publici fluminis.

Retor ait: in annos decem. i. vsq ad decimum annū: quo finito no ua interponit cautio. Accur.

q **Uel cautum**, idē pto: videt sibi cōtrarius. nā s. de dam. infec. l. pto. s. de eo. q est ptra. dicit simplici ter satisfidandum. h adijcit: vel cautū. Solum. als pre cise satisfidat. sed h qua publice ex pedit fieri quā doq cauet. vel ve rius illud cū ea dē distincōe reci pitur qua ihud. quam dices. l. eo. s. is autem. Ac.

r **Propositum est**, vt. s. de via pu bli. l. i. Accur.

s **Non est. als agitur** ex illo edicto. s. de flu. l. i. in pn. ad qd est in li. de interdic. s. pro hibitorium.

t **Qualitate**, vt si suo noie per tat qd ei satisfidandum est. si nomie publico debet re promitti. vt. s. de ope. no. nun. l. nō solum. s. sicut. vel dic econtra si ille q pmitit caueat suo noie debet re promittere. si alie no satisfidare: vt. s. de pto. stipu. l. s. stipulatio. sed suf ficit cautio s. s. fr. Uel dic si sit hone ste vite probateq sufficit cautio fm quosdam. nec ob stat. s. de dā. l. fec. l. pto. s. de eo. vti pun. hui. l. dā.

a **F**acultas. q. prohibitoriu est nō restitutorium.
 b **D**atum. alias datū. r. alias factū.
 c **A**qua. i. ex mēte hui. vt in factū subsidiaria aq. l. vt ar. s. de serui. vi. p. l. si siltule. **De vi et vi armata.** p. m. i. in ghe. secūdu in specie. r. eide qd vñ vi. r. p. m. i. u. d. i. c. t. u. s. de in- terdic. ac. poss. vt qru bonoz r. q. p. le- gator. nūc recupā de. vt dixit de. phi- bitozijs. nūc de re- stitutorijs. vt illi. de int. r. d. i. c. s. i.

Retor. tu. q. cō- ueniris. r. con- frue. dabo iudici- um sup. de ea pos- sessione restituē- da vnde vt r. e.

e **A**ut familia nō tua voluntate. als tu videris de- icat. vt. l. s. i. m. e. n. t. o. r. s. s. e. q. u. e. n. t. i. r. s. i. c. f. r. u. s. t. r. a. p. o. n. e. r. e. s. h. i. c. d. e. f. a. m. i. l. i. a.

f **D**e eoq. res- p. e. t. e. d. a. b. o. i. u. d. i. c. i. u. s. d. e. c. o. r. e. s. t. i. t. u. t. e.

g **I**bi. i. in ipsa possessione. mobi- lia puta vel se mo- uētia. r. hoc secun- dano nō principa- liter. vt. l. s. i. l. l. u. d.

h **A**nnū. vñ. l. e. vt. l. s. e. o. s. a. n. n. o. e. t. s. d. i. c. t. e. c. e. o. l. i. j. r. d. e. e. x. c. e. p. l. l. i. c. e. r. e. t. a. d. d. e. n. o. n. d. i. s. t. i. c. t. o. p. u. c. n. e. r. i. t. a. d. t. e. v. e. l. n. o. n. p. r. o. p. t. e. r. i. d. q. d. s. u. b. i. j. a. t. p. o. s. t. a. n. n. u. r. e. t. e. a. l. s. c. o. d. i. c. t. o. p. l. s. i. q. u. i. s. i. n. t. a. n. t. a. z. p. e. r. p. e. t. u. a. e. s. t. v. t. l. s. d. e. p. p. e. a. c. i. n. p. u. n. i. r. f. a. c. i. t. s. d. e. i. n. t. e. r. d. i. l. e. x. q. u. i. b. r. s. c. o. m. d. i. u. l. l. e. c. o. m. m. u. n. i. d. i. s. i. u. l. A. c. c. u. r. i.

i **A**d eū. i. ad te qui deicasti. et est apostrophe. i. mutatio psonarū. sic. C. de transac. si pro fundo.

k **A**d recupe- randā. est cū spoliar. stati restituēd. r. postea cā. p. p. e. t. a. r. a. g. e. d. a. v. t. C. s. i. p. y. m. v. e. l. a. l. i. o. m. o. d. o. l. i. A. c. c. u. r. i.

l **P**riuator. i. iudicior. vt dic delictor. vt p. legē iulīā de vi pub. r. priua. vt. f. a. d. l. i. u. l. d. e. v. i. p. u. b. r. p. u. i. q. u. a. z. p. e.

persone: et hoc interdicto ex- pressum est vt damni infecti in annos decem viri boni arbitra- tu vel caueatur vel satisfidetur. Dabitur autem satis vicinis: sed r. his qui trāssumen possi- debunt. Etenim curandū fuit: vt eis ante opus factum caue- retur: nam post opus factum persequēdi hoc interdicto nul- la facultas superest: etiam si quid dāni postea datum fuit: sed lege aq. l. i. a. r. e. p. e. r. i. e. n. d. u. m. est. **Et illud notandum est:** q. r. i. p. e. / l. a. c. u. s. / f. o. s. s. e. / s. t. a. g. n. i. m. u. m. e. n. d. i. c. a. u. s. h. i. c. p. r. e. t. o. r. n. i. c. h. i. l. c. a. u. i. t. s. e. d. i. d. e. m. e. r. i. t. o. b. s. e. r. u. a. n. d. u. m. q. d. i. n. r. i. p. a. s. l. u. m. i. s. m. u. n. i. e. d. a.

De vi et vi armata. l. xv.

Ponit edictū cuius sentus ē: si q. s. aliq. nē deiecit de solo q. d. possidebat vel familia deiecit: dat ei interdictū p. tra. deieciēte ad recuperandā possessionem. **Itē ad oē id q. d. p. hoc deiecit amittit lz ad deieciēte nō p. uēit dat hoc interdictū infra annū: de eo autē q. d. p. uēit ad deieciēte dat p. n. s. i. d. i. c. t. u. i. p. p. e. t. u. i. l. l.**

Retor ait: vnde tu. d. il- lum vi de- icisti: aut failta tua deiecit. de eoq. quod ille tunc tibi habuit tantum- modo intra annum. post an- num vero de eo quod ad eum qui vi deiecerit peruenerit: iudicium dabo. **H**oc iterdictū proponitur ei qui vi deiectus est. Etenim fuit equissimum vt deiecto subueniri: propter

na est. vt insli. de pub. iudi. s. item lex. r. facit insli. de in- terdic. s. recuperande r. s. qui autem.

m **C**onstitutionibus principum. que sunt. C. eo. l. si quis in tantā. r. in alijs titulis. r. C. finis regūdo. si p. silt- tent. r. s. quod me. cau. extat. sed lex extat. locum habet qñ nō est facta vis sed sua aucto- ritate alienatā rem temere apprehēderit etiā clam. Sed hoc interdictū qñ vis est facta cū armis vt sine armis dolo malo. sed si quis in tantā. etiā sine dolo cū detur contra eū qui credit sibi licere: vt insli. vi. bo. r. ap. to. s. i. j. Item hoc in immobili tñ. vt. l. s. ad eos. r. s. illud illa etiam ad mobilia. vt insli. vi. bo. rap. s. p. e. r. sic quā doq. cōcurrit hec cum illa. r. potes addere modos q. bus violentie puniuntur: vt nota- tur super. l. illa ex- tat. Accur. n. **D**eiciūt. vi. expulsua si p. pul. vt. l. eo. si rerum. o. **A**trocem. id est que dolo fit cū armis vel sine armis. h. vel atrox **I**nuria dicitur que fit con- tra bonos mores sit. nullo intercedēte p. s. u. patiēti. vt dicta. l. si rerum. p. **S**uperficia- ria. idē in fructua- rio r. v. u. a. n. o. vt in fra. eo. l. i. j. s. vnde vi. r. s. seq. Accur. q. **N**on perti- nere. s. principalr. r. **A**gi. q. d. nō ē in immobili: quia se exhibet. vt. C. quando. r. qui. l. i. j. s. hoc vbi. f. **A**mbigēdū. alias ambigendū alias ambiguū. et hoc secundum

quod ad recuperandam pos- sessionem hoc interdictū pro- ponitur. **N**e quid autē per vim admittatur legibus iulij publicorum r. priuatorū pro- spicitur: nec non constitutioni- bus principum.

Hoc interdictū non habet locum pro violentia compulsi- ua sed expulsua. Bar.

Hoc interdictum non ad omnē vim pertinet: verum ad eos tantum qui de possessione deiciuntur. Ad solam autē atrocem vim pertinet hoc in- terdictum: r. ad eos tñ qui de solo deiciuntur vt puta de fun- do: siue de edificio. ad alium autem nō pertinet. Et si quis de area deiecit sit: sine dubio interdicto locus est. Et ge- neraliter ad oēs hoc pertinet interdictū qui de re solo cohe- rēti deiciuntur. Qualiscumq. em fuerit locus vnde quis vi deiecit est: iterdicto locus erit p. r. o. i. n. d. e. r. s. i. s. u. p. e. r. f. i. c. i. a. r. i. a. i. n. s. u. l. a. f. u. e. r. i. t. q. u. a. q. u. i. s. d. e. i. e. c. t. u. s. e. s. t. a. p. p. a. r. e. t. i. n. d. i. c. t. o. h. u. i. c. l. o. c. u. f. o. r. e. **Illud vtiq. in dubiū nō venit: iterdictū hoc ad res mobiles nō p. t. i. n. e. r. e. nā ex cā furti: vt vi bonoz r. p. t. o. z. a. c. t. i. o. cōpetit: pōt r. ad exhibendū agi. **P**lane si q. res sunt in fundo vel in edib. vñ quis vi deiectus est: eaz. etiā rez. noie iterdictū p. p. e. t. e. r. e. nō est ambi- gendū. **S**i quis de naue vi deiecit est: huic interdicto loc. nō est: argumēto et. q. de vehiculo deiecit est: que nemo dixit interdicto hoc vti posse.**

Plane si q. s. de lignis edi-

Joan. vt hic patet r. s. p. r. o. i. n. i. r. i. r. s. e. o. s. i. f. u. n. d. u. s. r. a. r. g. u. s. d. e. s. e. r. c. o. r. r. u. p. l. s. i. q. u. i. s. s. i. r. l. s. e.

Deiectus. alias detractus. alias deiectus. Accursius.

Liber Quintus

a **Q**uale alias vt py. qualequale. alias quidue.

b **C**ohereat. vt ci cedat. vt. s. de acqui. re. do. adeo. §. cū in suo. alias fecit. vt eo. ti. n. i. n. i. s. qd de arboribz. Acc.

c **C**iuiliter. dicit yr. i. iuste. naturaliter. i. iniuste: pro quo est quod subijctū de vxore. vt. i. eo. §. qui vi. r. sic etiaz exponebat quod

subijct naturaliter. id est iniusta. pro suo. i. ciuili. siue iusta. Alij dicunt vt hu. ciuilitate. i. ato naturaliter. i. corpore et animo. vt qz insisterat. pro quibus. i. eo. §. interdicitū autē. r. §. siue aut. Uel dicit iuliter. i. animo et corpore vltimo solo. Naturaliter. vt in fructuario. vt. s. de ac. posses. naturaliter. r. l. iij. §. vnde vi. et hīs etiā duobus modis expōe qd sequitur. nā r. nafal. r. c. d. **E**t naturalit' pla. exponit naturalis r. pro suo adiecta copla. Et scds hoc oppo. de fructuario qui nō possidet pro suo r. tamē hoc interdicitū habet. vt. i. e. l. iij. §. vnde vi. sed rñ. imo pro suo scz iure quod habet. nō expōe vt predicti. Alij non habēt pro suo.

e **I**nterdicito. vt. qz. s. tra ius ciuile possideat.

f **S**i colonus. scz deijctatur poterit interdicitō vt. qz non possidet nisi prius interuertat possessionem: vt in cōtrarijs. i. eo. l. colonus. r. l. cum funduz. sed vxor rem sibi a marito donatam possidet. vt. s. de acqui. pos. l. i. §. si vir. licet sit ar. contra. s. de do. inter vi. r. vxor. si est qui. in pñ. sed ibi solui. Sz an locatōi competit qui tñ ciuilit' possidet scdm quosdam.

g **S**i familia mea. me ignotante: vel inuito. et sic nō. nō fuisse ponendum verbum nisi necessarium in edictō. vt. r. s. quod me. cau. l. i. in fi.

h **U**el iussit. vel ratum habuit. vt. i. e. in fi. proxi. §.

i **E**nim. quo ad hoc edictum. vt. hic. r. i. e. l. idem. §. cū procurator. als aut quādoqz refert. vt ar. contra. i. de solu. fugitiuis. r. c. de thesau. l. i. §. qd in alicuius. r. s. de iur. do. si mulier. §. ex asse. r. s. de acqui. here. paulus rñ. per procur. que sunt ar. contra. r. facit ad. §. hunc r. sequentē s. de do. inter vi. r. vxor. l. iij. §. sed si debitorem. r. de repu. l. ij. §. siue. r. de vsur. l. si qd sol. §. i. r. de iur. litem apud. §. fecisse. r. s. de eo p que fac. e. l. i. §. i. r. i. de re. iur. l. is dā-

nū. r. l. hoc iure. §. ij. r. s. qd cūsqz vniuer. litem. §. i.

k **U**ideor. quadam interpretatione.

l **Q**uoties ver'. ad hoc specialiter p'stitur. nā gñali mādato mādato nō videtur mādari illicitū. vt. s. de condi. inde. gñali i: si. pcurator. §. q. si indebitū. als alr accipit ver'. vt. i. de licitū nō sol. l. yero. in pñ. qzmet.

m **C**um vtrolibet. ad hoc ē. i. de iur. non solū. §. si mādato. r. §. se. r. i. qd vi aut clam l. deniqz. §. si. r. s. ad legem aquil. liber homo. r. c. de accusa. l. nō iō. n.

n **E**ximi id est liberari. o **S**ic tamē. i. liberaf si rē. vno ergo soluente alter non tenebitur ad quod est. s. de his qui deie. l. i. i. fi. r. l. ij. Sed op. s. de pe. here. l. cñā. §. pe. rñ. hec fm illam. vt cōuento eo ad quem res puenit alter non teneatur. secus ecōtra vt ibi. Uel hic ad neutrum peruenit possibi alter habebat. Uel fm Jo. dic qd ad inter esse datur interdicitū. vnde cum ab vno sit cōsecutus: non interest ipi' vel quo ad interdicitum liberatur nō quo ad alia qd in idē recidit. Itē oppo. i. si familia

fur. fe. di. l. quotiens. vbi si emendet manumissus vnus de familia: non liberatur dominus familie nomine. sed dicit vt dixi quo ad interdicitum quo interesse venit hic loquitur. r. eodē modo rñ. ad aliam op. s. de noza. l. ij. §. is qui. vt dicit qz licet ibi tam dominus qz seruus manumissus teneatur: vn' tamen per alium exactum imo etiam electum liberatur vt eo. titu. l. electio.

p **N**on enim excusatus. imo videtur excusari. vt. i. de regulis iur. l. is dānū in fi. l. rñ. scd ibi erat nō ator et persona subiecta que parere necesse habuit: iō excusaf qz **C**um autem falsus. quod est etiam si mandatum habeat generale: vt modo dixi.

r **R**atū habuero. duo vident' necessaria. primum qz meo noie gestū sit. als ratū h're nō possū. r. si habeā nō te neor. vt. i. de pca. si seru'. Scdm qz habeā ratū tamē noie meo factū: als fecit. vt si audies noie meo factū dixi: doleo qz noie meo ē factū: nec sic ratū habeo sz als bñ gaudeo. hoc etiā gaudū nō p'pā mādato. multomin' g' teneor qñ nō meo nefe actū p'dicto modo gaudeo.

s **M**andato. facit. C. ad macedo. l. i. r. i. de sol. yero. in

fur. fe. di. l. quotiens. vbi si emendet manumissus vnus de familia: non liberatur dominus familie nomine. sed dicit vt dixi quo ad interdicitum quo interesse venit hic loquitur. r. eodē modo rñ. ad aliam op. s. de noza. l. ij. §. is qui. vt dicit qz licet ibi tam dominus qz seruus manumissus teneatur: vn' tamen per alium exactum imo etiam electum liberatur vt eo. titu. l. electio.

p **N**on enim excusatus. imo videtur excusari. vt. i. de regulis iur. l. is dānū in fi. l. rñ. scd ibi erat nō ator et persona subiecta que parere necesse habuit: iō excusaf qz **C**um autem falsus. quod est etiam si mandatum habeat generale: vt modo dixi.

r **R**atū habuero. duo vident' necessaria. primum qz meo noie gestū sit. als ratū h're nō possū. r. si habeā nō te neor. vt. i. de pca. si seru'. Scdm qz habeā ratū tamē noie meo factū: als fecit. vt si audies noie meo factū dixi: doleo qz noie meo ē factū: nec sic ratū habeo sz als bñ gaudeo. hoc etiā gaudū nō p'pā mādato. multomin' g' teneor qñ nō meo nefe actū p'dicto modo gaudeo.

s **M**andato. facit. C. ad macedo. l. i. r. i. de sol. yero. in

Liber Quintus.

a Nemine. qz aliquo ibi relicto per eum possidet: nec amitteret possessione nisi ille expelleret. vt. i. e. s. nō aut
b Prohibitus sit. an hic non admittēs possideat vt hic inuit qz sic. r. s. de acqui. pos. l. clam. s. si. sed s. s. de viuca. l. sedetur. s. idē si occupaueris. vbi dicit qz clam tñ non vi. So. vt. i. i.

c Detinuit. sic. C. vbi de pos. agi oportet. l. i.

d Possederit. qz eum detinuit vel deiecit: r. dic mari me. nā idē et si nō acq̄siuit possessionem: vt modo no. p̄i. s. Uel ideo dicit vt appareat qz res viciosa est facta. nam etiā sine hoc hz locū interdictum vnde vt dicit. Uel refert se ad casum vbi sic detinuit: vbi ē necessē vt possideat. vel dic quarto ipse possederit. qz deiecit est: r. fm hoc possedit in preteritū: r. fm alios intel lectus tres p̄mos possedit. f. postea.

e Possessionē. ei ob timorē accedere nolēt. vt. s. de acq̄. pos. s. si no lit. r. l. si id qd s. si na. sed si te absente occupauit: et timore non rediit: non tñ in itinere te detinuit: an habeat locū interdictū vnde vt: cōstat qz amittit. vt. d. l. sed si no lit. r. l. possideri. s. si quis nunciat. r. l. si id qd s. si. h. negauit. r. habet locū. l. cū querebas. fm eū qui dixit vacuā: et q̄ alio r. ciuilitate tenet. placē. dicebat idē. f. et addebat debere eū venire ad locū: vt sic tūc ab ingressu repellat r. ex tūc cōpetit ei interdictū. vt ar. s. qd me. cau. metum.

ibi qz deici nō expectat. r. sed hec additō nō pōt stare. nā cū non admittit non possidebat: ergo non dat ei interdictū. vt. s. p̄i. s. amiserat enim prius. p̄pter timorē vt dicit. sed ipse rñdebat quasi hodie cū nō admittit videtur deiectus: vt r. als quis retro fingitur vsus. vt. i. de itinere. actuz priua. l. i. s. si qd s. p̄pter. r. Jo. dixit dari vtile interdictū ad exemplū ei qd dicit de familia: r. mercenario qui aliu expulerunt de p̄dio: et p̄dij pos. puenit ad dñm ex delicto eoz. tenet em dñs vtili interdicto ratiōe p̄uentionis: multo ergo magis bz tenent ille qz deliquit cū ad eū p̄pter suspensionē meam peruenit possessio. vt s. e. l. s. si filius. r. s. si quis tñ neget. Itē p̄ eis qd dicitur dari ei qz deici nō expectauit: sed vidit hoies venire: et si illi veniebant licet non fuerint ingressi. vt. s. de vsucap. non solum s. si dominus. r. i. eo s. item labeo. Itē p̄ hoc. i. e. l. iij. s. qui armat.

f Quod vulgo dicitur. vt. s. de acqui. pos. l. iij. s. sal tus. r. l. peregre. s. si. r. l. quis. Accur.

g Exempli causa. s. si dicat non est sp̄ale in istis. Sed quam retinet animo: r. zo. naturalem. vel dic ciuilem. vt no. s. de acqui. pos. l. i. in prin.

h Possidere. veluti heres forte.

i Possessionem. quā antea habebat. ad qd est. s. s. in terdictū autem. et qd ibi no. r. i. s. de regu. iur. non videt rem. Accur.

k Natura. i. iure naturali. vt. s. de iuli. r. iur. l. vt vim. r. ad idem. s. ad le. aquil. scientiam. s. qui cū aliter. r. s. qd me. cā. sed et partus.

l Apparet. qz armata vis aliter non pōt repelli nisi cū armis. ad qd est. i. e. l. iij. s. cum igit. r. c. e. recte.

m Tu possides. subaudi etiā.

n Acquisitam. ab expulso nō expulso. r. i. eo. l. cum a te.

o Aut. als vt: et als aut.

p Venit. vt per vim possessionem tenet.

q Facit. ne p̄hiberi possit. tria ergo sunt: qz inuadit et tenet vim: vt in primo casu.

aut tñ tenet per vim: r. in hoc paratus venit auxilio. s. ta li vt etiā si qd veller eum deicere posset se tuen. non aut inuasit per vim qz dñs p̄fugerat. et hoc eodē casu Ulpianus dicit idē qd labeo. vt. i. s. p̄xi. Tertū est in eo qz tenet suā: et tunc licet vt subijcat. sed qz rē. et. C. e. l. i. r. i. l. iij. s. eū igitur. r. s. eo. s. vim vi. vel dic primo casu occupauit per vim: sed pacifice tenet. nec em aliq̄ timent. se cūdo inuasit r. tenet p̄ vim. r. ad hec duo paratus venit. Tertū nō muto. In quarto. s. in s. ut labeo. Idē dices quādo tñ tenet per vim. nā p̄fugerat dñs. Alij dicūt primum loqui de eo qui inuasit possessionem quā alius inuaserat. vt r. i. e. l. s. qui a me.

r Tu videri deiectū. licet alio tenderet: nec occupauit: vt bene reprehendatur per p̄omponiū.

s Corpore. i. sine facto corporali. i. occupatione.

t Ergo. als ergo. als ego.

v Occupauerit. cū dñs p̄fugerit erigitur occupatio. als nō hz locū hoc interdictū: vt h̄ d̄t. r. s. qd me. cā. l. metū. i. r. i. l. iij. s. p̄inde. sed p̄tra. s. de vsuca. non solū. s. si dñs. vbi nō erigit occupatio. Sol. fm. B. erigit occupatio vt h̄at locū interdictū: vt h̄ nō quo ad amittendā possessionem vt ibi. et. p. eo. i. l. iij. s. p̄inde. Uel dic fm Dar. etiā qz ad interdictū nō erigit occupationē si mō illo tēdebat vt in duo. sec' si in alio: vt. d. s. p̄inde. hic autē subaudies maxime si illi viret. vel etiā dicit iō: qz fecus si

non occupassent: sed metu sibi dari fecissent. vt. l. si res rui. Uel tertio vt denotet rem viciosam. et dicit si illi rē. r in. l. cōtraria in fi. r de his no. l. iij. §. proinde. Accur.

a ¶ Qui deiectus. r vi possessum. §. sine occupatōe nō erit vi possessum: §. possit esse vi deiectus: vt mō dixi. qd ergo si dudū possessio nē occupauerit?

b ¶ Qui a me vi. expulsiua.

c ¶ Habet hoc interdictū. directus fm Joh. vt r. l. e. l. colon. r. l. cū fundū. arg. C. de prescrip. xxx. an. si qd emptio. §. sed et si qd. r. §. qd me. cā. si cū exceptioe. §. pedit. Itē qd si a me ipso deiciatur ex interuallo. Rñ. videt hre p me cū tñ incontinenti mihi liceat. vt. l. e. q in pos. non obstat exceptio p. l. §. d. excep. do. l. dolo. qd illud in penitentijs sic g videt me teneri: r postea age re. ecōtra videt ea sur leg. vt nō tene ar. vt. §. quod me. cā. §. et partus. §. qri. sed illud q ad actōne qd mer' cā in qua dānū extigitur. vt co. n. l. §. et par. §. si. in cōsti. si qd i tantā min' dubij est. Sed cur furi non dā actio furti. vt. l. de fur. l. itaq. Rñ. forte ne inuident hoies ad furandū ad qd facilius inuiteretur q inuadendū. argu. §. d. pac. dota. cōuenire. qd non plac. vt. §. d. pac. l. si vnus. §. pacta que. Sed dic id qz r si recaper alij red daret idipz. qd in fure non contingeret. Uel ideo aliud: quia hie nō potuit a vi custodire. §. fur a furto sic. vt. §. de ac. emp. si ea res.

¶ **Non liberaf violēt deiector restituro fundo nisi et restitua tur alia ablata de ipso fundo. et potest agi ad exhibendū p rebus mobilib' si vult ipse deiectus vel is ad quem res pertinet. h. d. B.**

¶ Si fundus a quo vi expulsius suz michi restitutus esset: cetero vero res que vi ablate sunt non restitua tur: hic dicē dum est interdictū nichilominus tenere: quia verum est me vi esse deiectū. Plane si quis velit de possessione quidē rei solt p hoc interdictū experiri de rebus vero mobilibus ad exhibendū actione: potest habere hoc in suo arbitrio. et ita Julian' scribit. Idē scribit et si qd vi bonoz raptorū de huiusmodi rebus velit experiri.

¶ **Exponit iuriscō. quedā verba edicti: r est textus satis factis vsqz ibi: interdictum hoc.**

¶ **Quod autē ait pretor: qz ibi habuit: sic accipim' vt omnes res contineā tur: non solū que proprie illius fuerūt: verū et si que apud eū deposite sūt:**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

Liber Quintus.

a Interdicto. als edito: als interdicto. r facit. f. de vi
uer. r tēp. p. scrip. l. i. Accur.

b Fructuū. etiā p. piendoy. vt r. C. e. si de possessiōe.

c Interdictus. vt r. s. de interdic. l. in interdictis. r. f.
de p. ca. l. questum. s. ex hoc. est ergo hoc speciale in iter-

dicto qd vi aut dā
vt. f. qd vi aut dā.
semper. s. i. hoc in
terdicto. et. s. de
vsur. l. videamus.

d Non solū au
tem fructuū. vt et
s. s. p. r. o. i. Ac.

e Si vi. als se
vi deictū non ef-
se. als si vi deictū
non esset. et facit
C. eo. l. si quando
actum.

f Non possi-
det. deicit tamē.
Azo.

g Cogetur. f.
estimationē. vt et
f. c. l. si vi me.

h Idem com-
petere. filiis vel li-
bertis. Accur.

i Hoc id ē isto
casu. Accur.

k Cōpetit. nō
als. et fm hanc di-
stinctionē accipe.
vt. s. s. obsequijs.
l. ij. r. l. licet. qbus
indistincte denega-
ri dicitur interdī-
ctum. r. facit. s. de
dolo. l. non debet.
et de in ius vocā.
l. sed si hac lege. s.
penul. Accur.

l Et ceteris.
de iure p. r. o. i. ac.
m Cōpetit. vt
insti. de perpe.
et tēp. actio. s. sed
hereditibus: eon-
tra in heredē non
datur nisi perue-
nit. vt. f. s. fi.

n Possidet. vt
J. i. l. l. i. s. conse-
quenter. Accur.

o Prebet. als prebet. et als prebeat.

p Retineo. hoc est planum in ea possessione qua eor-
salz corpore et animo possideo: vt peculiariter. si autem
meo alor eor corpore: sic civilem per me naturalē reti-
neam per eos: r. tunc idem. Nam cum retineam natura-
lem per colonos. r. similiter etiā civilem non video: ani-
fisse: quia est mixta naturali vtpote digniori. domino er-
go expulso neutra pditur: vt hic. sed colono expulso: tūc
vtraq perditur quasi civilis concomitetur naturalem

amissam. vel quia in coloni persona representatur do-
minus. vt. s. de acqui. pos. peregre. s. quibus. et. s. eo. l.
quod feruus. Sed licet domino solo deicto non perdat
dominus. secus si tamen sua voluntate spontanea alij
tradat: licet colonus non eius: sed velit meo nomine re-

interdictū heredi / r ceteris / sue
cessoribus competu^m.

**Retinenti possessionē p su-
os licet ipse deiectus sit nō da-
tur hoc interdictū: nisi forte hi
qui remanserunt in fundare-
perint a deiciente possideri.**
h. d. cum. s. seq.

Non alij autē q̄ ei qui non
possidet^m interdictū vñs vi cō-
petere argumētū p̄bet^r: quod
apud iulianū relatū est. Si q̄s
me vi deicerit meos autē nō
deicerit: nō posse me interdi-
cto hoc ex periri: q̄ p eos reti-
neo^r possessionē qui vi deiecti
non sunt. Idē iulian^r refert
si seruos quosdā vi repulerit:
alios retinuerit r vixerit / aut
etiā eis iperauerit^r: vi te deie-
ctū intelligi. Desisse enī pos-
sidere^r eū cū serui ab alio pos-
sidentur: r qd in parte seruo-
rū dictū est: idē in oibus dici
ait: si forte nemo depulsus ef-
set: s; possideri ab eo cepisset
q̄ ingressus i possessionē esset.

Quid dicitur esse meus tra-
ctat si aliquo possidente^r ego
q̄s ingressus sum in possessionē
r nō deiciā possessorē: sed vin-
ctum opus facere cogam: qua-
tenus inquit res esset. Ego ve-
rius puto eum quoq̄ deiectū
videri qui illic vincus est^r.

**Hoc interdictum inquan-
tum est rei persecutorium da-
tur etiam in heredes in id qd
ad eos peruenit et datur per-
petuo. hoc dicit.**

sed tñ turbo: non permittendo eum arare r colere. vt dī
cta. l. vim facit. Accursius.

f In parte seruoq. nota qd dixi. s. s. vsur. q̄ scit. in pñ.

t Si aliquo possidente. libero homine.

v Et scit. i. quid iuris sit.

x Tunc est. quia nō distat a seruo rē. qui vincit^r de-
finetur. vt. f. de lib. homi. ex h. l. ij. et oppo. r respō. vt mo-
do dixi. Itē qd si imperavi colono tuo vt pro me possi-
deat: et facit timore: videtur te vi deiciā: vt hic datur.

retineo ego deie-
ctus per colonuz:
quia si perdo per
eum deictū mil-
tomag; retineo p
eum non deictū.
vt arg. C. de vsu-
fruc. l. scēpe. Itēz
facit. f. de p. bo. ob.
si ita stipula. fue-
ro per te.

q Imperauerit.
rit. pro suo cōmo-
do. vel etiā vt ext-
rent.

r Possidere. f.
te intelligendum
est: et sic interdi-
ctū datur. Sed op-
poritur quia hoc
eodem casu vide-
tur dari quod me-
tus cā. vt. s. quod
me. cau. l. metum
s. idem ait. r. s. si
forte. ergo hoc ces-
sat. vt. f. eo. l. si me-
tu. sed hic p̄na^r

possessor possessione
ne r recedit deici-
ens. sed in. l. mes-
tum nō sed tñ vt
patiat edificare.

Item oppo. q̄ vi-
detur vis turbati-
ua: r sic vi possi-
det; dari. ergo nō
hoc. vt. f. c. vim fa-
cit. sed rñ. vt mo-
do dixi. q̄ hoc r si
non expulsiua: tñ
p̄uatiua est vis.

eo em q̄ ligat pos-
sidentem videt eū
p̄uare possessione-
ne. ad qd est. f. de
lib. homi. ex h. bē.
l. ij. at vi turbatis
ua nō eum deicio

In factum que in locum interdicti datur. vt in sti. de interdic. §. fina. et nichilominus hoc datur interdicti argu. §. eo. l. idem. §. hoc interdictum.

peruenit. et perpetuo: vt r. l. idem est. §. i. r. §. qd me. cau. qd autem. r. l. seq. r. de dolo. l. qd in heredem. et l. seq. r. C. et deli. de. l. i. r. C. eo. l. vi pullos. r. §. de reg. iur. l. sicuti. Nam turpia: r. vt. §. de calu. l. in heredem.

De est. actio datur. videbatur qd quando cum armis facta est no debet dari in heredem etia de eo qd ad heredes peruenit. qd actio punitur criminalit deiciens sicut cum vis facta est sine armis. sed tamen contra est qd datur. vel dic eotra videbatur dari etia si non peruenit propter immunitatem criminis. sed tamen no datur nisi in id qd peruenit vt subicit. sufficit em r. d. C. perpetuo. ad qd facit con cor. posse. §. l. i. §. finali.

Rumphee. i. lancee que habet rostru: vel rampo nam ad homines capiendos. Alij habent rambolas. et facit. §. de hbo. sig. l. armorum. r. i. h. de interdic. §. qui autem. Idem in telo. vt. §. de fur. si pignore. §. ij.

Retinuit. ne cum eo percuteret. Hug. vel dic vn vel alter quasi non omnes.

Concertatione. als cocertatione: r. als deiectione. Ut fustes. ex eo qd no inspecto pncipio sed sine dicitur hic vis. fume argu. qd si alio tendentes cum viderent me fugisse mutato proposito ingrediuntur: qd videar vi deiectus inspecto fine.

Sed deiecerunt. s. sine armis. qd forte armatis visis fugerit: aut cu venissent armati eis depositas deiecerit possidentes. Accur.

Armou. argu. ad questionem qua queritur: an oportet aliquem expectare primo se percuti. s. qd no. vt no. C. unde vi. l. i. r. facit ad. §. §. de calum. l. r. generaliter. ij. r. et qd quisq iur. l. i. ij. r. r. C. de fur. l. si quis. r. §. de possi. l. i. §. item senatus. et facit. §. ad le. aquil. sed et si q. cumq. r. C. de sicca. l. ij. r. ij.

Vi deiectus. imo videtur vi deiectus. vt. §. de vfu. cap. l. non solum §. si dñs. So. no videtur vi deiectus vt habent interdicti vt hic. sed quo ad hoc vt amittat possessionem sic: vt ibi fm azo. Alij qd hic alio ibant: ibi illuc quod non placet. quia quo ad amittenda possessione no

refert ibant illuc: vel no: vel etia in nullo loco. nam semper amittitur vt ibi.

Cu armatos. alio tendentes fm Jo. r. Azo. et sic loq tur eo casu quo superius prox. rñ. et hoc etia casu loq tur. §. qd me. cau. l. metum. ij. rñ. et quod subicit siue verum r. l. eos esse

paratos ad eundem alio siue no: r. qd subicit no est se vi deiecti. sup. ple nec alio mo qd ad interdicti vt r. sed quo ad pdensdam possessionez sic vt. §. de vfuca. no solum §. si dominus. qd est huic rñ. contraria in eo qd subicit non videtur deiectum vi. Alij dicit illuc tendentes no alio: et qd subicit siue verum r. l. eos esse armatos vel no: verum tñ veniebant et illuc fm eos. Itē qd subicit no esse armis deiecti: s. sine armis videat deieci. r. ita habet interdicti. p vi simplicia: no pro vi facta cu armis s. eos. Ad idē tamē vtracq datur cum ciuilit agitur. vt arg. §. pri. §. qd armati. et ideo hec opinio no placet.

Ex causa huius iterdiciti in heredem r bonoz possessorē: ce terosq successores i factum actio competit in id quod ad eos peruenit. P aulus. D olove malo eorum factum est quominus pueniret. A lpianus. D em est r si quis armis deiectus est: qd et ex facinorib defunctorū de eo qd ad heredem peruenit actio datur. Sufficit enī non in lucro damnū subire. H ec actio q aduersus heredem ceterosq successores ptnet/ perpetuo competit: qd in ea rei persecutio continetur. A rmis deiectum quomodo accipimus/ arma sunt omnia tela: hoc est et fustes r lapides: non solū gladij: haste et framee. i. rūphee. Plane r si vn vel alter fustes vel gladium retinuerit: armis possessor deieci videt. Plus dicitur: r si inermes venerant

si in ipsa cocertatione qui inermes venerant eo pcessere vt fustes/ aut lapides sumeret: vis erit armata. Q ui armati venerūt: r si no armis vsi sūt ad deiciendū s. deiecerit: armata vis facta esse videt. sufficit enī terror armorū vt videatur armis vi deieciisse. F ugiētē r relinquētē possessionē suam vano metu no succurritur hoc interdicto. h. d. S i qd autē visis armatis q alio tendebāt metu hoc dederit/ pfugerit: no videt vi deiectus: qd non hoc aio fuerit q armati erāt: s. alio tendebant. P roide r si cū armatos au disserent: metu discesserit/ de possessione/ siue verum siue falsum audisset: dicendum est non armis eum esse deiectū: nisi possessio ab his fuerit occupata. S i autem cum dominus veniret in possessione: armati eum prohibuerunt qui inuasert possessionē: videri

discesserit. si alio tendebant vt dixi. et tamen metu discessit: ergo amiss possess. meo animo. unde licet mutato proposito apprehendant eam non tenentur: qd tunc non possidebāt. vt. §. eo. l. i. §. interdictum. Rñ. datur vtile. arg. §. e. l. i. §. familie. vel dic qd recessit non animo de ferendi: sed forte sub illa conditione si illi intrarent. argu. §. de acquirē. pos. l. si me in vacuā. fm azo. Item opponitur alia ratio qd non videtur cōpetere interdictū etia si fuerit occupata. nam nomine naturalis non: quia erat vacans. nolē ciuilis non: qd no alius sed sua opinio et forte vana priuauit eum. vt arg. §. de fur. l. si quis i seruitute. in si. cuius vni timoris nulla ē estimatio. vt. §. de re iudi. l. si quis ab alio. in pn. Rñ. no sola opinio: sed aduersarius propter quē opinio procedit eum priuauit. vt arg. C. de rap. vir. l. vnica. et hic animus amittē. si puenit inuasione. E cōtra si inuasio puenierit animum: vt si absens non redij credens me non admittendū vel eiciendū. tunc dic vt no. §. eo. l. i. §. interdictum.

Deiectum. contra §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Liber Quintus.

a Deiectū. facit. Je. l. §. vi. r. l. colon. r. §. e. l. i. §. si
ue aut. r. dilige sup pmissis: qz cū estumai aliq̄s venire
r fugi: aut falsuz erat qd̄ estumai aut ver. r cū ver: aut
illo veniebāt: aut alio tēdebāt. r cū alio tēdebāt: aut duz
fugi sūt igressi: aut nō. si falsum eēt penit: qd̄ estumai r
possessionez amisi

quia fugi. vt. d. §.
si dñs. m̄ nec edi-
ctū qd̄ me. cā. nec
vñ vi locū hz: vt. §.
qd̄ me. cau. l. metū
ij. rñ. r. §. p̄inde
Si hō veniebāt hz
alio tēdebāt: nec
sūt igressi: tūc idē
vt. §. p̄. §. si quis
aut. Si hō alio tē-
debāt: hz tñ dū fu-
gi sūt igressi. locū
hz vñ vi: q̄si vi de-
iect: r q̄si ex post-
facto ad id venisse
videātur. vt. §. §.
armis deiectū. et
§. p̄ide. vbi et de
hoc no. Si hō ad
hoc veniebāt: tūc
ē si nō sūt igressi
locū hz iterdictuz
vñ vi vt. §. §. vñuc.
nō solū §. si dñs. r
§. vñuc. l. sequit. §.
r si tu me. r inuit
§. p̄. §. si q̄s aut:
hz dñs Bul. in hoc
casu. p̄. sup̄iori
dicebat q̄ nō hz vi
deiectum videri q̄
ad p̄dēdā pos. vñ
itelligēbat l. d. §.
si dñs. nisi seq̄ret

gressi. r. p̄ eo. §. e. l. i. §. idē labeo. r. §. p̄. §. p̄ide. hz eas
expone vt in q̄libet no. Si hō sūt igressi pos. tūc sine du-
bio fm̄ oēs vñ vi iterdictū locū hz. vt. §. l. i. §. idē labeo. et
§. §. p̄ide in fi. Si hō nō fugi hz als me absēte sūt igressi.
nec reuertēre admiserit. vñ vi locū hz: vt hie. r. §. e. l. i. §. in
terdictū. r. §. de acq. pos. l. clā. §. si. Si hō me. reuertentez
nō fugauerint in p̄dicto. p̄. casu. hz metu discessit: r acce-
der̄ nolui q̄si metu videor eis pos. cessisse. r edictū qd̄ me.
cau. nō vñ vi locū hz. vt. §. qd̄ me. cā. l. metū. ij. rñ. r. §. §.
r si p̄ vim. secus si nō redij credens me nō admittēdū vñ
deiciendū: qz habeo iterdictū. vt no. §. e. l. i. §. interdictū.
b **E**ū igr. qz is q̄ armis deiecit iuste facit: r iō tenef.
igr rē. r no. arma armis repellit vt r. §. eo. l. i. §. vim vi. et
sic cum moderamine. quod no. C. eo. l. i.

c Resistere. vt r. §. e. l. i. §. vim vi. r. §. vi possidere. i. fi.
d **C**ōtinēti. i. atēp̄ ad alia c̄nea diuertat negocia vt
J. de p̄b. ob. p̄tinu. l. rñ. r de duo. re. l. duos. §. si. r J. de a-
dū. qd̄ ait. §. qd̄ ait. r de res. heredes. §. si. Sz qd̄ si i vñ
deiect: venit ad ciuitatē. p̄ amicis: in hoc biduo vt tri-
duo laborat: an iteri possideat: qd̄ nō ēt ciuit: hz veniēs
recuperat. ar. J. e. l. q̄ possessionē. Sz p̄t dicit qz possideat ci-
uit: r spem habebit recuperāti naturalē. Nec ob. l. illa
q̄ pos. qz reuertit in p̄sina cāz q̄ ad naturalē. vt q̄ten: de

eum armis deiectum.

Cum vi repellere hz incōti-
nēti nō aut ex interuallo. h. d.

Eū igitur qui cū armis ve-
nit possumus armis repellere
sed hoc cōfestim: nō ex inter-
uallo: dūmodo sciamus nō so-
lum resistere: p̄missum ne de-
iciatur: sed r si deiectus quis
fuerit: eundez deicere non ex
interuallo sed ex continēti.

Imputat dño si pcurator
deiecit aliq̄: scz si dñs man-
dauit: vel ratū habuit qd̄ p̄cu-
fecit. Idem dicendum est in
familia domini. h. d.

Cū pcurator armatus ve-
nit r ipse dñs armis deiecit
videtur: siue mandauit: siue vt
Julianus ait ratū habuit. hoc
r in familia dicendū est. nam
cū familia sine m̄armata ve-
nit: ego nō video: venisse sed
familia: nisi iussi vel ratū ha-
bui. **H**oc interdictū etiaz
aduersus eum proponitur qui
dolo malo: fecit quo quis ar-

facto est ex: ciuilis autem non amittit sed p̄seuerat eadē
Item nō ob. qz biduo vt p̄l: ibi morat in talib: qz sic est
op: i talib: nā r. p̄p̄ aduocati daf dilatio. vt. §. ex q̄. ca.
ma. l. p̄to. §. si. Itē testator ad nēcias causas. vt. C. de
testa. cū āniquitas: r fideiusor accipit iter duos reos. vt

mis deicere. Et post annū
reddetur in id quod peruenit
ad eum qui prohibuerit.

Hic incipit exponere quan-
do interdictū istud detur fru-
ctuario: supra vero dixit quan-
do pro rei proprietate.

Unde vi interdictum ne-
cessarium fuisse fructuario
apparet: si prohibeatur vti
frui fructu fundi.

Hoc interdictū cōpetit cō-
tra eū qui phibet frui fructu-
ariū qui iam vti frui inceperat
nō cōtra eū qui ab initio phi-
buit ne fructetur. et pertinet
hoc interdictum ad res imo-
biles non ad res mobiles r cō-
petit etiam vsuario sicut vsu-
fructuario. h. d.

Uti frui aut phibuisse is vi-
detur qui vi deiecit vtentes et
fruentē: aut nō admisit eū cū
ex fundo exisset nō vsufructus
deserēdi cā. Leterū si q̄s ab i-
tiorolentē incipevty frui phi-
buit: hoc iterdictū locū nō hz

Item r ei qui habitationem habet. vt. §. de dona. l. aequi-
lius. Sed an ei qui de reali seruitute deicitur cōpetat:
Rñ. non. vt. §. de vsu. l. sequit. §. si viā. sic r nouū opus
p̄mittit nūciare habēt seruitutē p̄sonalē nō realē. vt. §. §.
ope. no. nūcia. l. i. §. si. r. l. qui viā. In illis §̄ recurrit ad in-
terdictū directū r vñ de itinere p̄uato. r de aq. vt. §. de
itinere actuz p̄ua. l. i. in p̄m. r de aq. §. r. r. §. l. i. in p̄m.
n **N**on admisit. retinuit ergo in absentia posses-
sionem suam scz naturalem vt hie. r. §. de vsufru. l. arbori-
bus. §. iulian. r ar. §. e. l. §. si nautē. hz an deiecit fructua-
rio a naturali: videatur deici p̄prietarius de ciuit: vel
econtra: Rñ. non. cum non nisi per deiectionem: vel per
hoc qz non admittatur quis in sua possessione perdat
aliqua possessionem. vt. §. de acqui. pos. si id quod. se-
cus in re mobili qua p̄uatur vnus per hoc qz alteri
eorum surripit. qua etiam ignorans perdit. vt. §. de
acqui. possessio. l. rem que.

Locum non habet. sed cum fructuario veniens
solo aspectu possessionem acquirit. vt. §. de acqui. pos. l.
i. §. si iusserim. r. l. quod meo. §. si venditorum. videtur si
postea appropinquans prohibetur qz deiciatur r sic hz
beat interdictum. Sed rñ. hic fuit prohibitus etiam an-
teq̄ posset locum videre.

Vendicare, sed quod vendicat si nunquam possedit. Rñ. fuit relicto in ultima voluntate. vt. s. que admo. ser. amit. si parte. s. si. vel etiam inter viuos: sed cepit aliqui possidere et postea desist. si autem non fuisset inducitur in possessionem: tunc agit ex stipulatu. vel ex contractu ex quo possitur est.

Ad res mobiles. vt tigna: similia que ibi habebat.

Fuerint. i. in edificio. id est si in domino essent. vt. s. e. li. s. fundus. d. Enim causa estamento vel inter viuos.

Qualiter. als qualiter. als qualiter. als.

Minut. sit. maxima vel media capi. di. olim etiam minima. vt. C. de usufru. l. corruptio. et infra. de acqui. per arrosa.

Constitut. q. extincta est. ca. di. vel morte. fecit si non videro propter ipsam deiectionem.

Item si non videro propter ipsam deiectionem. vt. s. si plures. in pn. et si. l. si de fundo. r. s. de usufru. l. cuiuscumq.

Preterit. l. fructus pcepti. et est pcepti veniat in die finiti usufructus. non post. vt. r. s. de usufru. l. q. usufructus. s. si. r. l. q. sit. r. l. cuiuscumq.

Antem ipsa q. si possessio restituatur. Rñ. forte sic. l. cito p. di. non possit ei auferri. na est in metanea. vt. C. e. l. momentane. ac. i. peruenit. sic s. e. l. in si. r. l. iij. in pun.

Si me. municipi. q. sunt principes habes. i. ad municipia. l. i. r. facit. s. de dolo. si ex dolo. s. i. r. l. me.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit rata illam deiectionem: tunc tenetur in solidum. vt. s. e. l. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenetur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vtili non director: vt et als s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et s. in hac. vel subaudi h. maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt principes. et facit. C. vii. vi. l. meminerunt.

Qui usufructus nolle qualiter. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si q. postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur heredibus r. succesoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si q. postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur heredibus r. succesoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si q. postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur heredibus r. succesoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si q. postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur heredibus r. succesoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si q. postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur heredibus r. succesoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si q. postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur heredibus r. succesoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si q. postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur heredibus r. succesoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si q. postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur heredibus r. succesoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

causa: r. damnū preteritū sartiatur. **H**eres qz simili modo debet i factū actionē suscipere in id qd ad se peruenit. **I**dem.

Si vi me deiecit qd nomine municipi: in municipi michi interdico redendum pōpo. scribit: si qd ad eos peruenit. **I**dem.

Si rerum tibi possessio nem vi tradidero: dicit pōpo. vnde vi interdico cessare: qm non est vi deiectus q compulsus est in possessione inducere. **P**aulus.

In interdico vnde vi tati condēnatio faciēda est: quāti intersit possidere. et hoc iure nos vt pōpo. scribit: id est tanti re videri: quāti actōis intersit possidere: qd als minus esse: als plus. nā sepe actōis pluris interest hoīem retinere qz quāti is est: vel uti cum questōnis habende: aut rei probande gratia: aut hereditatē ad eundē intersit ei eū possideri. **I**dem.

Am a te vi deiecit sim: si quis vi eandē possessionem possidere cepit: non possum cum alio qz tecum interdico experiri. **I**dem.

Halcini dicebat vi possideri quotiens dominus vel non dominus (cum tamē possideret) vi deiectus est.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Si reru. als scipit si metu: r. als si reru tibi possessio nem vi tradidero. r. tunc dic vi. s. compulsus.

Inducere. no ergo p vi 2 pulsiua locu h3 hoc iterdi ctu. hact. qd me. ca. vt. s. qd me. ca. l. metu. s. l3 r si p vi. r. l. si mulier. s. si vi in possessionem.

Iterdicto. videri. id est estimari.

Minus. non ut min rei ha esti maticoe. hoc ei no est. vt. s. de fur. l. si redidero. s. cu au te. loqur ergo sic qz vtra rei pecciu extendit interesse qh3 in maiorem summa: qh3 i mi noze. fm. h3o. r. fa cit. s. eo. l. i. s. q. au te. et qd ibi no. et hoc itereffe pba bit iurameto in li te ptra dolosuz: vt pumacē inuafore nolentē restituere vt. s. de rei ve. l. q restituerē. l. si. r. i. qd vi aut clā. sem per. s. in hoc inter dicto.

Potem. qui erat i possessione inuafa ascriptic9 vel seru9 vel colonus. vt. s. eo. l. i. s. si fundus. r. s. rez cissime. vel dic q inducit sile i hoie suo puta raptō q actione vi bonoz raptorū repetit: vt qsi idē sit r. h. Ac. r. s. i. valeat homo.

Habende. in seipo de aliq faci noze. r. qd subijcit pbandū. s. in aliu ad qd est. s. ad ex hibē. l. si.

Adeude. ad qd est. i. de fur. l. si qz vxori. s. pe. ac.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et s. de acquire. possess. l. fina. r. i. tit. i. l. i. s. fina. r. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. r. s. si serui. v. di. loci cor pus. s. competit. nisi forte cū fueras non soluendo: vt in argu. p. tra. i. de fur. itaqz. circa pun. Item facit. C. si cer. p. ta. l. non vnde. Accur.

Ulanius. vel. pro et vel pro saltem. **P**ossideret. large accipe id est de tineret. vt. s. e. l. i. s. quod autem ait. r. facit. s. de usufru. l. sequitur. s. si tu me. Accursius florentinus.

Liber Quintus.

S plures heredes. f. violenti. Accur.
b Ex parte. facit. s. como. l. iij. §. heres. r. l. in cōmodato. §. ij. r. §. de pieto. l. iij. §. sed si vnus. r. §. de rei vdi. si possessor. r. §. qd me. cau. qd diximus. §. fi. r. §. de eden. l. si qd ex ar. §. cogel. r. §. de aqua quo. r. eli. l. §. cōpetit. et. §. qd vi aut clam. semp. §. hoc interdictum.
c Deiectum. p. proprietariū dei ciente vt subicit.
d Ab usufructu. qui est qsi possessor iuris.
e Restituere. als sustinere. als restituere.
f Si tpe. sec? si alio mō. vt. §. eo. l. iij. §. penul.
g A dño. id est proprietario.
h Restituere. etiā post annū cū ad eum puenit: qz reuersus ē ad ppietate. vnde secus esset si ali? deieciisset: qz infra annū teneat in solidū. sed post in nichilū: cū nichil ad eum puenisset: s; ad ppietatem rediisset. vt. §. eo. l. i. in pun.
i Interdū cōstituitur. facti non iuris varietate notat verbū interdū Sed que glofa est hec rē. Rñ. bona. qz qd remissus est restitui nō pot qd videbat ex verbo restituere. sed de nouo aliq; constituitur piori oino consimilis. et facit. §. ad le. ad l. item mela. §. fi. r. l. seq. et §. de usufruc. l. cuiuscumq; in pn.
S de fundo proprietarium. necnō fructuariū. nā si solus ppietarius esset expulsus r nō fructuarius: non dabitur interdictū. ppietario quasi p fructuariū retinuerit. vt. §. e. l. §. si qd me. fm quosdā. vel ibi in eis dicit qui pro me possident: fructuarius autē non pro dño sed pro se. i. pro suo iure possidet.
l Constituto tpe. f. decē vel viginti annos. vt. C. de usufruc. l. corruptionem. et de serui. r aqua. l. sicut. Sed quomodo postea poterit agere fructuarius interdicto cū deiciens non teneatur post annū: nisi de eo qd ad eū puenit. r usufructus reuersus est ad proprietate vt hic. et dix. §. l. pri. Rñ. pōe eū fuisset ptesta. infra annū. vel dic q loquit h fm iura vetera qsi peribat usufruct? āno vel biēnio: vt. d. l. corruptionē in pn. et annus hui? interdicti

S de fundo proprietariū pō expulerit: atq; ob id fructuarius cōstituto tēpore nō vsus perdidit ius suū nemo dubitat / quin tunc dñs siue experiat cū fructuario aduersus predonē siue non experiat: retinere? debeat reuersum ad se vsum fructū. r quod

potest extendi longe vltra cū sit vtilis. vt. §. e. l. §. annus. Vel melius cū possit extendi hic annus valde vltra decē vel viginti ānos. nō exigo qz h loquitur fm vetera iura. vel q fuerit ius ptest. fm. h. qz vltra possit extendi p. §. d. diuer. m. C. nō experiat. f. cū fructuario: s; tpe sol? (pncip. l. l. n. C. Retinere. l. nō cogend? est de nouo cōcedere. et hoc cū cōne? iustit. sec? si dñs. vt. §. l. pri. in fi.
o Ad damnū. sed qd si pō non est soluendō? Rñ. agit ptra. ppietariū vt pstatat de nouo. arg. §. de eo p que fac. e. l. fina. r. §. l. pr. in fi. r. §. de fun. do. l. si maritus. fm quosdā. Sed. B. r. h. ptra. Sed eis oppo. amissum p flumen restituit. vt. §. qd. mo. usufru. amit. l. si ager. sed rñ. h fuit vtile: ibi non. Itē hic agere potuit ibi nō a flumine recuperare nisi eo recedēte. r fa cit. §. si cer. pta. l. periculum.
u Im facit. est hec lex: r nichil facies ad titulū. nō em p hac violentia cū sit indetatiua: r nō expulsua pōt dari hoc interdictū. sed illud vti possidet. vt. §. vti pos. si duo. §. hoc interdictū sufficit. r. §. si ser. v. sicur. ti. §. aristo. in fi. §.

S econdū cōmoda que dñs sentit: ita omnis subire tenetur.
S plures heredes? sunt vnusq; non ampl? qz ad eum peruenerit teneat. qua de causa interdū in solidū tenebitur is ad quē totū puenit: qz ius ex parte heres sit. Deiectū? ab usufructu? in eadē causa pretor restituere? debet: id est in qua futurus esset si deiectus non esset: itaq; si tēpore? usufruct? finitus fuerit postq; deiectus est a dño: nichilomin? cogēdus erit restituere? id est usufructū interdum? constituere.

S i post deiectionē factā sit consolidatio usufructus r proprietatis nō tenetur ppietariū iterū vsum fructū pstituit ager tū usufructuari? cōtra eū per quē perdidit vsum fructū. h. d. l. sequēs exponit quid sit vim facere. Galus.
S de fundo proprietariū pō expulerit: atq; ob id fructuarius cōstituto tēpore nō vsus perdidit ius suū nemo dubitat / quin tunc dñs siue experiat cū fructuario aduersus predonē siue non experiat: retinere? debeat reuersum ad se vsum fructū. r quod

Colonus nō admittēs emptorē fundi habet interdictum contra deiectionē si deiecit? sit et dominus habet interdictū contra colonum non admittētē emptorē. h. d. Marcel.
Colonus eum cui locator fundū vdidit: cum is in possessionē ire iussus eēt non admisit emptorē? deinde colon? vi ab alio deiectus est: querebatur quis eorum haberet interdictū vnde vi: dixi nichil interesse colonus dominū ingredi volentē prohibuisset: an emptorem cui iussisset dominus tradi possessionem nō admisit. Igitur interdictum vnde vi colono competitur? ipsumq; similit? interdicto locatori obstrictū fore quē deiecit tunc videtur: cū emptori possessionem non tradidit. nisi

Colonus nō admittēs emptorē fundi habet interdictum contra deiectionē si deiecit? sit et dominus habet interdictū contra colonum non admittētē emptorē. h. d. Marcel.
Colonus eum cui locator fundū vdidit: cum is in possessionē ire iussus eēt non admisit emptorē? deinde colon? vi ab alio deiectus est: querebatur quis eorum haberet interdictū vnde vi: dixi nichil interesse colonus dominū ingredi volentē prohibuisset: an emptorem cui iussisset dominus tradi possessionem nō admisit. Igitur interdictum vnde vi colono competitur? ipsumq; similit? interdicto locatori obstrictū fore quē deiecit tunc videtur: cū emptori possessionem non tradidit. nisi

Colonus nō admittēs emptorē fundi habet interdictum contra deiectionē si deiecit? sit et dominus habet interdictū contra colonum non admittētē emptorē. h. d. Marcel.
Colonus eum cui locator fundū vdidit: cum is in possessionē ire iussus eēt non admisit emptorē? deinde colon? vi ab alio deiectus est: querebatur quis eorum haberet interdictū vnde vi: dixi nichil interesse colonus dominū ingredi volentē prohibuisset: an emptorem cui iussisset dominus tradi possessionem nō admisit. Igitur interdictum vnde vi colono competitur? ipsumq; similit? interdicto locatori obstrictū fore quē deiecit tunc videtur: cū emptori possessionem non tradidit. nisi

Colonus nō admittēs emptorē fundi habet interdictum contra deiectionē si deiecit? sit et dominus habet interdictū contra colonum non admittētē emptorē. h. d. Marcel.
Colonus eum cui locator fundū vdidit: cum is in possessionē ire iussus eēt non admisit emptorē? deinde colon? vi ab alio deiectus est: querebatur quis eorum haberet interdictū vnde vi: dixi nichil interesse colonus dominū ingredi volentē prohibuisset: an emptorem cui iussisset dominus tradi possessionem nō admisit. Igitur interdictum vnde vi colono competitur? ipsumq; similit? interdicto locatori obstrictū fore quē deiecit tunc videtur: cū emptori possessionem non tradidit. nisi

Colonus nō admittēs emptorē fundi habet interdictum contra deiectionē si deiecit? sit et dominus habet interdictū contra colonum non admittētē emptorē. h. d. Marcel.
Colonus eum cui locator fundū vdidit: cum is in possessionē ire iussus eēt non admisit emptorē? deinde colon? vi ab alio deiectus est: querebatur quis eorum haberet interdictū vnde vi: dixi nichil interesse colonus dominū ingredi volentē prohibuisset: an emptorem cui iussisset dominus tradi possessionem nō admisit. Igitur interdictum vnde vi colono competitur? ipsumq; similit? interdicto locatori obstrictū fore quē deiecit tunc videtur: cū emptori possessionem non tradidit. nisi

§. cum inquilinus.

Propter iustam expensam forte. vt. §. de acq. pos. l. si quis re. r. C. e. l. si arbiter. r. §. loca. si colonus. et ar. j. de fur. l. qui iniuriarum §. si. r. §. de pig. act. l. si necessarias in pn. vel ignorantie: qz ignorabat dnm hoc velle vel illi reddidisse. Idē dicunt quidā si propter iuriam id faciat animo interuertendi. qd non placet: quia iā sic non haberet locū hec lex cū semper faciat ptauo animo: cū nō reddat ei a quo habet. vt C. eo. l. nō ab re. r. C. loca. si quis cōductionis. licet ergo male faciat qz nō reddat: sic puatur: tamen puatur dñs pos. bono vel malo animo faciat.

forte propter iustā et pbabilē cām id fecisset. **Ulpianus.**

Ex vnde vi: neq; aliud iterdictū famosū est.

Etia vi vel clam possidens si deiectus fuerit est restituendus. h. d.

Domponius.

Ed si vi armata deiectus es: sicut ipm fundū recepisses etiā si vi aut precario/aut clā eum possideres ita res quoq; mobiles omnimodo recipies.

Non liberatur deiciens l. et possessionē perdat sine dolo: quia viciose possessionē adeptus erat. h. d.

Daul.

Si vi me deieceris vel vi aut clam feceris: quis sine dolo r culpa amiseris possessionē: tamen dānandus es quātū mea intererit: quia in eo ipso culpa tua processerit: q omnimodo vi deiecasti/ aut vi aut clam fecisti.

Ulpia.

Interdicto vñ vi vti potes si a filiofam. deiectus es: vt r eius causa quod ad patrē puenit ipe teneatur.

Ulpia.

Uti possessio: Julia. Quē sibi creptā in ipso cō-

deret. vt r. §. eo. l. i. §. interdictū aut hoc. Nō ergo sol' colou am' dñm pūat vt dictū est: hic patz. sed si colonus deserat eo alo vt dñs pdat: bene pdit dñs naturalē. vt. §. de acq. pos. l. si colon' et dixim'. C. cō. de vsuca. l. i. v. **Uiden. dominum.**

Uiden. dominum.

Tradita a domino vel a colono.

Quia et quasi non videatur amissa: qz nemo rē.

Comiteret dominus.

Quam possessionem.

Non fuisse t. cum ergo venditor possessionē nō amiserit: a colono videtur deiectus. r facit. §. de acq. pos. l. si me vi. sed pra in eo. ti. qd meo §. si a furioso.

Postea ex interuallo: secus si incontinenti. qz sicut dño licet p se incōtinenti recuperare possessionē. vt. §. eo. l. iij. §. eum igitur. r. l. qui possessionem. sic et palium: vel fm Jo. non licet ei palium hoc facere. sic. J. de solu. fugitiuus. r. C. de thesau. l. i. r facit §. e. l. i. §. qui vi a me.

Non enim. ideo dico venditori cōtra colonū cōpetere interdictum. quia non ab ipso. f. emptore: sed rē.

Uti possessio. Julia.

Uti possessio. Julia.

Uti possessio. Julia.

Uti possessio. Julia.

quem ibi videlicet q non transfatus rē. vt in si. qui. mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostibus. Accur.

Utile erit. i. efficac. sed pone q te vi deieci: tu incōtinenti recupasti an perdo ius meum: hec lex innuit q nō. nā iniuria effectū nō habuit. vt. §. qd quisq; iur. l. i. in si.

Itē si ex interuallo recupo: an pdo cō di. ex. l. si qd in tātam. quā habebā saltē ad penam: r potes addere qd nō. §. eo. l. iij. §. cū igitur.

Uti fundū. iussit. loca: tor idēq; veditor. n. Quem. emptorem.

Colonus. p. us etiā male cogitās. vt. J. patebit. p. Interesset. vt et. §. l. colonus. q. Ipsum. f. veditorem.

An aliū. emptorem.

Dissū. i. mit ti iussum vel mittendum.

Neq; enim. vere est venditori cōpetit interdictū: qz adhuc possidebat tpe quo colonus non admisit emptorē. l. colonus plus cogitasset sibi posside. vt. C. de acq. pos. cū nemo. Itē p p hoc q dño dat interdictū qd ei nō daret nisi tpe q emptor nō admittit possi-

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Uti fundū qui locauerat vendidisset: iussit emptorem in vacuum possessionem ire: quem colonus intrare prohibuit: postea emptor vi colonum expulit: de interdictis vnde vi questum est placebat colonum interdicto venditori teneri: quia nichil interesser' ipsum' an alium' ex voluntate eius missum' intrare prohibuerit. Neq; enim' ante amissam possessionem videtur' / qz si tradita' fuisset emptori: quia' nemo eo animo esset vt possessionem omitteret' ppter emptorē quam' emptor adeptus non fuisset'. emptorē qz qui postea' vim adhibuit: r ipsum interdicto colono teneri. Nō enī' ab ipso sed a veditore

Interdicta qz famant quedā: vt dā de fa vi vi. et qd vi aut eto in' a mant.

Liber Quintus.

- a Possessum. a colono.
- b Debeat. vt non teneatur interdicto.
- c Voluntate. s. etiam expressa.
- d Illicitu. vt in insti. manda. § illud. azo.
- e Vendicauit. rei ven. proposita.
- f Iudicio. rei vendica.

petitorum et possessorum an si muli tē tari possunt.

g Interdicto. vnde vi. et sic not. hic qd petitorum et possessorum recuperande poss. simul possunt intentari qd iure canonum planu est. vt extra de causa posses. et pprie. c. pastoralis. Itē pro hoc qd ad diuersa competunt. vt. s. de acqu. ren. pos. naturaliter. §. i. Itē nō aduerfantur sibi iste petitoes: s. sibi cōpantur. Itē quia nō debet diuidi cōtinentia cause. vt C. de iudi. l. nulli. Sed Jo. et Azo. §. scz qd etiā interdicitur recuperande possessionis vt adū piscende nō possit simul. scz petitorio intentari. et pro eis. C. de interd. etis. l. incerti. 7 de rei ven. l. ordinarij. et de iudi. l. nulli. et de lega. ij. cū filiis. §. varijs. Sed quomodo huic respondet que dicit pendere iudicio et. Sed dicit qd hic renunciauit petitorio. Sed qualiter immo est causa finita oino renūciatōe. vt. C. de pac. l. postq. sed dicit imo nec sic est finita. scz si reus vult dari sententiā. vt in aut. de litig. §. omnē. Alij tenentes eandē opinionē. rñ. huic. l. quia differt agere petitorio. et prosequi tñ possessiois quod de nouo proponit: sic nō simul agit vtrags via. et facit. §. de exceptione rei iudi. l. an eadē. §. si. et. s. de rei ven. is qui. et qd nō. §. de iudi. l. si de vi.

M Erito. morā fecero. que michi nō nocet. vt hic. et. §. de vsuris. videamus generaliter. §. item si tu. Sed arg. §. de aqua plu. arcē. l. eptor. sed in alio casu loquit.

i Onus. vt. et. §. e. l. i. §. recussime. et. C. de furtis. l. sub tracto. et. C. qd me. causa. l. i. et arg. C. de cōdi. fur. l. antepenul. nec distinguit erat petiture apud deiectū vel nō. vt hic et premis legibus patet.

k Frustrator. plus est qui inuadit qd sit ille qui est frustrator. et est frustrator ille qui est in mora ex interpellatione. §. de vsuris. l. iij. §. fina. non ex delicto: vt erat hic. In quo ergo est in plus debitor? Respo. qd sine illa interpellatione tenet de interitu: sed alius licet differat et frustreretur solutione: nō tenet de interitu nisi post interpellationē. vt. §. de verbo. obligatio. si ex legati. Item in alio qd iste tenet de interitu siue erat interitura penes actorem.

siue nō. sed alter nō: etiā post morā si erat interitura penes actore fm quosdā: pro quibus est. §. qd metus. c. l. si cū ex. §. quid si homo. et de rei vendi. itē si verberatū. §. fina. sed dic tu in hoc cōtra per. l. s. de leg. i. cū res. §. fina. et. l. apud iulianū. §. hi. et ad illas respon. vt in qualibet earū notat. Itē fa

cit. §. de nota. quo tēas. §. emptor. et C. de fide instru. l. finali.

S Colonu. colono. nā rem sibi locataz et. vt §. loca. l. nemo. et per eos primu locator possidet. vt §. de acquire. pos. l. qui vniuersas. §. si. et his deiectis primus locator de iat. vt hic. et facit §. de relig. offa. §. fi. et. C. de acqu. posses. l. fi.

S Colonu tuus vi deiectus est: ages vnde vi interdicto. Idem est si inquilinus tuus vi deiectus fuerit. Paulus. idē dici potest de coloni colono. Idem de inquilino in inquilino.

Uti possidetis. Titu. xvj.

A lopianu. It pto. m. vti. eas. edes. de. q. bus. agit. nec. vi. nec. clā. nec. p. cario. alter. ab. altero. possidet. quominus. ita. possideatis. vim. fieri. veto. De. cloacis. hoc. i. terdictuz. non. dabo. nec. q. pl. ris. qd. qti. ea. res. erit. itra. an.

possidet. lz. quilibet. de. altero. negaret. vñ. p. v. trog. dat. snia. vt. §. e. l. fi. et. C. e. l. i. et qd. subijcit. cdes. idē. dic. i. quas. lubet. re. immobili. vt. §. e. l. i. §. hoc. interdictū. in. obus. Ergo. gfa. exēpli. de. edit. dicit. Pro. incorp. oralib. aut. locū. habet. vā. v. p. quasi. posses. s. de. vsu. fr. vcl. vsu. et. cetera. rum. seruaturū. vt. §. de. seru. tu. quonē. s. i. et. si. fer. ven. l. ij. in. fi. l. nō. pprie. possideant. vt. §. de. acq. re. do. seruus. §. incorp. orales. Itē. qd. subijcit. nec. vi. et. expone. hec. tra. vt. no. C. e. l. i. in. glosa. §. clā. et. et. in. glo. §. de. vi. et. in. pos. sessio. et. et. in. glo. §. p. cario. tenet. a. me. et. itē. qualiter. formabit. snia. in. hoc. interdicto. no. ibi. in. glo. §. sed. qualiter. formabitur. et. C. Un. i. sicut.

o Nō. dabo. forte. ideo. qd. p. tra. edicta. in. cis. alios. p. uidet. p. mū. est. phib. itou. ne. phib. cat. qd. reficere. p. uatā. cloacā. Aliud. est. phib. itou. ne. quid. fiat. vi. imitat. in. cloacā. publicā. Tertiu. est. restitutoriu. vt. factū. vel. im. missum. quo. vsus. cloace. de. terio. fiat. restituitur. vt. §. de. cloacis. l. i. primo. rñ. §. fi. et. §. pe. vel. dic. ideo. quia. cloaca. nō. per. se. p. anet. sed. ipi. solo. ad. heret. vñ. satis. est. si. de. ipi. solo. p. ponat. vt. tra. et. si. nō. p. n. paliter. per. cōsequē. tā. men. agat. de. omni. in. quictatione. quam. circa. solū. susti. net. vel. circa. cloacas. vel. circa. similia. ac.

p Nec. pl. ris. si. a. me. possides. vi. vel. clā. vel. p. cario. et. si. vinco. te. hoc. interdicto. iudex. qui. te. condēnat. vt. me. nō. inquietes. condēnabit. te. in. meo. in. ere. §. f. quā.

A It. pre. tot. po. ne. ca. l. iij. in. ter. pprietariuz. et. vsu. fructuariuz. h. ruz. vñ. vs. ciu. l. i. et. alter. naturalit.

si res est. i. si mea interest possedisse retro ab anno citra non vitra. vt hic. r. l. si duo. §. si. sed ad prohibenda vim et possessione tuendam perpetuo agitur. r. currit iste annus a die redditi interdicti retro. vt argu. j. de iii. actus pu. li. §. annum.

a **Experiendi.** est ergo annus vtis. vt. j. de diuer. r. temp. p. l. i.

b **Hoc interdictum** de soli. at pro mobili vtrubi: quod quare sic dicatur: dicit vt. j. vtrubi. l. i. pro incorporali hoc vile. vt no. in prin. huius legis. licet alio contra.

c **Scriptum est.** illo. scz possessore quem r. c.

d **A proprietate.** i. iudicio rei vt. causa cuius hoc ponitur interdictum. vt in l. de interdi. §. retinende. r. facit. §. de iudi. l. inter litigantes. Alij exponunt qd non debet de pos. et proprietate simul agi de quo dixi. §. titulo. l. antepenul. §. finali.

e **Finis est.** respice quem conuenit. accur.

f **Affirmat.** ex hoc sumitur quidam arg. qd si quis se possidere non affirmat possessione tamen alteri inquetat. vt hoc interdicto conueniri non possit. et pro eis est. j. e. l. i. §. retinende. sed arg. contra. l. si duo. §. si vicinus.

g **Et consequenter.** pponit. scz vt possidetur quia que causa est vicinus: est r. alterius. f. vt quis possideat r. alius sit possessor l. 3 diuerso modo: vt hic dicit.

h **Illud quidem.** a. i. s. quos.

i **Possessorem.** f. violentum.

k **Nobis restituit.** large accipe. f. siue restituit amissa siue nondum que sita.

l **Restituende.** large. vt. §. proxi.

m **Interdicto.** recuperande. vel adipiscende pos.

n **Per actionem.** f. in hactenus reddita loco interdictorum. vt in l. e. §. si. vel dic. r. na. auile. vt condi. inde. vt. §. de co. di. inde. l. in debita. §. sed r. si nam. r. per taticanas. vt. §. de trina. l. i. in fi. r. l. i. §. sine causa. vt. §. si cer. pe. si quis nec §. res pignori. Sed opp. qd hodie interdicta non habeant locum. vt. C. de inter. l. an. in fi. Rñ. veru est cum

ea solenitate qua off. s. non soleniter r. hodie pfit. pponi.

o **Exceptio.** de hoc statim infra ponit.

p **Interdictum.** vt possidetis. r. sic not. qd hoc interdictum habet instar exceptionis.

q **Multis causis.** vt pacti: rei iudicate: r. iurifurandi: r. alijs similibus.

si ergo contra me agis vt mea naturaliter tibi libere demittam: recte has exceptiones obijcias. si aut non vt tibi dimittam agis s. me tibi turbes: hic non excipio cum non agas: sed vt possidatis ago: l. 3 quis da. ctra. vt no. §. e. l. §. huius autem.

r **Perpetuo.** id est ghaliter. sic l. si. de sancta. tu. §. i. si em. aliq. de his modis a me possideas: succubis in hoc interdicto. alio obtines. vt. j. §. finali. et exponit hec verba vt. §. e. l. i. in principio.

s **Precarij.** ex me. l. 3 verba de edibus tibi dicit. vt. §. i. respen.

t **Ultra.** i. qd vltro tronea voluntate intendat possessor rei ven. sed oppo. de comodante r. si milibus. vt. §. de rei ven. l. officiu. r. de pui. cre. si vtr. §. i. bonis. et. §. usufru. que admodum caueat. si usufru. noie: Rñ. ei non dat actio p qua ne

get re actoris: sed rei. vt dixi in l. de act. §. contra que qd. Itē oppo. de actioe iniuriarum que possidenti dat. sed hic rei ven. denegat. non iniuriarum. vt. §. de actio. emp. l. qui pendente. r. j. de iur. l. iniuriarum. §. si quis me. Itē oppo. de act. in factum que dat loco interdicti huius. vt in l. eodē §. si. Sed respōdeo illa non excludit hic: sed rei vt. r. muticantaz r. indebiti et similes. r. fact. C. de alie. audi. mutandi causa. l. i. Sed quid dicem? hoc casu. ecce dū ego est. in abscens r. animo rennerē possessione: alius intravit vt possideret clā non a me sed ab alio. rediens ego non suspicor me posse repelli: nec tñ volo violēter cum expellere: eo qd auctor nolo esse alicuius mali qd inde euenire possz. quōd p̄sulet michi. rei vt. itētare non possuz cū ci uiliter possideamus. Interdictū illud intētare non expedire: cū possessor non possidet a me vt vel clā vel precario.

u **Retinende itaqz possessionis duplex est via aut exceptio:** aut interdictum. exceptio dat ex multis causis ei qui possidet. **Perpetuo** autem huic interdicto insunt hec: qd nec vi nec clā nec precario ab alio possideas. **Interdictum** autem possessionem predicti tues: qd est vt possidetis. Actio ei nunqz vltro possessori datur quippe cum sufficiat ei qd possideat.

Uti iurifconsultus incipit exponere verba edicti pretoris. Bar.

Hoc interdictum locū habet siue quis totum fundum

get re actoris: sed rei. vt dixi in l. de act. §. contra que qd. Itē oppo. de actioe iniuriarum que possidenti dat. sed hic rei ven. denegat. non iniuriarum. vt. §. de actio. emp. l. qui pendente. r. j. de iur. l. iniuriarum. §. si quis me. Itē oppo. de act. in factum que dat loco interdicti huius. vt in l. eodē §. si. Sed respōdeo illa non excludit hic: sed rei vt. r. muticantaz r. indebiti et similes. r. fact. C. de alie. audi. mutandi causa. l. i. Sed quid dicem? hoc casu. ecce dū ego est. in abscens r. animo rennerē possessione: alius intravit vt possideret clā non a me sed ab alio. rediens ego non suspicor me posse repelli: nec tñ volo violēter cum expellere: eo qd auctor nolo esse alicuius mali qd inde euenire possz. quōd p̄sulet michi. rei vt. itētare non possuz cū ci uiliter possideamus. Interdictū illud intētare non expedire: cū possessor non possidet a me vt vel clā vel precario.

Respondent quidā qd ex quo nolo eū expellere violenter:

Liber Quintus.

videtur desinere alio possidere: sic amitto civile. vt. s. de acq. pos. l. iij. §. an amittenda. et sic intentado rei vendi. fm quosdā. Vel dic qd eā intentē cōtra naturaliter possidentem: licet civiliter possideat. cū etiā si naturaliter et civiliter possideat: intento eam cōtra detentatorem. vt modo dixi p. l. de rei ven.

l. officiaz. et alias accur.

a Pro certa. nā et certa pō possideri nō pō. vt. s. de acq. pos. l. possideri. §. incertaz. et l. locus.

b Sine dubio locū habebit. ex interpretatōe licet verba in edictō nō dicāt. vt. s. in pūn. huius. l. et facti. §. vtrubi. l. i. r. C. e. l. i. r. §. de precario. l. qui p̄cario. et in s. de iterdic. §. si interdico. et. s. e. l. interdico. m.

c Possunt. nō aliter: vt p̄ ecclia foro basilica theatro re sacra vel religiosa: nā hec nō possident. vt. s. de acq. pos. l. i. §. r. l. qui vniuersas. §. i. nisi velis dicere vt

his possit dari a q̄bus dicimus posse v̄dicari. vt. C. de sa. sanc. ecclie. l. sancimus. de seruitu. autē cloace dixi. s. d.

d Quid ait p̄tor. an p̄i. huius legis. (e. l. in p̄i. e. l. possidet. vt. nō q̄ me decebit oīno: s̄ me turbat cū et interdico tueat possessorē. vt. s. §. r. p̄sequer. Et eodē modo de clam dicas: q̄ me absente clam intrasti. vnde civile retineo: idē in precario. Als si vtrāq̄ vel saltez ciuile quādo cōcessi precario: vel si vtrāq̄ cōcessi cum non possideat nō habeo hoc interdico. vt. s. de p̄cario. l. q̄ precario. cetera supple circa hec tria verba. vt no. super eisdem verbis. C. eod. l. i. Itē quid si te deceit tu me inquitas. an succūbes: vide q̄ non: q̄ a te ego possideo vt expulsiua. et tu a me inquietatus fm a. 30.

f Non debere proficere. possessorū p̄ aduersarium. Uta. bñ dixi. si ab alio possidet vt vel clā vel p̄cario et nō a me: q̄ illa possessio p̄dest ei p̄ me. iusta ei rē.

h Possessor. s. naturalis: iniustus quo ad alios. Nō possidet. i. q̄ is qui nec naturaliter nec etiam iniuste possidet quo ad alios. et facti huius. l. r. fm sup̄erio ris. s. de acq. pos. l. si. r. s. si ser. ven. loci. §. cōpent. ac.

S Duo. pone casuz. impedis me colere vel edificare vel aliter re mea vt. vt. s. tit. i. l. iun. facti. r. l. i. §. vi possidere. et. s. de acq. §. hoc interdico. et. §. cū inquilinus. et. §. utē videam. in fi. r. §. qd vt aut clā. l. i. §. hoc interdico. sed qualiter sic impediendē dat hoc interdico cū nō se possidere cōtendat: Rñ. inno. qua eī ratioe facit michi quominus possideat eadē et ipse possidere videt q̄ michi facit abesse: vel dic non est necessē et se possidere cōtendat: s̄ sufficiat q̄ me possidētē inquietet vt michi p̄ eū deī interdico

possidere se dicat: siue p̄ certa parte siue p̄ indiuiso possideat. Hoc interdico in oibus etiam possessionibus que sunt soli sine dubio locū habebit: dummodo possideri possint. Quod aut p̄tor p̄ interdico: nec vni: nec clam: nec p̄cario alter ab altero possidet hoc eo p̄tinet: vt si quis possidet vt aut clam: aut precario: siquidem ab alio p̄olit et possessio: si vō ab aduersario suo nō debet eum propter hoc q̄ ab eo possidet vincere. Has enim possessiones non debere proficere palam est. Paulus

Iusta enim an iusta aduersus ceteros possessio sit in hoc interdico nichil refert. qualiscūq̄ enim possessor hoc ipso q̄ possessor est. p̄ iuris habet: ipse q̄ nō possidet

et iusta etiā iniuriarū. S̄ quid si me turbet cā seruitutis quā sibi alle rit. Rñ. habet locū vtile et negatoua. vt. i. ca. l. §. si vicinus. Vel scdo. pone casum q̄ qui asserit se habere v̄fruct. sua auctoritate intravit possessionē. p̄tendit nolle se auferre civile dño: s̄ vt suā naturalē habeat.

Ex duobus possessoribus ille succumbit qui ab altero possidet iniuste: sed si vterque iniuste possideat: neuter vincit.

h. d. Bar. Paulus.

S Duo quoq̄ possident in solidū videamus quid sit dicēdū: qd qualiter p̄cedat tractemus. Si q̄s p̄poneret possessionē iustā et iniustā: ego possideo ex iusta cā: tu vi aut clam: si a me possides superior sum in interdico. si vero nō a me: neuter nostrū vincetur. nā et tu possides et ego.

Hoc interdico duplex est et hi q̄bus p̄petit et actores et rei sunt. Hoc interdico sufficit et q̄ edificare i suo p̄hibet. etem videris michi possessionis p̄trouersā facere: q̄ p̄hibes me vt mea possessione.

Cum inquilinus dominum

quia diuersimode possident nō eodē mō. s̄ vni civiliter alter naturalit. sed eodē mō nō vt in p̄ris. ad qd est. i. de p̄ca. l. r. h̄. §. cū. Alij dixerūt vt. d. cū ius gōgnis. q̄ duo et in solidū possidēt civiliter et naturaliter. Tertij vt R. q̄ duo civiliter sed nō naturaliter possunt in solidum possidere. vt no. s. de acq. pos. l. iij. §. ex contrario.

Uncel. in eo q̄ vterq̄ est actor. actores enim vincere nil aliud est q̄ reū sibi p̄denari. hic aut neuter alteri p̄denabit. nā vterq̄ possidebit vt p̄. cūz q̄ sit vterq̄ actor. vt. i. p̄i. §. neuter vincit. In eo p̄o q̄ vterq̄ est reus vterq̄ vincat. et sic loquitur illi. e. §. hodie. q̄ est s̄. reū enim vincere est nō auferri qd apud se h̄. hoc est absolut. Itē q̄o hoc casu q̄ vterq̄ vincit q̄s intēdit rei ven. Rñ. al. q̄ nullus. q̄ vterq̄ possidet. vt. i. de acq. §. quoz. r. s. l. §. interdico. aliq̄ dicit p̄pter necessitatē possessorū dari rei v̄. et d̄rimī forte. vt ar. s. de iudi. l. in tribus. Sed Jo. dicit vtrūq̄ posse agere alia ratioe: q̄ videtur renūciare cōmodo possessionis inredēdo rei v̄. vel ideo q̄ qd dicit nō dari actionē possidētī: verū est oīno civiliter et naturaliter: ita sc̄z q̄ nō alius. sic ergo naturaliter possidētī dabit p̄o cū v̄. Itē qd si p̄dū meli possideat civiliter: alius aut qui neq̄ civilē neq̄ naturalē habet possessionē tibi vendat et te inducat in possessionē nōne hoc interdico videt Rñ. ita. vt. C. qd cū eo. si seruus. idēq̄: si is qui tibi vendit a me clā vel p̄cario vel vi possideret vt non sit melior suo auctore. vt. i. de iur. l. in his. §. nō debeo.

Duplex est. vt. i. l. §. duplicia. et. i. de actio. et. ob. l. actiois p̄bo. in fi. r. s. de iudi. in tribus. et. l. sc̄q. **U**ti mea possessione. sic ergo videt q̄ si nō faciā tibi

ratione em̄ civilis q̄ sibi turbat habet dñs vt possidet. rōne naturalis h̄z vñ vi. vt. s. ti. l. iij. §. vnde vi. fm hoc iusta. i. ciuit. iusta. i. natural. potes et pone re i clā vt etiā i p̄cario. vt no. C. e. l. h̄bo clā r̄ h̄bo p̄cario. sed qd in eo qui clāz possidet: nōne statim cū p̄ponit interdicoz incipit vi possidere cū iā nō clā: sed cōtra denūciatio nē possideat: Rñ. ouigo spectāda ē. vt. s. de acq. pos. l. iij. §. de p̄ca. duo. r. s. re. p̄mo. si vt censo. §. fi. r. s. de acq. pos. l. iij. §. ex p̄to. So. patet ex p̄cisio.

Duo an

estroneris possessionis sed phibeo edificare: qz dico me habere seruitute ne alius tollas: no copetit tibi hoc iter: dicitur: sed actio negatoria: nisi dicas vtile. vt. j. s. si vicin. et facit. s. a. i. l. vim fact. r. s. coi di. si edes. r. si ser. ven. si: cui s. an. ho. in fi. r. s. fi. et. j. de iun. l. i. iuniaru. s. si quis me. r. s. de acqui. pos. l. pe. s. i.

a **Uolent. qd**

ai. l. c. loca. l. ede.

b **Placuit. s. do**

mino cotra inquilin. r. in inquilin. no possessiois faciebat p. trouer. s. i. sed soluz volebat habitare. vel dic q possessiois dicitur facere controuersia cuz no desinat edificare. vt. s. pri. s. sed alij dicit q inquilin. volebat introuerte re possessione finita tpe locationis: r. pro suo se asserere bat possidere velle. als si tñ inhabitare vult loca: tione finita. iuniaru actioe tñ dicit eū tenen. vt ar. gu. s. de act. emp. l. qui pendetem.

c **Domini. s. opoatet. et accipe**

hoc alio casu qñ

vellet reficere: qz

tunc bene phibet eum habitare. vt dicta. l. ede. licet de pensioe pro rata remittat vel reddat qñ ex necessitate re edificat. vt. s. loca. q. insula. in pun. r. l. r. hec distinctio. vel dic testari q no phibeat euz habitare. s. facta refectioe.

d **Possideret. i. no inciperet sibi possidere.**

e **Si actor. i. administrator vel casaldio. vt. C. de p. cu. l. pcurator. idē si ipemet dñs vicin fundi trāsduxit.**

f **Et. s. r. s. transductor.**

g **Denunciare. s. dñm. als denunciari. s. a dño. et si hoc no fecerit postea cogit iudicis officio si dñs vult.**

h **Preci deret. s. transductor.**

i **Aut. s. si non vult dominus ei denunciare vt ipse precidat: vel si dño denūciāte non precidit.**

k **Eum. s. r. s. domum.**

l **Nā si nbi. hucusqz pomp. dictū rettulit. nō auctor leg. loquit. r. caue qz pōpo. in terna psona: sed auctor legis in scōa loquit persona. sic ergo phibitō precisionis trāsdūctōis r. culture inducit hoc interdictū sicut. phibitō edificatiōis r. refectōis. vt. s. p. m. s. duobus. s. Alij dicit q tu dñs denūciās te precasurū vt si postea alij quid fecerit trāsductor: teneat qd vi aut claz. vt. j. q. vi aut clā. si alius. s. notauimus. fm. Ot. Jre q subijcit. aut eū r. exponit quidā. s. trāsductorēz qui agit vti possidetis. qz cōtēdit se possidere locū vbi vites nascuntur.**

m **Trāsdūcas. i. ad pūmū locuz reducās. et hoc nisi inuenerit radices in fundo vicin. als secus. vt. j. qd vi**

edes reficere volentem phibere: que competere interdictū vti possidetis placuit: testariqz dñm non phibere inquilinum ne habitaret: sed ne possideret.

Item s. vsqz ad s. creditores dividitur in duas partes principales. primo loquitur quando habeo ptectū qd est fundum in solo a me possessio r. p tenditur supra alienū. secūdo quādo habeo cenaculū qd r. tum fundatur sup edificio ab alio possessio. secūda ibi: sed si supra edes. prima subdividit in duas: quia primo loquit qñ edificij protenditur supra solū ab alio possessum. secūdo quādo p tenditur supra solū commune. scōa ibi: labeo. B.

Item videamus si actor vicini tui ex fundo tuo vites in suas arbores trāsduxit: quid turis sit: r. ait Pomponij possidetis

aut clam. l. si vitem.

Si ptectū. als ptectū. et als ptectum. r. est idē qñ ex domo vnius aliquid salicet tignū vel lapis ptectur supra alterius solū ita q non requiescat ibi hoc modo. vt. j. de verbo. sig. l. malum. s. inter.

se et denunciare vt vites precideret: idēz Labeo scri. aut vti eum debere interdicto vti possidetis de eo loco quo radices continentur vicini. nam si tibi vim fecerit: quominus eas vites vel precidas vel trāsdūcas: vim tibi facere videtur quominus possideas. Item qui colere fundum phibetur: possidere phiberi Pomponij inquit.

Item videamus si ptectum supra vicinū fundum nō iure habere dicitur: an interdictum vti possidetis sit vtile alteri aduersus alterum: et est apud Cassij relatum vtriqz esse inutile: quia alter solū possidet: et alter cum edibus superficiem. Labeo quoqz scribit si ex edibus meis in edes tuas ptectum habeo: interdictis mecum si eum locum possideamus qui

Relatū. r. bene fm quosdā. nā possessor soli non inqetā in possessione soli nisi forte velit in eo edificare: r. tunc copetit. Jre possessor supfici nō inquietā a possessore soli. als si inqetaretur copeteret ei q possidet domū r. ptectū. ar. s. pri. s. et j. s. p. r. r. Alij dicit relatū r. male: r. dicit corrigi per inferiōrē. pri. s. labeo. r. sic dicit dāri possessor soli. et possidēt domum cū ptecto: ne inqetent. Tu dic relatū r. bene. et qd dicit vtriusqz: collectiue ponit: vel cōiunctiue. quasi diceret isti et illi: nō diuisiue siue distributiue. als ponit collectiue. vt. s. de cōtral. emp. sed cellus. s. i. in fi. nā

Item videamus si ptectū a possidente domū cui applicat possidet. nec ratioe soli: qz illud ab altero nō ab vtroqz possidet. daf aut alteri. i. possidenti solū cōtra possidentē domū qz inuulse. ptectū habet. et sic loquit. j. eo. s. si vicin. nā vsqz ad celū liberuz esse debet cuiusqz solū. vt. j. qd vi aut clā. l. pe. s. fi. r. l. si. s. pe. r. econtra si possessor domus iuste habet. ptectū: ager ipse quasi turbet in possessione domus q turbat in ptecto. vt. s. pri. s. vel dic nō vterqz: qz possidēt solū tñ daf nō possidēt. ptectū. s. qñ nō iure habet. vt hic dixit in pūm. s. ad qd est. j. s. sed r. si supra. Et ita quattuor modis exponitur.

Superficiē. i. ptectū qd domū sue est applicatū. sed alter purū et nudum solum possidet. Labeo. ptectū. als ptectū: als pteiectū. et hoc casu requiescat super domū tuā vt differat a ptecedenti. s. hoc modo. vnde magis proprie dicitur immisium. vt. j. de verb. sig. l. si malū. s. inter. vel dicas qz r. hic nō quiescit. et differt a ptecedēti casu. quia hic super cōmune solū r. cōter possessuz alter ptegit. ibi super alteri tñ. Mecum. i. interdicto agis mecum et recte. et sic succumbam.

Item possideamus. qui est inter meā et tuā domū r. ptecto tegit. nā et si cōter possideamus nō possum protegere te inuito. alioquin hoc interdicto vel cōi diui. phibeor. vt hic. r. s. coi di. l. coi di. r. l. si edes. et. l. fabinus. si autem alter tñ nostrū possiderit illū mediū locū ille ager

unde ad hunc s. et sup. edine. 17. obser. r. z.

unde ad hunc s. Paul. s. sunt. r. de interd. r. d. arbor.

contra alium protegentē. vt. §. p. §. dixi. et potes dicere
pra q' hec s'ba si eum locum rē. sint verba interdicti. vel
ponantur conditionaliter.

a **¶** In quo. hec est alia q'stio cui nō rī. q. d. si iure serui
tutis dicā me habere immisium: et sic possessionē serui
tutis michi defen

dā. an dabit hoc
interdictū michi?
Rñ. sic. argu. §. de
serui. l. quonēs. et
si serui. v. sicuti.
S. aristo. 230. et. §.
e. l. si. Sed alii di
cunt q' nō: sed tu
mecū. vt arg. §. p.
ri. §. et. §. §. si vicis
nus. sed i illis nō
afferebat sibi ser
uitutis iure pos
sessionem.

*vide ad fine §.
Cuius i. §. obseq.
et ad d. i.
et §. §. §. §.*

b **¶** Interdico.
als interdico te
cū. i. interdico ago
et qd subijcit sicuti
rē. sunt s'ba pre
toris interdictis
sive interdici non
agentis. et sic ad
vrosq' sermones
refert. Alij habēt
interdicto tecum: r
sic supple agam r
qd sequitur expo
ne vt dixi.

c **¶** Quasi dñs.
q' nō vere dñs est
solū sit meū et do
mus in qua fun
datū est: r forte lo
cata ei qui postea
cenaculum fecit hoc modo.

d **¶** Cedere. quo ad ppuetatē. nā quo ad pos. distiguit:
an aliunde habet aditū vel nō: vt statim dices. Et nō. qz
hoc cenaculū sustētabatur edib' meis hoc modo. nā als
nō diceretur supficies mearum edium.

e **¶** Ex publico. als pūato solo eius q' habet cenacul
lum. vt. §. de dā. infec. l. pe. §. i. q. d. non ex inferiori domo
supra quā est cenaculum: nisi esset supficiarius eius loci
vbi est cenaculum fundatum: vt. §. dicit.

f **¶** Edes. i. cenaculum.

g **¶** Qui. grecum. i. solum vel inferiorē partem.

h **¶** Cuius edes. i. cenaculum.

i **¶** Supra. grecum. i. edificium.

k **¶** Est hoc. s. vt nōle cenaculū cōpetat interdictū ei qui
l **¶** Ex publico. vel aliūde nō ex inferiori (inhabitat.
parte qz tunc fec'. sed hec distinctio habeat aliunde aditū
vel non cessat in supficiario: q' licet habeat aditū ex infe
riori parte: habet tñ hoc interdictū cū habeat illū aditū ex
volūtate dñi. nā als nō diceretur supficiarius. vt. §. p. i.

m **¶** Interdicto. vti possidetis.

n **¶** A ptoze. vñle in rem cñā ex cōducto vel ex empto.
vt. §. i. l. i. §. i. r. §. §. r. §. de pigno. ac. tutor. §. fi.

o **¶** Interdicto. s. si supficiarius facit vltra q' debeat: et
hoc est qd sequit si ptoze rē. patet ex p'dictis q' duob' casib'

protecto tegetetur: an quo^o fa
cilius possim retinere possessi
onem eius protectionis inter
dico^o tecū sicuti nunc posside
tis eas edes ex quibus prote
ctum est.

¶ **Primo loquitur in eo q' ha
bet cenaculū supra edificium
alienum non conductum a do
mino tanq' supficiarius. se
cunda ibi: ceterum. Bar.**

¶ **Sed si supra eas edes q's
possideo cenaculum sit in quo
alius quasi dñs^o moratur: inter
dicto vti possidetis me vti pos
se labeo ait: non eum q' in ce
naculo moraret. Semp enim
supficiem solo cedere^o. Plane
si cenaculū ex publico^o aditū
habeat: ait labeo videt non
ab eo edes^o possideri qui^o**

**hoc possidet: s'z ab
eo cuius edes^o supra^o
essent: verū est hoc^o in
eo qui aditum ex publico^o ha
buerit. Ceterum si supficiar
ius proprio interdicto^o / et**

bus possidet qui habitat cenaculū. s. et aliunde est aditū^o
ex publico vel puato. Itē cū ex inferiori domo cū sit sup
ficiari^o. sed tertio nō qñ. s. ex inferiori domo: r nō est supfi
ciarius. r facit insti. de re. diui. §. per traditionem. r. §. de
rei vendi. l. supficiario. r. l. ptoze. Accur.

¶ **Non posse.
nec § se nec § ali
os: r est rō qz non
possidet: vt. §. r. §.
de rei vē. l. offm. r
§. d. acq. pos. l. iij.
§. fi. r. l. si q's ate.
§. i. et q. ex cau. in
pos. ca. l. cū legati
sec' § in pūctio: na
li pignote cū cre
ditor ibi posside
at fm nos. vt. §. d
acq. pos. l. q' pigno
ris. Licet. p. §. vt
no. §. q' fatid. cog.
scidū. §. creditor.
Itē no. h. vñā dif
ferētā iter pūctio
nale et ptozi p
gn^o: sūt alie. vt. §.
d. pign. ac. l. i. §. qñt
si iñ turbant eis
subuenitur: Rñ. p
ac. l. factū. r. of. iij
di. sine manu mi
litari. vt. §. ne vis
fiat. et. l. i. in pñ. §.
§. q' sine rei. r. l. iij.
in pñ. r. §. i.**

¶ **Et in ceter.
vt legati et vēris
noie r dāni infec.
ex primo decreto.
sed § hos datur l.**

¶ **Interdictū qñqz. vt. §. qui. ex cau. in pos. ca. l. hoc aut §. fima.
r **¶** In pariete. i. supra pariete. cū dicat detegedo: r est
ratio qz vsqz ad celū rē. vt. §. qd vi aut clā. l. si. §. pe. r facit
§. e. l. i. §. itē videam^o si pteatū. Idē tñ si redescat sup pa
riete meo multomag^o. vt. r. §. e. l. §. labeo. r. §. §. r. si supra.**

¶ **Quē scire vel. ppe. vel. i. vehemēter opinor. vt. r. §.
de aq' plu. ar. l. ij. §. antepe. r facit. §. de s' b. sig. l. bonefidei**

¶ **Acq' iā. nō p vim sed ex causa empti. (emptoze.
v **¶** In hoc interdicto. ponunt quidam casum q' lite cō
test. in hoc interdicto et fide facta iudici q' aduersarius
possidet a me: vel vi vel clāvel p'ario copozaliter. ille p
contumaciam non vult parere arbitrio siue diffinitive
sentētie date a iudice super hoc interdicto vt illam natu
ralem dimittat. nam condemnabitur michi in excoctio
ne ad interesse quāti interest mea illam possessionem cop
poralem naturalem retinere. et hoc interesse declarabi
tur meo iuramento in litem: sicut in vnde vi. vt. §. itū. l.
l. in interdicto. et quod vi aut clam. vt. §. qd vi aut clā. l. §.
per. §. in hoc. r. §. de rei vē. l. restituerē. vel dic q' iudex p
cipit non fieri vim michi nichilominus condēnat aduer
sarium pro interesse turbatiōis facte michi ab anno re
tro ex vi huius interdicti: vt hic. r. §. e. l. i. §. i.**

¶ **§. pñ^o. obsecrū eloquū statī exponit qñ res est rē.
¶** **Retinere. r. libere. et in ea nō turbatum esse.**

a **C**onspares. i. plena proprietatis. pro quo erat. C. unde vi. l. si quis in tantam.

b **P**reciu rei. i. plene proprietatis: aliud pos. vt hic r. s. qd me ca. si mulier. s. q. possessione. no tame dico preciu possessionis hic dari cu ipsa possessio dimittatur. sed preciu siue interesse

turbationis scdm scdm positionez casus. Vel dic aliud pos. i. turbationis possessionis. sed secundu pima bene estimatur ipsa possessio ad arbitrium iurantis auctoritas. r. facit. s. ti. i. interdictoynde vi. r. s. ne vis fiat ei. l. i. s. hec verba r. j. de fur. l. furtiuu. Itē hoc interesse possessionis turbate potēe pl^o et frequenter minus q. rei proprietatis cum forte sub pena dare tenebar hanc possessionē quod non potui. vel alia mea predicta redita sunt a creditou^o vel a fisco q. de possessione ista ppter turbationem no inueni impetorem.

In summa. Inter fructuarios. afferentes se possidere et quilibet de alio negat et potest esse q. alter vel q. ambo vinceret r. neuter. vt. s. l. si duo. in fine pimi rñ.

d **A**lter possessionē. s. civile. Et sic no. q. civiliter tñ possidenti r. naturaliter similiter tñ possidenti datur hoc interdicitum per. l. istam. Accur.

e **D**efendat poss. i. quasi. vel dic possessionem rei in qua habet vsum fructum.

f **E**t his. q. vterq. habet naturalē pos. tam vsuarius q. fructuar^o. s. no insolidū: sed p parte iduisa. p. r. sic diceret iudex in sentētia: quia inueni hunc potiorē in possessione ratione vsus: precipio non inquietari ab alio in eo vsu. r. contra dic de alio: vt nota. C. eo. l. i. in glosa. s. sed r. qualiter formabit r. r. facit ad. l. s. ad exhi. l. cellus. s. iul. r. j. de aq. quoti. r. est. l. i. s. si iter r. C. e. l. i.

De superficiebus. Simile est superiori interdico. vt j. l. i. s. proponitur. r. ideo post illud ponitur.

Hic pretor. fructuum. duo sunt supficiarij eiusdē supficiaci. sed quō duo pnt frui insolidū: Rñ. dicitur respectu q. alter vsufr. alter vsu hz i ea vt. j. s. si. r. s. i. l. i. s. si. vel dic gratia honoris dicit frui-

minid est vteris siue frueris.

h **V**eto. hoc iterdicto quod dicitur de superficiebus. r. habet instar interdicti vti pos. vt. j. s. proponitur.

i **A**ctio. ad agendum petitorio. nam dabitur vtilis in rem. vt. j. s. quod ait. r. a. s. de loco pu. l. i.

Agite nec vi

nec clā nec p̄cario alter ab altero frui min^o: q. minus ita frui amini vi fieri veto. si qua alta actio de superficie postulabit causa cognita iudicium dabo.

Licet p superficie operat a ctones civiles: tñ vtile est hoc interdictū cum pro possessione competat: magnū est em̄ modum possidendi. h. v.

Qui superficie in alieno solo hz civili actioe subnixus est: nā si cōduxit superficie ex p̄ducto est actio: si emerit ex p̄pto agere cū dño soli p̄t. Et em̄ si ipse eū phibeat: qd sua iterest agendo consequetur. sin autem ab alio phibeatur: prestare ei actiones suas dominus debet et cedere. Sed longe vtile vsu est quia et incertum erat an locatio existeret. et quia melius est possidere pot^o q. in psonā expiri

ē solū alter^o superficies qd nō p̄tē. vt. j. s. ac. r. obli. l. obli. fere. s. placz. s. rñ. q. a supficiario q. p̄duxerat em̄tus supficiariū. s. no v3. q. no ageret ex p̄pto cū dño. qd huc dicit. Alij dicūt vt scdo dixi q. em̄t superficie. i. solū a dño vt hēat superficie. i. domū: r. sic agret ex p̄pto ad solū. idē vt si em̄t solū vt castrū p̄derz vl lacū facerz vl vites p̄deret n **S**i ipse. locator vel etiam venditor prohiberet non tradendo sicut vendidit.

Agendo. ex p̄ducto vl ex p̄pto qd venit ēt singulare itesse. vt. s. de ac. ep. l. i. r. loca. r. solu. si fūd. s. si. s. q. l. i. d. gnoscat ep̄tor a p̄ductore. Rñ. p̄cū r. mercedis q̄ntitas fa p **A**b alio. qdā hnt ab alio. phibeat. alij (cit dicerent. alij phibeat. r. dic quē ipse phibere n̄ possit. vt. d. l. si fūd. q **A**ctioes suas. s. in rē quā nōdū hēbat supficiari^o n̄ si facta traditōe. Itē ad. l. ad qd est. s. de p̄. ep. qd sepe. s. si res. p̄fione ēt rēmit vl res iur. p. rata. vt. d. l. si fūd. r **S**ed longe. i. magis vel valde.

Et iteret. hec venditio subaudi.

Expiri. vt r. illi. de iterdi. s. cōmodū. r. illi. de ob. ep

k **S**ubnix^o. i. munit dñm.

l **S**upficiē. i. solū in q. superficie est. vl vt ibi superficie ponat. vl p̄duxit ipam superficie cū solo. si autē superficie tñ vt inuenit. i. domū p̄duxit non haberet in rē de q. dicit: s. tñ ex cōducto scdm Jo. et B. s. forte r. tñ hēret vtilē in rē si ad nō modicū tps cōduxit. j. s. quod ait pretor.

m **S**i emerit. i. superficie sine solo. vl dic scdo emit solū vt n̄ debeat fūsi fieri solū: s. debet at ibi ponere superficie r. sic sit superficie. si autē solū emisset: tñ vt fieret dñs traditōe facta a dño. nā ne mo est superficie sui soli vt. j. l. si. vel publicianā haberet traditōe facta a nō dño. r. sic non daret vtilis q. specialiter dicit superficie cōpetere. s. si dicas q. superficie sine solo emit opponit: q. alterius

Liber Quintus.

velic. §. furti. sed hoc fallit qm quosdā. §. de nora. si qd a m. §. r. §. d. ac. re. do. l. q. rōe. §. §. h. v. l. f. e. §. §. s. r. i. v. i. no.

a **¶** hoc interdictum. de superficiebus.
b **¶** In rem. q. d. q. nō directa sed vtilis in rem datur: cū cedit a possessione superficiem vti hic. r. §. de rei v. d. i. l. superficiario. et l.

pro. et de pig. ac. turo: §. h. r. §. si a ger vecngalis. l. i. in fi. r. l. sequenti. et de oper. no. nū. l. l. puiciali §. penl.

c **¶** pollicen. ad uersus dñm.
d **¶** proponitur. i. dñi superficiarij
e **¶** Interdictū. scz de superficiebus qd est duplex: qz quilibet in eo est actor r. reus: cum vterqz contendat possidere se vt hic et. §. n. i. si duo. §. penul.

f **¶** petit. i. superficie defendit. n. 3 si nō possideret superficie nō daretur hoc sicut nec illō vti pos. vt. §. n. i. l. i. §. r. sequenti.

g **¶** Quā causā alias quā. r. alias qñ eam rē. §. certe imo vide indri cā. vt. §. in p. l. vbi dicit vti ex. l. loca tionis rē. Sed. R. dicit sed non pbat: vel ibi contra dñm hic cōtra extraneū. vel nec dicit nec probat sed satis est qz possidet vt superficiarius r. hoc asserat. non dico qz dicit se condurisse vel emisse.

h **¶** Clam. hoc expone vt in vti pos. interdicto dixi expōndum. §. n. i. l. i. in p. n. i. r. §. h.

i **¶** hic quoqz in hoc interdicto de superficiebus.

k **¶** Quod autem ait pretor. §. prot. ij. rñ. h. u. r. l.

l **¶** Neget ei. etiā infra id tēp^o si agat ex p. ducto ad iter esse vel ad mercedē remittēdā. vt. §. lo. r. p. du. si fundus.
m **¶** Actio. f. vtilis vt hic. r. §. §. qui superficie. in fi. no. §. quod erit modicū tēpus: Rñ. qdā. xxx. diez vt ar. j. tit. i. l. i. §. i. Alij biēnij vt. §. loca. cū dñi. Alij. x. an. vt. C. de pre scrip. lon. tē. l. fi. r. §. qui r. a quibus. l. sed si fidei. §. anho. Sed Jr. vsqz ad quinquēniū. ar. §. de separa. l. i. §. quod di cū. r. §. de ver. oblig. si a colono. r. insitu. de l. r. arum ob. §. multū. Tu dic arbitrio iudi. vt. §. de iure dli. l. i. fi. r. §. de e' frac. l. i. §. i. Item quero an conductio alia que fit ad nō modicū tēpus prebeat aliquod ius in re. Rñ. nō si fiat a puicato. sec^o si a municipib⁹. vt. §. de loco publi. fru. l. i. r. nisi vsufu. p. s. tuat per locantē. vt. C. de vsufu. l. si dñi.

n **¶** Ad modicum. alias qz non ad modicum rē.

o **¶** In rem. scz directa pro superficie. Et no. hic argu. ex hoc qz possim a te vendicare domum vel fundum quem a me habet et a me in emphitheosim non obstante iure alterius. Sed arg. contra. §. de cōdi. inde. l. inde. in

hoc interdictum^o proponere: r. quasi in rem^o actionem polliceri. **¶** Proponitur^o autem interdictum^o hoc duplex exēplo interdicti vti possidetis. Tuetur itaqz pretor: eū qui superficie petiit: veluti vti possidetis interdicto. neqz em̄ extigit ab eo qualē causam^o possidendi habeat: vniū tñ requirit nū forte vt clam^o/ precario ab aduersario possideat. Omnia quoqz que in vti possidetis interdicto seruātur: hic quoqz seruabūtur. **¶** Quod autē ait pretor^o: si alia actio de superficie postulabitur causa cognita iudiciū dabo. sic intelligendū est: vt si ad tēpus quis superficie cōdixerit: negetur ei in rem actio^m. Et sane causa cognita ei qui nō ad modicū tēpus condurix superficiez in rem^o actio cōpetit. **¶** Is autē in cuius solo superficies est

fi. l. r. de rei ven. l. fructus. in fi.

p **¶** Multo magis. hoc fallit. §. quotum le. l. i. §. redigitur. sed consonat. §. de exceptio. do. l. dolo. r. §. qui. ex cau. ma. l. nec non. §. ex empto. r. §. de reg. au. l. inuitis. §. i.

q **¶** Si soli possessori. qui em̄ a dño solum r. superficie plenō iure. r. sic est plana. Alij dicit hunc em̄isse a superficiario. et agere de eue. contra dñm: si modo ipse suo venditor r. suus venditor vero dño denūciauit. qd nō placet. **¶** Ex empto. qñ em̄it. sed quid si condurix. Rñ. r. ex conducto: r. ex stipulatu agit. vt. §. loca. si fund^o. §. i. f. **¶** Quod autē. non solum superficiario cum possidet damus exceptionem vel hoc in terdicto tuebitur sibi possessionem. sed etiam si alius possideat: placet superficiario petenti dari in rem vel aliter nō soluz dño datur directa §. r. superficiario placet dari vtilē: r. scōm hoc est sensus. vt petitor. i.

¶ Si soli possessori^o superficies euincatur: equissimū erit subueniri ei: vel ex stipulatu de euictione: vel certe ex empto^o actione. **¶** Quod autem^o r. in rem actio de superficie dabit petitori quoqz i superficie^o dari: r. quasi vsufructū siue vsuz quēdā inesse^o r. constitui posse p vtilē actiōes credenduz est. Sed r. tradi posse intelligendum est: vt r. legari^o r. donari possit: r. si duob⁹ sit communis^o etiam vtilē^o communi diuidendo iudiciū dabitur **¶** Seruitutes quoqz ptorio

superficiario detur vtilis rei vendicatio pro superficie aduersus possidentes. r. habet ipse vsufructū quēdam siue vsu in superficie. r. potest alteri constituere illam vtilitatem petendam ab alio cui erat constituta per vtilem actionem ex iure cesso. Item potest dare r. tradere illam seruitutem r. constituere potest r. donare r. legare talem seruitutem vel vtilitatem siue commoditatem vsufu. vel vsus. i. ipsam superficiem siue ius quod habet in ea. Alij sic: quia superficiarius habet in rem ergo r. ille cui est pstituta seruitus si petat: petere potest cū effectū seruitutem in superficie sibi pstituta siue sit seruit^o vsus siue vsufu. vel alia seruit^o. r. ita dicto petitor pūmo pro superficiario supponit. secundo pro eo cui est constituta seruitus a superficiario. pūma placet: sed cum superficiarius potest alium superficiarium facere scōm pūnam: quare vsufructuarius non sic: Rñ. quia vsufu. habet instar domini. vnde duo non possunt esse insolū dum domini. vt. §. de vsufu. l. vsufructus in multis.

t **¶** In superficie dari. vt possit hoc omnia que sequuntur habere vel facere.

v **¶** Inesse. qd superficiarius habet.

x **¶** Legari. vt. §. de le. i. si domus. in fi.

y **¶** Communis. scz superficies.

z **¶** Vtile. vt. §. fa. her. l. item pcedia. r. argu. §. communi di. l. communi di. in p. n. i.

a **¶** Pretorio. ab eo qui non est dñs directo vt superfi-

ciarius quez pretor facit loco dñi dando ei vtilez in rem vt h. r. s. i. pel. h. u. l. r. s. q. mo. vsufru. amit. l. i. circa pel. a. iure. scz per pactum a superficiario: nam pretor tuetur pacta. vt. s. de pac. l. iurisgen. s. pretor ait. vel bic verius iure ciuili constituuntur a domino. vt subicit. et s. comunia pre. l. i.

i. Accursus. b. Constitutum tur. in superficie. c. Constitute snt a vero dño soli r. fact. s. de pig. si ab co. r. s. i. u. l. fi. d. Interdictu. vi. pos. vtil. f. de his seruitutibus a superficiario g. l. i. s. i. u. r. vt. s. de seru. l. quocens. r. s. si seru. v. d. i. l. scuti. s. aristo. s. alij dicunt de in. actus p. vt ar. Ju. i. l. i. r. fact. s. de ope. no. nun. l. in puinciali. s. pe. s. Superficiari. as. in condu cto. v. empto: non tamen vt soli dñi transcat. sed licen tia habendi et tenendi superficies vt. s. l. i. s. qui sup. ficiem. in puni. f. Plus est. non enim iure directo: sed vtiliter superfi cianus est. dominus r. habet in rem. vt no. s. l. propi. s. qui superficiem. in fine.

iure^a constituuntur: r ipse ad exemplū earum que ipso iure constitute sunt vtilibus actio nibus petentur: sed et interdi ctū^a de his vtile ppetit. Gat^o. Superficiarias edes ap pellam^o q in cōducto solo posite sunt: quarū pprie tas r ciuili r naturali iure ei^o est cuius r solum.

De itinere actus priuato. Tit. xvij.

Dictū est supra de interdi ctis possessoris rerū corpora liū: sequit de possessoris rerū incorpaliū. Bar. r l. p. an.

Retor ait: quo itine re actus priuato/ quo de agitur: vel via hoc a

probare vsum. xxx. diesi propter duo. priuo qz si possi det r agit cōfessoria vel cōueni ne gatoua nō oportet eū cauere de nō vtendo. sed a duersarius cauet de nō impe diendo vsqz ad finitū iudiciū in negatoria. secus si nō possideret r ageret vel cōueniretur pro seruitute: qz tunc caucret de nō vtē do vsqz ad finem iudicij. vt. i. de aq. quoti. et esua. l. penul. In secun do prodest: quia si extra iudiciū tur betur in vtēdo nō soluz resistere pot est: sed etiam in iudicio agere hoc interdicto: vt pro nuncietur esse in possessiōe. per qd nō presumitur ha bere seruitutes si cadat a possessiōe ne: r agat confes soria: sed se emphite in possessiōe nō poterit a domino eijci qui agit ne gatoria: nisi pbet non cōpetere ser uitatez quod pro babitur hoc mo do. qz per eos qui ibi prope thabant non fuit visus ire cum non potuerit iuisse quin videref: vel quia dicit se iuisse tali die vel mē se et probatur qz fuerit alibi. vt. C. de contrahen. et cō mit. l. i. i. p. optimam.

l. Usus sit. iure seruitutis. vt infra eo. l. fi. r. s. de aqua plu. arcē. l. i. in fi. et. s. quem admo. ser. amit. l. fi. r. i. eo. s. iulian^o recte. Sed an sufficiat si suo sacramēto dicat se iuisse iure seruitutis. argu. qz sic. i. titu. l. i. s. hoc interdi ctu. r. s. aristo. sed forte sec^o in illo iterdicto. vt. i. e. l. s. si tibi fundum. in fi. Dic ergo probari per testes qz iuit qui viderunt eum ire. Item iure seruitutis. quia dicant vidisse consitui seruitutem a tali qui putabatur domin^o illius predij et tamen non erat: vel ticio fuit legata hec seruitus: et iste vocabatur ticus et putauit de se se nūz cum de alio senserit in veritate testator: vt argu. s. pro le gato. l. prolegato. Itēz cum probetur me vsium an onus probandi quod vi vel clam vel preclario fuerim vsus vel non: competit michi vel aduersarioz quidam qz ad uersarius debet probare qz iuerim vi vel clam vel pre cario. Sed potes dicere contra quasi hec omnia debeaz probare salicet me vsium et. xxx. diebus: et nō vi vel clā vel preclario. argu. princip. huins. l. et argu. s. si ser. ven. l. si quis dūtumo. probabitur asit per testes. vt. s. dixi. m. Interdictum redditur. per litis. contesti. vt. i. eo. s. preterea sciendū. sed in vti possidet presens possessio in spiciat tempore litis contesti. vt in l. i. de interdict. s. hodie tamen. n. Modico tempore. aliter accipitur alibi modicum: vt. s. de arbi. si cum dies. s. fina. et de consitu. pecu. l. promissio. r. s. i. u. i. l. i. s. quod autem ait.

Superficiari. as. in condu cto. v. empto: non tamen vt soli dñi transcat. sed licen tia habendi et tenendi superficies vt. s. l. i. s. qui sup. ficiem. in puni. f. Plus est. non enim iure directo: sed vtiliter superfi cianus est. dominus r. habet in rem. vt no. s. l. propi. s. qui superficiem. in fine. De itinere actus priuato. Superiori titu. de posses sione rerum corporalium retinenda. hic de possessione re rum incorporealiū. Retor ait. actus. quid hic sit habemus. s. de ser ui. rusti. predi. l. i. h. Ucto. r est simplex non duplex. vt. s. de in terdi. l. i. s. antepe. i. Rusticus. tantummodo seruitutes. quid ergo si tur betur michi vibana: Rñ. forte vtile. Item nec ad omnez rusticū: quia non ad aqueductum. vt. i. titu. l. i. s. qd au tem. nam ibi non exigatur spacium. xxx. diez. Accur. k. An non. quid prodest ei si est in posses. Rñ. quidam quia presumitur cōpetere ei seruitus siue negatoria con ueniatur: siue confessoria agat. quod potest. licet posside at. vt. s. si seru. ven. r si forte. s. sciendūz. r pro eis est. C. de proba. siue possidetis. r. l. ij. r de pig. ac. l. nec credite res. r. C. si aduersus cre. l. i. r in auten. de test. s. si vero. Alij dicunt prodesse quo ad hoc vt si impediatur postea ire possit resistere scz extra iudiciūz. r sic redditur inter dictum non in iure: sed in ipso predio licet se defende re ex vi huius interdicti. at si in iudicio agatur confessoria a se possidente vel non possidente: vel negatoria ab alio contra se possidentem vel non possidentem: necesse habet de iure suo docere. at si agat ex secundo capite: qd est. i. l. ij. s. ait pretor. poterit turbari nec ipse poterit res sistere nisi pbet competere seruitutes. Tu dic prodest

a **C**onclussit vsium. l. xxx. dierum quod facile est totiens in anno ire. duo ergo sunt necessaria: quia si annu. et quod xxx. diebus. quorum si quod defuerit cessat interdictum. sed quod si talis erat locus ad quem ibatur: ut non nisi semel in anno vel bis fuerit necesse ire: an duplicabitur tempus ut per biennium vel maius tempus sufficiat iustitiae per xxx. dies. ar. quod sic. s. quemad. ferui. amit. si sic. r. C. de ser. l. fi.

b **A**nnu. ex die interdicti. i. ex die contestate lites in hoc interdicto. r. sic no. quod non presens possessio inspicitur. r. facti. s. d. ser. l. feruitutes. r. l. quotiens. r. C. de prescrip. ad g. temp. po. l. ij.

c **A**lterutrum. ut in eius possessione obtineat de qua probatur: vel forte per possessionem actus retinet possessio. innox. sed contra non ita. ut argu. s. quemad. fer. amit. l. ij.

d **Q**uoadusque. i. usque ad quem locum in fundo. ad quem facti. s. d. acqui. pos. l. qd. meo. s. fi. sed arg. s. s. quemad. fer. amit. l. si nulli. cidij. s. fi. sed ibi i. proprietate retinenda quam habet. hic autem querere volebat ius possidendi.

e **I**nterrupta erat. ruina.

f **I**ter fecerit. ad suum agrum dominantem.

g **F**requenter. etiam. xxx. diebus.

h **I**nnuile esse. scilicet ei.

i **N**ec vsium. facit. l. eo. l. fi. r. s. quemadmo. fer. amit. l. si locus. s. fina.

k **A**gro. etiam neque ad quem iuit: neque per quem iuit.

l **P**ropter incommoditatem. nisi precedenti anno esset vsus. tunc est restituendum: ut. l. ea. l. s. si quis autem. ppter. r. 30.

m **V**ia publica. que ducebat vsus ad locum seruientem: sed per agrum alterius vicini. et sic priuata.

n **E**adem quod est. et solutio eadem. et facit. l. a. l. i. l. i. s. aristo.

o **A**d fundum. noie et voluntate eius quod hoc interdicto age re vult. l. hoc non sit necesse quod ad retinendam proprietate seruientis finem quosdam. et facit. l. s. quotiens. r. l. ij. s. vti videtur. et quemadmo. fuit amittat. l. v. r. l. vsu. cu. se. r. l. q. fundum etiam.

p **I**gnorauit. facit. s. de bo. aut. iudi. pos. l. cu. vms.

q **I**ter fecerit. in fundo vicini. r. **U**ltio. r. h. det.

r **S**ibi. ergo in hac prescrip. non requiritur titulus: ut h. r. l. eo. si tibi fundum. in fi. ibi tu tui r. sed nec possessio. eius fundi ad quem itur hic: sed quasi possessio iuricis exigit.

s **P**ropter inundationem. supplevit alio iusto impedimento sibi. ut. s. s. iulianus. Accur. v. **C**u. superiore. scilicet anno vsus sit xxx. diebus.

t **R**eperita die ad hoc facit. l. pro. r. s. r. s. de fide in stru. l. reperita. et s. ad ex. iulian. s. fina.

v **P**er in integrum restitutio. in ovi def. cu. non esse restituendum ad lucrum cui alterius damno. ut. s. ex quib. cau. maio. l. deniq. et l. necnuic. sed hoc spale: ut r. alias l. eo. tui. l. iulian. s. cu. qz. Vel verius h. i. fuerat iur. crat. eundo in an. no. pcedenti. et sic magis anhelat non p. re. sed in l. deniq. ad lucrum aspirat.

z **E**x illa parte. qua edicti pte habes. s. ex qb. cau. ma. l. i. in fi. r. l. s. r. si p. pto. s. fi. et fa. s. de ser. rusti. p. dio. l. amlicinus.

a **C**ongent. quod nullo modo fuerit vsus hoc scdo ano. sec. q. si fuit vsus vi. na. d. h. n. guere. hoc eodem anno fuisse vsus bona fide vel no. vt. l. s. fi. r. l. ij. r. facit s. quemad. vsu. amit. l. siager. r. l. cu. vsu. r. C. de appella. l. preses. r. C. qui pe. tuto. vel cura. l. cu. te.

b **E**t alijs casibus. puta quod in vinculis fuit iure restitutus non potuit vti. ut. s. q. ex cau. ma. l. i. r. facti. s. p. r. s. r.

c **D**ilatione data. deliberatione: ut est. l. s. p. r. hodie. r. dierum per aut. offeratur.

d **R**eddi. facit. s. d. iud. l. ij. s. in oib. r. s. q. ex cau. ma. l. aut. p. r. i. fi. r. l. sed r. si p. p. hoc qz. It. facit ad die re.

e **S**i tibi fundum. d. n. antem. (petit. s. p. r. s. r. s. f.)

f **C**oncessero. ut aliquam habeamus possessionem. si enim ut sola habeam detractionem: forte ut calcifacias te tibi ad sol. non potest tibi p. r. r. o. c. e. di. via: cu. fundum illum non possideas cui s. **F**undi. s. seruientis. (via concedi cupis. l. i.)

a Titaris. qd supino fecisti. etia quo ad vtdi cū vti potueras sine hoc. vt. de pcar. l. questu. §. si seruitutē.
b In specie. arg. sumptio inde a contrario sensu: et caue quia quasi eisdem casum ponit. Accur.
c Tu rogaueris. vicinum. vt in superiori exemplo.
d Interdictū.

ergo a contrario tibi inutile: quia si cur duo in solidum non possunt possidere: igit nec hoc interdicto vti: etiā rōne eiusdē vsus et eiusdē tēporis: finito autē precario fundi pstat tibi esse inutile interdici. si aut nō rogasses viā pcaro ageres tu r nō ego. vt. in si. huius. §. tibi tu in r. c. vel dic posse vti: qd dari qn natura lē possessionē non ciuile transiit. vt. l. i. §. idem iulian. r. arg. hic fit tale: quia si precario fundi r nō viā habuisti interdicto vteris. ergo a contrario si viā pcaro habuisti a domino fidi seruitus non vteris interdico.

e Sicuti. vere michi vtile qz r. c.
f Non tenet. si egomet pcaro accipere. vt. de pcar. l. i. §. item si rem. r. l. in reb. §. fina. et. de regu. iur. neqz pignus.

g Vti vtiur. qualitercūqz r cuiuscūqz nomine. vt patet. §. et. l. pxi. l. i. §. vii.
h Fundum. dominantem.
i Inutile esse. s. michi.

k Itinere. lz tu nō sis vsus eo itinere tanqz precario: sed velut fundo debito. Accur.
l Poteris interdico vti. qd ita verū est: si tibi fundi pcaro cessi vt ibi habeas possessionē ciuile et naturalem. vt. §. pri. dixit. l. p. Et no. hic argu. qd hoc interdictum dat etiā ei q alieno noie vsus est: nō vi: nō clā: nō pcaro: si mō is cui noie vsus est nō possit istud interdici habere. qd nō est in isto vti possidetis. illud em nō. dat possidēti alieno noie etiā si nō vi nō clā nō pcaro possideat ab aduersario. vt no. §. ti. §. si duo. §. creditores. r. arg. §. de rei vtdi. l. officium. fm quosdā. r. facit. §. e. l. §. si quis autem cum.

m Vtus sit. triginta dieb: r nō vi: non clā: nō pcaro. alioquin interrupta est scriptio. nā in. l. pri. dixit trāscriptū. i. cōpletū negociū fm hu. r. p hoc. C. qz testa. face.

pos. l. furiosum. vel dic fm hzo. forte satis est in pn. ha= bntā bonā fidē. arg. j. l. vnde. l. rñ. ad instar corporalū re rñ. vt. C. de vsucap. transfor. l. i. §. sed nichilominus. itez quid dices ecōtra si pumo fuit vsus vi: vel clā: vel precario: r postea bona fide: dicā non dari ei interdici inspe

ctā origine. vt. j. l. vnde. §. si quis ab auctore.
n Vtus. taliter vt pmo: sed clā r. c. vel sic si nullo modo sit vsus postea: vel si sit vsus: sed clam r. c.

o Ec enī. trāscriptum. i. cōpletū. et sic no. vt dixi. §. pxi. §. r. facti. §. i. l. i. §. item aut cū. et. C. de interdici. ma. l. i. §. et. §. d. ri. nup. l. si qua. in pn. r. §. vsu. l. i. heres et. et. §. p suo. si acclā. r. §. d dona. l. donatōes. in con. in pun. et. §. d. edē. l. i. §. his. r. §. d. ex. tu. l. tu tot petu. in pn. r. j. e. l. penult. r. §. de acquirē. re. do. l. bone fidei. §. i. cōtrarium. et. C. de admi. tuto. l. san. cimus. et. §. de acquir. possess. l. clā. et. l. si de eo. §. penul. et. l. i. qui testa. face. pos. §. itē furiosi. Accur.

p Adeo etia illud labeo scripsit: si cum a me recte viā vtebaris fundū vendero per quez vtebaris. deinde emptor te phibuit lz clā vt dearis ab eo vti (nā qui prohi bit vti clā vtiur) r interdici tibi cōpetere intra annū. quia hoc anno non vi: non clā: nō pcaro vsus sis. Itē scien dū est nō tm eum clam viā vti q ipse phibitus vti: verū eum quoqz p que dō id ius retine bat: si eo phibito p que retine bar vtiur.

q Plane si ignorauit phibitum r pseuerauero vti: nichil michi nocere dicē dū est. Si quis ab auctore meo aut vi aut clā aut pcaro vsus est: recte a me via vti phibe: r interdici et inutile est:

r Ec enī. trāscriptum. i. cōpletū. et sic no. vt dixi. §. pxi. §. r. facti. §. i. l. i. §. item aut cū. et. C. de interdici. ma. l. i. §. et. §. d. ri. nup. l. si qua. in pn. r. §. vsu. l. i. heres et. et. §. p suo. si acclā. r. §. d dona. l. donatōes. in con. in pun. et. §. d. edē. l. i. §. his. r. §. d. ex. tu. l. tu tot petu. in pn. r. j. e. l. penult. r. §. de acquirē. re. do. l. bone fidei. §. i. cōtrarium. et. C. de admi. tuto. l. san. cimus. et. §. de acquir. possess. l. clā. et. l. si de eo. §. penul. et. l. i. qui testa. face. pos. §. itē furiosi. Accur.

s Vnde. alis in libro domi ni accursi inde.

t Vtiur. certe immo vi: vt. I. quod vi aut clam. l. i. §. quid si cōtra. Solu. prohibitus clam vti dicendus est si dūtaxat tunc vtiur cum id pater prohibentem ignorare et pre timore non audeat vti illo sciente. si autem prohibitus aperte illo sciente vtiur: nichilominus vtiur pendens eius denunciationem iudicandus erit vi: vt tibi dicitur. Ro. fm Jo.

u Intra annum. no. hoc interdici annale esse: r emptor vicus hoc casu agat ex empto contra venditorem. vt. §. de act. emp. l. si quis fundum.
v Non tm eum. s. dominum.
w Per quem. melius dixisset pro quo. hzo.
x Quis. colonus vel similis.
y Retinebat. s. dominus.
z Vtiur. sciens. plane r. c.
aa Vti. per me vel per alium. quid ergo si per eum qui phibitus fuerit. forte aliud erit. sed ar. contra. §. e. l. i. §. si nbi fundum.
ab Recte. nunc respondet.

a Et pedius non solum ego vlpianus. Accur.
b Equum. facit. C. de fruc. et lit. expen. l. q. an si. et. j. de regu. iur. l. inuitus. §. cū quis. et. j. de excep. rei iudi. l. si a te. §. fi. r. §. de iudi. edicti. §. qd si ille q cepit vti vel vi vel clam cōtra auctore meum. v. s. est postea ptra me bona fide. dicā in

spici originem. vt no. §. l. i. in fi. r. j. l. sicut. in fi.

c Estimatur. alio estimatur. alio examinatur.

d Quantu. ap. paret ergo q debet fieri condēnatio ne prohibeatur nūc et forte ne in futurū vel cautio forte erit prestanda ne in futurum prohibeatur donec pser debeatur seruit' necne. arg. §. si ser. vēdi. l. egi. et. l. h. ar. itē debet pdenari ad dānū qd hic passus est. ppter phibitionem: puta si circa fruct' dānū passus est: qz colligere eos non potuit. ideo quia vti vti nō potuit. et ē sic. §. vti possideatis. si duo. §. fina. Alii hic exponunt quādo dicit. f. per pumaciā se nūqz desinere quin phibeat mevolentem vti tunc quidē cōdenabit qz mea interest me nō phiberi: sed prima placet fm Jr. et huc.

e Qui nobis. qui sūt isti habes §. quemadmo. ser. amit. l. v. et. vi. in prin. et. l. v. s. retinetur vsqz ad. l. si.

f Per fructuarium. audit quare dixit fere. p vsum ergo fructuarū nō agit dominus hoc interdico: sed ipe fructuarus sic: vt hic. et. §. si ser. ven. l. q. §. si. et sic fallit hec regula hic pmissa. Itē fallit in colono qui conduxit ad nō modicum tēpus cum habeat ius in re ad inhar fructuarū: vnde cū dixit hic de colono: accipe qui conduxit ad non modicum tēpus. Itē fallit cū quis putat suum fundum esse qui est meus: sic vtitur seruitute. nā seruitus resinetur. vt. §. quēad. ser. amit. l. nam satis. i. r. r. l.

qz a me videt vel vi vel clam vel precario possidere: qui ab auctore meo victose possidet. Nam et pedius scribit. Si vi aut claz aut pcaro ab eo vsum sit in cui' locuz hereditate vel emptione aliove quo iure successu dē est dicendū. Cū enim successerimus in locuz eorum equum nō est aduersus nos nocere hoc qd aduersus eum nō nocuit in cui' locuz successimus. In hoc interdico estimatur qz t' eius interesset via nō phiberi siue itinere. Vti videtur seruitutib' etiā p seruos vel colonos: vel amicos vel etiā hospites: r fere p eos oēs qui nobis retinet seruitutes. Sed em p fructuarū nō dno non cōpetere Julian' ait. Idē iulian' scribit. Si me' vsufruct' in fundo tuo est: p puetas nō tua fuerit: r vterqz nostrum p vicini fundū terit: vtile interdico de itinere nos habere: et siue forte ab extraneo fructuarus phibeat: siue etiā a dno: sed et si dno a fructuario: cōpetet. Nā r si quilibet phibeat ire: interdico aduersus eū cōpetit. Hoc interdico r et cōpetit qui donatiois causa fundi vacuū possessidēz adeptus est. Si qd ex mādato meo sūduz emerit: equissimū est michi hoc interdico dari: vbi ille vsum est q mā

deniqz. Est tamen interdico michi inutile: s' sibi cōpetit. vt. §. e. l. i. §. is cuius. r §. seq. r §. si tibi fundū. in fi. §. Item fallit cū precario via michi debita est: tu putans debitā fundo vtaris. cum tibi fundum concesserim precario. vt. §. e. l. i. §. si tibi fundum. in fi. §.

dato meo emit. Sed et si quis vsufructū emerit vel vsum vel cui legat' est r tradit': hoc interdico vti poterit. Hoc amplius r is cui dotis causa fundus tradit' est: experiri hoc interdico poterit. Et generaliter' ex oib' causis q instar veditiois habet: vel alteri' contract' dīcēdū est huic interdico locuz fore. Vti pretor' quo itinere actuz hoc ano nō vi nō clam nō pcaro ab alio vsum es qminus id iter actuz vt tibi ius est reficias vlm fieri veto. Qui hoc interdico vti vlet: is aduersario dāni in fecit qd p et' vicū datū sit caueat. Utilitas suavit hoc qz interdico pponere: nāqz psequēs erat et q itinere vtitur interdico pponere vt refici iter possit: quēadmoduz em altas vti potest itinere vel actu cōmode: qz si refecerit: corrupto enim itinere min' cōmode frui aut agi pōt. Hoc aut a superior' distat: qz illo quidē interdico vti oēs possunt: q hoc anno vsi sunt. Hoc aut interdico eū demuz vti posse q hoc annovsus est: r ius sibi eē reficiēdi oporteat. Ius autē videt et esse reficiēdi cui seruitus debet. Itaqz q hoc interdico vti duas res debet docere: r hoc anno se vsum: et el seruitutē cōpetere. Leterū si desit alterutrū: deficit interdico: nec immerito. Qui enim

b Terit. triginta vicib' hoc anno: nō vi nō clā nō precario.

h Ab extraneo. extraneū accipere nā domini vicini fundi p quez itum est.

i Ad dno. f. pro puetatis.

k Fructuarus. f. phibeatur.

l Interdictū. scz istud. et sic no. aduersus quēlibz prohibētem dari hoc interdico.

m Vacuū. i. fundum: r vacuus est possessionē nomine cuius eundo si bi interdico quaerierat qui donauerat eum michi. et facit. j. proxi. duobus.

n Et generaliter. facit. §. si ser. ven. l. ii. §. fi. et. §. pxi. duobus.

o Vti pretor. sequitur aliud edictuz pretoris: qd sicut et superior est phibitorium.

p Vti tibi ius est. i. hoc fiet vis. j. §. fieri.

q Qui hoc interdico. facit. j. e. apparet. §. fi. et. j. r ius. l. seruit' §. si qz r ius. Accur. j. r pponere. i. dare. r facit. §. cōmuna p dno. l. r defectiois.

r Enim. alio. i. qualiter. Accur. t. A supiori di

stat. quod est in prin. titu. Accur.

v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam nō precario. Accur.

x Oporteat. alio doceat. r alio oporteat. Accur.

y Cōpetere. sed nōne satis est si pbet vni. i. seruitutem suā esse. vt. §. si ser. v. loci. §. si quis. r hoc etiā quēdam verba innuere vidētur. i. ius autem r. et. j. fieri autē r. r. h. p. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

fec' si ab altero. vt r. a. C. de iur. dell. potuit. r. de ioff. do. si liqueat. r. s. de acqui. pos. l. iij. §. in amittenda. et. l. que ad modum. sed huic opinioni obstat qd dicitur si desit alterutru. sed tunc pones pro altero. vt et a. s. de leg. i. si ex toto §. i. vel dic in confessiona: si phibeatur reficere satis est si probe-

tur seruitus cōpeteri agenti cōfessoria: sed in interdico hoc scdo duo pbantur: vt hic. r. s. si ser. vendi. l. lo. ci. §. si qd michi. sed in pumo capite vni sufficit: vt in prin. huius. §. et s. si ser. ven. l. ij. §. pomponius. Itē no. hic quēs duo vel plura sunt necessaria: alterum adesse nō sufficit. vt r. s. de diuot. l. si §. ait lex. r. i. aut. vt immobilia āte nup. do. §. verita: men. coll. v. et. C. de auc. pre. l. fina. Itē no. qd hoc fm caput obtinet in star. pprietatis. vt r. s. de interdico. l. ij. §. quedā. itē cōtra. s. de riuo. l. i. §. hoc interdico. Solu. speciale i riuo: vt et tibi dices. itē facit. s. de car. edic. l. iij. §. nulluz Accur.

a C. Atis p. i. fo. lūmodo.

b C. Constat. f. sit debita vel non.

c C. De suo. ex ne cessitate. vt probebet sibi seruitutes cōpetere. vt et. s. si ser. vendi. l. ij. §. pomponius.

d C. Hoc anno. q. d. nil. sed certe immo plus facit quia cauet: quod dic vt. Titu. i. l. penul. r. s. o.

e C. Cautum sit. si autē hoc non sit cautū reficere licet. vt r. s. si ser. vendi. loci. §. si quis michi.

f C. Aut sic. f. sit cautum.

g C. Pretor retulit. dicēdo hec verba que sequitur.

h C. Inquit. pretor. s. e. l. §. ait pretor.

i C. Ne quis dilatat. in latum. Accur.

k C. Producat. in longū: quia actū erat in pstitūda seruitute vt vsq ad certū locū liceret reficere nō vltra.

l C. Deprimat. in profundum.

m C. Aut exaggeret. in altū. r. facit. s. de via publi. l. i. §. si quis sub. sed contra. s. cōmunia predio. l. refectōis. §. sed r. de ptesurum. vbi dicitur hoc licere. Sol. vt tibi.

n C. Aliud. hoc fm verborū significatiōe: vt hic. et ar. j. de riuo. l. i. §. deinde ait ptoz. r. s. de via publi. l. i. §. i. r. s. s.

ope. no. nū. l. i. §. si qd edificii. r. s. de usufruc. l. hacten. §. si. r. l. se. r. l. s. cū fructuari. §. si. itē in eo. ti. l. usufructus riuo noui. sed qd nō interest inter reficere et facere. vt argu. s. de mor. infe. l. i. §. penul.

o C. Volit facere. scz aliquem riuū qui corrūpit viā.

Uenul. cōmeari nō possit.

Uteres noiatim adijciebant' vt ea quoq' que ad refectiōnē vtilia essent appōtāt' vis non fieret: qd supuacuū est: quonā qui appōtari nō patitur ea sine quibus refici iter nō possit vim facere videtur quominus reficiatur. Si quis autē cum possit per cōpendiaria' appōtare q' refectōi necessaria sunt: longiori itinere velut appōtare vt deteriorē causam eundi faciat: impune vis ei fiet. quia ipse sibi' impedimēto sit quominus reficiat.

Alpta. Apparet' ergo eum qui non patitur hoc cōgeri vim facere quominus quis perficiat. Plane si qd cū possit alta parte agri sine incōmodo domini fundi impēsam appōtare: id egit vt alta pte appōtaret: impune et vim fieri recte placuit. Hoc interdico nō solum ipsi: verū successōrib' quoq' esse dandū nō est ambigēdū: emptori quoq' dabit' et in emptorem. Et si quis seruitutem iure' impositam non habeat: habeat autem velut longē' possessionis

potest exerceri. sic et. s. de iurisd. om. iudi. l. ij. et cōtra: q' sicut principale non debet impediri: sic nec illud p qd peruenitur ad id. vt ex premittis concordantiss.

¶ Per compendiarial. i. compendiosi via.

3 Causam. i. proprietatem in qua iter debetur.

a C. Sibi. Rn. tacite obiectiōi quare sic impediatur reficere. sed hoc non ab alio: sed a seipso. r. facit. s. de ser. l. i.

¶ cui. r. continua cum. l. seq. Accur.

¶ Apparet. iunge cum precedenti. l.

c C. Emptorem. facit. s. l. ij. in prin. et. s. idem iulian'. vsq ad §. ait pretor. r. Titu. i. l. i. §. ait pretor. et. s. de interdico. l. ij. §. hoc autem. in fi.

d C. Si quis seruitutē iure. per testamentum vel per pactum. et dic seruitutē. f. itineris vel actus de quibus hic titu. tractat.

e C. Longe. i. longissime cui' nō extat mēoria. nā lōgo tpe seruit' nō pōt acqri. f. itineris vel act' cū nō hēat ppetuā

causam vel quasi perpetua. vt. s. de serui. l. seruitutes. In alijs aut qd hnt ppetua cam no possz hoc intelligi: qz i his no hz locu hoc interdicti: vt no. s. eo. l. i. s. l. ite possit proprie poni. p spacio. r. an. vel. rr. etia i itinere v actu vt no. s. de serui. l. seruitutes p dicitu. in glo. sed hec bona r. in fine.

a **H**oc interdicto. sedo de reficiedo. na pmiu co- petit etia si nullu de his habeat. vt. s. e. l. i. s. q. r. facit s. de aqua plu. ar. l. i. s. fi. et. C. b. ser. et aq. l. i. r. q. r. l. i. manifeste.

b **Q**ui hoc interdicto. f. de reficiedo.

c **O**pis. i. s. d. h. no qd opis vicio cotingit. azo. r. fa. cit. s. l. i. de. s. qui hoc.

Sicut. v. s. f. postea vt. r. s. l. i. s. fi. et. l. q. et. ii. in prin.

e **U**l sunt. ad hoc est. s. l. i. pri. s. hoc interdictu. et s. de iterd. l. i. q. s. hoc aut. in fi. s. et s. de publi. sed si res. s. i. hac actio. ne. Accur.

Sp funduz. nec precario facit. s. l. i. in pun. et. C. de serui. r. a. qua. l. i.

g **S**uo iure. i. sua seruitute. sic ius puitute ponitur insti. s. reb. cor. et incor. s. fi. r. facit. s. eo. l. i. s. iur. litan. recte ait. r. i. ti. q. l. pe. s. hoc interdictu. in fi. s. et s. aristo. r. s. que ad. ser. amit. l. fi. h. **I**us. i. seruitutem.

i **P**ossidisse. vel qsi. cu incorpalia ppuen no possi deant. vt. s. de acquiren. re. do. serui. s. incorpales. Accur.

C De aq. du. r. C. ius aque scilicet iuris est queda quasi possessio. ideoqz hanc sicut il lam pctor tuetur interdicto reddito.

It pctor. veto. facit. s. ti. i. l. i. in pun. et. i. de fonte. l. i. in pn. r. i. s. quod autem.

prerogatiua ex eo qd vbi vsus est seruitute: hoc interdicto vti pot. **Q**ui hoc interdicto vsurus est: de vicio operis ca uere aduersario debet. **P**au.

Sicut enim nocet ei qd de ano viciose vsus est: ita em ptoz hereditas no nocet ei ipsi viciose vsi sunt: si testator veditore rectevs snt. **M**el.

Sp fundum tuu nec vi nec cla nec pcarlo co- meaut aliqs no tu taqz id suo iure faceret: s; si phibere no factur: inutile est ei hoc de itinere actuz idictu. na vt hoc interdictu competat: ius fundi possidisse oportet.

De aqua quotidiana et estua.

Titu. r. r.

Ulpianus.

It pctor: vt hoc anno a quam de q agit: nec vi nec cla: nec p carlo ab il lo duxit / qm ita ducas vi fieri veto. **H**oc interdictu prohibitoriu est et interdum re stitutoriu est: et ptinet ad aqua qtidianam. **Q**uotidiana aut aqua no illa est q qtidie ducit: sed ea qua qs qtidie possit vti si veller: qz quoti- dianam in edum hyeme ducere no expedit et si possit duci.

Duo aut sunt genera aqrū est qtidiana aq et estua. **Q**uotidiana ab estua differt vsu

Hoc interdictu. phibitoriu. vt. i. ea. l. s. labeo. sic et superius. vt. s. ti. i. l. i. s. i.

Restitutoriu est. vt cogaris destruere qd fecisti: si forte aliqd fecisti qm in s possim aqua ducere vt hoc anno duxi. r. facit. i. s. pterea illud sciendū. r. s. labeo

Quotidiana de estua b; i. s. deinde.

No illa est. f. sola. et facit. i. s. h. signi. l. mali. s. fi.

Differt vsu. vt apparet ex sequentibus.

Non iure. qz ptoz fraqz dantur iter dicta s; diuersa. vt. i. e. l. s. quod aut diximus.

Tpe. vt inter uallo mensu vel dieru. no aut hye mis vel estatis: sic actio. l. aq. i. apru tudine b; penalis licet non sp sit ibi pena. vt i. s. ad. l. aq. i. s. his aut verbis. et facit. s. de sumi. l. i. s. q. f. **D**icendum erit. tria ergo erunt vt aqua sit quotidiana. pmi- mo vt quotidie r omi tpe sui natura duci possit. Itē vt nullo tempore impediatur eius vsus propter naturam loci cui feruitur: vt hic. et. i. eo. l. de interdicto

Item tertium sez propositu vtiis sez q eo propositu vtatur q omi tempore velit ea vti et si non quotidie ducat: vt h. r. facit. s. de serui. vrba. pred. l. foramen. acc.

Una die. sec in superiori interdicto. qz. r. r. diebus. vt. s. ti. i. l. i. s. hoc interdicto.

No sit. qz hoc n curo possit vti no possit hyeme duci

No solet. qz forte nec expedit. et facit. i. eo. l. de interdicto. et facit. s. de serui. vrba. pre. l. foramen. et de furi. l. i. vna est via.

Duci. r. quotidie ad qd facit. d. l. foramen. et. s. de sumi. l. i. s. q. Accursus.

Quod si. qz hoc n curo possit vti no possit hyeme duci

No solet. qz forte nec expedit. et facit. i. eo. l. de interdicto. et facit. s. de serui. vrba. pre. l. foramen. et de furi. l. i. vna est via.

Duci. r. quotidie ad qd facit. d. l. foramen. et. s. de sumi. l. i. s. q. Accursus.

Una die. sec in superiori interdicto. qz. r. r. diebus. vt. s. ti. i. l. i. s. hoc interdicto.

No sit. qz hoc n curo possit vti no possit hyeme duci

No solet. qz forte nec expedit. et facit. i. eo. l. de interdicto. et facit. s. de serui. vrba. pre. l. foramen. et de furi. l. i. vna est via.

Duci. r. quotidie ad qd facit. d. l. foramen. et. s. de sumi. l. i. s. q. Accursus.

- a Duci possunt. scilicet quotidie. Hgo.
- b Extra meatus suos. l. sui. Accur.
- c Ad aliunde. hoc iure veteri. hodie sec. vt. f. de ser. rufi. p. d. i. seruitus aque ducende. r. facit. l. ex meo.
- d Ena seruitus. q. d. no sola possessio: sed etia peti totu poterit acq. ri. vel dicenti iu. re ciuili: non solu p. etoio. q. h. q. etiam non ciuili sed p. etoio tm consti. tuitur seruit. aq. vt. i. lacu r. stagno: r. alijs que no ha. bet p. etia aqua. vt. f. de ser. v. b. a. p. d. i. o. l. forame. r. l. e. de i. d. i. c. t. o.

e In alia. hoc statim exponit. et J. de riu. l. i. f. incle. Accur.

f Et lacu. acci. p. etoio non ciuili iure: vt mo. do dixi.

g Sudoribus. p. uentibus s. p. i. a. t. e. r. r. a. m.

h P. u. m. i. e. m. e. r. g. i. t. i. n. q. u. o. l. o. c. o. s. i. t. p. r. i. m. o. c. o. n. s. t. i. t. u. t. u. m. i. u. s. a. q. u. e.

i Et qualiter. c. i. s. i. s. u. e. t. e. s. t. o. s. i. u. e. i. n. t. e. r. v. i. u. o. s.

k Non in iure. no. i. g. n. o. r. a. t. a. m. i. u. r. i. s. n. o. p. d. e. s. s. e. f. a. c. t. i. s. i. c. a. r. g. u. s. d. e. v. s. u. c. a. p. l. n. u. n. q. s. i. n. p. u. n.

l Iure. serui. t. u. s. v. e. l. a. l. t. e. r. i. u. s. i. u. r. i. s. q. u. o. d. p. u. t. a. r. e. t. s. e. h. a. b. e. r. e. v. t. f. s. i. l. l. u. d. q. u. e. r. i. t. u. r. e. t. p. r. e. t. e. r. a. e. t. s. i. d. e. l. a. b. e. o. r. s. a. r. i. s. t. o. e. t. b. o. a. f. i. d. e. q. d. i. n. n. u. s. i. t. i. l. l. a. v. e. r. b. a. h. i. c. p. o. s. t. a. n. e. c. v. i. n. e. c. c. l. a. m. n. e. c. p. r. e. c. a. r. i. o. E. t. e. s. t. g. e. n. e. r. a. l. e. l. q. u. a. l. i. b. e. t. s. e. r. u. i. t. u. t. e. q. u. e. r. e. d. a. t. e. p. o. t. e. v. t. h. e. c. d. u. o. d. e. b. e. a. n. t. i. n. t. e. r. u. e. n. i. r. e. q. i. u. r. e. s. e. r. u. i. t. u. s. e. t. b. o. n. a. f. i. d. e. v. t. a. f. v. t. f. q. u. e. a. d. s. e. r. a. m. i. t. l. i. l. i. z. i. n. s. e. r. u. i. t. u. t. i. s. p. p. e. t. a. t. e. n. o. n. e. r. i. g. a. t. q. d. a. b. o. n. a. f. i. d. e. p. l. i. s. i. f. e. r. v. t. l. i. s. i. q. s. d. i. u. r. t. u. r. n. o. q. d. n. o. p. l. a. c. e. t. h. i. c. s. u. t. e. u. s. e. s. t. n. e. c. e. s. s. e. p. b. a. r. i. v. e. r. e. s. i. b. i. d. e. b. e. r. i. s. e. r. u. i. t. u. t. i. s. s. i. c. u. s.

- dicit in supior sterdictio. vt. f. ti. i. l. l. f. a. l. i. j. d. i. c. i. t. q. e. s. t. n. e. c. e. s. s. e. a. r. s. n. i. l. i. f. i. q. d. n. o. p. l. a. c. e. r. e. q. h. e. c. l. e. x. d. i. c. i. t. p. r. a.
- m Illud. facit. s. c. o. m. u. n. i. a. p. r. e. d. i. o. l. i. q.
- n Præterea. a. l. s. p. r. e. t. e. r. a. e. t. a. l. s. p. r. o. p. t. e. r. e. a.
- o Ad sint fundi. i. n. o. s. i. t. s. e. r. u. i. t. u. s. f. u. n. d. i. q. u. i. a. n. o. c. o. h. e. r. e. t. s. o. l. o. s. i. o. p. m. a. n. u. f. a. c. t. u. l. i. g. n. e. u. m. v. e. l. l. a. p. i. d. e. u. v. n. d. e. d. u. c. i. t. v. n. n. o. e. s. t. s. e. r. u. i. t. u. s. f. u. n. d. i. s. e. d. a. l. i. u. d. i. u. s.

ducere vel it hoc interdictu lo. cuz habere pot. Præterea labeo scribit et siquidem du. cius aquarum no sint fundi: quia quocumq. duci possint: ta. men ad hoc interdictum perti. nere. Idē labeo scribit etiā si p. eto. hoc i. d. i. c. t. o. d. e. a. q. s. f. r. i. g. i. d. i. s. s. e. n. t. i. a. t. a. m. e. n. d. e. c. a. l. l. i. d. i. s. a. q. u. i. s. i. n. t. e. r. d. i. c. t. a. n. o. n. e. s. s. e. d. e. n. e. g. a. d. a. N. a. q. h. a. r. u. q. u. o. q. s. a. q. u. a. r. u. z. v. s. u. m. e. s. s. e. n. e. c. e. s. s. a. r. i. t. u. s. n. o. n. u. n. q. e. n. i. m. r. e. f. r. i. g. e. r. a. t. e. v. s. u. z. i. r. r. i. g. a. n. d. i. s. a. g. r. i. s. p. r. e. s. t. a. t. H. i. s. a. c. c. e. d. i. t. q. i. n. q. u. i. b. u. s. d. a. l. o. c. i. s. r. c. u. m. c. a. l. i. d. e. s. u. n. t. i. r. r. i. g. a. d. i. s. t. a. m. e. n. a. g. r. i. s. n. e. c. e. s. s. a. r. i. e. s. u. n. t. v. t. t. e. r. a. p. o. l. i. C. o. n. s. t. a. t. e. n. i. m. a. p. u. d. t. e. r. a. p. o. l. i. t. a. n. o. s. i. n. a. s. i. a. a. q. a. g. r. u. z. c. a. l. i. d. a. i. r. r. i. g. a. r. i. e. t. q. u. i. s. e. a. s. i. t. a. q. u. a. q. u. e. a. d. i. r. r. i. g. a. d. o. s. a. g. r. o. s. n. o. n. s. i. t. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. t. a. m. e. n. n. e. m. o. a. m. b. i. g. e. t. h. i. s. i. t. e. r. d. i. c. t. i. s. l. o. c. u. m. f. o. r. e. S. i. u. e. a. u. t. e. i. n. t. r. a. v. i. b. e. m. s. i. t. a. q. u. a. s. i. u. e. e. x. t. r. a. v. i. b. e. m. h. u. i. c. i. n. t. e. r. d. i. c. t. o. l. o. c. u. s. e. r. i. t. I. l. l. u. d. t. a. m. e. n. i. l. l. i. c. i. n. t. e. l. l. i. g. e. d. i. s. e. s. t. e. o. d. e. m. o. d. o. p. r. e. t. o. r. e. m. d. u. c. i. a. q. u. a. m. i. u. s. s. i. s. s. e. q. u. o. d. u. c. t. a. e. s. t. h. o. c. a. n. n. o. P. r. o. i. n. d. e. n. e. q. a. m. p. l. l. o. r. i. s. m. o. d. i. n. e. q. s. a. l. s. p. e. r. m. i. s. s. i. s. s. e. p. o. t. v. i. d. e. r. i. Q. u. a. r. e. s. i. a. l. i. a. a. q. u. a. s. i. t. q. u. a. q. u. i. s. v. e. l. i. t. d. u. c. e. r. e. q. h. o. c. a. n. n. o. d. u. x. e. r. i. t. v. e. l. e. a. d. e. p. e. r. a. l. i. a. t. a. m. e. n. r. e. g. i. o. n. e. m. v. e. l. i. t. d. u. c. e. r. e. i. p. u. n. e. e. i. v. i. s. f. i. e. t. I. l. l. u. d. l. a. b. e. o. d. i. c. i. t. o. m. n. e. s. p. a. r. t. e. s. i. l. l. u. s. f. u. n. d. i. i. n. q. u. e. z. l. o. c. u. a. q. u. a. d. u. c. i. t. u. r. e. t. u. s. m. o. d. i. e. s. s. e. E. r. g. o. s. i. f. o. r. t. e. a. c. t. o. r. c. o. n. f. i. n. e. m. a. g. r. u. m. e. m. e. r. i. t. r. e. a. g. r. o. i. n. q. u. e. m. h. o. c. a. n. n. o. a. q. u. a. d. u. x. e. r. i. t. p. o. s. t. e. a. f. u. n. d. i. e. m. p. t. i. n. o. m. i. n. e. v. e. l. i. t. a. q. u. a. m. d. u. c. e. r. e. i. t. a. d. e. m. u. m. r. e. c. t. e. e. u. m. h. o. c. i. n. t. e. r. d. i. c. t. o. v. t. i. v. t. d. e. i. t. t. n. e.

ret solo: s. op. ma. n. u. f. a. c. t. u. l. i. g. n. e. u. m. v. e. l. l. a. p. i. d. e. u. v. n. d. e. d. u. c. i. t. v. n. n. o. e. s. t. s. e. r. u. i. t. u. s. f. u. n. d. i. s. e. d. a. l. i. u. d. i. u. s.

p Quia h. e. s. q. v. n. a. e. d. i. c. t. o. q. e. t. n. o. t. a. t. r. o. n. e. m. q. d. h. e. s. q. l. o. c. o. v. e. l. i. s. i. a. d. q. u. e. s. t. i. o. l. o. c. u. z. a. d. p. d. i. s. e. t. i. a. v. i. b. a. n. u. m. v. t. f. s. p. r. i. r. s. i. u. e. a. u. t. e. z. v. e. l. q. u. e. s. t. i. o. a. l. i. u. f. o. r. t. e. v. t. i. b. l. a. u. e. r. t. o. t. u. s. v. e. l. p. e. d. e. s. m. e. i. v. e. l. m. e. o. z. e. q. u. o. z. a. l. s. e. q. a. h. e. s. q. l. h. o. i. e. c. u. i. u. s. d. u. c. e. d. i. c. o. p. e. t. i. r.

q Refrigerate. p. o. s. t. e. a. i. p. a. d. u. c. t. i. o. n. e. l. z. e. x. e. a. t. p. r. i. c. a. s. l. i. d. a. d. e. c. a. u. e. r. n. i. s. t. e. r. r. e.

r Ad sit neces. s. a. r. i. a. e. s. t. t. n. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. a. d. a. l. i. q. u. e. m. v. s. u. m. a. l. s. p. r. a. d. d. e. s. e. r. l. d. i. s. t. i. e. s. r. f. a. c. i. t. s. s. i. l. l. u. d. q. r. i. t. f. I. l. l. u. d. t. a. m. i. l. l. i. c. i. n. t. e. d. i. c. t. o. p. o. s. i. t. o. s. i. p. n. h. u. i. u. s. l. v. b. i. l. z. e. x. p. m. a. t. d. u. c. t. i. o. n. e. f. a. c. i. e. d. a. m. v. t. o. l. i. m. n. o. t. n. a. p. i. t. e. a. d. e. m. q. u. a. l. i. t. a. t. e. z. q. d. h. i. c. i. n. t. e. r. p. r. e. t. a. t. u. r.

t Neq. aplor. m. o. d. i. a. d. q. d. e. s. t. s. d. e. i. t. i. a. c. t. u. z. p. u. s. l. i. q. s. p. e. m. u. l. t. i. r. J. d. e. s. e. r. u. i. l. i. s. i. c. u. i.

v Neq. a. l. s. i. p. a. l. i. u. m. o. d. u. m.

x Eiusdem nu. m. e. r. i. a. l. s. e. i. u. s. d. e. z. n. d. e. r. i. n. u. n. q. e. s. s. e. e. t. s. i. c. d. i. c. e. i. u. s. d. e. f. i. d. i. t. v. t. e. i. u. s. e. m. p. t. o. c. o. p. r. e. h. e. n. d. a. t. q. u. i. e. s. t. v. n. i. t. e. s. t. p. m. o. a. l. s. e. i. u. s. m. o. d. i. e. s. t. r. e. e. s. t. n. u. n. q. e. s. t. s. e. n. s. u. s.

vt fudo debita oib. p. n. d. f. a. d. i. d. e. b. e. a. t. v. t. r. s. d. e. s. e. r. r. u. s. f. i. d. i. l. v. i. a. s. h. i. r. s. q. u. e. a. d. s. e. r. a. m. i. t. l. i. s. i. p. a. r. t. e. m.

y Velit. f. p. a. r. t. e. s. e. c. f. o. a. n. t. e. i. g. r. e. s. s. u. m. v. t. i. p. r. a. r. i. s. v. t. a. a. i. j.

vt fudo debita oib. p. n. d. f. a. d. i. d. e. b. e. a. t. v. t. r. s. d. e. s. e. r. r. u. s. f. i. d. i. l. v. i. a. s. h. i. r. s. q. u. e. a. d. s. e. r. a. m. i. t. l. i. s. i. p. a. r. t. e. m.

y Velit. f. p. a. r. t. e. s. e. c. f. o. a. n. t. e. i. g. r. e. s. s. u. m. v. t. i. p. r. a. r. i. s. v. t. a. a. i. j.

Libri Quintus.

de ser. ruffi. p. l. ex meo. r. C. de ser. r. aqua. l. modus. Ac.
n **Q**uasi hoc ita de aqua: nisi r. et facit. s. de pericu. r.
cōmo. l. i. §. 1. r. solu. ma. l. ii. §. i.
b **A**dmittit. potest phiberi. Jo. nō etiam infra.
c **U**t nō in tota. facit. s. de aqua plu. arcē. l. iij. §. fi. r. J.
pri. §. tra. sed ibi
pater solutio.

d **T**rebatius. ait tradicēs offi-
lio. facit. s. quozū
lega. l. i. §. si due. r.
s. de adulte. l. vir
vrou. §. fi. et. s. de
cō. di. fur. si seruus
fur. §. fi. et. s. quē-
admo. ser. amit. l.
si is cui. Jrez. §. s.
pri. cōtra. sed ibi
nō poterat diuis-
di: hic sic. Accur.
e **A**risto. facit
s. de inue. actuz
pua. l. i. §. iulian.
r. l. fina. et. s. e. l. §.
hec interdita. et
s. quēadmo. ser.
amit. l. fi.

f **S**uerit. l. v. §.
g **E**ssē em. als
est enim. r. als esse
em. r. facit. s. ti. i.
l. i. §. fi. r. l. ij. et. iij.
in prin.

h **U**ideat. no. r.
facit. s. quēad. te.
ape. si in duobus.
§. i. r. de h. ob. l. cū
seru. et. s. quēad.
ser. amit. l. q. fūdū.
r. ar. s. de legi. r. se
natuscō. l. de q. b. i.
fi. r. ar. s. de vi r. vi
ar. l. si de fundo.

i **P**enit. pos-
set q. s. legere cor-
rectiue: vt r. als in
stitū. d. ex cu. tu. §.
similiter cū. h. hoc
nō puto argu. di-
ctarū leguz. Item
h. locū quādo au-
re seruitutis duci-
tur et nō als. vt. s.
Sarisio. Accur.

k **D**ie. i. de ter-
tio in tertiu die. ad q. b. est. s. de seru. l. iij. §. iterualla. Ac.

l **R**ecte. pōt esse de supposito. q. d. nō vi nō clam non
pccario. vel de apposito r. abūdar: vel pro r. pone.

m **P**ossessores. fundi ex quo ducitur aqua. Accur.

n **A**lternis dieb. i. siue duxeris vna vice quasi conti-
mie debere tibi. siue vna vice quasi alternis diebus. q. b.
est qn de tertio in tertium diem. vt. s. posuit. r. hoc etiam
reperit vt addat. illud autem r.

o **U**no die. vt. s. eo. §. quod autem.

re actuz vt putant: vt semel
in fundum suū ingressus: inde
egredi qua velit possit: nisi^o et
nocitū sit ex quo aqua duxit.

Item qritur si quis aq. quā
hoc anno ducebat aliā aquaz
admiscuerit: an ipune phibeat-
tur. et extat offilij sentētia ext-
stimātis recte eū phiberi: sed
eo loci in quo pimum aquam
aliā in riuū admittit: et offili^o
in totā aquā eū recte phiberi.

Ego offilio assentio non posse
diuidi. q. nō pōt ita in partes
el^o vis fieri: vt nō in totā aqua
vis fiat. **T**rebatius^o cū am-
plior numer^o pecoris ad aquā
appellat q. debet appellat: pos-
se vntuersuz pecus ipune phi-
berit: q. inlicitū pecus et peco-
ri cui appulsus debebat totuz
corrupat pecoris ad aquā ap-
pulsū.

Marcell^o aut atr: si
q. s. ius hñs pecoris ad aquam
appellat plura pecora appu-
lerit: nō in oibus pecorib^o eum
phibēdū. **Q**uod est vez: q. peco-
ra separari possunt. **A**risto^o
putat eū demū interdictū hoc
habere q. se putat suo iure vti:
nō eum qui scit nullū ius se ha-
bere r. vif. **I**dē att est qui hoc
anno aquā duxerit: nec vlnec
clam: nec pccario: et eodē anno
victose vsus ē: recte tamē hoc
interdicto vsurū: q. b. referri ad
id tēpus pōt q. b. sine victo fue-
rit: esse enim^o veruz hoc anno
nō vt: nō clam: nō pccario vsuz.

Questiū est si q. s. ante annū
rare vltra annū. sec^o in supiori. vt. s. ti. i. l. i. i. p. n. vel die r.
hoc itra annū tñ cōpetere. l. vtile q. l. fuerit ptās expētū
di. vt ar. s. vt possi. l. i. §. i. infra quē annū potuit currere
ann^o vt biēniū in seruitutib^o q. erat p. inuus. Accur.

z **N**ichilomin^o tibi. si q. d. tua iterest te quondā phibi-
tū nō fuisse. R. semel q. iteruisse sufficit. vt. s. pri. §. r. i. §.
fur. iter oēs. emptori aut phat cōpetere. vt. i. §. ait p. i. o.
a **U**tile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

Questiū est si q. s. ante annū
rare vltra annū. sec^o in supiori. vt. s. ti. i. l. i. i. p. n. vel die r.
hoc itra annū tñ cōpetere. l. vtile q. l. fuerit ptās expētū
di. vt ar. s. vt possi. l. i. §. i. infra quē annū potuit currere
ann^o vt biēniū in seruitutib^o q. erat p. inuus. Accur.

z **N**ichilomin^o tibi. si q. d. tua iterest te quondā phibi-
tū nō fuisse. R. semel q. iteruisse sufficit. vt. s. pri. §. r. i. §.
fur. iter oēs. emptori aut phat cōpetere. vt. i. §. ait p. i. o.
a **U**tile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

Questiū est si q. s. ante annū
rare vltra annū. sec^o in supiori. vt. s. ti. i. l. i. i. p. n. vel die r.
hoc itra annū tñ cōpetere. l. vtile q. l. fuerit ptās expētū
di. vt ar. s. vt possi. l. i. §. i. infra quē annū potuit currere
ann^o vt biēniū in seruitutib^o q. erat p. inuus. Accur.

z **N**ichilomin^o tibi. si q. d. tua iterest te quondā phibi-
tū nō fuisse. R. semel q. iteruisse sufficit. vt. s. pri. §. r. i. §.
fur. iter oēs. emptori aut phat cōpetere. vt. i. §. ait p. i. o.
a **U**tile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

p **H**abens. vel se habere credens. Accur.
q **Q**uinto quoz die. i. de qnto in qntū die credens se
hē ius: vel vna die vtrū credēs se hē ius de quinto in
qntū die. hodie fo cū agit credēs se habere ius ducēdi
alternis diebus: r. ad talē seruitutem vult retrahere sū
vsū quēz hactē-
nus habuit q. b. nō
pōt. r. facit. s. qui.
mo. vsufu. amit.
si cōem. §. fi. et. l. si
q. s. alia. r. l. fi.
r **P**rodesse. vt
interdicens ne si-
bi alternis dieb^o
ducēt vs fiat.
f **U**idetur. cum
hoc ius non puta-
uit se habere.
t **D**urissēs. eti
am vna die: vt et
sic opetat tibi hoc
interdictū. vt. s.
proxi. §.
v **P**rohibue-
rit. r. sic potes age-
re hoc interdicto:
vt nō. phibeatis.
r **A**miseris. an
no vel biēnio. ho-
die decēto vel vi-
cēto. vt. C. b. ser.
l. sicut.

re actuz vt putant: vt semel
in fundum suū ingressus: inde
egredi qua velit possit: nisi^o et
nocitū sit ex quo aqua duxit.

Item qritur si quis aq. quā
hoc anno ducebat aliā aquaz
admiscuerit: an ipune phibeat-
tur. et extat offilij sentētia ext-
stimātis recte eū phiberi: sed
eo loci in quo pimum aquam
aliā in riuū admittit: et offili^o
in totā aquā eū recte phiberi.

Ego offilio assentio non posse
diuidi. q. nō pōt ita in partes
el^o vis fieri: vt nō in totā aqua
vis fiat. **T**rebatius^o cū am-
plior numer^o pecoris ad aquā
appellat q. debet appellat: pos-
se vntuersuz pecus ipune phi-
berit: q. inlicitū pecus et peco-
ri cui appulsus debebat totuz
corrupat pecoris ad aquā ap-
pulsū.

Marcell^o aut atr: si
q. s. ius hñs pecoris ad aquam
appellat plura pecora appu-
lerit: nō in oibus pecorib^o eum
phibēdū. **Q**uod est vez: q. peco-
ra separari possunt. **A**risto^o
putat eū demū interdictū hoc
habere q. se putat suo iure vti:
nō eum qui scit nullū ius se ha-
bere r. vif. **I**dē att est qui hoc
anno aquā duxerit: nec vlnec
clam: nec pccario: et eodē anno
victose vsus ē: recte tamē hoc
interdicto vsurū: q. b. referri ad
id tēpus pōt q. b. sine victo fue-
rit: esse enim^o veruz hoc anno
nō vt: nō clam: nō pccario vsuz.

Questiū est si q. s. ante annū
rare vltra annū. sec^o in supiori. vt. s. ti. i. l. i. i. p. n. vel die r.
hoc itra annū tñ cōpetere. l. vtile q. l. fuerit ptās expētū
di. vt ar. s. vt possi. l. i. §. i. infra quē annū potuit currere
ann^o vt biēniū in seruitutib^o q. erat p. inuus. Accur.

z **N**ichilomin^o tibi. si q. d. tua iterest te quondā phibi-
tū nō fuisse. R. semel q. iteruisse sufficit. vt. s. pri. §. r. i. §.
fur. iter oēs. emptori aut phat cōpetere. vt. i. §. ait p. i. o.
a **U**tile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

Questiū est si q. s. ante annū
rare vltra annū. sec^o in supiori. vt. s. ti. i. l. i. i. p. n. vel die r.
hoc itra annū tñ cōpetere. l. vtile q. l. fuerit ptās expētū
di. vt ar. s. vt possi. l. i. §. i. infra quē annū potuit currere
ann^o vt biēniū in seruitutib^o q. erat p. inuus. Accur.

z **N**ichilomin^o tibi. si q. d. tua iterest te quondā phibi-
tū nō fuisse. R. semel q. iteruisse sufficit. vt. s. pri. §. r. i. §.
fur. iter oēs. emptori aut phat cōpetere. vt. i. §. ait p. i. o.
a **U**tile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

Questiū est si q. s. ante annū
rare vltra annū. sec^o in supiori. vt. s. ti. i. l. i. i. p. n. vel die r.
hoc itra annū tñ cōpetere. l. vtile q. l. fuerit ptās expētū
di. vt ar. s. vt possi. l. i. §. i. infra quē annū potuit currere
ann^o vt biēniū in seruitutib^o q. erat p. inuus. Accur.

z **N**ichilomin^o tibi. si q. d. tua iterest te quondā phibi-
tū nō fuisse. R. semel q. iteruisse sufficit. vt. s. pri. §. r. i. §.
fur. iter oēs. emptori aut phat cōpetere. vt. i. §. ait p. i. o.
a **U**tile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

z **N**ichilomin^o tibi. si q. d. tua iterest te quondā phibi-
tū nō fuisse. R. semel q. iteruisse sufficit. vt. s. pri. §. r. i. §.
fur. iter oēs. emptori aut phat cōpetere. vt. i. §. ait p. i. o.
a **U**tile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

De aqua quoti. et estiva: Fo. Cxxxviii.

- a **Utrum dominus quis ille. s. qui prohibet qui agit vel conuenitur.**
- b **Habeat. s. fundi a quo debeatur seruitus.**
- c **Teneatur. s. qui prohibet quicquid sit. Accur.**
- d **Ceperit. s. competere alicui.**
- e **Uedicari. co-**

fessoria etiā si ali^o sit a phibete.
 f **Sub. s. vsum. et etiā aq ducēde.**
 g **Duplex. vti possidentis qd vere duplex est. vel verius dicit de cornualibus qd est duplex: cuz quibet est actor et re^o. Nā qd bet asserit se quāsi possidere et alium negat. sicut in vti possidēt. vt. s. vti possi. l. si duo. s. i. aliū dicunt duplex: qz phibitorū et restitutorū. vt. s. eo. l. i. s. i. vel duplex. i. vti lex directum. scōa placet.
 h **Per hoc interdicitū. qd est. s. e. l. in prin.**
 i **Concessio valet. cum vicini hoc interest: puta ne fons ei^o siccat. vt. s. de iter. quē. et de dāno iscto. p. cul^o. r. l. fluminū. s. si. als nō valet. vt. d. l. quonens. r. s. de pac. nemo.
 k **Deide ait p̄tor. fm edictū p̄toris.**
 l **Interdictū. i. pponam interdicitū: qd dicit vt. Ieo. s. aut p̄tor.
 m **Qd autē dīsimus. s. e. l. s. i. et s. duo. r. s. qd aut
 n **Interdictū. i. in ppositōe lterdictōz distātia dīz eē.
 o **Quia.
 p **Nō vti. i. vti nō pōt vel nō p̄suevit. at in lterdicto de aqua quoti. et estī. refert se ad p̄sentē āni etiā h̄yeme qz toto āno vti pōt et p̄suevit. a. 30. vt. s. e. l. s. duo.
 q **Ad p̄sentē. q. d. qz breui t̄pis spacio cōcludet vsus aq cū forte p̄ma die estatis interdicit. vt. l. s. p̄torem.
 r **Vernali. desinenti.
 s **Autūnali. i. incipienti. s. in vtroqz videt̄ p̄tra. s. vernali incipienti. vt. l. pri. ibi si in initio equi. r. c. r. die qz t̄tuor sunt āni t̄pōta. h̄yemis q̄ incipit medio i nouēbris: et durat trib^o mēsbz. finita h̄yeme incipit ver. et durat********************

t̄rūde simili cōputatōe habita. postea estas/que simili ter cōputat: postea autūnus. Itē qz dicit ann^o habe- re duo t̄pōta h̄yemē et estatē: vt h̄c senis mēsbz r. c. qz qz t̄ et. l. pri. vbi dicit in initio equinoctij verni. et postea dicit tuor s̄t sequēti estate: vñ estatē appellat illos sex mēses q̄ sunt t̄pa: qz ver et estas. r. ad. qz duo. de qd no. s. ne qd l flum. pub. l. i. s. estatem.
 t **Sex mēses. vna die minus si bñ cōputaueris.**
 v **Equinoctij. i. p̄ma die verni eqz noctij iuste est finitū. als r. finiri eqz noctio autumnali fm a. 30. vel etiā dicit qz illa dies sit estatis vt dicit. nāz habes necesse dicere qz sit l estate.
 r **Sequēti estate. s. sequēti āni.
 y **Pudie eqnoctij. s. vna die āte.
 z **In biēnium. vna die minus.
 a **Vtile. ad instar ei^o qd p̄ estiuā dat. vt. s. s. de l. de. vel dicit nō dicit qd p̄ aq penni dat. vt. s. s. quod autem.
 b **Qui hac estate. ad min^o modico t̄pōre. id est trīginta dieb^o. arg. u. s. n. l. i. s. hoc interdicitō.
 c **Aut p̄tor. s. eo. s. deinde.
 d **Interdictoz. id est interdicitum reddam: r. erit duplex hoc casu. vt no. s. de interdic. l. ij. in prin.
 e **Et emptori. vt et. s. titu. l. l. ap paret. s. hoc lterdictū. r. arg. l. de fonte. l. i. in fi. r. de ruis seruit^o. s. eisdē. et sic videtur in rem scripta. nā dantur in quēlibet phibentem. vt et. s. e. l. s. competit. et dantur etiam emptoribus: licet non sint successores iuris: quod in alijs actionibus non est. vt. l. arbo. fur. ce. l. fi. nec in alijs interdicitis quādoqz. vt. s. de no. ope. nuncia. l. non solū. s. morte. sed in quoz legator est simile. vt. s. quozuz lega. l. i. s. in locum.
 f **Aut p̄tor. tertium interdicitum. et dicit. quo ex. r. c. id est ex quo castello r. c.
 g **Quandoqz. qz p̄to et. sic sunt due partes. r. facit. s. cōmunita p̄tedio. l. ij.**********************

Locus, supple factus per alluvionem fluminis.
Ductioni, i. non impedit servitutem: sed si est alienus locus medius, vt. s. de ser. ru. pre. l. q. sella. s. fi. et cōia pre. l. in tradendis.

Circūfluere predictus, qd est trās flumē, vel. l. qd est iuxta mutatu al-

ueum fluit vndiqz nā et si p̄dū meuz sit primuz veteri alueo vel vni brachio fluminis: nō tamē habeo seruitutem in remoto brachio fluminis qz locus medius impedit. vt. d. l. q. sella. s. fi.

Interrupta qz. sed de estate videtur restituenda vt debeat ex nouo vel nouis alueis. vt arg. s. d. ser. ru. pre. l. seruitutes.

Si sublati, s. for se aliud est qd debetur ex flumine publico seruituti: aliud qd ex agro p̄uato alicuius, sed quid si ad antiquū alueum redit: Rñd. p̄t dicit restaurari: nec etiā dicit qz fuerit amissa sed interrupta. vt. s. cōia p̄d. l. i. tradēdis. in fi.

In riuo nascitur, qd iure aquam ducō.

Qui ducit, vt debeat posse prohiberi ducere. vt. s. l. i. s. itē q̄ri. s. tñ aliud est.

Memoria, s. hōim q̄ n̄c viuit ad qd facit. s. d. qz plu. ar. l. i. in fi. s. z

Videtur non tñ expectari: sed decē annos sufficere. vt. C. de ser. et aqua. l. ij. Sol. hic ignorante domino fuit ducta: abi sciēte: vel solue vt ibi. Accur. s. ius.

Quodlibet, non tamen lapidem sternere, nisi hoc nominatum in aqua concedenda actum sit: vt etiaz per lapidem aquam ducere liceret. vt. s. de aqua plu. ar. si prius s. placuit. contra. ar. z.

Riuus, i. contriualibus: qui aquam per eundem riuum iure ducunt. vel dic riuus, i. deriuatibz facta: ciat domo deterius: quarum, ad qd facit. s. de ser. ru. pre. l. quintus, et. s. riuu. l. apparet. et. s. cōia p̄d. l. refectionis.

Si aqua, facit. s. de aqua plu. ar. l. supra.

fundo tuo subseq p̄t: qz loc⁹ totus fluminis seruat ductio n̄: sed si circūfluere cepit mutato alueo nō p̄t: qz medius locus nō seruat: inrupta qz sit seruitus. **A**qua q̄ in riuo nascit⁹: tacite lucri sit ab eo qui ducit. **D**uct⁹ aque cul⁹ origo memoria excesserit iure cōstitutū loco habetur

Is q̄ ius aque q̄tidiane hz: vel fistulā in riuo ponere vel aliud qd libet facere p̄t: dū modo ne fundū dñi aut aqua riuū riuualibus deterius faciat.

Si aqua ducat et supra eā alia aqua p̄ pontē q̄ supra riuū factus sit iure ducit: dū inferioz riuo non nocet.

Ex vno fonte p̄t pluribus cōcedi vt aqua ducatur: et si in se discordat possunt agere cōmuni dicit. inter se. b. d. **I**n l.

Acto t̄clo ex fōte meo vt aqua duceret cōces si: q̄ sitū est an et meulo concedere possim vt p̄ eundē aque ductū aqua ducat: et si putaueris posse cedi p̄ eisdē aque ductū duobus: queā dmoduz vti debeāt: Rñde. sicut iter actus via pluribus cedi vel si mul vt sep̄atim p̄t: ita aque ducende ius recte cedit⁹. sed si inter eos quib⁹ aqua cōces sa est nō conuenit queā dmo-

Interdictio de aqua est qua: itē quotidiana q̄retes primū constituendū estimabimus q̄ esset aqua estiva de qua propriū interdictū ad p̄tens estatis t̄ps relatū redit solet. hoc est estiva aq̄ vtrū ne ex iure estiuo dūtaxat t̄ps vtendi duceretur: an ex mēte propositoqz ducētis q̄ estate eā ducendi p̄siliū h̄eret: an ex

Ampli⁹, als amplius, et als ampliori.

Seruitutib⁹, s. amittendis, i. ad fututes amittendas, qd q̄tū sit not. C. de ser. l. sicut.

Amississent, immo videtur amississe, vt. s. queā dfer. amit. si communem. s. i. que est contra. Solu. hic voluntate dñi sic permutauerunt, vel hic per talem mutationem non nocent dño: sed ibi sic, vel hic ducit vnu et hic due seruitutes: ibi vna, vnde hic quilibet p̄ alium vitur, peride ergo est ac si per se. vt. s. queā d. ser. amit. l. vsu. et facit. s. de aqua plu. ar. l. si p̄uis.

Interdictio, p̄p̄tū, qd est. s. e. l. i. s. deinde.

Utendi, accipe estiuo dūtaxat: qz in constitutione dictum est in estate ducatur riu.

Uctio, duceret, per aqueductum etiam meum.

Respondeo, responderi prime questionem, potest, vt. et. s. commu. p̄d. l. qui per certum.

Cedetur, imo contra, vt. C. de ser. et aqua. l. aqua. que est cōtra. So. sine iniuria primozum potest: vt hic

et. s. de ser. ru. p̄d. di. l. q. s. aqueductus, als non nisi consentiant: vt in contrario, vt. s. de aqua plu. ar. l. in concedendo.

Sed si, nunc responderi secunde, Accur.

Concessa est simul vel separatim.

Utile iudicium, scilicet cōmuni diui, vt prefata iura mensura vel temporibus diuidantur, vt. s. commu. diui. s. arbor. s. fina. et. l. i. p̄oxi. Accur.

Placuit, vt. s. de vsu fruct. si cuius, sed si inter, z. s. commu. diui. l. communi diuidendo. s. si duo.

Um consistit, potest continuari cum precedenti, l. et erit. s. potest etiam eodē r. c. vel cum sequē, littera, et non erit ibi. s.

Separatim, puta vn⁹ ad horā tertā, ali⁹ postea nec ex t̄ps v' ad tēpus: s. sub mō h̄e p̄stitui, vt. s. d. ser. l. iij. s. fi. z. l. v. s. i.

Inter se, als inter ea, z. als inter se.

Ampli⁹, als amplius, et als ampliori.

Seruitutib⁹, s. amittendis, i. ad fututes amittendas, qd q̄tū sit not. C. de ser. l. sicut.

Amississent, immo videtur amississe, vt. s. queā dfer. amit. si communem. s. i. que est contra. Solu. hic voluntate dñi sic permutauerunt, vel hic per talem mutationem non nocent dño: sed ibi sic, vel hic ducit vnu et hic due seruitutes: ibi vna, vnde hic quilibet p̄ alium vitur, peride ergo est ac si per se. vt. s. queā d. ser. amit. l. vsu. et facit. s. de aqua plu. ar. l. si p̄uis.

Interdictio, p̄p̄tū, qd est. s. e. l. i. s. deinde.

Utendi, accipe estiuo dūtaxat: qz in constitutione dictum est in estate ducatur riu.

Libet Quintus:

A duas res, supple. f. naturam etc. accur.
Appellari. f. estiuam. sed certe et ex proposito vten
tis. vt. s. eo. l. i. §. duo autem.
A de via. agit tici⁹ interdicto de iti. actuz pua. vt
illo de aqua quidiana et estiuam p. retinenda qñi pos
fessione feruitur
cauebit dño vñti
sua libertate q eū
nō impedit dōc
tpe actor obtineat
ad qd est. s. ii. l. i.
iij. §. hoc autē. ibi
hñi per etc. In se
cundo agit domi
nas in possessiōe
libertatis etñs ne
gatoria. et hic ca
uebit q sibi asserit
feruitur. et ita p
mo casu pōit pos
fessionem. scdo pe
titorium intentat
et fm hoc expone
litterā et dic agat
scz in dīcto. r. qd
dī prestanda ē etc.
sub. f. ab actore.
D Quis. f. actor
Accur.
De iure suo.
id est de possessiōe
sui iuris. vel ē
de iure qñs vt in
scdo capite inter
dicti de iunere a
ctuz pūnato. r. in
dīcto aque ex ca
stello ducende. vt
s. de iur. actuz pū
ua. l. iij. §. hoc autē.
et de aqua qñi. et
eli. l. i. §. pe. et qd
dī. agentē etc. sub.
id est actu vrentē
dñm nō vt feruit
tute: qz res sua etc.
vt. s. usufru. quē
admoduz ca. l. vñ
frui. et qd dicit qz
si neget etc. subau
di negatoria agat
dñs in possessiōe
libertatis etñs. nā hmōi actiones etñs possidenti dant
vt. s. si fer. ven. et si forte. §. sciēdū. Et qd dī debet etc.
subaudias q sibi. f. fuiturē asserit cū nō possideat. qz nō
est vsus hoc anno scdm naturā interdicti de quo agit si
ne pte iudicio etc. ad qd est. s. de iudi. l. ij. §. in omib⁹. vel
dic scdo in pna parte qz egit possessiōe r. obtinuit duz
cauet dñs vincētū in dīcto: r. fm hoc die pñda est. f.
postea in cā. ppetatio: vt agatur supple r. obtineat actor
fm. l. ij. vel dic fm. p. pūmus casus in negatoria: scdus
in confessoria ponitur. et vtroqz casu cauet q agat alteri
parti que possidet. Aliqz prima pars loquit qñ aduer
sarius est in possessiōe: yñd cauet actor q nō impedit

donec questio finiat. Scdā qñ nō possidet aduersari⁹
et tunc actor cauet se non vsurū donec qñio finiat. et fa
cit. s. de no. ope. nuncia. si prius. et. s. de vsur. l. cuius
cung. Accur.

Ati per fundū. iter. i. riuus per quē duceret aquā.
S Quacung.
als quacung. scz
parte. als qd est
Accur.
H Aqueductus
mutando p locuz
feruente ab eo lo
co vbi primo fue
rat. vt. s. de ser. l. si
cui. r. facit. Je. hoc
iure. §. i. r. §. s. q.
Accur.

Interuerteret. nam qdā tacit
te in sermone exci
piuntur.
C Perius. Paz
prodest ius aque
de qua. s. dixi. nisi
luceret purgare ri
uum: ideo de hoc
dicit. vt. l. i. §. i. r.
l. i. §. i.

Retor. rī
uos. h⁹
expone
nam.
Accur.
Chi. i. scit.
Accur.

Hoc interdi
ctū. et facit. s. cō
p. l. refectionis.
in pñ. et. §. i.
Chi. §. retor.
quia vtilissimum
ergo proponendū
Bzo.

Specus. lde
clinabile nomen.
simo inuenio spe
cum. vt. §. eo. ferui
us. in pūm. et est
specus locus al⁹
supra terrā edifi
catus ex quo duci
tur aqua. vt. §. eo.
gnificat

Spec⁹
varia si
gnificat

Specus. lde
clinabile nomen.
simo inuenio spe
cum. vt. §. eo. ferui
us. in pūm. et est
specus locus al⁹
supra terrā edifi
catus ex quo duci
tur aqua. vt. §. eo.
gnificat

Specus. lde
clinabile nomen.
simo inuenio spe
cum. vt. §. eo. ferui
us. in pūm. et est
specus locus al⁹
supra terrā edifi
catus ex quo duci
tur aqua. vt. §. eo.
gnificat

Specus. lde
clinabile nomen.
simo inuenio spe
cum. vt. §. eo. ferui
us. in pūm. et est
specus locus al⁹
supra terrā edifi
catus ex quo duci
tur aqua. vt. §. eo.
gnificat

Specus. lde
clinabile nomen.
simo inuenio spe
cum. vt. §. eo. ferui
us. in pūm. et est
specus locus al⁹
supra terrā edifi
catus ex quo duci
tur aqua. vt. §. eo.
gnificat

- a **C**ontinent. et in his haustus seruit' iponi pot sit. vt. s. n. i. l. i. §. quanq.
- b **C**egere. supra aquam.
- c **C**onstruere. i. subius aquam struere.
- d **C**arcire. collapsa. e **C**edificare. de nouo.
- f **C**aduehere.

plastro vel asino
C Appoutareq
 doiso. et facit. s. b
 itine. actusq. pua.
 veteres. r. l. iij. §.
 pe. et. j. seruius. §.
 fina.

h **C** Indiget. ri-
 uus.

i **C** Aque. inq. r. f.
 ptor. vt. s. in pn. l. i.

k **C** Non habet. re-
 ficere ergo etiā q de
 iure seruitutis nō
 probat. et sic ē con-
 tra. s. b. tit. actusq.
 pu. l. iij. §. hoc au-
 tem. sed speciale
 in riuo. et aliud in
 itinere. vt. l. l. fi.

l **C** Sed si q's ter-
 renū. facit. f. de ter-
 reno silicinus siue
 lapideū. Sed j. j.
 l. seruius. §. i. So.
 hic lapideū pu-
 ta codalis vel si-
 milibus iordina-
 te compositis pro-
 hibet. ibi cimenti-
 cū permittit. vel
 ibi facit murū ad
 latus vt aqua nō
 pagetur. si autem
 fundum riuū velit
 de terreno lapide-
 um facere. non potest vt hic. Accur.

m **C** Locum. i. si aliū locū non seruiens velit reficere.
 vel per aliū locum non seruiens ducat aquam bene
 poterit prohiberi.

n **C** Vel attollat. exaltat. f.

o **C** Vel e contra. repete ipone. phibet. r. facit. s. ti. iij. l.
 iij. §. pe. sed cōtra. s. cōia pre. l. refectionis. §. i. ibi dep:ef
 surum vel alleuaturum r. c. So. ibi magnā vtilitatē con-
 sequebatur si dep:imebat riuum vel alleuabat: hic nō.
 vel sol. vt ibi. et facit. s. ne quid in lo. publi. l. ij. §. restitu-
 as. et. s. ne quid in sui. pub. l. i. §. quod autem ait.

p **C** Cetos. q. dilatat vel extēdit r oēs pōictos pī ope
 q **C** Impune. i. sine pena. (riētē vel apenētē.

r **C** Aduerfarius. i. dñs soli. et p qñs si fiat dñū. sed
 fm azo. hec rō nō valet. vt. j. l. pri. sed certe imo cōtra si
 bene intelligatur ibi snia pomponij fm azo.

s **C** Ateo. terrenū. et sic coopertum.

t **C** Quod. f. q. debeat aliquo modo fieri deterior
 eō dñs dñi hoc ait pōpo. sibi non placere. r sic consonat
 pōpo. cū labeone: qz si fieret deterior cōditio dñi non de
 iure fieret: sed occasione quadā iniusta: vel assumpta in
 iusta occasione ex causa seruitutis. et ideo non est per-

mittendum fieri nisi ab initio r. c. vt subicit fm azo. et
 h. vel nisi sit maior vtilitas eius cui debetur seruitus
 q̄ damni domini. argu. s. l. ptoxi. in fi. vel fm alios dic
 q. f. vt non possit cooperire apertum et e contra. et fm
 hoc pomponius videtur contradicere labeoni. quasi di-
 caat bñ poterit ri-
 uū apertū cooperi
 re. q̄ intelligit si
 maiorē vtilitatem
 consequat inde q̄
 incōmodū infera-
 tur dño. vt. s. l. p-
 xi. in fi. et sic nō cō-
 tradicit cō alio ca-
 su loquatur. s. pō-
 ponius intellexit
 labeonē simpliciter
 dixisse. et sic repre-
 hendebat eū in ca-
 su quē ponit pō-
 ponius. f. qñ vili-
 tatem magnā hz:
 cui seruitus debe-
 tur. et fm hoc ex-
 pone sequētia sic
 qua r. c. quasi dic-
 cat nō est bona ra-
 tio labeōis. quia
 id cōmodū q̄ au-
 ferit dño magis au-
 feretur ex occasio-
 ne. f. extrifeca hoc
 est pactorum per
 que fuit seruitus
 p̄stituta q̄ ex iure
 i. occasione dñi
 dati in fundo pro
 quo damno agere
 tur: hic autem nō
 agitur. et fm hoc
 dic iure. f. quo. p-
 ditū est cuiqz dñ-
 num sue rei emendari. vel dic fm intellectum. 20. qz id
 commodum q̄ aufertur dño magis occasione seruitu-
 tis imposte contingit q̄ ex iure. i. seruitute tali vt non
 liceat ei dño in suo pecus ad aquā appellere. hec enim
 seruitus non valeret nisi interesset vicinoū. vt. s. de ser-
 ui. l. q̄tiens. vel dic fm eūdē: qz dño daret occasio infe-
 standi eū cui seruit' debet ex qualibet etiā leui cā si nul-
 lomō deberet dñs damnificari.

u **C** Actū. facit. s. de ser. ru. pre. cum essent. §. fi.
 v **C** Seruius. scribit. sniam labeonis male dicentis se-
 quens s. j. q̄sdā: imo nō seqns fm az. qz labeo bene
 dixit r pōpo. scilicet psonauit. vñ cū serui' statim corriget
 non fuit secutus bene dicentem.
 y **C** Per specum. hic accipitur pro subterraneo meatu
 als accipitur. s. l. i. §. specus. fm. j. vel dic locum altuz
 opertum tamen.
 z **C** Ducat. et id est prohibēdus si maiorē vtilitatē suā
 ostendat dñs soli. et fm hoc nō corrigi' fui'. vel dic fm
 azo. serui' loqui simp: et sic corrigitur vel determinat.
 a **C** Nā si. bñ dico. phiberi supiori rñ. nam r. c.
 b **C** Conseruet. ne defluat vel spargatur extra ripas
 rñt. Accurcius.

Paulus.
Labeo non posse ait ex
 aperto riuo terrenum
 fieri: qz commodum dño soll
 auferretur appellēdi pec'
 hauriēda aquā: q̄ sibi nō pla-
 cere pōponius ait: qz id do-
 mino magis ex occasione q̄
 ex iure cōtigerit: nisi ab initio
 in iponēda seruitute id actū
 esset.

Alpianus.
Seruitus autem scribit'
 aliter ducta aquam que
 añ p specū ducta est: si nō sic p
 apertū ducatur'. Nam si ope-
 ris aliqd faciat quis: q̄ magis
 aquā cōseruet' vel contineat:

num sue rei emendari. vel dic fm intellectum. 20. qz id
 commodum q̄ aufertur dño magis occasione seruitu-
 tis imposte contingit q̄ ex iure. i. seruitute tali vt non
 liceat ei dño in suo pecus ad aquā appellere. hec enim
 seruitus non valeret nisi interesset vicinoū. vt. s. de ser-
 ui. l. q̄tiens. vel dic fm eūdē: qz dño daret occasio infe-
 standi eū cui seruit' debet ex qualibet etiā leui cā si nul-
 lomō deberet dñs damnificari.

Actū. facit. s. de ser. ru. pre. cum essent. §. fi.
 Seruius. scribit. sniam labeonis male dicentis se-
 quens s. j. q̄sdā: imo nō seqns fm az. qz labeo bene
 dixit r pōpo. scilicet psonauit. vñ cū serui' statim corriget
 non fuit secutus bene dicentem.
 Per specum. hic accipitur pro subterraneo meatu
 als accipitur. s. l. i. §. specus. fm. j. vel dic locum altuz
 opertum tamen.
 Ducat. et id est prohibēdus si maiorē vtilitatē suā
 ostendat dñs soli. et fm hoc nō corrigi' fui'. vel dic fm
 azo. serui' loqui simp: et sic corrigitur vel determinat.
 Nā si. bñ dico. phiberi supiori rñ. nam r. c.
 Conseruet. ne defluat vel spargatur extra ripas
 rñt. Accurcius.

Liber Quintus.

a **C**onspone. i. nō sine pens. nā tenebit hoc interdicto qd phibere nō dicitur in superiori casu q agit vel operit hoc nō facit: ideo phibetur fm seruum.

b **C**puto. s. cum seruo senties. et in specu ptra. s. p sit in superiori. pri. rā. nam si r. et sic nō corrigitur fm. p. vel

fm hjo. cōtra qd dixerat seruuus. r sic corrigo seruuū hoc casu cum ma lor utilitas r. ut hic. et. s. e. l. i. in fi.

c **A**dversarij. i. dñi soli. Et no. ex p̄dictis. qz aut est actū in imponenda seruitute ut liceat opire aptū v̄ ecōtra: aut non liceat r hoc seruabi tur. vt. s. e. l. i. pri.

in fi. aut nichil est actū: et tūc licebit operire apertū et ecōtra si tñ dñs so li nullū habz dā num. vt. s. e. l. i. s. ego ceteros qdez.

si vero subeat dā nū: r tūc si maius est cōmodū v̄ctis p̄mittit. als non. vt. s. eo. l. i. in fi. et hec fm labeonē et pōponit stelligit tur. Op̄ autez qd fit causa p̄seruan di aquā v̄ retinē di necessario forte sine p̄dicta distin ctione pōt fieri. vt s. pri. rā. naz et si r. et. Leo. pri. s.

d **C**emeticus. i. murū de lapidib⁹ ad latus riuū vt aquaz contineat. Accur.

e **A**udiedū eē. contra. s. e. l. i. s. fl quis. Sol. vt ibi.

f **S**tructilis. i. arte hoīs r mani bus factus.

g **U**tile. nā di rectū datur quan do iā habuit.

h **E**t hoc iter dictū. nō solum in alijs casib⁹. vt. s. e. l. i. in fi. et. l. ij. et ij. in prin.

i **I**n cōmodi tate. facit. s. r. i. l. i. hoc iure. s. is qui. r. s. de iure. actus p̄ua. l. ij. in fi.

non impune phiberi. Ego pu to⁹ et in specu contra: si nō ma loz utilitas versatur aduersa riq̄.

Seruus et labeo scri bū: si riuū qui ab initio terre nus fuerit qui aquā non conti nebat: cemeticiū v̄ velit face re: audiedū esse. Sed et si eū riuū q̄ structilis fuerit postea terrenū quis faciat aut partez riuū: eque non esse phibendū: michi videtur verius v̄gentē z necessariam refectionem esse admittēdam.

Si quis no uum canalē vel fistulā in riuo velit collocare: cū id nunq̄z ha buerit: vtilē et hoc interdictū futurum labeo ait. Nos z hic opinamur utilitatem eius qui ducit sine incōmoditate eius cui⁹ ager est spectādā.

Si aqua in vnū lacum ducatur: z inde per plures ductus ducatur: hoc interdictum vtilē erit volenti rescire ipsum lacum.

Hoc interdictū ad omnes riuos p̄tinet: siue in publico: si ue in p̄uato sint cōstituti. Sz et si calide aque riuus sit: de hoc resciendo cōpetit interdi ctū. Aristo et de cuniculo res tituendo: per quē vapor tra h̄tur in balnearijs vaporibus: putat vtilē actionē cōpetere: z erit dicēdū vtilē interdictū ex hac causa cōpetere.

Iisdē autē p̄fontis: z in easdē interdi ctū hoc datur: quib⁹ z in quas de aqua interdicta reddūtur: que supra sunt enumerata.

Si q̄s riuum rescietū opus nouum nunciat: bene dictū est posse contēnī op̄s noui nunc iationem. Cū enim pretor ei vim fieri vetet: absurdū est p̄ operis noui nūciationē eū im

l **C**alide aque. ad quod. s. de aqua quous. r est. l. i. s. idem labeo.

l **D**e cuniculo. per quē aqua calida vt posuit immi titur vel in quo congeritur vt inde ducatur.

m **C**lapot. i. aqua calida. Accur.

pediri. Plane per in rē actio nē dicēdū esse posse aduersus eū v̄dicari⁹ ius ei nō esse: du bīū nō est. De dāno quoq̄ in fecto cauere eū debere mini me opz dubitari.

Si q̄s eū exportare v̄hereq̄ ea q̄ refe ctioi necessaria sunt phibeat: hoc interdictū cōpetere ei offi li⁹ putat: qd est verū.

Uenul. r riuus rescicndis ita interdicetur: vt nō q̄ra tur an aquā iure ducere acto ri liceret. Non enim tā neces saria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferre tur: z hoies siti necarētur: z fa ne aq̄ peruenire nisi refectione riuo non pōt. at non refectione iti nere difficultas tñ eundā agē diq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita interdicetur: vt nō q̄ra tur an aquā iure ducere acto ri liceret. Non enim tā neces saria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferre tur: z hoies siti necarētur: z fa ne aq̄ peruenire nisi refectione riuo non pōt. at non refectione iti nere difficultas tñ eundā agē diq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita interdicetur: vt nō q̄ra tur an aquā iure ducere acto ri liceret. Non enim tā neces saria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferre tur: z hoies siti necarētur: z fa ne aq̄ peruenire nisi refectione riuo non pōt. at non refectione iti nere difficultas tñ eundā agē diq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita interdicetur: vt nō q̄ra tur an aquā iure ducere acto ri liceret. Non enim tā neces saria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferre tur: z hoies siti necarētur: z fa ne aq̄ peruenire nisi refectione riuo non pōt. at non refectione iti nere difficultas tñ eundā agē diq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita interdicetur: vt nō q̄ra tur an aquā iure ducere acto ri liceret. Non enim tā neces saria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferre tur: z hoies siti necarētur: z fa ne aq̄ peruenire nisi refectione riuo non pōt. at non refectione iti nere difficultas tñ eundā agē diq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita interdicetur: vt nō q̄ra tur an aquā iure ducere acto ri liceret. Non enim tā neces saria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferre tur: z hoies siti necarētur: z fa ne aq̄ peruenire nisi refectione riuo non pōt. at non refectione iti nere difficultas tñ eundā agē diq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita interdicetur: vt nō q̄ra tur an aquā iure ducere acto ri liceret. Non enim tā neces saria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferre tur: z hoies siti necarētur: z fa ne aq̄ peruenire nisi refectione riuo non pōt. at non refectione iti nere difficultas tñ eundā agē diq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

n **I**nterdicta. q̄ sūt tria. de quo tidiana. Itē est: ua. Itē est: castel lo. vt. s. ti. l. i. in prin. r s. deinde. z s. aut pretor. s. he redib⁹: z in here des et emptores. vt. s. e. l. s. aut pre tor.

o **P**osse contē ni. vt. et. s. de ope. no. nū. l. de pupil lo. s. si q̄s riuos. z s. de cloacis. l. i. s. si q̄s purgati. nisi causa dāni infe cti. vt. l. i. s. q̄ si quis in mari. r. s. p̄tori.

p **U**enul. r riuus rescicndis ita interdicetur: vt nō q̄ra tur an aquā iure ducere acto ri liceret. Non enim tā neces saria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferre tur: z hoies siti necarētur: z fa ne aq̄ peruenire nisi refectione riuo non pōt. at non refectione iti nere difficultas tñ eundā agē diq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

q **S**i quis eum exportare. doiso. Accur.

r **U**enul. r riuus rescicndis ita interdicetur: vt nō q̄ra tur an aquā iure ducere acto ri liceret. Non enim tā neces saria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferre tur: z hoies siti necarētur: z fa ne aq̄ peruenire nisi refectione riuo non pōt. at non refectione iti nere difficultas tñ eundā agē diq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

s **C**ōpetere ei. facit. s. l. i. s. de inde.

t **R**iuus. re scicndis. q̄ ce su duo p̄bat. vt. s. de iti. actus p̄ua. l. ij. s. hoc autem. Itē hic vnus. s. se vsus hoc anno. vt s. e. l. i. in prin et facit. s. l. i. s. hoc interdictum com petit.

v **D**ifficultas. r sic pōt r i l z cum difficultate.

x **Q**ue. s. diffi cultas eundā.

y **D**efote. De du cenda dicit: nunc de hauriēda. Retor. vt. i. s. cut. s. c. s. hauriēdo.

a **P**iscina. ad quam pecus appellatur.

b **D**iscrete. i. separate.

atque continent. scilicet agentis: ut quod persona agentis probare debet in superioribus interdictis id debeat probare agentis do isto interdicto. si quod usus est putas se suo iure uti. ad quod est. s. de aqua quoti. et est. l. i. §. aristo.

b. Uti. i. sicut. Accur.

c. Hoc interdictum eadem ubi eadem res vel utilitas: ubi idem ius ut hic. et. s. ad. l. aquil. il lud. r. insti de leg. pa. tu. §. i. et. s. de ritu nup. l. liber. §. i. r. de pbo. obl. l. a. ticio. r. C. de lib. pre. l. i. §. i. facit. s. u. l. i. f. i. n. a. Accur.

d. Nisi enim audi viam rationem que re hoc edictum est factum. et sic ubi res loci hinc et lex siue ratio. ad quod factum quod notauit. s. de leg. et fenatus. l. i. non olim. Quis tamen generalior est ratio ratio: quia ratio restringit superius dictum. ut. s. de acqui. pos. l. i. si quis animo. r. b. calu. hec actio. in pun. Ac.

e. Non permitatur ei scilicet qui hinc ius haurienti ex fonte. et alio cui. Accur.

f. Omnibus. ut emptoribus hereditibus et filibus ut. s. de aqua quoti. et est. l. i. §. ait pretor.

De cloacis. Et uti ut rini indiget purgatio: ut pretor cesset rini: et com moditas veniat.

Retor ait purgare reficere.

heatur: sicut etiam pecus ad aquam appellere. Et eadem sunt hic dicenda que ad personam agentis quecunque in superioribus interdictis diximus. Hoc interdictum de cisterna non competit: nam cisterna non habet perpetuam cisternam nec viam habet aquam: ex qua apparet in his omnibus exigendum ut viam aqua sit. Cisterna autem imbribus concipiunt. Dentque stat interdictum cessare si lacus piscina/puteus aquam viam non habet. Plane si quis ire ad hauriendum prohibeat eque interdictum sufficere. Deinde ait pretor: quominus fontem que de agere purges reficias ut aquas coercere utique ea possis: dum ne aliter vras atque vras hoc anno non vis non clam non percarto ab illo usus es vim fieri veto. Hoc interdictum eadem habet indictum de riuus reficiendis: nisi enim purgare r reficere fontem licuerit nullus usus erit et purgandus aut reficiendus est ad aquam coercenda: ut vras que aqua possit: dum non aliter vras que sicuti hoc anno vis est. Locus exercere aquam est continere sic ne defluat vel dilabatur: dum non permittatur ei nouas venas que rere vel apire. hic enim innotat aliquid preter id quod procedit anno usus est: Sed et de lacu puteo et piscina reficendis purgandis interdictum competit: r omnibus personis dabit: quibus permittitur interdictum de aqua est ius.

De cloacis. Titu. xxij. Ulpianus.

Retor ait: quominus illi cloacam que ex edibus eius in tuas pertinet des qua de agere purgare reficere liceat vim fieri veto. dantur infecti quod opis vicio factum sit: cauere iubebo. Sub hoc titulo duo interdicta pretor subiicit: vnum prohibitorium: alterum re-

stitutorium: et primum prohibitorium. Curavit autem pretor per hec interdicta: ut cloacae r purgentur et reficiantur: quorum vtrumque ad salutatem civitatum et ad tutelam pertinet. nam et celum pestilens et ruinas minatur: immundicie cloacarum: id est si non reficiantur. Hoc autem interdictum propositum est de cloacis privatis. Publice enim cloacae publicam curam merentur. Cloaca autem est locus concauus per quem colluutes quedam fluat. Hoc interdictum quod primum proponitur prohibitorium est: quo prohibetur vicinus vim facere/ quominus cloacae purgentur et reficiantur. Cloacae appellatio et tubus et fistula continentur. Quia autem cloacarum purgatio/ et refectio ad publicam utilitatem spectare videtur: idcirco placuit non esse interdictum addendum quod non vis non clam non percarto ab alio usus es: ut etiam si quis talem usum habuerit: tamen non prohibeatur volens cloacam reficere et purgare. Deinde ait pretor: que ex edibus eius in tuas pertinet edes: hic accipe debes edes pro omni edificio: hoc est ex edificio eius in tuum edificium. Hoc amplius labeo putabat huic interdicto locum esse: et si area ab vtraque parte edificii sit: et si forte inquit cloaca ducta sit ex urbano edificio in primum agrum. Idem labeo ait etiam eum qui privatam cloacam in publicam mittere velit tuendum ne ei vis fiat. Sed et si quis velit talem cloacam facere que exitum habeat in publicam cloacam non esse eum impedendum populo scribit. Quod ait pretor pertinet: hoc significat quod ex edibus eius in tuas edes pertinet: hoc est dirigit/ extendit/ puenit: et tam ad primum vicinum hoc interdictum pertinet quam ad vicinum edes veniat r resciendat pautimenta purgatio de cloacae gratia. Verendum tamen esse populo. scri. ne in eo casu danti infecti stipulatio non committatur: sed hec

duo capita sunt huius interdicti: et vtrumque prohibitorium.

h. Sub hoc titulo. s. de cloacis non autem dicitur. i. interdicto quia in isto huiusmodi est restitutorium. sed quod subicitur duo imo tria vel quatuor. nam hec sunt duo capita reficere et purgare. Item. s. de deinde. sunt alia duo reficere et non immittere. sed respondet duo interdicta. i. duo genera interdictorum scilicet prohibitorium et restitutorium. et hec tria. s. prohibitoria sunt duo: hic tertium. s. deinde. in fi. at vti pos. non datur. ut s. vti pos. l. i. §. i. Accur.

i. Minant. celestes pestilentias et fames.

k. Si non reficiantur. facit. s. de ope. no. nu. de pupillo. §. si quis riuos. Ac.

l. Tubus. est foramen cloacae unde purgatur colluies aque.

m. Fistula. est aliud instrumentum ad idem.

n. In tuas pertinet edes. etiam non iure seruutatis. Accur.

a Quis prohibuerit, nec etiā ecōtra quis prohibea-
tur dominus an eius ministri. vt. s. de no. oper. nun. de
pupillo. s. seruo. z. s. nunciacionem.

b Non solet. vt. s. de consti. pecu. l. 1. z. et facit. s. de
vfu. l. si quis solutioni. s. si. z. s. de oper. no. nun. nisi. pcurator.
et. s. de bo. auc. iudi. pos. l. cū vnus. in prin. et. i. eo. interdictum.

c Et si clā. ita q nec per se vel p aliu phibuit do-
minus.

d Faciendā. vt locus sit illi interdico.

e Perseuerat. hoc inter easdem psonas. fecit in diuersis. vt. i. eo. viz facit. s. rādiu. z. facit. s. e. l. i. s. idē la beo. z. ar. i. de fur. s. uis. z. s. qd me. cau. videam. sed ptra. i. e. l. i. si is q s. interdictū. Soluti. ibi facta fuit remissio. hic nō. yez facit. s. de leg. ii. ti. cia seio. s. ysuras. z. s. vt in pos. leg. l. si is a quo. s. si. sed arg. cōtra. i. de ver. sig. vasa vinar. itē cōtra. s. de iti. actus pūua. l. iij. in prin. Sol. vt ibi. item cōtra. s. b. ysur. l. mota. ibi cum sit omnia zc. sed magis concordat. itē ar. s. de acqui. re. do. q. bo. na. s. i.

f Sed si permisit. post prohibi-
tionē. z. hic pūca.

g Exceptio. s. cōuentionis. vt. z. i. ti. i. l. i. z. s. de pac. iuris. s. pe. et. s. de oper. no. nun. l. i. s. item queritur. z. s. qui. mo. pig. vel hypo. sol. si consenserit.

h Vel tutor. quia hi loco dominorum habētur. vt. i. de fur. interdum. s. qui tutelam. z. arg. i. de iniur. sed z. si vnus. s. i. Accur.

i Administrat. ad differentiā eius q contutori admi-
nistrationem cessit. vel qui ad instruendū datus est. vt. i. de solu. qd si forte. s. i. Accur.

k Locum fore. s. cōuentionis de rigore. Sed an mi-
nor poterit resitutiōem splotare. videtur q sic. vt. s. de mino. l. ait pteroz.

l Concessio. l. remissio.

phibuerit: nec quez moueat qd phibuerit: nec q per liberam psonam actio acqri nō solet. nam phibitio hec demōstrat te vim facere. Quid mirū: cuz et si clam feceris: habea tamen actionē: ergo magis facto tuo delinquetis qd alieno acqritur michi actio. Illud sciendū est nō in oib⁹ momētis vim eē faciendā: s; semel iter intia facta vis pseuerat.

Qui pmitit op⁹ fieri: si interdicitū pponat: patitur exceptionē cōuentionis. h. d.

S; si permisit: aduersus eū q vtit interdico exceptio erit necessaria. Non tñ autē si ego pmisero: s; si pcurator: vt tutor: qd tutelā administrat: vt curator: pu pilli vel furiosi: siue adolefcētis: dicendū erit exceptioni locum fore.

Officiarij publici nō pōt vltra pmittere qd sibi pcessus sit a lege vel consuetudine.

Plane si ptes vel pcurator: respublice pmiserit in publico loco facere: Perua scribit exceptionē locū nō habere. qz et si locoz inqt publicoz pcuratio data est: pcessio tamen data nō est. Hoc ita veruz est: si modo nō lex municipalis pcurator: respublice ampl⁹ cōcedat.

Si quis iuris defēsiōes ppo-

m Data. etiam de rigore. ad qd est. s. de trāfac. l. com hi. s. si ptoz. z. s. de iureiuran. l. eū qui. s. in popularib⁹. z. C. de trāfac. l. ptes. z. s. de dona. l. fili. z. s. de pac. l. contra. s. si filius. z. C. de pac. fil. z. et. s. ad macedo. l. si fili. in prin. z. s. de reb. eozum. l. z. magis. s. ne passim. Et no. Admi-

nere paratus est videt cessare clandestina aut violenta monitio. h. d.

Sed et si a pūncipe vel ab eo cui pūncipes hoc ius cōcedēdi dederit: idem erit pbādū.

Si qd parat⁹ sit se i iudicio defendere aduersus eos q interdicedū putat ne opus fiat: an videat vim facere desinere: z magis est vt desinat: si modo satis offerat z defendere paratus est si qd agat: et ita sabin⁹ scribit.

Sed et si qd dāni infecti paratus sit cauere cū ppter hoc tñ esset phibitus: vel quia non defendebat: vel dāni infecti non repo-

mittēbat: consequēs est dicere desinere eum vim facere.

Clam facere videt cassius scribit: eū qui celauit aduersario: neqz et denunciavit si modo timuit⁹ eius prouersiam: aut debuit timere. Idē aristo-

putat eū quoz clam facere: q celādū animū habet eum que phibiturum se intellexit: z id existimat: aut existimare debz se prohibiturū iri.

Menul.

Seruius etiam clam facere debet sibi prouersia futura: qz nō opinione eius z resu-

ptinā estimationem sequi oporteat: ne melioris cōditionis sint stulti q periti.

Alpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

Ulpia.

ex presenti z supe-
riou rñso q mato
rem potestātē ha-
bet priuat⁹ admi-
nistratoz q publi
cus.

n Municipa-
lis. sic ergo cōsue-
tudo specialis de-
rogat legi specia-
liter: vt hic. et. C. spālis
de eman. lib. l. i. et legi de
s. cōis pcedio. vē-
ditoz. s. si constar.
z. s. qd cuiusqz ymi-
uer. l. itē. s. i. itē fa-
cit. i. eo. aut qui. s.
idem ait.

o Dederit. pre-
dicta cōcessio fue-
rit data supple.

p Erat. pban-
dum. exceptiōi lo-
cum fore.

q Interdicen-
dū. l. denūciandū.
vt statim subijcit
ne opus fiat zc.

r Scribit. facit
s. de ope. no. nun.
l. ptoz. s. si qd pa-
ratus. z. l. stipula-
tio. s. i. z. quoz le-
ga. l. ij. s. i. z. i. de fi-
deius. si dubitet. l.
jn. et. s. de vluca.
si is q. s. si seruo.

s Desinere.
sublata causa tol-
litur phibitio. vt
s. pri. s.

t Denūcia-
uit. hic cōtinua in-
ferioz. l. aut qui.
z. i. i. l. i. z. s. de pac.
iuris. s. pe. et. s. de
oper. no. nun. l. i. s.
item queritur. z. s. qui.
mo. pig. vel hypo. sol.
si consenserit.

u Vel tutor. quia hi loco dominorum habētur. vt. i. de fur. interdum. s. qui tutelam. z. arg. i. de iniur. sed z. si vnus. s. i. Accur.

v Administrat. ad differentiā eius q contutori admi-
nistrationem cessit. vel qui ad instruendū datus est. vt. i. de solu. qd si forte. s. i. Accur.

w Locum fore. s. cōuentionis de rigore. Sed an mi-
nor poterit resitutiōem splotare. videtur q sic. vt. s. de mino. l. ait pteroz.

x Concessio. l. remissio.

y Prohibetur. de facto z sine iudice: vt differat a p-
cedēti casu. sic. s. qd me. cau. l. isti qdē. z. facit. s. ad. l. adl.
ob id. et. l. idē iur. z. i. l. pri. z. s. ad maced. l. iulian. z. s.
pemp. l. q fundū. s. seruo. me. z. s. de ptrahe. emp. eaq.
s. i. z. i. de regu. iur. l. q tutela. s. vi. z. s. si cer. pe. l. q te. z.

z Depositi. l. si seruo. z. i. s. fur. l. q rē. z. s. s. acq. pos. l. clā.
z. i. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. pcordāne supioz. s.

aa Erur. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd fa-
cit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z.

ab de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. pcordāne supioz. s.

ac de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. pcordāne supioz. s.

ad de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. pcordāne supioz. s.

ae de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. pcordāne supioz. s.

af de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. pcordāne supioz. s.

ag de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. pcordāne supioz. s.

ah de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. pcordāne supioz. s.

Aut qui aliter. qui clam edificat et dñm nō certificat
facit clam. aut si dñm certificat. sed alio modo post
modū facit. similiter facit clā. dicit enim nō faciā tibi nisi
mura. turreū de quo dñs non curavit. sed postea facit de
lapidibus que dñs sciens non permisisset. et qđ subijcit
vel qđ de rē. idē dicit
sed clarus. vñ
s. in qualitat. hic
in substāna opis
decapit eū ad que
pñt. t nō fieri cu-
tus interest nō fie-
ri. vt quia dicit se
facturū foueas et
fecit murū. Sed
oppo. videt qđ ille
faciat vi nō clam.
nam facit ne phi-
beat. vt. s. l. i. s.
sed r. aristo. Rñ. s.
sciuit qđ faciebat.
sed impedit. phi-
bere n. n poterā:
hic ignorabā. naz
credebā qđ aliud
faceret: et sic facit
clā. r. facit. i. pr. s.
b

Consulto. i. ex
consilio.
c **Nō posse. i.**
tunc cū sit eū nō
posse loqui.
d **Denunciat.**
sed nome incōti-
nenti cū certificat
pōt. phibere: qui-
dam dicit qđ non
s. ad locū debeat
ire. arg. s. de ope.
no. mū. l. de pupil-
lo. s. nūciationem
Qđ non placet qđ
ad hoc interdictū
vt. i. eo. s. si qđ eū.
Dic ergo hic non
possit cōmode: qđ
voluit vocare te-
stes: et interim ille recedit. vt ar. s. de vsur. l. sciendū. Uel
erat dominus absens cum dicit familie domini. vt. i. s.
et si forte. Uel dic qđ volebat nunciare in re presentī. hoc
qđdē propter tarditatē nūciationis non potest.
e **Non semp. istud nō est additū.** Jr. sed sine eo stare
f **Labeo. scilicet dicit.** (posset)
g **Diem. s. facti operis.**
h **Et horam. in hoc est arg.** p. r. i. de accu. l. libelloy.
circa pun. sed in alio casu est. Itē in eo qđ subijcit qđ op?
rē est contra. s. de no. ope. nunc. l. i. s. potest autē. sed ibi
in nunciante ad prohibendū: hic in edificāce nūciante. i.
certificante domini. Item quod subijcit neqđ quidē rē.
facit. s. de interro. act. de etate. s. nichil. et de contrahen.
emp. l. ea que. in fi.
i **Perfunctioe. i. obscure. vt et subijcit. vel dic. i. de.**
k **Occurrere. ad locum operis cum ibi** (ceptioe.
velit nunciare: potest tamen et ibidem: vt modo dixi.

Aut qđ aliter fecit qđ de-
nūciavit: vel qui dece-
pto eo fecit ad que p̄tinuit nō
facere: vel cōsulto tunc denun-
ciat aduersario: cum eū scit nō
posse phibere: vel tā sero de-
nūciat vt obuiare phibitur?
priusqđ fiat non possit. et hoc
ita labeonē probare aristo ait.
Si qđ se denūciauerit op?
facturū: non semp videt clam
fecisse: si post denūciationē fe-
cerit. debeat enī (r ita labeo)
r diem r horā denūciatione
complecti: r vbi: r qđ opus fa-
cturus sit. Neqđ quidē perfun-
ctioe: aut obscure dicere: aut
denūciare. neqđ tā artate ad-
uersariū: vt intra diē occurre-
re ad prohibendū nō possit.
Et si forte non sit cui denūcie-
tur: neqđ dolo malo factū sit
ne sit: amicis deniq; aut p̄cu-
ratorū: aut ad domū denūcia-
dū est. **S**ed r seruius recte
ait sufficere femine viro notū
facere opus se facturū: vel
deniq; sciēte eo facere: qđ qđ
etiā illud sufficiat celandi ani-
mū non habere. **I**dē ait: si
qđ in publico municipiū velit
facere: sufficere ei si p̄curato-
rū reipublice denūciat. **S**i

quis dum putat locū tuum es
se qui est meus: celandi tui nō
mei causa fecerit: michi iterdi-
ctū cōpetere. **I**dē dicitur
r si serui mei vel procuratoris
celandi causa factū sit: michi in-
terdictum cōpetere. **S**i qđ
cū denūciauerit opus se factu-
rum: eius denūciatum esset ne
faceret: fecerit: vtili puto p̄-
bandum vñ cum seculle.
Hic incipit exponere verbū
factum est: positum in edicto
r diuiditur vsq; ad finem. quia
primo ponit dictum muti. se-
cundo reprehendit eum in eo
qđ dixit tu. tertio reprehendit
in eo qđ dixit moxum. quarto i
eo reprehendit qđ dixit tuo ius-
tu. quinto ponit vnam regulā
generalem. secūda ibi: habeo
autem. tertia ibi: si quis seruus.
quarta ibi similiter. quinta ibi:
et cū interdictū. Bar.
Hec verba qđ vi aut clam
factum est: ait mutius ita esse
quod tu aut tuorū quis fece-
rit: aut tuo iussu factū est. La-
beo autē ait plures personas
cōtineri his verbis. nam ecce
primū heredes eorum quos
enumerat mutius cōtineri pu-
tat. **I**dē ait r aduersus pro-

testatem hanc vt posset concedere hominibus edificare
in publico loco. vt. s. eo. l. prohibere. s. illud.
r **Interdictū. idem in dāno: vt. s. ad le. adl. sciam. s.**
sed r si defendendi. Et in iniuria. vt. i. de iur. l. eum qđ. s.
si iniuria. r furto. vt. C. vnde vi. l. cū querebas. in fi. et fa-
cit. s. de nego. ges. itē si cū pu. sed arg. s. s. ex q. cau. i. pos-
ea. l. fulcinius. s. qđ si aduersus. r. s. sol. ma. l. etiā. s. licet.
y **Ne faceret. fuit ergo factum in absentia operis: qđ**
sufficit ad hoc interdictū. sed non sic ad illud de ope. no.
nū. vt. s. de ope. no. nū. de pupillo. s. ij.
z **Hec verba. ita esse. s. accipienda.**
a **Quod tu. fecisti.**
b **Plures. qđ dixerit mutius.**
c **Heredes eorum. hi tenentur ad patientiā mī. vt. s.**
de ope. no. nū. l. penul. scis si ipse tutor nō fecisset: sed
iussisset fieri. tunc enim non tenentur tutor: sed is cuius
nomine iussit. vt. s. proxi. s. fm quosdam.

Nō possit. si ergo a predictis non cauet clam facit.
Denūciat. ab edificāce: vt p̄z ex p̄dictis r inferiorib.
Ad domū. arg. qđ si veditor sit absens sine dolo: nec
sciat emptor vbi sit: falsē amicis aut p̄curatorū aut domi
est denūciandū: vt possit de euitiōe agere: ad que facit
C. de āna. excep.
l. penul. r. s. s. dā.
insec. l. iij. s. p̄tor.
et. s. de lib. agno.
l. i. in pun.
o **Sed r seruus.**
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
yros. vt. C. de
p̄cur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse facit. ar-
gu. C. de ep̄. au.
l. r. si legib. r. fm
hoc dicto femine
est genitius. Uti-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
i. de iur. l. ij.
p **Femine. cu-**
tus interest ne op?
fiat.
q **Facturū. ali-**
quem puta.
r **Sciēte eo. vt**
i. de appel. cum
quidam.
s **Celandi ani-**
mum nō habere.
q̄uis non denun-
ciatur.
t **Sufficere ei**
edificare volenti.
y **Procurato-**
ri. s. illi cui lex mu-
nicipalis dedit po-

a Nunciatio. post prohibitionem facte.
b Remissione. i. ante satisfactionem prelitam. que pro re-
fio duo: missio. s. conventione: r iure. i. prelitata satisfactione.
dus mo c **c** Quod vi aut clam. vt r. s. de no. ope. num. p. r. o. r. s. s.
dis fit. nonnulli. r. l. i. s. i.

nec superfluit al-
terum. vt in. d. l. i.
s. i. no.

d Facta. qd fit
conuentione: vel
pstita satisfactioe.
e Prohibeat.
sals iterum.

f hoc ipso. q
satisfecit. et dic
possessor. s. iuris
s. quosda: cuius
causa fit nunciatio.
vt. s. de ope. noui
num. l. de pupillo.
s. impositicia. s. y
certe immo r soli:
qua r naturalem
causaz habet qua
doq nunciatio: vt
ibide. et hoc qua
do voce tñ. vt et
s. de ope. no. num.
l. i. s. in operis. et
s. si ser. vendi. r si
foute. s. i. secus si
factu lapilli: vt ea
de. l. de pupillo. s.
meminisse.

g Prohibeat.
sals nunc.
h Celatus. facta
remissione.
i Preoccupatus.
prohibitione
cum animu celan-
di eu no habuit.
k Faceret. do-
mino fundi. nam
ad hoc vt non vi-
deatur edificans
clam edificare dz
dicere dno fundi:
notum sit tibi q
ego volo edifica-
re in tali loco: r in
tali die et hora incipiam. et quedam alia debet dicere. vt
habet. s. eo. l. aut qui. s. i.

l Qd tu no vi. verba exceptionis: recte ageres. p eo
m Qd no vi. sba exceptionis. r expc vt mo. (ope r.
n Dari. hoc verum est in hoc interdicto: secus in iters-
dicto vnde vi. vt. C. ad l. iul. de vi. l. i. si quis. que est con-
tra. tunc enim amittit ius suum fm. s. vt. C. vnde vi. l. i.
si quis in tantis. nisi incontinenti faceret. vt. s. de vi et vi
sina. l. qui possessionem.

o Nam. qd dicit in genere: nunc ponit in specie.
p Profuturam. facit. s. ne quid in loco publico. l. i. s.
s. idem ait. r. s. de dol. si duo. r. l. de regu. iur. l. cum par.

dici posset. **A**it Iulianus q
ante nūctationis remissione
contra quam prohibitus fue-
rit opus fecerit: duobus inter-
dictis tenebitur. vno quod de
operis noui nunciacione com-
petit: altero quod vi aut clā.
Remissione autem facta intel-
ligendus non erit vi aut clam
facere q̄uis prohibeatur. Li-
cere enim debet edificare et q̄
satisfecerit: cuz possesso: hoc
ipso constituitur: clamq̄ fa-
cere q̄uis phibeatur: nec ante
te remissionem nec postea ex-
stimādu est. cum is qui opus
nouum nunciat: non possit vi-
deri celatus: et preoccupatus
anteq̄ cōtrouersiam faceret.

Bellissime apud Iulianum
queritur: an exceptio hec no-
ceat in hoc iterdicto q tu no
vi / aut clam feceris: vtputa
vtor aduersus te iterdicto qd
vi aut clā fecisti: an possis obji-
cere michi eandē exceptionez
qd no vi^m aut clā fecisti: et ait
Iulian² equissimū esse hanc ex-
ceptionem dari. nam si tu in-
quit edificaueris vi aut clam:
ego idem demolitus fuero vi
aut clā: et vtaris aduersus me
interdicto hanc exceptionem
profuturā michi: qd non al-
ter pcedere debet: nisi ex ma-
gna² et satis necessaria causa.
Alloquit^r hec omia officio iu-

Silli. r. C. de libe. cau. si filium. r. s. ne quis cum qui in
ius voc. l. ij. r de eo per quem factū est. l. penul. r. l. h. s. si
na. r. s. de compen. l. si ambo. Accur.
q **E**x magna. puta si iudicis non habuit copia: cuius
auctoritate opus destrueret. arg. C. d. de cur. l. generali.
r. s. q̄ in frau. cre-
di. ait p. r. s. si de
bitore. Vel si enor-
me damnu patit.
et fm hoc loquit
Jeo. l. fina. s. si ad
ianuam.

r **A**lloquit. i.
si iusta causa non
intercedit.
s **J**udic. q. d.
no auctoritate de-
struentis.
t **I**ncedij. ver-
ba exceptionis.
v **F**ecisset. iure
sals ipe teneretur.
vt. s. ad. l. aquil. l.
quē admodum. s.
magistratus. que
est p. r. nisi sit su-
mus. vt. s. de iur.
l. nec magistratib².

u **E**st et alia exceptio de qua
celus dubitat an sit obijciē-
da: vtputa si incendij arcendi
causa vicini edes interdicti: et
qd vi aut clam mecum agatur
aut damni etiam iniuria. Bal-
lus eni dubitat an excipi opo-
teat: q incendij defendēdi cau-
sa factū sit. Seru² aut ait si id
magistratus fecisset / dandam
esse: p. iurato no esse idem con-
cedendum. Si tamē quidem
vi aut clā factū sit: neq̄ ignis
eouq̄ peruenisset: simpli litē
estimandā. si peruenisset: ab
solui eum oportere. Idem ait
esse si damni iniuria actum fo-
ret: quoniam nullam iniuriam
aut damnum dare videretur
eque perituris edibus. **S**i
nullo incendio id feceris: de-
inde postea incēdium ortum
fuerit: non idem erit dicendū
quia non ex postfacto: sed ex
presenti statu damnum factū
sit nec ne estimari oportere la-
beo ait.

Dicit supra expositionem
quod vi aut clam. item et fa-
ctum quo ad personam fa-
cientis: nunc exponit quo ad

nulla occasione incendij habita cum nullū incendū eēt
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
c **I**d feceris. i. destruxisti edes vicini.
d **O**rtum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
e **N**ō idem erit. vt. l. seruē p̄dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si q̄s fumo. s. qd d̄r. vbi indistincte dicit eū non
teneri dāni in iur. Sol. ibi iustus metus est: hic nō vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
f **S**tatu. vt si tunc imminet metus iam orto incēdio.
r facit. s. de testi. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian²
r. s. de p̄bo. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct². Accur.
bb ij

r **C**onceden-
dum. vt. l. habeat
exceptionem.
y **E**stimandā.
p. r. iurato. i. qd
solum interest. vt
argu. s. de vi et vi
arma. l. si vi a me.
r. s. is qui in pus-
tū. s. si fundus.
z **S**i peruenisset.
ad domuz destruc-
tam. r facit. s. ad
vell. l. aliqui. s. si.
r. s. de incen. rui.
nau. l. iij. cr. s. ad
l. r̄ho. s. is. l. s. si
ea. r. s. ad turpil. l.
in senar. s. si. pp̄
r. s. loca. si p̄ius.

a **V**ideretur. s.
ille qui destruxit
edes.
b **I**ncendio. i.
si iusta causa non
intercedit.

s **J**udic. q. d.
no auctoritate de-
struentis.
t **I**ncedij. ver-
ba exceptionis.
v **F**ecisset. iure
sals ipe teneretur.
vt. s. ad. l. aquil. l.
quē admodum. s.
magistratus. que
est p. r. nisi sit su-
mus. vt. s. de iur.
l. nec magistratib².

r **C**onceden-
dum. vt. l. habeat
exceptionem.
y **E**stimandā.
p. r. iurato. i. qd
solum interest. vt
argu. s. de vi et vi
arma. l. si vi a me.
r. s. is qui in pus-
tū. s. si fundus.
z **S**i peruenisset.
ad domuz destruc-
tam. r facit. s. ad
vell. l. aliqui. s. si.
r. s. de incen. rui.
nau. l. iij. cr. s. ad
l. r̄ho. s. is. l. s. si
ea. r. s. ad turpil. l.
in senar. s. si. pp̄
r. s. loca. si p̄ius.

a **V**ideretur. s.
ille qui destruxit
edes.
b **I**ncendio. i.
si iusta causa non
intercedit.

s **J**udic. q. d.
no auctoritate de-
struentis.
t **I**ncedij. ver-
ba exceptionis.
v **F**ecisset. iure
sals ipe teneretur.
vt. s. ad. l. aquil. l.
quē admodum. s.
magistratus. que
est p. r. nisi sit su-
mus. vt. s. de iur.
l. nec magistratib².

r **C**onceden-
dum. vt. l. habeat
exceptionem.
y **E**stimandā.
p. r. iurato. i. qd
solum interest. vt
argu. s. de vi et vi
arma. l. si vi a me.
r. s. is qui in pus-
tū. s. si fundus.
z **S**i peruenisset.
ad domuz destruc-
tam. r facit. s. ad
vell. l. aliqui. s. si.
r. s. de incen. rui.
nau. l. iij. cr. s. ad
l. r̄ho. s. is. l. s. si
ea. r. s. ad turpil. l.
in senar. s. si. pp̄
r. s. loca. si p̄ius.

a **V**ideretur. s.
ille qui destruxit
edes.
b **I**ncendio. i.
si iusta causa non
intercedit.

s **J**udic. q. d.
no auctoritate de-
struentis.
t **I**ncedij. ver-
ba exceptionis.
v **F**ecisset. iure
sals ipe teneretur.
vt. s. ad. l. aquil. l.
quē admodum. s.
magistratus. que
est p. r. nisi sit su-
mus. vt. s. de iur.
l. nec magistratib².

r **C**onceden-
dum. vt. l. habeat
exceptionem.
y **E**stimandā.
p. r. iurato. i. qd
solum interest. vt
argu. s. de vi et vi
arma. l. si vi a me.
r. s. is qui in pus-
tū. s. si fundus.
z **S**i peruenisset.
ad domuz destruc-
tam. r facit. s. ad
vell. l. aliqui. s. si.
r. s. de incen. rui.
nau. l. iij. cr. s. ad
l. r̄ho. s. is. l. s. si
ea. r. s. ad turpil. l.
in senar. s. si. pp̄
r. s. loca. si p̄ius.

Liber Quintus.

a **¶** Notauimus. §. c. l. i. §. hoc interdictum ad es.

b **¶** Pateant. vt. §. e. l. i. in pun. r. l. aut qui. §. h. in fi.

c **¶** Tangit. i. colligit.

d **¶** Interdicto. r. in pro interesse fructuū datur. vt. §. e. q̄. §. sed arg. cōtra. §. de rei ven. l. fructus p̄. r. fact. §. ar. fur. ce. l. i.

e **¶** Dan' infert. incidēdo arbores vel arborum ramos. r. facit. §. de testi. l. ad testium. in fi. r. §. e. l. si imaturā. r. l. nā r. si ramos. r. l. si §. pe.

f **¶** Fructū. maturū. als aquil. tenet: r. hoc interdicto. vt. §. ad. l. aq̄. l. si seruus seruū. §. si oliuaz. r. §. e. l. si immaturam.

g **¶** Circa arbores. §. §. de oper. no. nun. l. i. §. hoc aut. So. hic loquitur de interdicto qd̄ vi aut clā. qd̄ lat' patet q̄ eductū no ui ope. nū. de quo tractatur ibi.

h **¶** Si q̄s aceruum stercois. C. ius i suo agro in cōsimo iuxta agrū vicini aceruū stercois cā vitā de p̄guedinis fecit: q̄ nec sibi nec vicino expediebat: et sic transit in vicini p̄dictū: agit vicin' hoc interdicto. Ceterū si sibi nocet r. vicino. p̄dest n. n. agit vicin'. vt. hic. r. §. eo. l. si immaturā. Idē si sibi expediebat sed non vicino: tūc dic cā p̄guedinis inferende in vicini p̄dictū. Vel dic q̄: sibi expedit r. ponēdo in suo nocet i alie-

no. permittitur quidē fauore agriculture. arg. §. de aqua plu. ar. l. i. §. de eo. Alij dicūt q̄ posuit i quodā loco iuxta agrū vicini: vt p̄ eū veniēs p̄guedo deflueret ad suum. l. i. **¶** Solo viciū. cōtra. §. e. l. si §. si stercois. §. ibi t̄m̄ r̄ si: bat cū eo non p̄guedebat: als teneretur vt. hic.

k **¶** Agri colēdi. l. sui cui nō expediebat p̄guedo.

l **¶** Agri vicini. vt. §. e. l. si immaturā. §. r̄. r̄. Vel dic etiaz sū. arg. §. de aqua plu. ar. l. i. §. de ea.

m **¶** Quāuis phibitus. facit. §. de re mil. l. iij. §. qui rē.

n **¶** Hoc interdicto. sed r. lege aquil. si nō est phibitus.

locum in quo debet esse factū vsq̄ ad. l. si is qui in puteum. §. quod ait p̄tor. bar.

¶ Notauim' supra q̄ quibus verba interdicti late pateat: t̄m̄ ad ea sola opa p̄tinere interdictū placere quecūq̄ fiāt in solo. Cū em̄ qui fructū tangit nō teneri interdicto qd̄ vi aut clā. nullū em̄ opus i solo facit. At qui arbores succidit vtq̄ tenebit: r. qui arūdinē: r. qui salictū. terre em̄ et quodāmodo solo ip̄i corrupēdo manus inferit. **¶** Idē et in vineis succissis. Ceterū qui fructus aufert: furti debet p̄ueniri. Itaq̄ si quid operis in solo fiat: interdictū locū habet. In solo fieri accipimus: si quid circa arbores fiat: nō si qd̄ circa fructus arborū. **¶** Si q̄s aceruū stercois: circa agrū p̄guedinis causa deiecerit: cū eo quod vi aut clā factū est agi p̄t. r. hoc verū est: q̄ solo viciū adhibētū sit. Plane si quid agri colēdi cā factū sit: interdictus qd̄ vi aut clā locū nō habet: si melior cā facta sit agri: q̄uis p̄hibet' quis vi aut clā fecerit.

¶ P̄terea si fossam feceris in silua publica: et bos me' in eā incidit: agere possuz hoc interdicto q̄ in publico factū est. **¶** Si q̄s edificū demolitus fuerit q̄uis nō vsq̄ ad solū: q̄n interdicto teneat' desist' dubitari. P̄inde et si regulā

Vel si nesciuit. vt. §. ad. l. aquil. qui foueas. r. l. que ad modum. in pun. legis.

¶ Am origo huius rei. i. edificij vnde tegula tollit.

¶ p̄ solo. vbi fundatur. ago.

¶ Qd̄ possident. vt. §. de acqui. pof. l. qui vniuersas. r. §. de vsuc. l. eū q̄. r. facit. §. de signo in iuncto. l. i.

¶ Affixe sint. claus. vel calee forte.

¶ Am et si ramos. qd̄ r. §. p̄ime dictū est.

¶ Tegulas. si r̄ vel positas in edificio.

¶ Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

¶ Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro r̄a signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

¶ vulgo dicunt merli: sed nō ita hic accipit: §. p̄ offio ex diuersis lignis fenestrato facto. vt et accipitur. §. de lega. l. cetera. §. finali.

¶ Affixū. quia tūc partes dom' sunt. vt. §. de sum. istru. l. que s̄tū. §. p̄po. sed i statua fecus videt. vt. §. de sepul. vto. l. i. q̄ est cōtra. So. religicus fauore: et p̄ statua nō affixa dabit' interdictus qd̄ vi aut clām vt ibi. r. §. l. is qui. §. i. r. facit. §. de pu. ui. cre. aufidius.

¶ Trauent. p̄dictū vicini: q̄ factō detenor' fir' ager.

¶ Tenet' if. vt. §. eo. si vitē. §. i.

¶ Aceruum. l. i.

¶ Si id nō ad vsuz. sed p̄ viciū. i. si aceruum extra fundū meū deiciās dispergendo ip̄m: hic nō corrupit soluz sed si per ipsum solum: locum haberet interdictus. vt. §. e. si alius. §. si quis aceruum.

¶ Uia aceru'. coheret. i. nō est affix'. solo. §. §. cōtra p̄dio. l. pe. sel. h̄ dicit aceruū letamnis vel lignoz nō edificatum: ibi aceruum lapidis edificatum: r. veruz est. vel nullo modo est cōtra.

¶ Si in puteū. facit. §. de aqua plu. ar. ce. apud. §. r̄. r̄.

¶ Uia aceruus solo nō coheret' §. a tra sustinet. edificia autē solo coherent.

¶ Ulpianus.

¶ Si qui in puteū r. vicini aliquid effuderit: r. hoc factō aquā corrupit: ait labeo interdicto quod vi aut clā eū teneri. P̄ortio em̄ agrivide tur aqua vva: que admodum

gnorum: vel alterius materie.

¶ Si id nō ad vsuz. sed p̄ viciū. i. si aceruum extra fundū meū deiciās dispergendo ip̄m: hic nō corrupit soluz sed si per ipsum solum: locum haberet interdictus. vt. §. e. si alius. §. si quis aceruum.

¶ Uia aceru'. coheret. i. nō est affix'. solo. §. §. cōtra p̄dio. l. pe. sel. h̄ dicit aceruū letamnis vel lignoz nō edificatum: ibi aceruum lapidis edificatum: r. veruz est. vel nullo modo est cōtra.

¶ Si in puteū. facit. §. de aqua plu. ar. ce. apud. §. r̄. r̄.

¶ Uia aceruus solo nō coheret' §. a tra sustinet. edificia autē solo coherent.

¶ Ulpianus.

¶ Si qui in puteū r. vicini aliquid effuderit: r. hoc factō aquā corrupit: ait labeo interdicto quod vi aut clā eū teneri. P̄ortio em̄ agrivide tur aqua vva: que admodum

a Ex loco publico. s. positam.
b Sustulisset. id est remouisset.
c Statua. s. quando in honore eius posita est: non causa ornandi municipij. est ergo ciuium. vt. s. de acquiren. re. domi. statuas. r. s. de puuile. credi. l. aufidius.

d Ex sit. he. Uel dic fin quof: da no vere: sed qsi vt. d. l. statuas.
e Fuerit. r. ad: huc est vt statim dices.

f Detrahunt. et no tenent inter dicto ei qui posuit
g Uera est. de his statuis varia iura sunt. dic ergo qz aut i honorem ponentis: aut ciuitatis sunt posite. Si ciuitas: dñium est ciuitas: sed qz ponentis interest r ipse quod vi aut clā habebit. Si in honore ponentis ciuium no est: sed ponentis. Uendere tñ vel auellere no pot. sed ipfis daf defensor aduersus possidetes actio. sed ille forte sgeret qui posuit. vt. s. de pu. cre. l. aufidius. r. d. acq. re. do. statuas.

h Statua. s. sepulchri causa appositam.
i Ornadi. als onadi. r. als ordi nandi.
k Ostiū. sepulchri cā appositū.
l Euellat. als euellat. als appel lat: r. als appulen t.

m Uel effrigat forte re aperit. et facit. s. de sep. vio. l. ij. r. s. proxi. s. et l. nam r. si. s. ij.
n Et radices. als radices. als radicas.

o Hoc interdicto. nec minus lege aquilia.
p Quod ait pretor. s. eo. l. i. in pn.
q Ad preteritum. si factum est: nec durat.
r Ad presens. quando durat.
s Debere. s. si factum durat.
t Et tamē. licet ad presens tempus referat: tamē rē.

liquid operis in aqua fecisset.

Questū est si statuā in municipio ex loco publico qd sustulisset vel vi vel clā: an hoc interdicto teneatur: et extat cas si sentētia: eum cuius statua in loco publico i municipio sit posita: qd vi aut clā agere posse: qz interfuit eius eā no tolli. Municipis aut etiā furti acturos: quia res eoz sit qsi publica: licet interdictū sit ei: cuius statua fuerit. si tamen de ciderit: ipsi eam detrahunt. et hec sentētia pā est. Si qd de monumento statuā sustulerit: an ei ad quē ius sepulchri ptinet agere permittat: et placet r in his interdicto locū eē. Et sane dicendū est si qua sepulchri ornandi causa apposita sunt: sepulchri esse videri. Idē est r si ostiū euellat vel effringat. Si quis in vine as meas venerit r radices ab stulerit: hoc interdicto tenebit.

Exponit respectu personarum et postea respectu loci in quo sit. nunc exponit respectu temporis in quo factū est vel durat factum. h. d. Bar.

Quod ait pretor: qd vi aut clam factū est: ad qd tempus referatur videam: vtrū ad preteritū tempus: an ad presens que species r apud iulianū ex posita est. Aut enī in hoc interdicto presentis tempus significatione accipi debere: si tñ inquit ex ope damnū datū fuerit: aut dñs: aut is cui fundo nocitū erit sua impēsa id sustu

v Ex opere. s. quod est factum vi: aut clam.
r Sustulerit. i. destruxerit: s. r si q fecit destruxit: tene tu rad dāna pterita: lz nūc nō sit vi aut clā factū. vt. l. l. cō. y. Unlius. q. contrarium. (petit. s. fi.
z Sarciatur. per vtile interdictū qd vi aut clam. ad

lerit: vtilius pbari qd iulia. tentat: vt et damnū sarciatur et impēdia restituant.

Hoc interdictum cōplectitur id qd cumqz vi aut clam factum est: sed interdū euenit vt qd vi aut clam fiat: partim vi et partim clam in eodē opere. vtputa cū prohiberem fundamenta posuisti: postea cū cōuenissem ne reliquum opus fieret: absente et ignorante me reliquū opus fecisti. vel contra fundamenta clam fecisti: deinde me prohibente edificasti. Hoc iure vtimur vt si vi aut clam factū sit: interdictum hoc sufficiat.

Si tutor vel curator aliqd vi vel clam fecerit nō teneat pupillus vel furiosus de dolo ip souum: sed tñ ad patientiā tollendi operis. h. d.

Si tutoris aut curatoris ius su factū sit: cū placeat quod cassius probat ex dolo tutoris vel curatoris pupillū et furiosum nō tenent: eueniet vt in ip sum tutorem curatoremqz aut vtilis actio cōpetat: aut etiā vtile interdictum. Lerte ad patientiā tollēdi operis vtiqz tenebuntur pupillus et furiosus. Et an ignoscitur seruo ad noxam qui obtemperauerit tutori vel curatori. nam ad quedam que non habent atrocitatem facinoris vel sceleris ignoscitur seruis: siue dominis: vel his qui vice dominorum sunt obtemperauerint. quod et in hoc casu admittendum est.

h Ad noxam. vt si manumittatur non sequat caput.
i Ignoscitur. vt r. s. de act. r. obli. l. seruis. r. de regu. iur. l. ad ea. r. s. de iur. si vn. s. si iustū. in fi. r. s. de noxa. l. ij. s. i. r. s. ad. l. cor. de fal. l. diu. s. itē senat. r. s. de regu. k Dominor. quales sunt tutores vt iur. l. l. dñi. curatores. vt. s. pro emp. qui fundum s. si tutor. Accur.

vtunqz ergo tps referatur: r pscnoz preteritum.

a Aut clā. r. ita ordina. vt qd fiat partim vi: r partim clā in eodē opere.
b Prohibere. s. s. e. phibere. s. illud. sed h iterum mit remissio. et iō non perseverauit phibitio.

c Sufficiat. siue vi tñ: siue clā tñ: siue vi r clā: lo cū lz hoc interdictū. r sic tñ ponit aut p. et vt. C. de hbo. sig. cū qdā.

d Factū sit. siue vi: siue clam a seruo pupilli.

e Nō teneri. s. s. qd iustū. l. i. s. fi. r. l. ij. r. de tribu. l. ij. s. i. sed ibi in cō tractu iustū. h i de lictio iustū tutor vel curator. Et adde qd de hoc no. s. d. pecul. l. i. summa. s. si dolo. et. s. ne vis fiat. q i pos. l. i. s. in hoc edicto r. s. d. act. emp. in l. i. s. idē iul. et facit. s. d. tabu. et. hi. l. pe. r. de dolo. s. si ex dolo. i. pn. r. s. de excep. do. l. apud celsum. s. si qd cum tutor.

f Actio. in factum.

g Utile interdictū. directū enim interdictū inuēdit ptra ipm pupillū vel furiosum: cū nomine iustio facta est. argu. s. co. aut. s. fi.

Libor Quintus.

a Fundus in quo aliqd vi vel clam factum est.
b Nichilominus. i. non ideo minus.
c Nec finiri veditioe. sicut act. ar. fur. ce. vt. Jar. fur. ce. l. fi. et iterdicto de aq. quotidiana et estiu. vt. s. de aq. quo. et est. l. i. §. si fundu. Itē sic. s. fini. regun. in iudiciu.
d Ex eo ope. i. eius opis noie ex acto. ad quod facit. s. de pef. here. l. at vbi.
e Distraxerit. ad qd facit. s. d. co. trahē. emp. l. fundu. di. et de scr. expot. l. si veditio. l. fi. ac.
f Nondū traditō. sic gtraditio ne facta agit ēptor et. p. ope ante traditioe factō. et sic no. q. hoc iterdictū sicut actio aq. plu. arcē. daf. enā successor in rē. vt. s. de aq. plu. arcē. si terri. §. si qd pti us. ar. s. de edē. l. quedā. §. is aut. hoc tñ plus est in ac. aq. plu. arcē. q. ea agit. p. ope ante veditioe factō vt ibi. qd hic nō ē. et. s. pri. et p. hoc qdā signat eā con. tranā. et est rōga. ibi ad destructioe nē opia ex quo dā nū tunc in futuru. hic p. dāno pte rito. vt. et. s. e. l. §. qd ait. et facit i. co. titu. de aqua plu. arcē. l. post venditioem.
g Tenebit. ad id qd psecutus est vel ad ac. cedēda vt. s. de p. hē. ep. qd sepe. §. si res. et. J. de fur. l. eū qui. in pñ. s. cōtra. s. de here. v. l. venditor ex he. in fi. Sol. vt ibi diti i. solutioe. J. dicit. l. est q.
h Pertinere. post veditioe ptingens. vt. s. de per. et cōmo. rei vedit. l. id quod. in prin. et. J. §. aristo.
i Si fundus in quo aliquid vi vel clam factū fuerit.
k Interfuit. vel q. sua sit res. vel quia in ea habebat ius. vel quia possideat. vel teneat quoquo modo. vt. et. J. §. aristo. et. §. fi. et. l. qd. vel enā non possideat. vel teneat quādoq. vt. l. eo. deniq. §. si ex socijs. et. l. cōpetit. in pñ.
l Transferatur. i. ant. qd cōditio melior fuerit allata. quā in reuente res venditorū reuertitur. vt. s. de in die adie. l. vbi. §. idem iulianus. et. l. iter.

m Si quid tunc. i. quando veditio non est resoluta.
n Fuerit. scilicet postea.
o Ipse. scilicet emptor.
p Cuius id est efficax.
q Habebit. quia eius interest. vel q. possidet.
r Denuncian dum. ab eo q. vult edificare.
s Morari. scilicet veditore et non cōtradictōe. vt. C. de acqui. pos. l. mi nus. als. p. do. sup. vt. s. de acq. pos. si ex stipulatioe. vel dic. morabar. q. iuerā causa veditōe di. non autē possi. debam bona vel mala fide adhuc. Tu dic verus q. non tradidit quo ad proprietatem: tradidit tamē precario: quod dicit morari. s. p. cario. p. hoc. l. eo. §. ubi nā et statim et.
t Michi. s. tñ.
v Denūciaue rit. se opus facturum. qd dic vt. s. eo. aut qui. §. si qd et. Ergo. quia et non possidenti da tur. §. et. vt. dic. q. tradita possessio ne datur emptori ergo hoc mō tras dita cōpetit.
v In die. i. veditioe factā sub hoc pacto.
z Tradit. als. traditus sit. et als non sit. s. libere et absolute. s. vt tñ in possessione cēt. secus si nullo modo. vt. J. ubi nam et statim et. et dic se cūdo emptorū pl. offerent. vel mes litus priorū cui sub dicto pacto fuit vendita.
a Traditio. ad transferendum dominium. nec precarij rogatio.
b Rogatio. non tamen traditio.
c Ad emptorem. vt in l. de contrahē. emp. §. cum au tem. et. s. p. o. et. §. et. §. si postea.
d Cōpetere. emptorū. veditōe enā cōpetit. sed tñ veditōe cogitur cedere iterdictū emp. tou. vt. s. §. si postea. l. fi.
e Ne id est an.
f Possit. q. d. pot. vt in pñ. l. i. §. aristo. et in ver. s. i. o.
g Allata est. possessioe ex toto ablata priorū emptorū.

Expositis verbis edicti iurilconsultus hic incipit dicere cui cōpetat hoc iterdictū vsq. ad. l. deniq. §. si colon. ibi tractat ptra quē cōpetat vsq. ad finē. l. p. peti. Abinde vsq. ad finē tractat quasdam questio nes ordinaras gmixtum. Bar.

Si postea q. vi aut clā factū est venierit fundus. an veditō nichilomin. expiri possit hoc iterdicto videam. et ex tat snia existimantium nichilominus cōpetere ei iterdictum hoc. nec finiri venditione. sed nec ex empto actioe erit qd cōp. prestandū emptorū ex eo ope. qd ante veditioe factum est. Satis eni esse q. vtq. ppter hoc opus viliorū p. dū distraxerit. Lerte et si nō viliorū veditōe: idē erit pbandū. Plane si post veditioe fundi op. factū est: et si ipse experiat veditōe q. nondū traditōe facta est: tñ ex empto actioe emptorū tenebit. Omne eni cōmodū et incōmodū ad emptorē p. tne re. dz. **Si fundus in diem additus sit cui cōpetat iterdictū: et ait iur. iterdictū qd vi aut clā ei cōpetere cur. inter fuit opus non fieri. fundo eni in die addicto et cōmodū et incōmodū omne ad emptorē p. tinere inqt ante q. veditioe trā sferatur. et ideo si qd tunc vi aut clā factū est: q. p. melior**

conditio allata fuerit. t. p. vti le. iterdictū habebit. sed eā actionē sicuti fruct. medio tē pore perceptos vediti iudicio p. stare cogendū ait. **Aristo aut scribit nō possessori semp esse denūciandū. nā et si qd in quit fundū michi veditōe: et necdū cum tradiderit: et vicin. cū opus facere vellet et sciret me emisse: et in fundo morari michi denūciauerit. esse eum t. tū futurū q. ad suspitionem clam facti operis p. tne: qd sane verum est. Ergo si post in die addictionē factā fundus p. cario tradit. sit. putē emptorē iterdictū qd vi aut clā habere. Si nō aut nondū traditōe facta est: aut etiā facta est precarij rogatio: nō puto du bitandū qn veditōe iterdictū habeat. Et eni cōpetere dz: et si res ipi. p.iculo nō sit. Nec eni multū facit q. res ēptoris p. culo est. nā et statim post veditioe nē p. ctā periculū ad emptorē spectat: et tñ ante q. vlla traditio fiat: nemo dicit iterdictū ei cōpetere. Si tñ p. cario sit i. possessione: videamus ne q. iter est ipsius q. litercūq. possidet: iam iterdicto vti possit. ergo et si cōduxit: multo magis. nā et colonū posse iterdicto experiri in dubiū nō venit. Plane si postea q. melior cōditio allata est: aliquid operis vi aut**

- a **Tempore** alis eo opere.
- b **Quelto** est. et soluta. vt. s. s. proxi.
- c **Facilius** p. superioru casu.
- d **In possessione** qualiterciq. vt. s. s. proxi.
- e **In alterius** vt si placuerit alteri socio meo.
- f **Lucifer**. vt si nauis ex asia uenerit.

g **Commissoria**. vt si pccati no soluat in fra certu tempus res sit in empta.

h **Predij** facti s. si ser. ve. 2. si forte. s. sciendum.

Qua p. admit tatur. s. e. si ali. s. notauim. cōtra. So. hic loq. tur cū qd circa for lum factū est: 2. le ditur dñs i fructibus et alijs. Ibi uero cū fruct. tan tūmodo tangunt et fact. s. ad le. a. quil. si seruis seru uim. s. inquit lex. et. i. eo. cōpent. in pn. 2. s. l. proxi. s. si fundus.

DEniq. et le. ge. aq. l. vili. vt. s. ad le. aq. l. ite mela. s. fi. 2. argu. 2. ar. fur. ce. l. i.

l **Interdicto**. vili. nā. 2. vnde vi habet vtili. vt. s. de vi et vi ar. l. iij. s. vnde vi. 2. facit j. de fur. l. inter. s. ij. 2. s. iij. et. s. qb. mo. vsu fru. amit. sed interdictū.

m **Si filio** scilz tuo.

n **Factū** sit. et sic ab aliq. cōneo.

o **Nichilomi nus**. sed nunquid patre pscnte: Rñ. non. sed absente. vt. s. de iudi. si lō. glus. 2. j. de iur. sed si vnus. s. si liuifamilias.

p **In peculiari**. non castrensi vel quasi: sed alia.

q **Uiden**. ergo interdicto isto ex ea parte clā: fa lius agere non potuit: etiam patre absente. f. d. ex ea pte quod vi: habet locū et datur patri et filio. vt. s. proxi.

r **Secū** facti. s. de pccu. l. eo tpe. in pn. 2. j. iudi. fol. l. vt. bon. s. certe imo hz hoc interdictū locū et iure yete-

clam factū sit: nec iulianus du bitaret interdictū veditori cō petere. Nā inter cassiū 2. iulianū de illo quidē qd medio tē pore accidit questio est: non de eo ope qd postea ptingerit. **De** Si ita predij uenit vt si displicuisset iemptū esset: fa ci lius admittim? interdictū em ptore habere: si mō est in pos sessione. Et si rescissio emptio nis i alterius arbitriū pferatur: idē erit pbandū. Idēq. 2. si ita uenisset: vt si aliqd cuenisset? inemptū esset predij. Et si forte commissoria uenit: di cendū idē erit. Idēq. iulianus scribit interdicam hoc nō solū dño predij: s. etia hīs q. rū itereit opus factū non esse competere. **U**enuleius.

Quāq. autē colon? 2. fru ctuari? fructuū noie in hoc interdicto admittatur: tñ et domino id cōpetit: si qd pre terea eius intersit. **U**lpian?

DEniq. si arbores i fun do cuius vsu fruct? ad ti ciū ptinet: ab extraneo vel p. prietario succise fuerit: tici? et lege aq. l. 2. interdicto qd vi aut clā cū vtroq. eoz recte ex perietur. **L**abeo scribit si fi lio^m phibete opus factū sit: 2. te habere interdictum ac si te phibete opus factū eēt: 2. filii tuū nichilomin?. Idē ait ad uersus hliūsa. in re peculiari? neminem clam uideri? fecisse. Nāq. si scit eū filūsa. esse: nō uidetur eius celā di grā fecisse quē certū est nullā secū? actio-

ri. vt. j. de act. 2. ob. l. filii familias. que est cōtra. Sol. hic de directori: ubi de vtili. vel hic nullā habet fm labeonē. se cus fm quosdā alios. vel nesciabat filii fami. q. opus fecerit: vnde non eum sed patre celare uoluit. ar. s. eo. aut qui. s. si quis dū. vel nō habet vt possit exercere p. tra patris voluntate. hz tamē sibi que sitā quā exercebit patre psciente vel absente: vel etiaz psciente 2. vili. vt j. de iur. s. si vni us. s. filiofa. vel i cōtrario habet ex ea parte quod vi nō ex ea qd clam: vt h. vel habet ad exercendū in absentia patris. patri tamen que sita est hoc casu. vt. s. de iudi. si longi. s. i.

Si ex socijs cōmunis fundi vn? arbores succiderit: focius cū eo hoc iterdi cto experiri pōt: cū ei cōpetat cui? itereit. An 2. apud seruū amplius relatū est: si michi cōcesseris? vt ex fundo tuo arbo res cedā: de iud. alt? eas vi aut clā ceciderit: hoc iterdictū mi chi cōpetere: qz ego suz cuius itereit: qd facili? erit admitten dū si a te emi: vel ex alio p. tra ctu? hoc psecutus sum vt michi liceret cedere. **Q**uestitū est si cū predij interi nullū esset: aliqd vi aut clā factū sit: an pos tea dñio ad aliquez deuoluto iterdicto locus sit: vt puta he reditas iacebat: postea aut a dijt hereditate tici? an ei iterdi cti cōpetat: et est apud iul. se pissime relatū hoc interdictū hīdi cōpetere eius noie? qd an te aditā hereditate factū sit. **N**ec referre labeo ait q. non scierit: q. heredes futuri eēt. hoc eni posse quē causari etiā post aditā hereditate. **N**ec il lud quidē ob stare labeo ait: q. nemo eo tpe? dñs fuerit. Nā 2. sepulchri dñs nemo fuit: et tñ si qd i eo fiat experiri possum? quod vi aut clam. Accidit hīs q. hereditas domini locū ob tinet: et recte dicitur heredi? quoq. cōpetere: 2. ceteris suc cessoribus siue anteq. succes serint: siue postea sit aliquid vi aut clam admissum.

Hic iuris cōsult? incipit tra ctare contra quē datur hoc in terdictum. **B**arto.

Questio est: si quis in sepulchro dñi sepulchri dñs nemo fuit: et tñ si qd i eo fiat experiri possum? quod vi aut clam. Accidit hīs q. hereditas domini locū ob tinet: et recte dicitur heredi? quoq. cōpetere: 2. ceteris suc cessoribus siue anteq. succes serint: siue postea sit aliquid vi aut clam admissum.

Hic iuris cōsult? incipit tra ctare contra quē datur hoc in terdictum. **B**arto.

Faciebat opus. et facit. s. de re. diu. l. i. 2. s. ad le. aq. l. l. ob. i. d. Accursius.

a **Possum**. f. ego. ad quē ius sepulchri pertinet. vt. s. eo. is q. in puteū. s. si qd de monumēto. 2. j. de sepul. vto. **b** **heredi**. vt. s. de vsucapio. l. her. s. 2. hē. (l. ij. reditas. et. C. de posi. l. cum hereditas.

Liber Quintus

a Tenere me sed et colonus tenebit. vt. i. proxi. §.
b Habuero mea. als habuero in ea fecerim: que pro
curator. et. i. fecisse intelligendus sum: alias est cancel
larum in ea fecerim. et in idē recidit. et facit. §. eo. aut qui.
§. similiter. et quod ibi no. et. i. proxi. §.

c Domini. qui
ius imperadi non
habuit. als solus
iubēs. vt in ar. cō
tra. §. ad. l. aquil. li
ber homo. in pñ.
d Patientiaz.
scz. m.

e Cōp patientiā.
nouum opus tol
li. vt et. §. de aqua
plu. ar. quāq. §.
idē iul. et. l. si colo
nus. et. §. ne qd in
loco publ. l. ij. §. re
situas. et de alie
na. iud. l. iij. §. itē.

Am et si ser
uus. dedat.
vt. §. de aqua plu.
ar. l. si tertius. §.
cell. §. sol. vt no.
§. l. si ali. in pun.

Emper. loc
cus erit. vt
presē patientiaz.
vt. §. l. cōpetit. §. in
summa. et. l. dñiq.
i. §. et facit ad hoc
q. iur. p. aliū obli
ger. vt. §. de pecu
lio. l. si qd sub. §. et

h Cōp patientiā.
id est vt nouas vi
tes poneret.
i Locatores.
non habentes: nec
raturum habentes.
k Cōp patientiā.
ad patientiam.

l Cōp patientiā.
ce
deret. et forte loca
ti: vel forte ad pe
naz quā promise
rat michi si tale
opus faceret: cui
forte ad similem
viz. teneat vicino.

m Cōp patientiā.
f. sic vt suis supri
bus inducat lapi
des in fundū suū.
n Cōp patientiā.
facit
§. eo. is qui in pu
teuz. §. si quis de
monumento.

o Cōp patientiā.
separatim: quia plura sunt delicta.
p Cōp patientiā.
vt possim aliq. eorū in solidum conue
nire. vt. §. de furnis. l. vulgaris. §. si duo. sed cū oēs conue

Si colonus meus opus fe
cerit: siquidē me volente vel
ratū habente: perinde est atq.
si procurator meus fecisset: in
quo placet/ siue ex voluntate
mea fecerit teneri me: siue ra
tum habuero qd procurator
meus fecerit. Zul. ait. si co
lonus arborē de qua cōtrouer
sia erat succiderit: vt qd aliud
opus fecerit: siquidē iussu do
mini id factū sit/ ambo tene
bunt: nō vt patientiā prestent:
sed vt impensaz quoz ad re
stituēdū prebeāt. Si aut dñs
nō iusserit: colonus quidez te
nebit vt patientiaz et ipensam
pster. dñs vero nichil ampli
q. patientiā prestare cogen
dus erit. Alpianus.

Am et si seruus meus
ignozāte me opus fece
rit: eūq. vendidero/ vel manu
mifero: mecum in hoc solo agi
poterit vt patiatur opus tolli: cū
emptore autez serui ita: vt aut
seruū noxe dedat: aut impen
sam q. in restitutiōe facta fue
rit pster. sed et cū ipō manumif
so recte agi poterit. Alpia.

Emp aduersus posses
sore operis hoc interd
ctū cōpetit. idcircoq. si quili
bet inscio vel etiam inuito me
opus in fundo meo fecerit: in
terdicto locus erit.

Locator no tenetur de eo
qd cōductor vi vel clā fecit: ni
si ad solam patientiam operis
restituendi.

Is cui fundū pastinandū
locaueras lapides sustulit: et
in vicini piccit prediuz. ait la
beo te vi/ aut clā nō teneri: nisi
id tuo iussu factū sit: ego puto

no: cū singulis experiri pro partibus videor. ad que fa
cit. §. de vrb. ob. l. in executione §. ij.
q Itaq. q. vñ est delictū a plurib. cōmissū. itaq. et.
r Cōp patientiā. eo casu: cū p. p. p. p. p. hoc facit.
f Ab altero. f. non liberabit hoc casu qñ proprio cō
silio fecerunt: sed

ductorē teneri: locatorē aut
nō als nisi aut patientiā presta
re possit: aut si aliquā actionē
habeat quā pster: ceterū tene
ri nō oportet. Si in sepul
chro alieno terra cōgesta fue
rit iussu meo: agēdū esse qd vt
aut clā meū labeo scribit: et
si cōp silio pluriū factū id sit:
licere vel cū vno vel cū singu
lis experiri. Opus enim qd a
pluribus pro indiuiso factum
est: singulos in solidū obliga
re. si tñ proprio quis eoz hoc
fecerit cōsilio: cum oibus esse
agendum: scilicet in solidum.
Itaq. alter cōuetus alterum
nō liberabit: quinimmo perce
ptio ab altero. Superiore et:
enim casu alterius cōuetio al
terū liberat. p. terea sepulchri
quoz violati agi pōt. Hoc
iterdictū in heredes ceterozq.
successores dat in id quod ad
eos puenit: et post annū nō cō
petit. Annus aut cedere inci
pit ex quo id opus factū p.
ctūue est: aut fieri desijt/ licet
pfectū nō sit. alioquin si a prin
cipio operis cepti annuz quis
numeret: necesse est cū his qui
opus tardissime facerēt: sepi
ag. Sed et si is sit loc. in quo
opus factuz est: qui facile non
adiret vtputa i sepulchro qd
vi/ aut clā factū est: vel in abdi
to alio loco. Sed et si sub ter
ra fieret op. vel sub aqua: vel
sub cloaca aliquid factū sit: et
post annū causa cognita com
petit iterdictū de eo qd factū
est. nā causa cognita annuam
exceptionē remittendam: hoc
est ex magna iusta causa igno
rantie interueniente.

alium in superiori
casu. vel dic in su
piori casu sola cō
uetiōe alios libe
rari. scōo sola pce
ptiōe. vt arg. §. de
his q. dicit. vel ef
fu. l. pceptiōe. et fa
cit. §. quod sal. tu.
auc. l. nouissime.
§. si. et. l. se. et. §. de
pecu. l. si ex duo
bus. §. sed licet. et
§. qd me. causa. si
cū ex. §. si. et. l. seq.
et de vi et vi ar. l. i.
§. quotiēs. et de tu
te. et ra. dis. l. si ex
duob. et de leg. i.
si ex toto. §. i. et. C.
de cōdi. fur. l. i.

Supiore et:
enim casu. qñ cōi cō
silio: qd est qñ au
rauerūt vt p. vñ
facerēt. vel etiam
nullus eoz sine
alijs fecisset: sed
p. p. cōsilio dicit
tur facere qñ oēs
fecerūt: et quilibet
per se facere ppo
nebat. ad qd §. d.
iur. di. om. iud. si
familia.

Sepulchri
violati. et crimina
liter ciuilitate per
actionē in factū q
dat in. c. aureis.
vt. §. de sepul. vio.
l. p. r. r. et. §. i.
x. p. r. r. et. §. i.
argu. §. de calū. in
heredem.

Nō cōpetit.
vt. §. de aqua plu.
ar. l. arceus. et. §.
eo. l. i. i. resposio.

Sepius agi.
i. sepe posse agi
p. uulq. fieret. qd
incongruum esset
vt ageret anteq.
opus fieret.

Non adiretur. ab illo cuius erat. ac.
In addito. i. in abfconfo.
Quod factuz est. facit. §. proxi. §. et. C. de excu. tu. l.

Obligat
ri qd in
uitus p
aliū po
test.

quinquaginta. r. s. de edil. edic. q. si nolit. s. si quid ita. r. s. quado act. de peculio estan. l. i. s. annus. r. c. qui admittit. ad bo. poss. l. quicumq. r. s. de calu. l. annum.

a. Abfuit per annum.

b. Anno. vt. s. prox. s. et. s. de bo. pos. sm tab. l. qui ex libens. s. i. et. c.

c. de resti. militu. l. i. ij. et. iij. r. de tēpo. in integ. resti. l. i. secus autē in eo q. necessaria cā tm abfuit. vt. s. s. mi. l. papinian. r. ex li. accur.

d. Non esse. fa cit qd notau. s. ne quid i loco publico. l. ij. s. hoc interdicitum. r. s. interdicitum.

e. Restitutio nem. i. destructio nem.

f. Nonnūq. s. multotiens.

g. Inerat. facit ad hoc. s. de verb. signi. l. cū pctor. et. s. de vfuris. l. videamus. s. iter dicto. et. j. eodē. si opus. s. fi. r. s. qd me. cau. si cū exce proē. s. i. r. l. metū. s. sed si vfus. r. s. de vi et vi arma ta. si plures. s. de iectum.

h. Diruisse. ali as diruisse. et als deseruisse.

i. Jurauerit. argu. q. actor non habeat necesse p. bare interesse suū qd petit. sed tm sa cramento habet il lud declarare. ad qd facit. C. vii. vi. l. si qn. r. hoc accu pe qn pro dolo: se cus si. p. culpa. qz tūc legitime est. p bandū. vt insti. de verbo. obli. s. fi. et facit ad hoc iura mētū. j. de furnis. l. in hac. s. de ves te. et. s. de in lit. tur. l. i. et. s. de cri ven. l. qui restitu ere. et. l. q. si pos sefor. r. s. de peti here. sed r. si le. s.

k. Licet interdicitum istud sit annale sicut alia interdicia pretoria: tamē nō currit ei qui rei publice causa abest sed reuerfus habet annū integrū. et ponit simile in minore. b. d.

l. Si quis reipub. causa abfuisset: deinde reuerfus interdico qd vi aut claz vti veller: verius est nō excludi eū anno^b sed reuerfum annū habere. nā et si minor annis. xxv. reipub. causa abesse cepisset: deinde maior effectus sit dū abest rei pub. causa: futurum est vt ex quo redit annus ei cōputetur: non ex quo impleuit. xxv. annū. r. ita diu⁹ plus: r. deiceps oēs principes rescripserunt.

m. In hoc interdico tanti lis estimatur: quāti actoris iter est id opus factū nō esse. s. s. ficio autē iudicis ita oportere fieri restitutione^o iudicandum est: vt in omni causa eadē conditio sit actoris: q. futura esset si id op⁹ de quo actū est neq. vi neq. clam factū esset: ergo nōnūq. etā dominij ratio habēda est: vt puta si ppter hoc opus quod factus est seruitutes amittant: aut vsufu. intereat. qd non tm tunc venit cuz quis opus edificauerit: verū etā si diruisse^o opus proponatur: r. deteriorē cōditionem fecisset: vel seruitutū vel vsufu ctus: vel ipius pprietatis. sed quod interfuerit: aut per vsu randum qd in litē actor iura uerit: aut si iurare non possit iudicis officio estimanduz est.

n. Qui dolo facit quominus possit censet tamē posse. b. d.

o. Cū autē qui dolo malo fecerit quominus possit restituere: perinde habendū ac si pos set. culpa⁹ quocq. in hoc interdico venire erit pbandū. que

hec verba. et. s. ne quid in loco pub. l. ij. s. hoc interdicitū. et. j. de re. iur. l. qui dolo.

i. Culpā quocq. immo r. si sine dolo r. culpa amiserit possessionem: tamen ad interesse dānandus est. vt. s. de vi et vi arma. l. et si vi me.

tamen arbitrio iudicis¹ estimanda erit.

l. Qui alia actioe psequit in esse: hoc interdicitū nō bz. h. d.

m. Quia aut hoc interdicitū continet hoc qd interest. si qd alia actioe fuerit cōsecutus id qd interest opus nō esse factū: consequēs erit^m dicere interdico hoc nichil eum consequi oportere. Paulus.

n. Competit aut hoc interdicitū etiā his qui non possidēt: si modo eorū interest. Si quis vi aut clā arbo res non fructiferas^o ceciderit veluti cypressos: dño dūtaxat cōpetit interdicitū. sed si amenitas^o quedā ex hmōi arboribus preste: poterit dici r. fructuarij interesse propter volu ptatē et gestationem^o: et esse huic interdico^o locum.

o. Hic s. ponit tres casus q. s. poteris pendere ex textus elegantia. punctua bene r. claz erit littera.

p. In summa qui vi aut clam fecit: si possidet patientiā r. im pensam tollendi operis. qui fecit nec possidet: impēsam. qui possidet nec fecit: patientiā tā tūmodo debet. Iulianus.

q. Interdictū qd vi aut clā per quēuis dño acquiritur: s. p. inquitmū. Celsus.

r. Immaturā siluaz cecidit quis: interdico quod vi aut clā tenetur. Si maturā similiter ceduam neq. dāno dñs affectus est: nichil prestabit. Non absur de respōsus est si magistratuz rogasset vt aduersariū tuū ad esse iudicio iuberet neq. opus nouū tibi nūciarer: clā videris opus⁹ fecisse qd interim feceris. Interdictū¹ qd vi aut claz cōpetere filiofamilias co

l. Interdictū. i. cu ius culpe itest. l. Interdictū. scz ciuilis: si actor nō possit vel nolit in rare in litē. ar. s. e. s. hoc interdico. m. Erat. vt arg. s. māda. l. si peus ratorē. s. mādati. et. j. de solu. quoti ens. accur.

o. Competit. q. nō possidēt. vt et. s. co. quāq. et. l. demq. s. si ex socijs. accur.

p. Non fructiferas. i. nō ducent tea fructus.

q. Amenitas. qz multū redolēt. sed ar. contra. s. si quid i fraudē pa. l. i. s. et alias.

r. Gestationē. i. spaciacionem.

s. Interdicto locū. vt r. s. e. l. de tug. in prin.

t. In summa. nec possidet: nec dolo fecit quominus possideat. vt s. l. prox. s. pe. et facit. s. de aq. plu. arcē. l. si veditoz. r. s. qd me. cau. si cū exceptioe. s. s. r. si culpa et. s. de alt. iud. l. ij. s. item.

u. Interdictuz. per quēuis. scz phibentes. vt s. co. phibere.

v. Immaturā. nichil pre stabit. facit. s. ad l. aquil. si seruus seruū. s. si eluaz. r. s. idē r. in silua. et. s. si salictū. et. j. de ver. sig. siluā. r. s. co. si alius. s. si quis. in fine.

w. Opus. fa. s. eo. l. i. s. qd sit vi. et. s. sed et aristo. y. Interdictū.

via causa refiri tabulas: siue nō. qd enim fitū est in iama mea a me possessa: possum auctoritate mea demoliri. ar gu. s. ad. l. aquil. que admoduz. §. i. qd aut legitur. s. eo. si alius. in. §. bellissime. intelligēdū est qn edificauit aliqz clam in fuo: non in meo. et facit. s. de eo per que fac. e. l. i. §. si reus. et. s. ne quid in loco pub. l. i. §. idē ait. et. s. soluto matrimo. tio. viro. et. s. de dam. infec. l. q. bo. na. §. si quis qz. et. s. ne quis euz qui in ius vo. l. i. y. r. §. qd me. causa. sed et partus. §. queri. n. C. profuturā. hanc. f. et. facit. C. qn liceat. vi. l. i. §. ar. cōtra. C. ne qd i sua causa iu. l. i. b. C. Specie. als facit. et als specie. c. C. Egerit. i. auē portauerit. d. C. Teneat. qd esse nō debet. sed cōtra. s. e. l. si ali. §. si sterc. fol. vt ibi. sed iniuriariz tenet et ire non licet. vt. C. de ser. l. p. agrū. et. j. de in. iur. iniuriarū. §. si quis me. e. C. Supra id cel. lū. ad hoc. s. de fer. u. l. fi. r. s. l. p. ori. §. pe. et. fac. s. e. si ali. §. notauimus f. C. posse. vt. r. j. de sepul. vi. l. i. ij. §. sepulchri. et. fa. ct. s. vti possi. l. si duo. §. item videamus. s. C. Denuncia. uent. palā nō clā et obscure. vt. s. eo. in principio. C. De remissionibus. Dixit. s. de ope. no. nun. nūc de remissione. vel dic. qz nunciatio parit interdctū qd vi aut clam: et remissio tollit. vt. s. titu. l. i. si alius. §. i. ideo post precedentem n. merito hunc ponit.

A It pctor. q. ius sit. siue ppter seruitutē vel ppter proprietatē vel publicā cām: sic perpetuo: siue nō ppetuo sed eatenus donec satisfactur: qd ius habet oēs post denūciationē de calūnia iurāt. s. ar. C. ad. l. iul. re. l. fi. r. sic nō est cōtra. s. de ope. no. nun. l. i. in pun. vbi plene dixi. i. C. Remissa. vel de iure si satisfecerit: vel forsan cōuētiōe: hoc cū tenuit nūciatio. si aut nō tenet: quia potuit sperni. vt. s. de ope. no. nun. de pupillo. §. toties. tunc dic remissa. s. ipe iure: qz nō tenuit nūciatio. r. comp. dic. faciat scz sine metu interdctū qd vi aut clā. vt. s. i. l. i. si ali. §. i.

michi profuturā: si nō vi non clam nō pcaro feceris. C. Si stercus per funduz meum tuleris: cū id te facere vetuissem quāqz nichil dānt feceris michi nec fundi mei specie muta ueris: tamē teneri te qd vi aut clā trebatius ait. Labco contra: nec etiā is qui dūtaxat iter per fundū meū fecerit: aut auē egerit venatusue fuerit sine vllo opere hoc interdctio teneatur. C. Si quis plectum aut stulicidū in sepulchro miserit: etiā si ipm monumentum non tangeret: recte euz eo agi qz in sepulchro vi aut clā factū sit. qz sepulchri fit nō solum is locus q recipiat humationē: sed oē etiā supra id celuz: eoqz etiā noie sepulchri violati agi posse. C. Que incōtinēti sūt postqz aduersarius est certificatus videtur bona fide fieri. h. d.

A Si is qui denūciauerit se op⁹ facturū p⁹stī op⁹ fecerit: clā fecisse nō itelligit: nā si p⁹ tps videbit clā fecisse. C. De remissionibus. Tit. xxiiij. C. l. pian. It pctor:

Remissiones. faciēde ei cui nūciatū est. et sunt tres. vna ex cōuētiōe. alia a iure qn. tenent nūciatio. et tertia qz nō tenet: qz pōt sperni. nā tūc lex hz pro remissa. l. Calere. i. effectū habere vbi nūciatio tenet. si autē non tenet nō est necessaria remissio. scz euz postea apparet illū qui nūciatū non habere ius nūciatū: et sic pōt legi sine non. vel dic vbi non tenet qz pōt sperni: nō. est remissio necessaria: sic sine nō. als est non tenet. et tunc dic ibi est facta remissio: scz a iure sine vlla satisfactōe vbi nūciatio nō tenet: qz pōt sperni. Itē est cōtra. s. de op. no. nū. l. i. in pun. fol. vt ibi plene dixi. m. C. Tenere. scz cum effectū. n. C. prohibere. qd est. vt. s. dixi. vel ppetuo ppter seruitutem: vel iure alii tollat. vel ad rēpus. i. donec satisfact. quod ius habet oēs post nūciationē de calū. iurantes. o. C. Ceterum. i. si non habent ius nunciandi. p. C. Intermittat. quo casu fit remissio ipe iure. q. C. Facta. ex cōuētiōe: vel etiā a iudice vel ptoce. r. C. Nunciatio. cum effectū. s. C. Satisfactum est. vel p nūciatio: rez stentur quomin⁹ satisfact. vel qz de calūnia nō iurat. t. C. Necessaria. qz ipe iure per satisfactōē erat facta. v. C. Ius is habet. nūciandi. s. perpetuo. ceterū si nō sit ius prohibendi: tūc cas. nūc. quat. nūc. satisfactur. r. C. Dominium. tunc cōtinēt causam naturalem. y. C. Seruitutē. psonalē: tūc distinguit. vt dixi. s. de op. no. nū. l. i. §. fi. r. l. se. vel vbi cā. et nō rustica. vt. l. qui via. vel dic vt no. s. de ser. vt. pte. l. inter. §. fi. et. l. qui viam. 3. C. Vendicandarum. scz per confessōem. immo non. vt. s. si vsufru. pe. l. i. in pun. fol. vt ibi. a. C. Agere potest. fructuarius. b. C. Edificare. ergo qd nō hz ius phibendi: nō hz ius rez c. C. Facto. i. opere facto a propiciario. (mittendi. d. C. Usufructus. scilicet per concessōem. e. C. Seruitus. vbi ca. vt. et. s. si seru. vt. n. et. si forte. §. i. vel dic plenius vt no. s. de ser. vba. pte. l. inter. fructus.

res stentur quomin⁹ satisfact. vel qz de calūnia nō iurat. t. C. Necessaria. qz ipe iure per satisfactōē erat facta. v. C. Ius is habet. nūciandi. s. perpetuo. ceterū si nō sit ius prohibendi: tūc cas. nūc. quat. nūc. satisfactur. r. C. Dominium. tunc cōtinēt causam naturalem. y. C. Seruitutē. psonalē: tūc distinguit. vt dixi. s. de op. no. nū. l. i. §. fi. r. l. se. vel vbi cā. et nō rustica. vt. l. qui via. vel dic vt no. s. de ser. vt. pte. l. inter. §. fi. et. l. qui viam. 3. C. Vendicandarum. scz per confessōem. immo non. vt. s. si vsufru. pe. l. i. in pun. fol. vt ibi. a. C. Agere potest. fructuarius. b. C. Edificare. ergo qd nō hz ius phibendi: nō hz ius rez c. C. Facto. i. opere facto a propiciario. (mittendi. d. C. Usufructus. scilicet per concessōem. e. C. Seruitus. vbi ca. vt. et. s. si seru. vt. n. et. si forte. §. i. vel dic plenius vt no. s. de ser. vba. pte. l. inter. fructus.

Liber Quintus.

a Detentione qz r petitio dat: vt. s. deser. l. ci qui. r nã ciare ci pmititur. vt. s. de ope. no. nun. l. creditou. ergo r remittitur. vt. s. in pãm. huus. l.

De precario. Et hoc resituro. vt. l. ij. s. i. sicut superius qd vi aut clam. vt. s. titu. l. i. s. i. Accur.

Precariu e interdum stricte accipit: vt h. r interdũ large. vt. C. de p̄scrip. rrr. an. l. ij. c. Qd gen' liberalitat'. ex hoc dicitur in quodã simile donatiõ. vt. s. e. l. interdictũ. r. s. de fur. eum qui. s. is q̄ precario. qz videtur inesse i precario qdaz vsus donatio. et tñ distat a donatiõ: eo qz q̄ donat r. Itẽ videt esse sile tractu quẽ sepe fieri videm'. f. qz donat qz alicui in amicitia. p̄t eni reuocare qñ velit. d. Ne recipiat. vt. r. s. de don. l. i. pñ. et de doñ. cau. mor. l. fenar'. s. i. e. Libuerit precariũ. vt. r. l. i. pñ. r. l. i. r. habet. i. pñ. r. l. c. i. precario r. f. C. Simile. sed nõ p omnia. nã differt: qz comodatu dat ad certũ vsuz vt patet p. l. illius ti. comodati. nam sic dicitur a comodo scilicet: vt apponat fenestr': pu gillare svt scribas equũ: vt ad villã ducas. qd non est in precario vt ad certũ vsuz pcedat. r ex hoc outur scba differentia: qz hoc

scribit iulianus nõ esse iniquũ detentione seruitutis dari.

De precario. l. i. r. r. v. l. pian.

recariu est qd p̄ci bus peteti vtendũ cõceditur tã diu q̄ diu is qui cõcessit patitur. Quod genus liberalitatis ex iure gẽtium descẽdit. r distat a donatiõ: eo qz qui donat sic dat ne recipiat. qui precario pcedit: sic dat quali tunc recepturus cũ sibi libuerit precariũ solue re: et est simile comodato. nã et qui comodat suã rem sic comodat vt non faciat rem accipiẽtis: sed vt ei vti re comodata permittat. Iulianus.

Az pretor qd precario ab illo habes aut do lo malo fecisti vt desineres habere qua de re agitur: id illi restituas. Hoc iterdictũ restitutoriu est: et naturalẽ hz in se equitate. nã qz precariũ reuocare volenti competit. Est eni natura equũ tã diu te liberalitate mea vti: qz diu ego velim: r vt possim reuocare cum mutauero volũtatẽ. Itaqz cũ quid precario rogatũ est: non solum hoc iterdicto vti possimus: sed etiã p̄scriptis verbis actione que ex bona fide

Az pretor. dolo. vel lata culpa. vt. s. e. q̄ sitũ. s. e. u. d. z. i. Competit. interdictum.

k Itaqz. qz est equum et in precariõ cõcessione geri ne goẽditatqz r. vt. ar. s. cõmo. l. in comodato. s. sicut.

l Verbis. cõtra. s. e. l. interdictũ. r. ibi plene dices.

C Habere precario videtur qui possessionẽ vel corpons vel iuris adeptus est ex hac solũmodo causa: qz p̄ces adhibuit et impetrauit precibus vt sibi possidere aut vti liceat. Cuius.

Ulti si me p̄cario rogauer' vt per fundum meum ire vel agere tibi liceat: vel vt in tectum edium mearu stulicidũ vel tignũ in parietẽ immisum haberes. Cuius.

In rebus etiã mobilibus precarij rogatio consistit. Meminisse autẽ nos oportet eum qui p̄cario habet etiã possidere. Et tenebit hoc interdicto nõ vti qz ille qz p̄cario rogauit: s; qui precario habet. Et enim fieri potest vt qz non rogauerit: sed habeat p̄cario. vt puta seruus meus rogauit michi acquisiuit precariũ: vel aliquis alius qui iuri meo subiectus est. Itẽ si rem meã precario rogauero: rogauit quidez precario: sed nõ habeo p̄cario idcirco qz receptũ est res sue precarium non esse. Item qui precarium ad tẽpus rogauit: finito tempore etiã si ad hoc tempus nõ rogauit: tamẽ p̄cario possidere videtur. Intellegitur enim dominus cum patitur eum qui p̄cario rogauerit possidere: rursus precario concedere.

Uel aliquis. siue me mādante vel ratũ habente. vt. s. e. certo. s. i. v. Receptũ est. vt. r. s. de acqren. pos. si de eo. s. h. r. s. de reg. iur. neqz pign'. et. s. de po. l. qz r. hoc autẽ verum est: nisi respectu pos. qz aduersarius superior est. vt

Uel aliquis. siue me mādante vel ratũ habente. vt. s. e. certo. s. i. v. Receptũ est. vt. r. s. de acqren. pos. si de eo. s. h. r. s. de reg. iur. neqz pign'. et. s. de po. l. qz r. hoc autẽ verum est: nisi respectu pos. qz aduersarius superior est. vt

Uel aliquis. siue me mādante vel ratũ habente. vt. s. e. certo. s. i. v. Receptũ est. vt. r. s. de acqren. pos. si de eo. s. h. r. s. de reg. iur. neqz pign'. et. s. de po. l. qz r. hoc autẽ verum est: nisi respectu pos. qz aduersarius superior est. vt

Uel aliquis. siue me mādante vel ratũ habente. vt. s. e. certo. s. i. v. Receptũ est. vt. r. s. de acqren. pos. si de eo. s. h. r. s. de reg. iur. neqz pign'. et. s. de po. l. qz r. hoc autẽ verum est: nisi respectu pos. qz aduersarius superior est. vt

Uel aliquis. siue me mādante vel ratũ habente. vt. s. e. certo. s. i. v. Receptũ est. vt. r. s. de acqren. pos. si de eo. s. h. r. s. de reg. iur. neqz pign'. et. s. de po. l. qz r. hoc autẽ verum est: nisi respectu pos. qz aduersarius superior est. vt

Uel aliquis. siue me mādante vel ratũ habente. vt. s. e. certo. s. i. v. Receptũ est. vt. r. s. de acqren. pos. si de eo. s. h. r. s. de reg. iur. neqz pign'. et. s. de po. l. qz r. hoc autẽ verum est: nisi respectu pos. qz aduersarius superior est. vt

Uel aliquis. siue me mādante vel ratũ habente. vt. s. e. certo. s. i. v. Receptũ est. vt. r. s. de acqren. pos. si de eo. s. h. r. s. de reg. iur. neqz pign'. et. s. de po. l. qz r. hoc autẽ verum est: nisi respectu pos. qz aduersarius superior est. vt

Uel aliquis. siue me mādante vel ratũ habente. vt. s. e. certo. s. i. v. Receptũ est. vt. r. s. de acqren. pos. si de eo. s. h. r. s. de reg. iur. neqz pign'. et. s. de po. l. qz r. hoc autẽ verum est: nisi respectu pos. qz aduersarius superior est. vt

Uel aliquis. siue me mādante vel ratũ habente. vt. s. e. certo. s. i. v. Receptũ est. vt. r. s. de acqren. pos. si de eo. s. h. r. s. de reg. iur. neqz pign'. et. s. de po. l. qz r. hoc autẽ verum est: nisi respectu pos. qz aduersarius superior est. vt

precariũ r comodatu differt.

m Bona fide. i. ex equitate: vel qz bona fides h̄ desiderat vt restituat sicut actũ est: vt in quolibet cõtractu etiã stricti iuris: r vt dolus absit. nõ autẽ dico qz fit bona fidei: cõz tñ in duob' casibus fit bõe fidei. vt in sũ. de act. s. actionũ. vel sũ. 230. erit hoc casu bone fidei: vt in duob' alijs casib' per legem istam. **n** Uel corpis. id est rei corpalis. **o** Uel iuris. i. seruitut'. vt. l. i. pñ. r. l. i. r. h. s. i. **u** Ulti. facit s. s. titine. a. c. tuz pũua. l. i. s. s. i. **i** Reb'. sic in comodato. vt. s. cõmo. l. i. **r** Possidere. s. hoc dicit vt. s. e. et habet. s. in eum. **s** Conyug'. i. certe. **t** Uel aliquis. siue me mādante vel ratũ habente. vt. s. e. certo. s. i. **v** Receptũ est. vt. r. s. de acqren. pos. si de eo. s. h. r. s. de reg. iur. neqz pign'. et. s. de po. l. qz r. hoc autẽ verum est: nisi respectu pos. qz aduersarius superior est. vt

s. de acqui. pos. si aliquem. r. l. i. certe. in si. sic r. s. de contrahen. emp. l. si in emptione. s. sue rei. **r** Rei. nisi respectu possessionis. vt. s. e. certe. s. viti. **v** Rogauit. quidã dicit qz in hoc differt a comodato qz precariũ nõ restituit ad tẽps: sed comodatu sic. sed certo r precarium. vt. l. i. pñ. in si. et hoc expone vt statim dices. **z** Possidere. s. de nouo cum causa prioris sit sublatã vt. l. i. pñ. in si. et facit. s. loca. item quentur. s. h. r. l. qui ad certum. et dicit vt ibi. **a** Rursus. et sic est nomen precarium. **b** Concedere. hic continua legem certe.

Sed et si manente causa constituat. facit. s. de iudi. l. ij. s. sed et si iudex. et de ar. l. si cu dies. in prin. et l. la beo. s. p. et si. et de h. ob. l. cu stipular. tu michi a pculo.

Arrē reintegrēt. neq; p ptesam cōcessionem vel progationē furiosi: neq; p tacitā. Itē nō per tacitā hereditatis. s. con

cessionē: sed si ex pte heres cōcederet esset nouuz pcaruz oino: non pmi vere vel psumptiue reintegratū: vel resuscitatū. ad hoc. s. loca. qui ad certū. et de acqu. pos. l. si is q aio. fed ar. s. s. fo. ma. l. ij. s. volitātē. sed ibi ppter patrē. Itē qd si recipit funofus: vel heres adit: an reintegrēt tacite: cū adhuc nō erat reuocātū l. finituz: quidā q sic: sed dicit nouuz pcaruz: sic si de nouo cōcederet. ad qd facit. I. que sitū. s. quod a ticio. et qd ibi no. c.

Si pcurator put dicit mādante. dic. pcurator. i. nūcius. i. mea em psona cōcepit cōtractū pcaruz: als sibi nō michi qnt pcaruz. vt. s. de acq. ren. pos. l. possesio. s. si. Itē prout dicit ratū hñte: dic q gestoz negociorum rogant mconiole: et in persona mea cōcepit verba cōtract. ppter eādē rōnē. vel forte ad instar possesiois q qnt p tales: et hoc pcaruz querit. vt. C. per quas perso. l. i.

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

go vi possesse et si in potestate dñi nō restituntur: sed in eius q est expulsus: vti cap iunf. secus in furto. vt. s. de vfuca. sequit. s. quod aut. q est s. et facit. i. e. l. fr. in prin. et s. de acqu. pos. qd meo. in prin. Itē facit ad rationē diu cōsistatōis. s. de vi et vi ar. l. i. s. qui vi a me. et qd ibi no. Itē facit. s. cōmo. l. i. et s. de acqu. pos. l. i. s. illud.

Sed et si manēte adhuc precario tu in vltimū tēpus rogasti: progat precariū. nā nec mutat causa possessio: nis: et nō cōstituit eo modo precariū sed in lōgū tēpus pferit. Si vero pterita die rogas: ppius est vt soluta tā causa precarij nō reintegrēt: sed noua causa cōstituatur. Ulpian.

Sed et si eam rem cuius possessionem per interdicitum vt possidetis retinere posses: qñuis futurū esset vt teneat: de ppietate pcaro tibi cōcesserim: teneberis hoc interdicto. Idem.

Questitū est si tici me rogauerit vt re sempromiū vtat: deide ego sempromiū ragauero vt cōcederet: et ille dū michi vult pstitū cesserit: et ticius habet a me pcaro: et ego cum eo agā interdicto de pcaro. sempromiū aut nō agit cū eo: q; hec verba ab illo precario habes: ostēdūt et demū cōpetere interdictū a quo qd pcaro rogauit: nō ei cuius res est: an tñ sempromiū mecum quasi a me rogat interdictuz habet: et magis ē ne habeat: q; nō habeo pcarū cum non michi sed alij impetraui. mā dati tñ actionez pōt aduersus me habere: q; mādātē me dedit tibi: aut si quis dixerit non mandato meo: sed magis me intercedēte hoc fecisse: dicendum est in factū dandā actio nē ēt aduersus me. Quid a ticio pcaro qd rogauit: id etiaz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

bet. vt. s. in rebus. s. i. Cum non michi. argu. q hoc sit de substantia pccaruz. scz recipere rem ad vsum suum precibus potestis. et hoc immutur ex ipsa descriptioe precarij. vt. s. l. i.

Wandante quodammodo. Non mandato. non mandādo nō fidei tēdo: sed aliter precibus rogando. s. insigando et suadendo: cum als facturus nō erat. nā et alias ppter exhortationē qd tētur. vt. C. ad. l. iul. de vi puiata. l. scriuus.

In factū. ex hoc interdicto de precario. ex quolibet

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

Questitū est si quis re suaz michi pignori dedit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcaruz rei sue nō possit. michi videt verū pcaruz

l. si. et. s. de consi. pecu. l. qui autem. s. fi.

Quibus ancillam. vt eam precario habeat. **Q**uibus habere. no idem in comodato. vt. de fur. l. est qui. s. non solum. et facit. s. de positi. l. si que de positi. et. s. commo. si vt certo. s. vsq. padeo.

S debitor re pignozataz. facit. s. eo. l. certe. s. finali.

Usq. eo. i. do nec solueretur pecunia.

Um precario. in kalendas. i. vsq. ad kalendas.

Couentiois. hoc ideoq. ad certu vsu no est data. vt. s. de positi. l. si. fi. et. s. est autem. alioqn no ageretur. vt. s. como. l. in comodato. s. si. cut. que est. s. r. s. de pac. l. si quis in conscribendo. vel aliud est ad certu tempus vt hic. alio couenire de no reuocando ad certu tempus: vt ibi.

Dno inuito. id est eo qui coecef sit precario: lz no sit rei dñs. vt. s. eo. l. sed et si. respectu eius: qui habet precario diaf dominus. sic qñq. dicitur seruus dñs respectu eius cui mandauit.

Transit. vt et. s. questuz. s. l. i.

Non transit. licet interdicto ple ruz possit coueniri. vt. s. eo. questuz. s. fi. que est contra. vt in societate contingit. que etiã ad heredem no transit: r tamẽ actio p socio in heredem dat. Idem in mādato. vt. s. mādā. l. inter causas. in prin. vel dic no transit: nisi quatenus ad eũ puenit: vel dolo fecit quominus pueniret vt ibi. qd factu in idẽ recidit. Itẽ cõtra. s. de actio. r obli. l. ex pmissioe. r. l. ex contractibus. sed hic speciale ea ratione: qz ius tenedi vel pfeueradi ex contractu no transit ad heredem: qz coeeditur amico: cũ forte heres inunicus sit. sic. s. de tribu. illud. s. fi. vel hec actio dat a pretore: non est natura r ideo no sequit regulã illam. r facit. s. de peti. here. itẽ veniũ. s. sed no oia. in fi. s. item facit. s. de iur. prescrip. l. cum heres. sed contra. s. eo. l. si adoptauero. Sol. vt ibi.

Seruus. qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Quibus ancillam quis precario rogauerit: id actum videtur vt etiam quod ex ancilla natum esset: in eadẽ causa haberetur.

Liberaio pignozre soluitur precarium quod debitor rogauerat a creditore. hoc dicit Barto.

S debitor rem pignozratam precario rogauerit: soluta pecunia precarium soluitur. quippe id actum est: vt vsq. eo precarium teneret.

Pactus contra substantiã contractus est nullum. hoc dicit Bartolus.

Quibus precario idem aliquid datur: si conuenit vt in kalendas iulias precario possideat: nunquid exceptione adiuvandus est: ne ante ei possessio auferat: sed nulla vis est huius conuentiois: vt rem alienam domino inuito possidere liceat.

Precario rogatio ad heredem eius qui precario concessit transit: ad heredem autem eius qui precario rogauit no transit. Quippe ipsi duntaxat: non etiam heredi eius coeessa possessio est.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

pecu. l. de positi. s. i. r de pig. act. l. si creditor. s. fi. Sed illi. concedent.

Ent actio. s. pscript. ver. vel dic de precario: q. dat. s. e. qñq. s. ex hoc. q. dial. in factu. vt illi. de interd. s. fi. Interdictu iure ciuili actio esset. vt. l. de fur. l. cũ qui.

Seruus tuus tuo mādato precario rogauit: vel etiam ratum habueris: qd ille rogauerit tuo nomine: teneberis quasi precario habeas. sed si te ignorante suo nomine vel seruus/vel filius rogauerit: non videris tu precario habere: sed illi erit actio de peculio/vel de in rem verso.

Interdictu paulus. de precario merito inductu est: quia nulla eo nomine iure ciuili actio esset. Magis enim ad donationem r beneficij causam: qz ad negocij contracti spectat precarij conditio.

Et habet summam equitatem: vt eatenus quisq. nostro beneficio vtatur: quatenus ei tribuere velimus.

Hospites/et qui gratuita habitationem accipiunt: non intelliguntur ideo precario habitare. Precario habere etiam ea que in iure consistunt possumus: vt immisus/vel pfectu.

Promissio hois tollit prouisionem legis. hoc dicit Bar.

Cum quis de re sibi restituenda cautu habet: precarium interdictu ei non coepetit.

Et habet equitatem. s. hoc interdictum.

No intelligunt. si dicas hospites. i. inquilinos: ipsi magis sunt ratione coeductiois qz precarij: siue cũ dño siue sine eo habitet. vel si dicas qz gratis: tuc videt eis dominus comodari. vt. s. como. l. i. s. fi. vel si dicas hospites qui ad hospitiu recipiunt per cauponẽ vel stabularium qui nichil pro domo dant sed pro comensabilibus: r qñq. pro lecto: r tuc magis dial. deheret in domo qz ipe domũ teneat vel pro conducto: vel precario.

Protectu. ad qd facit. s. e. l. i. s. fi. et. l. iij.

No coepetit. si ergo cauit sibi per stipulationẽ: quia tuc coepetit sibi auxiliu ciuile. vt in l. de act. s. de constituta. no debet petere hoc interdictu. vt. s. l. i. pri. Itẽ et alia ratioe qz stipulãdo videt renũciare interdicto. arg. C. de pac. cõ. l. si. Est r tertia: qz stipulãdo videt agere ex dono adẽ actio no ouat. vt. l. de noua. l. cum enim.

Protectu. ad qd facit. s. e. l. i. s. fi. et. l. iij.

No coepetit. si ergo cauit sibi per stipulationẽ: quia tuc coepetit sibi auxiliu ciuile. vt in l. de act. s. de constituta. no debet petere hoc interdictu. vt. s. l. i. pri. Itẽ et alia ratioe qz stipulãdo videt renũciare interdicto. arg. C. de pac. cõ. l. si. Est r tertia: qz stipulãdo videt agere ex dono adẽ actio no ouat. vt. l. de noua. l. cum enim.

Protectu. ad qd facit. s. e. l. i. s. fi. et. l. iij.

No coepetit. si ergo cauit sibi per stipulationẽ: quia tuc coepetit sibi auxiliu ciuile. vt in l. de act. s. de constituta. no debet petere hoc interdictu. vt. s. l. i. pri. Itẽ et alia ratioe qz stipulãdo videt renũciare interdicto. arg. C. de pac. cõ. l. si. Est r tertia: qz stipulãdo videt agere ex dono adẽ actio no ouat. vt. l. de noua. l. cum enim.

Protectu. ad qd facit. s. e. l. i. s. fi. et. l. iij.

No coepetit. si ergo cauit sibi per stipulationẽ: quia tuc coepetit sibi auxiliu ciuile. vt in l. de act. s. de constituta. no debet petere hoc interdictu. vt. s. l. i. pri. Itẽ et alia ratioe qz stipulãdo videt renũciare interdicto. arg. C. de pac. cõ. l. si. Est r tertia: qz stipulãdo videt agere ex dono adẽ actio no ouat. vt. l. de noua. l. cum enim.

13

a Cum hominē qui. i. eius hominis possessionē.
b Corpore. i. naturaliter.
c Possessione. et sic civiliter. et distigue hic: aut hoc est actū vt ois possessio def. vt. s. e. in rebus. §. i. et de acq. pos. pōpōntus. §. si is q: an vt nulla. vt. s. eo. certe. §. is q. et de acq. pos. l. si

Quā qui precario rogauerit vt sibi possidere liceat: nā cisci possessionē nō est dubiū: an is quoq; possideat q̄ rogatus sit dubitatū est. **P**lacet autē penes vtrūq; esse eum hōiem qui p̄cario datus esset. penes eum q̄ rogasset: q̄ possederat corpore: penes dñm: quia nō decessit animo a possessionē.
Quo q̄ loco precario aut possideat: aut ceperit possidere: nichil refert q̄ ad interdictum pertinet. **I**dem.

Sed adoptauerit eum qui precario rogauerit: ego q̄ precario possidebo. **I**dem.

Qui precario fundū possidet: is interdicitō vt possidet: aduersus oēs p̄ter eū quē rogauit vt p̄t. **I**ulianus.

Utrūq; p̄t rē suā q̄ quis nō possideat precario dare et q̄ possideat. **I**dem.

No isolidū p̄cario h̄re non magis possunt: q̄ duo isolidū vt possidere aut clā. Nā neq; iuste: neq; iniuste possessiones due concurrere possunt.

Qui suū meū precario rogat: videt a me precario habere si hoc ratū habuerit: et iō precario interdicitō michi tenebit.

Cum qd precario rogatū est: nō solū interdicitō vt possumus: sed et incerta actiōe: id est p̄scriptis p̄bis.

Que distracta alip sunt vt precario penes emptorē essent quoad p̄cariū vniuersum p̄solueret: si p̄ em-

ptorē steterit quomin⁹ p̄solueretur venditorē posse p̄sequi.

Quā precario. **A**enul. quis rogat vt ipsi in fundo morari liceat: sup̄uacū est adici ipsi suisq;. Nā p̄ ipsum suis quoq; permissum vt videtur.

Iulianus. **S**is qui p̄ possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere rē liceret: vel is qui alienam rē emisisset: dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. Nam si id qd possideas aliū precario rogaueris: videri te desinere ex p̄tina cā possidere: et incipere p̄cario h̄re. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui rē aduocare ei posset: teneri eum precario: qm̄ aliqd ad eum p̄ hanc precarij rogationē puenit. i. possessio que aliena sit.

Si puillus sine tutoris auctoritate precario rogauerit: labeo ait habere eum precariā possessionē et hoc interdicitō teneri. nā quo magis naturalit possideret nullū locū esse tutoris auctoritati: recteq; dici qd precario habet: qd possideat ex ea causa possideat ex qua rogauerit: nichilq; noui pretorē constituere: quoniam siue habeat rem officio iudicis teneatur: siue non habeat: non teneatur.

Iis qd p̄ possessore. maxime: qd idē si bona fide vt r̄ emisset. et sic bona fide. (subijcit.) **P**recario. fa. s. de acq. pos. iterdū. et l. qd meo. et s. e. l. t. **P**recarij. facit. C. loc. l. si qd p̄ductis. (vnuq; qd.) **A**liena sit. ad hoc. s. l. certe. §. fina. et l. seq. **C**ōstiture. reddēdo in eū interdicitū. nā idē est et in

do fundum: q̄ cum existentē in fundo vt expelli: vel qd le suspicetur se posse expelli: et sic ei auferat iniuste possessionem civilem: et ideo melius est sic exponere. nā ad ea rē. vt. s. de le. et senatus cōsul. l. nam ad ea.

Concurrere. in eundē hominē et eandem rem. vt. s. de acq. pos. l. iij. §. ex cōtrario. et s. cōmo. l. i. vt certo. §. si duobus. sed cōtra. s. vt. pos. l. si duo. in p̄m. dicit ibi. Item cōtra. s. de dam. in fec. l. si finita. §. cum autē Sol. vt. ca. l. §. vbi vero.

Rogat. vt ei aliqd precario cōcedat.

Habuerit. l. mo videt etiā me iurū obligare de peculio agēdo h̄ interdicto. vt. s. de pecu. l. qd scriu. §. etiā. sed dic speciale in precario: qd merā liberalitātē continet: et est sine donacione: vt diximus. s. ca. l. et seru. donādo non obligat dñj. vt. s. de pac. l. cōtra iuris. §. si filius.

Precarij verbis. hoc est cōtra. de fur. l. cum qui. §. is qd precario. et. s. eo. l. interdicitum. et ibi plene dicit.

Que. quos ad. i. donec.

Consequ. interdicitō de precario: sed si soluiatur precarij deficit p̄cariū. vt. l. eo. l. si debitor. et facit. s. de peri. et cō. rei vendi. l. seru. Accur.

Um precario. vt videtur. ea ratione: qd ad certū vsum nō datur. et facit. de verbo. obliga. l. si stipulatus. et s. de vfu et ha. l. ij. §. i. et l. iij.

Sis qd p̄ possessore. maxime: qd idē si bona fide vt r̄ emisset. et sic bona fide. (subijcit.)

Precario. fa. s. de acq. pos. iterdū. et l. qd meo. et s. e. l. t.

Precarij. facit. C. loc. l. si qd p̄ductis. (vnuq; qd.)

Aliena sit. ad hoc. s. l. certe. §. fina. et l. seq.

Cōstiture. reddēdo in eū interdicitū. nā idē est et in

16.

quolibet maiorē. hic est pupill⁹ sicut quilibet maior tenet de dolo et lata culpa: cui sit p^{ri}m^o pubertati, vt. s. cōmo. l. iij. in p^{ri}m^o. q^u etiā corrigi. l. i. eiusdē titu. in fi. itē et. s. de postu. l. i. s^{an} in pupillū. et de dolo. l. hereditibus. s. i. q^uo vero hic subscitū nō habeat: supple nec dolo vel lata culpa h^{ic} de s^ust^{it}ur: vel dic loq^u in nō p^{ri}m^o pubertati: s^{ed} s^ust^{it}ur. hic ergo si h^{ic} tenet. si nō h^{ic} nequa^q nā doli vel lata culpa cōmittere non pōt. vt. s. de re iud. q^uo infans. et ad legē aq^uil. sed et si s^{ed} et si infans.

De arborib⁹ cedēdis.

Hic p^{ri}or. l. edes. i. l. p^{ri}m^o v^{er}ba n^{on} q^uo q^uo d^{ic} vt. i. de h. sig. l. v. b^{ana}. b^o p^{ro}hibitorū est. vt. s. de interd^{ic}to. l. ij. circa p^{ri}m^o. c^o Si arbor. ma^gis ter^{re} aliter hec v^{er}ba ponuntur. d^o Si publica aucto^{ri}tate. vt. C. de pig. l. iij. h^{ic}o. sed. h. sua aucto^{ri}tate. vt. C. de pig. ac. l. pignoris. et C. q^uo lice. vni. si ne iudice se vin. li beram. e^o Cōtinent^{ur}. vt. et arb. fur. ce. l. vi tem. in p^{ri}m^o. f^o Arboret^{is}. q^uo domū sua ip^{er}sa tegere et resarcire debet. vt. s. de v^{er}su fru. l. hactenus. g^o h^{ab}eat. s. in solidū si seruit^{ur} de beaf^o domū cōmuni. vt. s. si ser. ven. loca. s. si fundus. et. l. si forte. s. et si edes. sed arg. p^{er}tra. s. de dā. infec. l. ex dāni. s. quotiens.

De arboribus cedendis.

Hic p^{ri}or. l. edes. i. l. p^{ri}m^o v^{er}ba n^{on} q^uo q^uo d^{ic} vt. i. de h. sig. l. v. b^{ana}. b^o p^{ro}hibitorū est. vt. s. de interd^{ic}to. l. ij. circa p^{ri}m^o. c^o Si arbor. ma^gis ter^{re} aliter hec v^{er}ba ponuntur. d^o Si publica aucto^{ri}tate. vt. C. de pig. l. iij. h^{ic}o. sed. h. sua aucto^{ri}tate. vt. C. de pig. ac. l. pignoris. et C. q^uo lice. vni. si ne iudice se vin. li beram. e^o Cōtinent^{ur}. vt. et arb. fur. ce. l. vi tem. in p^{ri}m^o. f^o Arboret^{is}. q^uo domū sua ip^{er}sa tegere et resarcire debet. vt. s. de v^{er}su fru. l. hactenus. g^o h^{ab}eat. s. in solidū si seruit^{ur} de beaf^o domū cōmuni. vt. s. si ser. ven. loca. s. si fundus. et. l. si forte. s. et si edes. sed arg. p^{er}tra. s. de dā. infec. l. ex dāni. s. quotiens.

De glāde legēda.

Hic p^{ri}or. l. edes. i. l. p^{ri}m^o v^{er}ba n^{on} q^uo q^uo d^{ic} vt. i. de h. sig. l. v. b^{ana}. b^o p^{ro}hibitorū est. vt. s. de interd^{ic}to. l. ij. circa p^{ri}m^o. c^o Si arbor. ma^gis ter^{re} aliter hec v^{er}ba ponuntur. d^o Si publica aucto^{ri}tate. vt. C. de pig. l. iij. h^{ic}o. sed. h. sua aucto^{ri}tate. vt. C. de pig. ac. l. pignoris. et C. q^uo lice. vni. si ne iudice se vin. li beram. e^o Cōtinent^{ur}. vt. et arb. fur. ce. l. vi tem. in p^{ri}m^o. f^o Arboret^{is}. q^uo domū sua ip^{er}sa tegere et resarcire debet. vt. s. de v^{er}su fru. l. hactenus. g^o h^{ab}eat. s. in solidū si seruit^{ur} de beaf^o domū cōmuni. vt. s. si ser. ven. loca. s. si fundus. et. l. si forte. s. et si edes. sed arg. p^{er}tra. s. de dā. infec. l. ex dāni. s. quotiens.

De arboribus cedendis.

Litu. xxvj. **A**lpianus.

Alpianus. It p^{ri}or: q^u arbor ex edibus tuis in edes⁹ illius impendet: si p^{er} te stat quominus eaz adimas: tunc quominus eā illi arborē adimere sibiq^{ue} habere liceat: vim fieri veto. **H**oc in terdictū prohibitorū est. **S**i arbor⁹ edib⁹ alienis impendat: vtrūq^{ue} totā arborē tu beat p^{ri}or adimit: an vero id solum q^uo sup^{er} edes excurrit q^ueritur: et rutili⁹ ait ex stirpe excidendam: idq^{ue} pleriq^{ue} videtur verius. Et nisi d^{omi}n^us adimat arborē: labeo ait p^{er}mitti ei⁹ cui arbor officeret: vt si vellet succideret eam: lignaq^{ue} tolleret.

Arboris appellatio etiā vites cōtinentur. **N**on solum autē d^{omi}n^o edium: sed etiā ei qui vsum fructū habet cōpetit hoc interd^{ic}tū: quia et ip^{er} interest arborē: i^ustā nō impēdere. **P**reterea p^{er}bandum est: si arbor cōmuni bus edib⁹ impēdeat: singulos d^{omi}nos habere hoc interd^{ic}tū: et quidē in solidū: quia et seruitutū v^{er}dica tionē singuli habeant. **A**it p^{ri}or: si p^{er} te stat quominus eaz adimas: quominus eā arborē illi adimere liceat vim fieri veto. **P**rius itaq^{ue} tibi datur adi-

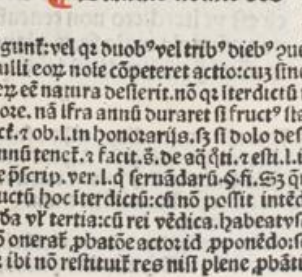
remoueri: ad h^{ic} potero. vt. d. s. item videamus. et. s. de seru. l. si. et. s. ad legem aquil. l. quē admodū. et. l. i. p^{ri}m^o no^{te} autem per hoc interd^{ic}tum: sed per negatōiam. **A**ltius. a terra. **P**recipitur. a stirpe.

mēdi facultas: si tu nō facias: tunc vicino prohibet vim fieri adimere volēt. **D**einde ait p^{ri}or: que arbor ex agro tuo in agrū illius impēdeat: si per te stat quominus pedes quindecim⁹ a terra eam altius⁹ coereas: tūc quominus illi ita coerecere lignaq^{ue} sibi h^{ic} liceat: vim fieri veto. **Q**uid ait p^{ri}or: et lex duodecim tabularū effice^{re} voluit: vt quindecim pedes altius rami arboris circūcidātur. et hoc id circo effectus est: ne vmbra arboris vicino p^{re}dicto noceret. **D**ifferētia duorum capitū interd^{ic}tū hec est: siquidē arbor edibus impēdeat: succidi eam precipitur: si vero agro ipendat: tūc vsq^{ue} ad quindecim pedes a terra coereci.

Si arbor ex vicini fundo veto inclinata in tuum fundum sit: ex lege duodecim tabularū de adimenda ea recte agere potes: tus ei nō cōmitta arborē habere.

De glāde legēda.

Litu. xxvj. **A**lpianus. It p^{ri}or: glādem que ex illius agro in tuū cadit quominus illi⁹ tertio quoq^{ue} die legere⁹ auferre⁹ liceat: vim fieri veto. **S**lands nomie oēs

ligunt: vel q^uo duob⁹ vel trib⁹ dieb⁹ quertun⁹ in trā: ita vt nulli eoz noie cōpeteret actio: cuz sine dolo tuo fruct⁹ in rez eē natura desierit. nō q^uo interd^{ic}tū tā breui sopiat tēpore. nā infra annū duraret si fruct⁹ staret et plus. vt. i. de acf. et ob. l. in honorariis. s^{ed} si dolo desisset h^{ic}: tūc infra annū tenet. et facit. s. de aq^u d^{ic}t^u. et est. l. i. s. item q^uo sitū. et. s. de p^{er}scr^{ip}t^u. ver. l. q^uo seruādarū. s. fi. s^{ed} q^uo ad q^uo fuit itroductū hoc interd^{ic}tū: cū nō possit intēdi nisi p^{ri}ma die vel sc^{ilicet}ba v^{el} tertia: cū rei v^{er}dica. habeat vsq^{ue} ad triēsiū: **R**ū. nō onerat p^{er}batōe actor: id p^{ro}ponēdo: fec^{it} i rei v^{er}dica tōe q^uo ibi nō resituit res nisi plene p^{ro}bat^{ur} de intētiōe sua.

Si arbor. ius ei non esse. hic illorū cōfundatur sententia q^uo d^{ic} cū negatoriaz nō habere locuz nisi remissa seruitute. **S**ed. **O**t. r^um. nō datur hic negatoria. sed actio in factū ex lege. xij. tabu. vt in st^{it}u. de acf. s. i. et fac. s. si fer. v^{el}. l. si cū me⁹. et. l. si q^uo. et. arb. fur. ce. l. si plures. s. si arbor. et. s. ad legē aq^uil. quē admo. s. i. et. s. de relig. l. offa. in p^{ri}m^o. et. s. ne quid in lo. pub. l. ij. in p^{ri}m^o.

De glāde legēda.

Hic p^{ri}or. il li. cauēno infecto. vt. s. ad exhibē. l. iulianus. s. h. o. **Q**uoq^{ue}. non solum p^{ri}m^o et secūdo: s^{ed} etiā tertio. et sic habeas q^uo. a s^{ed} quoquo. **L**egere. i. col ligere.

Aufferre. i. portare. **V**eto. p^{ri}m^o et secūdo et tertius dies cōputant ab eo tēpore quo cecidit glans: et iō ponit de tertio. vt q^uo collecto glandis vir durat ad tertū diē. nā citi⁹ col

ligunt: vel q^uo duob⁹ vel trib⁹ dieb⁹ quertun⁹ in trā: ita vt nulli eoz noie cōpeteret actio: cuz sine dolo tuo fruct⁹ in rez eē natura desierit. nō q^uo interd^{ic}tū tā breui sopiat tēpore. nā infra annū duraret si fruct⁹ staret et plus. vt. i. de acf. et ob. l. in honorariis. s^{ed} si dolo desisset h^{ic}: tūc infra annū tenet. et facit. s. de aq^u d^{ic}t^u. et est. l. i. s. item q^uo sitū. et. s. de p^{er}scr^{ip}t^u. ver. l. q^uo seruādarū. s. fi. s^{ed} q^uo ad q^uo fuit itroductū hoc interd^{ic}tū: cū nō possit intēdi nisi p^{ri}ma die vel sc^{ilicet}ba v^{el} tertia: cū rei v^{er}dica. habeat vsq^{ue} ad triēsiū: **R**ū. nō onerat p^{er}batōe actor: id p^{ro}ponēdo: fec^{it} i rei v^{er}dica tōe q^uo ibi nō resituit res nisi plene p^{ro}bat^{ur} de intētiōe sua.

Liber Quintus

vt. C. de rei ve. l. si. fm Al. vel fm Bzo. necessitas imponitur et in cuius terram cecidit: vt singulis tribus diebus semel liceat auferre: sic habeas quoquo. i. singulari tertia die.

Conuenitur. vt. Idem h. ob. l. qui venenti. §. glandis. **De libero hote exhibendo.**

Nihil enim facultas. hic not. qd dixi. C. de usufru. l. antiquitas. et facit. §. de co. di. et demon. ticio. §. ij. et. C. de cap. et possit. re. l. ab hostibus.

Recedendi. iste tres leges continentur.

Quod. f. vt liberi exhibeatur.

Prospicit. vt. et. §. ad legē fauā. l. nō statim. §. fi. et C. ad legē fauā. l. si fratrem.

Presertim. i. maxime. nā et idē vtrūq; licetare potest. vt. C. quando ciuilibs actio. l. i. et §. de tabu. exhi. lo. cū. §. si qd dolo. §. argu. contra. §. de iniur. l. quod sensus. §. fi.

Alius fauie. est enim hec actio publici iur. vt. C. ad legē fa. l. fi. et l. plagu.

Sive femina. ad hoc. §. de neg. gest. l. iij. in pn. et §. pti. pecu. l. i. §. i.

Sive plures. singlari nūer. §. que liberi pceptit pluralē. sic eodra. §. vt bo. rap. l. i. §. vel cui. bona.

Sive alieni. nō tñ detinentis: vt statū substat.

Non tenebit. nisi in casu. vt. §. ii. l. i. in fi. et. l. seq.

Untur. ad hoc. §. de regu. iur. l. nullus. et. §. de fur. l. cū creditor. et. §. de dā. infec. sumini. §. fi. et. l. pti. et. §. de iniur. l. iniuriarū. §. is qd iniur. et. §. p socio. l. merito.

Retineat. vt. C. de cap. et possit. re. l. si liberum.

Videbitur. alicator forte erat.

Semina. vna est cōis oim hoim: que vocat officiu;

Pietas duplex est.

fructus continentur.

De libero hote exhibendo.

Titu. xxviii.

Iplanus.

It pretor.

Que libez.

Dolo malo.

Retines.

Exhibeas.

Hoc interdicitur.

Pponit tuende libertatis causa.

Videlicet ne hoies liberi retineantur a quoq.

Iplia.

Nihil enim multu a specie.

Serutetum differunt.

Quibus non datur facultas recedendi.

Iplia.

Quod et lex fauā pspicit.

Neq; hoc interdicitur aufert legis fauie executionē.

Nam et hoc interdicitur agi poterit: nisi chilomin.

Accusatio legis fauie istitut pot.

Et versa vice qui agit fauā: poterit nichilomin.

Et hoc interdicitur hie. psertim.

Cū aliter interdicitur alius fauie actionem hie possit.

Hec pba que liberi: ad oem liberi hoiez pntinet: siue pubes sit siue impubes: siue mascul' sit: siue femina: siue vnus siue plures: siue sui turis sit: siue alieni.

Hoc est in pte hz.

Hoc interdicitur non tenebit: qd dolo malo nō videt hie qd ture suovrit.

Si qd euz que ab hostib' redemit retineat: i ea cā est vt interdicitur non teneat: non est dolo malo fecit. plane si offerat ptiū interdicitū locū hā

bet. §. et si eū remisit pto non accepto/dicēdū est interdicitū locū fore: si postea qd semel remisit velit retinere.

Si euz qd retineat filiu que nō hz in pte: plerūq; sine dolo malo facere videbit.

Pietas enim gemina efficit sine dolo malo retinet: nisi euidēs dolo: mal' intercedat.

Proinde et si libertū suū vel aliuū vel noxe deditū adhuc ipuberē: idem erit dicendū.

Et gñalē qd iustā cām hz hois liberi apd se retinēt: nō videt dolo malo facere.

Si qd volentē retineat: nō videt dolo malo retinere. §. qd si volētē qdē retineat: nō sine calliditate circūuentū: vel seductū: vel sollicitatū: neq; bona vel pbabil' rōne hoc facit: recte dicit dolo malo retinere.

Is qd nescit apd se eē hoiez liberū dolo malo caret: sed vbi certioratus retinet: dolo malo nō caret. plane si dubitat vtrū liber an seru' sit: v' facit status cōtrouersia: recedēdū erit ab hoc interdicitū: et erit agēda cā libertatis. et eū recte placuit tūc demū hoc interdicitū locū habere: quoties quis p certo liber est.

Leteruz si querat de statu: nō oportet p iudiciū fieri aliene cognitio.

It pretor exhibeas: exhibere enim est in publicū pducere: et videndi tāgēdū hominis facultatem prebere. proprie autē exhibere est extra secretū hie.

Hoc interdicitū

Cognitioni. als cognitioni. et als conditioni. et dic aliene. i. de libertate sup qua cognosceret forte alius iudex si nequit ille de libertate iudicare. Accur.

It pretor. §. e. l. i.

Prebere. facit. §. de tabu. exhiben. locum. §. hoc interdicitū. et. §. ad exhi. l. exhibere. et. §. de h. sig. l. fi. et. l. pl' est. et. §. que ad. testis. ape. l. ij. §. inspectio.

ne est gemina: quia homo: et quia paf. et facit. §. de adop. nec et. §. eoz. et qd no. C. de neg. gest. officio. et pto hoc. §. de ri. nup. l. non solū. §. de vno. et etiā. §. de pba. l. pcula. q. Retineri. §. videri. Accur.

Intercedat. et pbetur. vt. C. de dolo. l. dolo. et. §. de dolo elegatē. §. fi.

Dedituz. §. cū qd putabat eū seruūz cū liber sit. vt. §. l. fi. §. rñ.

Impuberez. videt enim eū tenere ppter vtilitāē ipsius impuberis. et subaudi maxime impuberez vt subicit.

Dolo. facit §. de bo. lib. qd euz maior. §. si pns. et. §. de regu. iur. qd in ius. §. nemo.

Si quis volētēz retineat. vt. §. de aqua plu. arcē. l. in diem. et. §. de edil. edic. l. queritur. §. si veditoz. et. §. de iur. l. i. §. §. fi. et. §. de trāfac. l. cū donatio. et. C. de pig. l. libez.

Sollicitata. facit. C. de rap. §. de seruo. l. i. §. i. et. §. de apof. l. eum.

Caret. ad hoc C. de incest. nup. l. qui cōtra. et. §. de excep. do. l. ij. §. generaliter. et. §. de tribu. l. illud. §. si cuius. ibi si tamē et. et. §. de acqui. pos. l. clam. et. §. de peni. here. item veniunt. §. penitam. et. l. sed et si le. §. de eo.

Dubitat. tris ergo sunt: scire: ne scire: et dubitare: sic est argu. qd alius quis potest respōdere dubito.

Caret. ad hoc C. de incest. nup. l. qui cōtra. et. §. de excep. do. l. ij. §. generaliter. et. §. de tribu. l. illud. §. si cuius. ibi si tamē et. et. §. de acqui. pos. l. clam. et. §. de peni. here. item veniunt. §. penitam. et. l. sed et si le. §. de eo.

Dubitat. tris ergo sunt: scire: ne scire: et dubitare: sic est argu. qd alius quis potest respōdere dubito.

Caret. ad hoc C. de incest. nup. l. qui cōtra. et. §. de excep. do. l. ij. §. generaliter. et. §. de tribu. l. illud. §. si cuius. ibi si tamē et. et. §. de acqui. pos. l. clam. et. §. de peni. here. item veniunt. §. penitam. et. l. sed et si le. §. de eo.

Dubitat. tris ergo sunt: scire: ne scire: et dubitare: sic est argu. qd alius quis potest respōdere dubito.

Caret. ad hoc C. de incest. nup. l. qui cōtra. et. §. de excep. do. l. ij. §. generaliter. et. §. de tribu. l. illud. §. si cuius. ibi si tamē et. et. §. de acqui. pos. l. clam. et. §. de peni. here. item veniunt. §. penitam. et. l. sed et si le. §. de eo.

Dubitat. tris ergo sunt: scire: ne scire: et dubitare: sic est argu. qd alius quis potest respōdere dubito.

Scire nescire et dubitare tris sunt

¶ Nemo enim pro hoc facit. s. ad exhi. si liber. r. lti. de suspic. in s. consequens.

¶ Uel calumniari. ad hoc. s. de re militis. non omnes s. a barbaris. r. s. de suspic. tuto. tutor. s. si tutor.

¶ Sollicitato. et detento.

¶ Reos facere.

¶ vt. r. de accu. l. i.

¶ r. q. r. l. hos accu.

¶ fare. r. c. q. accu.

¶ no. pos. l. d. crimle

¶ e. Eligēdi. fa.

¶ cit. l. de sepul. vio.

¶ la. l. p̄tor. s. si plu.

¶ res. et. s. de popu.

¶ la. act. s. et si. s. is

¶ cuius. r. s. de accu

¶ satio. si plures. qd

¶ ergo si pares. r. s.

¶ locus est gratifica

¶ tion. argu. s. de re

¶ lig. l. fi.

¶ f. Nisi de perfu

¶ dia. expositiue nō

¶ exceptiue. sic po

¶ nitur nisi propter

¶ verbum facile. sic

¶ s. de procura. l. ni

¶ si. et facit. s. de iu

¶ riu. l. eum. s. in

¶ popularibus.

¶ g. Ampli agi.

¶ nisi ille qui accu

¶ sat loco scō. p̄e

¶ quatur suam: vel

¶ suoz in iuriam: r

¶ doceat se ignora

¶ se de accusatōe p̄

¶ mi. vt. s. de accusa

¶ si cui s. q. d. et fa

¶ cit. s. de p̄uarica.

¶ l. p̄uaricatiōis.

¶ h. Estimatio

¶ nē. forte quinqu

¶ ginta aureos. vel

¶ p̄tum arbitrabit

¶ tur bonus vir. ar.

¶ s. de his qui deie

¶ vt. effu. l. i. s. r. s.

¶ s. cum: vel p̄t in

¶ litē iurauerit. arg.

¶ s. de in lites iur. l.

¶ in actione. s. p̄la

¶ ne. r. s. de rei ven

¶ l. qui restituere. s.

¶ nunquid de calu

¶ mia iurabitur: po

¶ test dicit q. sic: qz

¶ ex quo conceditur

¶ qd maius est: r. id qd minus debet esse p̄cessum s̄m Jo.

¶ i. Sine exceptione. rei iudicate. qd est p̄ira natura po

¶ pularis actionis. vt. s. de popula. act. l. iij. itē argu. p̄ira s.

¶ de excep. rei iud. l. si quis cum eo. s. p̄lanc. et facit. s. de

¶ noza. l. qui ex pluribus. sed hic speciale. Accur.

¶ h. Irrogandā. p̄t ap̄pe absens cōdēnari licet tēpore

inle non fuerit p̄sens. vt et. c. de adul. l. quis adulter. l. perpetuum. i. sine sine. vt. r. c. de p̄scrip. long. rēp. que pro libertate. l. sola. facit. s. de vis publi. l. viā publi cam. r. est hoc contra naturam popularis actionis. vt. s. de popula. act. l. fi. Accur.

in bona eius eundū ait. Hoc interdicitū p̄petuū est. ¶ Uenu.

¶ Siquis liberum hoīem ignorantē suum status retineat: si tamē dolo malo retineat: cogitur exhibere. Trebatius quoq; ait nō teneri eū qui liberum hominem pro seruo bona fide emerit: r. retineat. ¶ Nullo tēpore dolo malo retineri homo liber debet adeo vt quidam putauerint nec modicum tempus ad eū exhibendum dandum: quoniam p̄teriti facti pena p̄standa est. ¶ Creditori nō cōpetit interdicitum vt debitor exhiberetur: neq; enī debitorem latitantem exhibere q̄s cō cogitur: sed in bona ei⁹ ex edicto p̄toris mittitur.

¶ De liberis exhibendis vel deducēdis. Titu. r. r. r. r.

¶ Titu. r. r. r. r. ¶ It p̄tor qui queve in potestate lucij t̄c̄ij est: si is eave ap̄ te est dolo ve malo tuo factus est quominus apud te eēt: ita eum eā ve exhibeas. ¶ Hoc interdicitum proponitur aduersus eum quem quis exhibere desiderat eum que in potestate sua esse dicit: et ex verbis apparet ei in potestate cuius est hoc interdicitum competere. ¶ In hoc interdicitō p̄tor nō admittit causam cur apud eum sit is q̄ exhiberi d̄z:

¶ Et verbis edicti. ¶ In hoc interdicitō. et sup̄iori. s. de libero homi. exhi.

¶ nā ibi q̄rit cā. s. volēs vel inuit⁹. vt. s. l. iij. s. si q̄s volentē. qd hic nō q̄rit nisi in casu. vt. l. fi. Itē ibi q̄rit dolo vel nō dolo: hic autē quasi semp̄ dolo videt. vt. s. r. i. l. iij. s. si quis eum. a. s. si eum quis.

¶ Siquis liberis. ¶ p̄ seruo. vt

¶ r. s. e. l. i. s. si cum. ibi proinde r. c.

¶ n. Putauerit. r. bene nisi ponas

¶ eū nō posse statim exhiberi. vt absen

¶ tē eē. quo casu tēpus dabitur. r. qd

¶ subijcit modicum t̄ps. s. decē dieruz.

¶ vt. s. de p̄si. pecu. p̄missor. alio dicit

¶ modici quattuor mēssū. vt. s. de ar

¶ bi. si cū dies. s. fi. r. l. seq. alio triginta

¶ dierū. vt. s. de iti. actuz. pu. l. i. s. u.

¶ o. ¶ Qm̄. q. d. in pena p̄teriti facti

¶ denegatur ei dilatio.

¶ p. ¶ Ex edicto. s. q. ex cau. in pos. es

¶ tur. l. ij. et facit. s. de in ius vo. l. ple

¶ ricq. r. l. satisq.

¶ De liberis exhibēdis r. c. hoc interdicitus nō p̄t p̄

¶ p̄curatores exerceri nisi nom̄latiz mādatum sit. r. p̄

¶ valitudine vel alia cā ipediā. vt. s. de pecu. l. p̄poni.

¶ It p̄tor. ita eū. i. ita vno casu vt

¶ alio. s. quomodo exhibet q̄ nō h̄z l̄z dolo h̄re des̄it: et certe nō poterit: s. iurabit l̄re. r. facit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

¶ r. Aduersus eū. scilicet des̄inentē. s. Desideratē. scilicet filium.

cc ij

a **E**x iustissima, quia lactabat eum.
b **D**ecreuit, qd dic vt. C. diuortio facto. l. i. r. ij. r. C. de patri. potesta. l. pe. r. Ieo. l. deinde. §. etiam.
c **E**rit ei. s. matri sicut superiori titulo subuenit ei qui nō dolo retinet. §. §. de ven. inspi. l. i. §. post editū au-
 tez partū. Sol. ubi mater nō iusta cā tenebat: h. sic. Ibi em̄ volebat vene no occidere §. §. d

d **P**er exceptio nem. l. doli.
e **P**er iniuriā. id est in s. litiga toris. r. facit. §. de lib. agno. l. i. §. fi. et. l. seque. r. §. ad trebel. suo iuito. §. cū p̄tor. r. C. de re iudi. l. i.
f **I**n p̄tate. fa- cit. §. de edil. edic. q. si nolit. §. in fa- ctū. r. §. de iudi. l. si p̄tor. in p̄n. r. de iure iur. l. nō erit. §. dato.

g **T**urbent. vt et. C. de repud. l. dissentiētia. et de fur. l. si. in fi. et de inof. test. c. i. r. l. filia. r. §. de bo. in ter vi. r. vr. l. cū h̄ status. §. si focer. h̄

q **Q**d tñ. hoc referri pōt ad id qd dixerat. §. ea. l. §. i. f. p̄ hoc inf̄ dictū p̄teree in cui⁹ p̄tate est: qd tñ sic r. vel refe- ras ad p̄t. f. pa- tri obstarē exce- p̄tōz s̄ velit ducere filiā suā alū nu p̄tā. qd tñ erit ad- h̄. l. i. dādū interdi- ctū r. c. si em̄ nō ve lit turbare matris moniū: s̄ patriaz p̄tate modice exer- cere: non obstat et hec excep. sed agere poterit cuz effectū: et hoc est quod tamen r.

r **M**o. recte puenit. inf̄dicto de vxore exhibēda qd nō habem⁹ ad instar ei⁹ qd habem⁹: vt h. r. C. e. l. si. r. facit. C. de nup. l. si iuta. §. ar. §. §. ti. i. l. i. §. h̄c h̄ba

s **E**ide. dixit de exhibēdis: nūc de deducēdis: r. hoc capite interdicti.
l **S**upiora. inf̄dicta de libero hōse exhibēdo: et de li- beris exhibēdis. r. facit. §. de interdictis. l. i.
m **L**iberorum. i. filiorum.

quēadmodū in superiori int- dicto: s̄ oimodo restituēdum putauit: si in p̄tate est. Si nō mater sit q̄ retinet: apud quaz interdū magis q̄ apud p̄rem morari filiū debere ex iustissi- ma⁹ sc̄z cā et diuus pi⁹ decre- uit: et a marco r. a severo re- scriptū est: eque subueniendū erit ei⁹ p̄ exceptionē. **P**ari modo si iudicatū fuerit nō eē eū in p̄tate: et si p̄ iniuriā iud- catū sit: agentī hoc inf̄dicto obijciēda erit exceptio rei tu- dicatē: nec de hoc querat an sit in p̄tate: s̄ an sit iudicatū.

Item qd filiā suā q̄ michi nu p̄ta sit velit abducere vel ex- hibere desideret: an aduersus inf̄dictū exceptio danda sit: si forte p̄ concordās m̄t̄mont- um et forte liberis subnitū ve lit dissoluere. r. certe hoc iure v̄timur ne bñ cōcordātia ma- trionia iure patrie p̄tātis tur- bent⁹: qd tñ sic erit adhibē- dū vt p̄i p̄ sua deat ne acerbe p̄tiaz exerceat p̄tate. **T**enul.

Item magis de vxore exhibēda ac deducēda pater etiā qui filiā in pote- state habeat / a marito recte conuenitur.
Supra posuit de liberis ex- hibēdis: nūc dicit de liberis deducēdis. **Bar.** **A**plā.

Dēinde ait p̄tor: si lu- ctus tictus in p̄tate lu- ctus tictus est quominus eū lucto tictio ducere liceat vi fieri veto

n **C**eteroqz. liberorū hōl m̄ q̄ non sunt filij.
o **I**nterdictum. f. de ducendis.
p **D**iximus. §. l. i. per totum.
q **C**essat. vbi ali⁹ detinet: locū h̄ inf̄dictū: vt in p̄t. vbi ali⁹ nō detinet cessat: vt h. §. in hoc §. J. e. l. pe. r. C. e.

r **S**uperiora interdicta ex- hibitoria sunt: hoc est pertinē- tia ad exhibitionem liberorū ceterorūqz de quibus supra diximus. **H**oc autem interdi- ctum pertinet ad ductionem vt ducere qd possit eos in qd h̄z ius ductiōis. **I**taqz prius interdictū qd est de liberis ex- hibēdis preparatorū est hui⁹ interdicti. quo magis em̄ qd duci possit exhibēdus fuit: et ex eis dē causis hoc interdictū tribuendū est: ex quibus cau- sis de exhibēdis liberis cō- petere diximus. **I**taqz que cūqz ibi diximus: eadem hic qd dicta accipiēda sunt.

Hoc autē interdictū cōpe- tit nō aduersus ipm̄ filiū quē quis ducere vult: sed vtiqz de- bet esse is qui eum interdicto defendat. **L**eterū cessat inf̄- dictum / et succedere poterit notio p̄toris: vt apud eum disceptetur vtrū quis in pote- state sit an non. **I**ul. ait q̄- tiens hoc inf̄dictū monef de filio ducēdo vel cognitio: et is de quo agitur impubes est a s̄s differri oportere rē i tps̄ pubertat⁹: a s̄s representari: idqz ex p̄sona eorum int̄ qd cōtro- uersia erit: r. ex genere cause constituendum est. nā qd si is qui se patrem dicit auctorita- tis / prudentie / fidei explorate esset: vqz in diem litis impu- berem apud se habebit. **I**s vero qui controuersiam facit

Item qd tñ sic erit adhibē- dū vt p̄i p̄ sua deat ne acerbe p̄tiaz exerceat p̄tate. **T**enul.

Item magis de vxore exhibēda ac deducēda pater etiā qui filiā in pote- state habeat / a marito recte conuenitur.

Supra posuit de liberis ex- hibēdis: nūc dicit de liberis deducēdis. **Bar.** **A**plā.

Dēinde ait p̄tor: si lu- ctus tictus in p̄tate lu- ctus tictus est quominus eū lucto tictio ducere liceat vi fieri veto

c **I**n diem litis. id est in tempus pubertatis. et sic contradictor non est hic calumniator. a s̄s statim expedi- retur. vt. I. statim fm̄. p̄. vel dic proptie in diem litis / id est donec lis erit finita: que statim finitur cum resis- tens sit calumniator. et sic tradetur patri quasi possessio et nichilominus ager. qd est no. fm̄ q̄ dā. sed nō plz qd tunc interim deponitur puer. vt. §. in hoc.

d **F**acit. excipiendo. r. sic reus b̄ facere cōtrouersiaz actori. sic. C. de euc. l. si controuersiam.

l. i. vbi a nemie de- tinetur et tñ habz locū interdictum So. si simplr ē q- stio filiationis ces- saret hic. vbi r. he- reditatis quā di- co michi p̄ eū q̄st- tam: tunc h̄z locū vt ibi. vt ar. C. de test. ma. l. cū testō Alij distiguit an q̄stio filiationis ē et p̄ p̄tātis et fatet locum inf̄ dictū. an p̄tātis tñ: filij em̄ se con- fitetur: r. tñ nō vt ibi et h̄. r. distiguit vt no. §. de rei v̄. l. i. §. i.
r **P**retoris. i. officium iudicis. ad qd est. §. de rei ven. l. i. §. i.
f **E**um. p̄tor- rem siue iudicem Accur.
t **I**nterdictū. de liberis deducē- dis. acc.
v **D**ucēdo. ad uersus alium. Accur.
r **C**ognitio. aduersus eum.
p **R**em in tem- pus. i. causaz. nā rei appellatōe cā continetur. vt. §. de verbo. signi. l. rei.
z **R**epresents- ri. id est stati ter- minari.
a **E**t ex genere vtrum sit iusta. vt in iusta.
b **N**āqz. secun- do casui respon- det. et sic contradictor non est hic calumniator. a s̄s statim expedi- retur. vt. I. statim fm̄. p̄. vel dic proptie in diem litis / id est donec lis erit finita: que statim finitur cum resis- tens sit calumniator. et sic tradetur patri quasi possessio et nichilominus ager. qd est no. fm̄ q̄ dā. sed nō plz qd tunc interim deponitur puer. vt. §. in hoc.
d **F**acit. excipiendo. r. sic reus b̄ facere cōtrouersiaz actori. sic. C. de euc. l. si controuersiam.

A Humilis id est vilis.
B Representanda. i. nam determinanda. et p. pupillo:
 si id rō vel modice suggerat. ar. l. de car. edic. l. ij. §. due.
C Item. nunc contra. Accur.
D Probatus. scilicet est.
E Non oportet

bit. apparet q. d.
 eūq. eorū sit calū-
 niator non differ-
 tur. sed si vterq.
 tunc sec. vt subij-
 cit.

F Infirma. i. non firma ad hoc factum.

G Quē. tertiū.
H Aut fili. ad hoc. s. e. l. i. §. si ho

I Obtinuit. i. illo referipto.

K In hoc iterdicto. nō ergo dif-
 fert hoc casu: r. sit
 depositio. nā alter
 erat calūniator. vt
 s. s. ulianus. Ac.

L Feminam. puellam.

M Proxie. ad-
 uerbiū est.

N Preteritū. s. q.
 alio est et tūc
 prime est nomē.

O Accederet. i. con-
 tingeret.

P Prox. ad hoc. s. §. si vero
 vtraq.

Q Prox. ad-
 uerbiū.

R Preteritū. s. ter-
 tāt. dicit qui
 adhuc est ipubes
 a preterita qd est
 gen. velis q. vte-
 bant ipuberes: de
 quo fit mēto liti.
 de iniur. §. i.

S Accedere. i. con-
 tingere.

T Puberē. alio
 impuberē.

V Auctoritatē. s. stricte
 h. alibi lar-
 gi. p. omē. vt. l. s. h.
 sig. p. nūciatū. s. ma-
 trē. r. dicit. s. de
 sta. ho. l. nā. cuius.
 et fac. s. ad tertul.
 l. l. in prin.

S Item. ait. vt. r. C. e. l. i. sed cōtra. s. e. l. i. proxi. §. hoc
 autem. Sol. vt. ibi.

S Filius. haberet. et sic habet locuz officii iudicis.
 vt. s. e. l. ij. §. hoc autem.

si humilis sit calūniator no-
 teq. nequitie representanda
 cognitio est. Item si is q. im-
 puberē negat in aliena eē po-
 testate vt oib. modis pbatus
 tutor: vel testō vl. a p. ore dar
 pupilluz quē apd se habuit: in
 diē litis tues. Is ho q. p. rem se
 dicit si suspect. est q. si calūnia
 tor differri litē nō oportebit.
 si ho vtraq. p. sona suspecta ē:
 aut tāq. infirma: aut tāq. tur-
 pis: non alienū erit inqt. dispo-
 nit apd quē puer iterim educe-
 tur: r. trouerfiā in tēp. puber-
 tatis differri: ne p. collusionēz
 vel p. iperitiā alterutri. p. tēdē
 tium: aut aliene potestati p. fa-
 millas abdicat: aut filius. alie-
 nus p. r. famillias loco cōstitua-
 tur. Etiam si maxime eū pro-
 bet filii p. in sua potestate eē:
 tū cā cognita m. in retinendo
 eo potior erit. id. q. decretis di-
 ut p. q. b. u. d. a. p. r. n. e. s. obtinuit
 eū m. ob neqt. l. a. z. p. r. s. vt sine
 diminutiōe p. r. e potestatis apd
 eā fili. moraret. In hoc in-
 terdicto. donec res iudice: fe-
 minā p. r. t. a. t. a. z. eū q. q. p. r. e. m.
 p. r. t. a. t. i. e. r. a. t. e. z. a. c. c. e. d. e. r. e. t. : in
 teri apud matrē fam. deponi
 p. r. o. r. i. u. b. e. t. p. r. i. e. a. l. i. t. p. r. e. t. a. t. a.
 t. i. e. t. a. t. e. a. c. c. e. d. e. r. e. e. u. d. i. c. i. m. : q.
 puberem. etatē nūc ingressus
 est. C. l. u. z. a. u. d. i. s. m. a. t. r. e. f. a. m. i. l. i. a. s.
 l. l. a. s. / a. c. c. i. p. e. n. o. t. e. a. u. c. t. o. r. i. t. a. t. i. s.
 f. e. m. i. n. a. m. A. f. r. i. c. a.

S Item qui se patrē fami-
 llas dicat ego in mea potesta-
 te eē r. iussu meo adisse here-
 ditatē dicaz: tā de hereditate
 agi oportere: r. ad iterdictum
 de filio ducēdo iri debere ait.
 cit. s. q. cau. pig. taci. §. l. si nō iuducta. hoc aut
 p. r. o. t. a. t. v. t. p. p. e. t. u. o. i. b. i. s. i. t. v. t. s. d. e. p. i. g. d. e. b. i. t. o. r.

S Item qui se patrē fami-
 llas dicat ego in mea potesta-
 te eē r. iussu meo adisse here-
 ditatē dicaz: tā de hereditate
 agi oportere: r. ad iterdictum
 de filio ducēdo iri debere ait.
 cit. s. q. cau. pig. taci. §. l. si nō iuducta. hoc aut
 p. r. o. t. a. t. v. t. p. p. e. t. u. o. i. b. i. s. i. t. v. t. s. d. e. p. i. g. d. e. b. i. t. o. r.

S Item qui se patrē fami-
 llas dicat ego in mea potesta-
 te eē r. iussu meo adisse here-
 ditatē dicaz: tā de hereditate
 agi oportere: r. ad iterdictum
 de filio ducēdo iri debere ait.
 cit. s. q. cau. pig. taci. §. l. si nō iuducta. hoc aut
 p. r. o. t. a. t. v. t. p. p. e. t. u. o. i. b. i. s. i. t. v. t. s. d. e. p. i. g. d. e. b. i. t. o. r.

P Retor ait utrobi. i. apud quē: r. ex duob. cōponi
 tur. qd est vtrum. et vbi. et sic vtrum pro apud
 r. vbi pro quē. Is autē ex duobus potior erat in
 hoc iterdicto: qui maiore parte anni possederat. s. hō-
 die tempore litis contestate: vt hic in fi. et in situ. eo. §.
 sed hodie. et. s. de

S Filius sua tenul.
 spōte apud aliquē est:
 inutile hoc iterdictū erit: q. fili.
 magis apd se q. apd eū est in
 quē interdicit: cū liberā facul-
 tatē ab eūdi vel remanēdi ha-
 beret: nisi inter duos q. se pa-
 tres dicerēt cōtrouersia esset:
 r. alter ab altero exhiberi euz
 desideraret.

Utrobi. l. i. tit. xxx. l. i. p. l. a.
P Retor ait. vtro-
 bi. hic homo de
 quo agit malo-
 re. p. te hui. anni
 fuit: quom. is
 eū ducat v. z. sic
 ri veto. Hoc iterdictum de
 possessione rerū mobilium locū
 h. z. s. obtinuit vim et exequa-
 tā fuisse vt possidetis interdi-
 cto. qd de reb. soli. cōpetit: vt
 is i hoc iterdicto vincat: q. nec
 vt nec clā nec p. cario duz sup
 hoc ab aduersario inqtatur:
 possessionē habet.

De migrando. l. i. tit. xxx. l. i. p. l. a.
P Retor. l. i. p. l. a.
 ait: si is hō de q.
 agit nō est ex
 his reb. de qui-
 bus inter te. et
 actorem. cōue-
 nit: vt i. q. in eā habitatiōe de
 q. agit introducta ipozata ibi
 nata facta ve essent ea pignori
 tibi p. mercede et habitatiōis
 eēt: siue ex his reb. esset r. ea
 merces tibi soluta eoue noie
 satisfactum est: aut p. te stat.
 quom. soluatur: ita quom.
 nus et q. pignoris nomie cum

cit. s. q. cau. pig. taci. §. l. si nō iuducta. hoc aut
 p. r. o. t. a. t. v. t. p. p. e. t. u. o. i. b. i. s. i. t. v. t. s. d. e. p. i. g. d. e. b. i. t. o. r.

interdic. l. i. §. l. i. s. l. i. t. e. r. a.
 dictorum quedā.
 et. C. e. l. i. sed qua
 re diuersa nomia
 dantur his iterdi-
 ctis. R. h. quia im-
 mobilia p. r. e. d. i. a.
 cuntur possideri.
 dicitur enim pos-
 sessio quasi pedis
 possessio. et est arg.
 s. s. acqui. pos. l. i.
 in prin. merito er-
 go ibi dat. vti pos-
 seditis: qd ad mo-
 bilia aptari nō po-
 test cum nō possi-
 deatur. p. p. u. e. sed
 apd aliquē sunt.
 sed abusu etiam
 mobilia dicuntur
 hodie possideri in
 v. s. u. loquēdi. Itēz
 quare referuauit
 hūc titu. r. nō po-
 suit. s. i. u. r. t. a. i. l. l. u. m.
 titulū vti posside-
 tis. R. h. quia tra-
 ctatur. erat de in-
 terdictis quibus-
 da. z. circa mobilia
 vt supiorib. titu.
 et ideo hūc titulū
 cum illis referua-
 uit.

A Maiore. hoc
 expone vt. s. de h.
 sig. l. maiorem.
B Interdicto.
 datur casus.
C Rebus soli.
 vt. s. vti posside-
 tis. l. i. §. ij.

De migrando.
P Retor ait.
 inter te. lo-
 catorē do-
 mus.
E Actorē. in
 q. l. i. u. z. q. agit hoc
 iterdicto: alio au-
 ctorem.
F Conuenit. ita-
 cite vel exp. s. r. fa-
 cit aut intellige si
 p. r. o. t. a. t. v. t. p. p. e. t. u. o. i. b. i. s. i. t. v. t. s. d. e. p. i. g. d. e. b. i. t. o. r.

S Per te stat. facit. s. de v. s. i. r. i. s. l. acceptaz. et de ope.
 no. nuncia. l. p. r. o. r. §. deinde.

a Migrare. i. exire: vel recedere cum rebus suis.
b Cui rei. i. in colono non dico migranti sed recedē-
 ri: vel dic in colono ⁊ inquilino: ad qd est. s. ne vis fiat ei. l.
 si qd missus. sic alio differētia est inter colonū et inquilī-
 num. vt. C. locati. l. certi iuris. Accur.

c Infrequēs. i. valde frequēs: cū ⁊ de vtile colono cū. sic. s. de lib. et posthu. gallus. s. ille. vel. i. min⁹ frequēs cū nunq̄ de tur colono ⁊ inquilino: inter dū nō detur sed extraordi- nē subueniat. Ac.
d Nōdum debeat. qz tps i pue- tūe exp̄suz nōdū p̄terit.
e Eā p̄sionē. totā etiam futuri temporis.
f Soluerit. rō- ne p̄teriti. non em̄ efficacit. p̄ futuro debet nisi elapso tēpore. ar. s. solu. matrimo. l. diuor- tio. l. r. h. 30.

g Debeat. cō- uētūis iure: nō qz tanto tpe sit vsus habitatiōe. Item hoc itelligit cū cō- duxit in singulis sex mensibus fm 7. vel etiaz dic qz in annū. ⁊ tūc erit argu. qz in medio anni est soluenda p̄sio. sic. C. d. ad- no. diuer. iud. per hāc. s. sercēti asit.
h Ita tū. ergo a h̄rio si hoc mo- do specialit nō est actum: ⁊ migrare etiā nō soluta p̄- sione futuri tēpo- ris: ⁊ sic est s. s. lo- ca. l. si in lege. s. si dom⁹. Sol. hic de necessaria migra- tiōe. ibi de volun- taria. yr. v. l. sol. vt ibi. vel h̄ sunt plu- res conductiones. l. singulis sex mensibus vel annis. ibi vna. facit. s. loca. l. dominus horeoz. s. h. ⁊ de dāno in- fecto. vt itq.

i Nō egisse. qz ad hoc vt cōpetat hoc interdictum.
k Pignori res. quia aliena.
l Non poterint. veluti si res tales sunt: quarum cō- mercium est interdictum: vt homo liber.

induxit inde abducere liceat: vtm fieri veto. **¶** Hoc inter- dictū pponit inquilino q̄ soluta p̄sioe vult migrare. nā colo- no nō cōpetit: cut rei p̄ertam ex tra ordinē subueniri p̄t. ergo infrequēs est hoc interdictū. Si tū gratuitā q̄s habitatiōez h̄z: hoc interdictū vtile et cōpe- tit. **¶** Si p̄sio nōdū debeat: at labeo interdictū hoc cessa- re: nisi parat⁹ sit eā p̄sionem soluere. p̄uide si semestrem soluerit: ⁊ semestris debeat: inuitit interdicet: nisi soluerit ⁊ sequēris semestris: ita tū si cō- uerzio specialis facta est i p̄du- ctioe dom⁹: vt nō liceat ante si- nitū anū vel certū tps migra- re. Idē est ⁊ si q̄s i plures an- nos p̄duxerit: ⁊ nōdum p̄terie- rit tps. nā cū in vniuersaz p̄du- ctione pignora sunt obligata: p̄sequēs erit dicere interdicto locū nō fore: nisi libata fuerit. **¶** Illud notādū est: p̄tozē hic nō exegisse: vt in bonis fuerit p̄ductoris nec vt esset pignori res: illata: s; vt pignoris noie i ducta sit. p̄uide et si aliena sint: ⁊ sint talia q̄ pignori tene- ri nō poterint: pignoris tamē noie i troducta sint: interdicto huic loc⁹ erit. qz si nec pignori noie i ducta sint: nec retineri poterit a locatore. **¶** Hoc in- terdictū p̄petuū est: ⁊ i succes- sores et successorib⁹ dabitur.

¶ De interdi- ctū inquilino etiā de illis reb⁹ q̄ nō ipsi sunt: s; forte cō-

m Nec retineri. competit enim et si non sint obliga- te: nec pignoris nomine inducitur: nec ex verbis edicti ap- pareat. vt. s. e. l. in pun. ⁊ l. p̄oxi.

n De interdictum. vtile. i. efficax. vt. s. l. i. in prin. vel p̄pue illud in reb⁹ inquilum ⁊ non obligatis. et fa- cit. s. l. p̄i. s. ill. d. **¶** De saluiano in- terdicto.

¶ De saluiano interdicto. Titu. xxxij. Iullan⁹.

S colon⁹ an- cillā i fūdo pignori no- mine iduce- rit: ⁊ eā ven- diderit: qd apd p̄tozē ex ea nati est: et ap̄p̄hendēti ḡfa vtile iterdictū reddi op̄.

¶ Si colon⁹ res in fūdu duo- rū pignori noie iulerit ita vt vtriq̄ solidū obligate eēt: singul⁹ aduersus e f̄neos sal- uiano iterdicto recte exp̄lent. In t̄pos p̄o si reddat hoc iter- dictū p̄p̄ parē. f. cāz: possidē- tis p̄ditio melior erit. Et si id actū fuerit vt p̄ p̄tib⁹ res obli- gare: vtilis actio ⁊ aduers⁹ ex- traneos: ⁊ in t̄pos dari debe- bit: per quā dimidias partes pos. singul⁹ ap̄p̄hendant. Idē seruari p̄uenit ⁊ si colon⁹ rem quā cum alio colono cōem ha- bebat: pignoris nomine indu- xit. f. vt p̄ parte dimidia pigno- ris p̄secutio detur. **¶** Ulpia.

¶ A saluiano iterdicto si in fūdo cōi duoz pigno- ra sūt ab aliq̄ iuecta: possessor vicer: ⁊ erit eis descēdēdū ad seruianum iudicium.

¶ Explicit liber. xliij. Incipit huius voluminis liber. vij.

seruiana. vt. l. l. i. si. vel dic veri⁹ idē in q̄si seruiana. ⁊ il- lam expone vt ibi iā dices. ⁊ adde qd no. in. l. illa si debi- tor. itē facit. s. de publicia. l. siue. s. si duobus.

¶ A saluiano. possessor vicer. collige ergo qz cū q̄ rē obligat duob⁹ simpliciat: qz in solidūz cū libet p̄ suo debito obliget. vt. s. de pigno. l. si fundum. s. si duo.

¶ Ad seruianū. in quo id veniet vt sit possidēz p̄ditio

S colo- nus. vtile i- terdi-

ctū. apparet par- tū apud emptorē natiū obligatum eē. vt. s. de pigno. ac. l. si puenit. s. si fundū. sed con- tra. s. de pignori. paulus. s. i. Sol. ibi p̄cepit apd em- ptorē ⁊ pepit ma- ter. hic nati in: s; apd debitorē p̄ce- pit. Aliū dicitur eē hic nati apud de- bitorē. itē in eo qz dicit emptorē ten- nerit: sic dat con- tra extraneum: vt h. et. l. p̄i. s. i. est s. C. e. l. i. vbi di- cit non dari in ex- traneū. sed dic de- rectū nō dari: vti- le sic: vt hic et. l. p̄i. s. i. vel dic vt ibi. ⁊ qz vt ibi.

¶ Essent. qd in dubio p̄sumit. vt. s. e. l. i. Accur.

¶ Extraneos. id est colonū q̄ est extrane⁹ respectu creditor. vt dic p̄ p̄uet hoc ne ob- lict. C. e. l. i. que est s. sed sol. s. i. r. h. l. itē qd dicit aduer- sus ⁊ c. f. in solidū: ⁊ sic est occupan- tis p̄ditio melior. Idē in hypotheca- ria p̄mittit qd in hoc interdicto. vt. s. de pig. si de- bitor. s; sec⁹ in q̄si